

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

XIX. YÜZYILIN İLK YARISINDA KIRKKİLİSE KAZÂSI'NIN
MÜSLİM NÜFUSU

Yüksek Lisans Tezi

Ömer ÇOLAK

Danışman

Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

SAMSUN, 2015

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

XIX. YÜZYILIN İLK YARISINDA KIRKKİLİSE KAZÂSI'NIN
MÜSLİM NÜFUSU

Yüksek Lisans Tezi

Ömer ÇOLAK

Danışman

Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

SAMSUN, 2015

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riâyet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

.../.../ 2015

(İMZA)

Ömer ÇOLAK

KABUL VE ONAY

Ömer ÇOLAK tarafından hazırlanan “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Kırkkilise Kazâsı'nın Müslim Nüfusu” başlıklı bu çalışma, __/__/__ tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: _____

Üye : _____

Üye : _____

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

__ / __ / __

Doç. Dr. Selim EREN

Müdür

ÖZET

XIX. YÜZYILIN İLK YARISINDA KIRKKİLİSE KAZÂSI'NIN MÜSLİM NÜFUSU

Ömer ÇOLAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Mayıs/2015

Danışman: Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

Osmanlı Devleti'nde modern anlamda ilk nüfus sayımları XIX. yüzyılın ilk yarısında gerçekleştirilmiştir. Bu sayımların bir mahsulü olan nüfus defterleri bize siyasî, sosyo-ekonomik ve kültürel alanlarda zengin bilgiler sunmaktadır. Yerleşim yerlerinin isimleri, erkek nüfusun sayısı ve askere alınma durumları, vergi mükellefleri, idari yapılanma, meslekler, isimler ve lakaplar, nüfus hareketleri gibi bilgiler söz konusu defterler sayesinde elde edilebilmektedir. Tezimizin kaynağını oluşturan defterlerden 4322 numaralı Kırkkilise Kazası Müslim nüfus defteri, sayımın gerçekleştirildiği 1832 yılından 1840 yılına kadar olan süre zarfındaki nüfus istatistiklerini içermektedir. İkinci defter ise 1845 yılından 1857 yılına kadarki kayıtları içermektedir. Bu defterlerde elde edilen bilgiler, yukarıda sayılan konular çerçevesinde başlıklar hâlinde incelenmiştir. Defterdeki bilgilerin daha rahat okunup anlaşılabilmesi amacıyla çok sayıda tablo, şekil, harita ve resim kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Osmanlı Devleti, Kırkkilise, Nüfus Sayımı, Askerlik, Vergi, Demografi.

ABSTRACT

Muslim Population of Kırkkilise at the first half of XIX Century

Ömer ÇOLAK

Ondokuz Mayıs University, Social Sciences Institute

Department of History, Master of Arts, May/2015

Advisor: Assoc. Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

The first modern population census was conducted during the first half of XIX. Century. The population registries which are the products of these censuses provide plenty of information about political, socio-economic and cultural domains. Names of the residential areas, male population and their military service status, tax payers, administrative structure, professions, names and nick names, population movements can be learnt with the help of these registries. This study consists 2 registries, the first one covers the population statistics of Kırkkilise Muslim Population Registry No: 4322. The census was started at 1832 and completed at 1840. Second registry covers the years of 1845 and 1857. Information obtained from these registries was examined under the abovementioned titles. In order to present the data in a more understandable way, a lot of table, map and pictures were used.

Key Words: Ottoman Empire, Kırkkilise, Population Census, Military Service, Tax, Demography.

ÖNSÖZ

Arapça “*nefs*” kelimesinin çoğulu olan nüfus, “ruhlar, canlar” manasında olup, terim anlamı olarak ise belirli bir coğrafyada muayyen bir zamanda bir arada yaşayan insanları ifade etmektedir. Nüfus, geçmişten günümüze her devlet için önem arz etmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti’nde daha bariz olarak hissedilmiş, nitekim Osmanlılar nüfusu adeta bir zenginlik kaynağı olarak görmüştür.

Osmanlı Devleti’nin ilk zamanlarından XVII. yüzyıla kadar sürdürülen tahrir adı altındaki sayımlar, timar sistemine göre örgütlenen devletin ne denli toprağa sahip olduğu ve bunların üzerinde kimlerin yaşadığını bilmek istemesi ve ayrıca vergi mükelleflerinin tespiti maksadıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sayımlar sonucunda ortaya çıkan defterler de “*tahrir defterleri*” olarak adlandırılmıştır. Tahrir sayımları, ülkenin üretim, arazi, timarlılar ve vergi düzeni konusunda gerçek vaziyetini ortaya koymak bakımından büyük önem arz etmekteydi. Ancak ne var ki, XVI. yüzyıl sonlarında meydana gelen olumsuz koşullar (iki cephele savaşlar ve Celali isyanları bunlarında başında gelir.) vergi ve askerlik sisteminin de temeli olan timar sisteminin yani klasik Osmanlı toprak sisteminin bozulup, eski önemini kaybetmesine sebep olunca, klasik tahrir uygulaması da önemini zamanla kaybedip, ortadan kalkmıştır. Söz konusu tahrir uygulamasının yerini XIX. yüzyılda nüfus sayımları almıştır. II. Mahmud zamanında Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılması ve bunun akabinde gerçekleştirilen çok sayıda ıslahat bu zamanda halkın kemiyet ve nicelik olarak durumunun tespit edilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle modern manada memleket genelindeki ilk nüfus sayımı 1831 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu nüfus sayımı ile hem yeni teşkil edilen Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunda asker olarak istihdam edilebilecek kişiler tespit edilirken hem de vergi mükellefleri, nüfusun yaşı, mesleği, etnik yapısı vs. gibi pek çok bilgi de tespit edilmiştir. 1831

nüfus sayımlarından sonra 1844, 1866, 1881 ve 1903 yıllarında da nüfus sayımları gerçekleştirilmiştir.

Çalışmış olduğumuz 1832 ve 1845 tarihli Kırkkilise Nüfus defterleri yalnızca Müslüman erkek nüfusu içermekte olup, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde 4322 ve 4325 numaraları ile kaydedilmiştir. 1832 tarihli nüfus defteri H. 1249 (M. 1833) olarak belirtilmiş olmasına rağmen defterde 1832 tarihine dair birçok kayıt da (doğum, ölüm vs.) tespit edilmiş olduğundan defterin ilk tutulduğu tarih olarak 1832 tarihi esas alınmıştır. 4322 numaralı defter 21 x 57 ebadında, ciltli ve ebrusuz olup, 4325 numaralı defter ise 19 x 55 ebadında olup, ebrusuz ve ciltlidir.

4322 numaralı defterde numaralama usulü olarak varak sistemi tercih edilmiş olup, defter toplam 56 varaktan oluşmaktadır. Deftere sonradan eklenen kişiler hâricinde defterde yer alan kişiler her satırda üçer kişi olmak üzere kaydedilmişlerdir. Her iki defterin genelinde rika yazı türü kullanılmış iken, yeni doğan kişiler ile deftere sonradan eklenen kişiler ise siyakat ile kaydedilmişlerdir. 4322 numaralı defterin en sonunda “*Tetimme*” başlığı altında çeşitli yerleşim birimlerine sonradan eklenen kişiler de siyakat ile dâhil edilmiştir. 4325 numaralı defterde sayfa usulü tercih edilmiş olup, toplam 262 sayfadan oluşmaktadır. Defterin 21 sayfası ise boş bırakılmıştır. Bunların hâricinde 212. sayfada sadece hane numaraları yazılmış, başka hiçbir bilgi yer almamıştır. Her yerleşim biriminin sonunda Tüvânâ, Sabî, Müsinn, Mücerred, Nizâmiyye, Tımarlı gibi özelliklere sahip kişilerin toplam sayıları ile hane-kişi sayılarının toplamaları yer alırken, defterin en son sayfasında ise her mahalle ve köylerdeki kişi ve hane sayılarının toplamaları sayısal olarak verilmiş, hemen altına nüfus sayımına memur edilen kişi ve bu kişinin bulunduğu toplam nüfus ve hane sayısını belirten bir yazı yazılmış, bu yazının altında da Kırkkilise Kazası Defter Nazırlarının mühürleri yer almıştır. 1832 tarihli defterde 9 mahalle ve 15 köyün nüfusuna ilişkin bilgiler yer alırken, 1845 tarihli defterde 9 mahalle ve 13 köyün nüfusuna dair bilgiler yer almıştır. Defterlerde öncelik Kırkkilise'nin mahallelerine verilmiştir. 1832 tarihli defterde Müslüman Kıptî nüfus da kaydedilmiş, fakat bu kişiler buldukları yerleşim yerlerindeki Müslüman Türk nüfustan ayrı olarak defterde yer almıştır. Müslüman Kıptî nüfus hâricinde kazada Müslüman muhacir nüfus da diğer yerli Türk nüfustan ayrı olarak deftere kaydedilmiştir. 1832 tarihli defterde haneler belirtilmeyip, 1845 tarihli defterde ise hane usulüne göre kayıt yapılmış olup, hane numaraları isimlerin sağ üst tarafında,

kişi numaraları ise kişi isimlerinin hemen üzerinde yer almıştır. Ancak hanelerde yer alan her kişi numara ile belirtilmemiştir. Numara konulmayan kişiler haneye sonradan gelenler ile yeni doğan çocuklardan oluşmaktadır. Defterin genelinde rika yazı türü kullanılmış iken, yeni doğan kişiler ile deftere sonradan eklenen kişiler ise siyakat yazı tarzı ile kaydedilmişlerdir. Defterin en sonunda “*Tetimme*” kısmında da siyakat yazı türü kullanılmıştır.

4322 numaralı defterde 1832 yılından 1840 yılına kadar kayıt yapıldığı tespit edilmiş iken, 4325 numaralı defterde ise 1845 yılından 1857 yılına kadar kayıt yapıldığı tespit edilmiştir. Defterlerde yalnızca erkek nüfus yazılmış olup, kişilerin *sinn* ibaresi ile yaşları isimlerinin hemen altında yer almıştır. Ölen kişilerin üzerleri kırmızı mürekkepli kalem ile tam üzerlerinden geçecek şekilde çizilmiş ve *fevt* ibaresi tarihiyle birlikte yazılmıştır. Bununla beraber 4322 numaralı defterde birkaç yerde *fevt* ibaresi yerine vefat etmiş anlamında olan *müteveffa* ibaresi de kullanılmıştır. Doğan çocuklar için kullanılan *tevellüd* ibaresi isimlerinin hemen üzerlerine siyakat yazı türü ile yazılmış olup, doğum tarihleri de isimlerinin hemen altında yer almıştır. Henüz yaşını doldurmamış olan çocukların doğum tarihlerinin altına kaç günlük veya aylık olduklarını ifade eden *yevm* ve *mâh* ibareleri eklenmiştir. Doğum ve ölümlerin tarihleri kimi yerde gün, ay ve yıl biçiminde tam olarak yazılırken, kimi yerde sadece ay ve yıl veya sadece yıl olarak da yazılabilmifitir. Bu ise hicri tarihi miladiye çevirirken kesin bir tarih elde edememize sebep olmaktadır. Örneğin; gün ve ay belirtilmeden yazılan H. 1251 tarihini miladi tarihe çevirdiğimizde 1835/1836 gibi bir sonuç karşımıza çıkmakta olup, bu gibi ikili çıkan tarihlerde ise ilk yıl esas alınarak değerlendirme yapılmıştır.

İsimler kısmında kişi isimleri baba isimleri, lakapları, boy, sakal-bıyık tarifleri, meslekleri, yaşları, doğum ve ölüm tarihleri gibi çeşitli özellikler belirtilmiştir. Bununla beraber sayıları fazla olmasa da yaşları ve baba adları belirtilmeyenler de mevcuttur. Kişilerin sahip oldukları hastalıklar, özürler ve meslekler ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Defterde yer alan kişilerden emekli olanlar için *tekaiüt* ibaresi kullanılmıştır. Her iki defterde de kişiler oğullar, üvey oğullar, babalar, üvey babalar, torunlar, damatlar, dayılar, yeğenler, kayınpederler, kayınlar, enişteler, çıraklar, kiracılar vs. gibi çok farklı vasıfta farklı farklı isimlerle kaydedilmiştir.

Defterlerde yer alan kişilerin, kendinden önce gelen kişilerle aynı özelliğe sahip olduğunu vurgulamak maksadıyla *bu dahî* veya *kezâ*, *kezâlik* gibi ibareler kullanılmıştır. Yani bu ifade bir önceki şahsa ait ne kastedilmiş ise, o kişi için de aynı şeyin kastedildiği anlamına gelmektedir. Bu durum daha çok bir yerden başka bir yere nakleden veya başka bir yerden söz konusu kazaya gelen kişileri ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. 4322 numaralı defterdeki bazı yerlerde ise aynı yere nakleden veya aynı yerden söz konusu yerleşim birimine gelen kişiler için *kezâ* gibi ibareler kullanılmayıp, onun yerine nakil, *reft* veya *âmed* (geliş) çizgisi diğer kişilerin de üzerinden geçerek söz konusu kişilerin de aynı yerden geldiğini veya aynı yere gittiğini belirtmektedir.

Defterlerde başka yerlerden gelenler veya başka yere gidenlerle ilgili kayıtlar da mevcuttur. Başka yerlerden gelenler için “gelme, geliş” anlamlarında farsça bir kelime olan *âmed* ibaresi ile birlikte nereden, hangi tarihte geldiği de belirtilmiştir. Aynı şekilde bulunduğu yerden başka yere gidenler için de gittikleri yer ve zaman belirtilerek kimi yerde “gitme, gidiş” manasında Farsça bir kelime olan *reft* ibaresi, kimi yerde de “taşımaya, aktarmaya” manasında Arapça kökenli bir kelime olan *nakl* ibaresi kullanılmıştır. Kaza içinde gerçekleşen yer değişikliklerinde bir yerden başka bir yere giden kişilerin bir kısmı gittikleri yerlerde nüfus memurlarınca bir kez daha kaydedilmişlerdir. Fakat nüfus memurlarının bu kişileri boy, sakal-bıyık ve yaş gibi özellikleri ile kişilerin kendi isimlerini veya babalarının isimlerini aynı şekilde kaydetmediği tespit edilmiştir.

Defterlerde askerde olanlar ile ilgili çeşitli bilgiler de kayıt altına alınmıştır. Kişilerin askerliğe elverişli olup olmadıkları ise çeşitli ifadelerle belirtilmiştir. Nitekim askerliğe elverişli olanlar için “güçlü, kuvvetli” manasında Farsça bir kelime olan *tüvânâ* ifadesi kullanılmıştır. Sayımın yapıldığı zamanda askerlik için gerekli yaşta olmayanların *tüvânâ* yaşına ulaşacakları tarih *tüvânâ* ibaresi ile beraber kırmızı mürekkepli kalemle belirtilmiştir. Askerlik yaşı geçmiş olan kişiler için ise “yaşlı, geçkin, kocamış, ihtiyar” manalarında Arapça bir sıfat olan *müsinn* ibaresi kullanılmıştır. Sayımın yapıldığı yıl henüz *müsinn* olmayıp *tüvânâ* kategorisinde olanların *müsinn* olacakları yıl da yine *tüvânâ* örneğinde olduğu gibi kaydedilmiştir.

XIX. yüzyılda Kırkkilise Kazası'nın sosyo-ekonomik, kültürel ve idari yapısını nüfus defterleri sayesinde aydınlatmaya gayret ettiğimiz bu çalışma giriş, üç

bölüm, sonuç ve ekler kısımlarından müteşekkildir. Çalışmamızın giriş bölümünde, Osmanlı döneminde gerçekleştirilen sayımlar, XIX. yüzyıl öncesi tahrir sayımları ve XIX. yüzyıldaki modern anlamda nüfus sayımları olarak ele alınarak açıklanmış, ardından Kırkkilise'nin coğrafi konumu, tarihteki yeri ve önemi, tarihsel gelişimi, Kırkkilise adının menşei, Osmanlı öncesi hangi devletlerin hâkimiyeti altında kaldığı, Osmanlı hâkimiyetine girişi ve Osmanlı hâkimiyeti altındaki durumu, idari yapısı gibi konular üzerinde durulmuştur.

Birinci ve ikinci bölümlerde, 1832 ve 1845 tarihli Kırkkilise nüfus defterleri, nüfus, nüfustaki değişimler (doğum, ölüm, göç ve askerlik), nüfusun yaş gruplarına dağılımı, erkek nüfusun almış olduğu vasıflar, idari yöneticiler, isimler, lakaplar, eşkal kayıtları ve meslekler olarak değerlendirmeye tâbi tutulmuştur. Üçüncü bölümde ise iki farklı tarihte tutulan söz konusu defterlerin yerleşim birimi ve nüfus (sayı, etnik durum, doğum, ölüm gibi.) bakımından karşılaştırması yapılmıştır. Ortaya konulan istatistiki bilgilerin daha kolay anlaşılabilmesi maksadıyla hatırı sayılır miktarda tablo ve şekil de kullanılmıştır. Sonuç bölümünde, elde edilen bilgiler genel bir değerlendirmeye tâbi tutulmuş, ekler bölümünde ise harita ve görsel malzemelere yer verilmiştir.

Çalışmam süresince her aşamada bana göstermiş olduğu anlayış, ilgi, teşvik ve destekleri dolayısıyla sevgili danışman hocam Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ'e teşekkürü vazife ve borç bilirim. Aynı şekilde yüksek lisans öğrenimim süresince bizlere yol gösteren ve pek çok önemli bilgiyi bizimle paylaşan Prof. Dr. Nedim İPEK ve Doç. Dr. Mucize ÜNLÜ hocalarıma ve çalışmamdaki ana kaynağı elde etmemdeki yardımlarından dolayı Selma KUŞU hanımefendi ile teknik bilgileri benimle paylaşan Arş. Gör. Hakan TAN'a çok teşekkür ederim. Son olarak maddi ve manevi desteğini üzerimden hiçbir zaman eksik etmeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

05/05/2015

Ömer ÇOLAK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR	xvii
GİRİŞ	1
1.OSMANLI TAHRİRLERİ VE NÜFUS SAYIMI.....	1
1.1. XIX. Yüzyıl Öncesi Osmanlı Tahrirleri	1
1.2. XIX. Yüzyıl Nüfus Sayımları	4
2. KIRKKİLİSE’NİN COĞRAFI KONUMU, TARİHİ GELİŞİMİ VE İDARİ TEŞKİLATI	7
2.1. Kırkkilise Şehrinin Coğrafi Konumu.....	7
2.2. Kırkkilise Şehrinin Tarihsel Gelişimi	7
2.2.1. Kırkkilise Adının Menşei ve Değişim Süreci	7
2.2.2. Osmanlı Devleti Öncesi Kırkkilise’nin Tarihi	10
2.2.3. Osmanlı Devleti Zamanında Kırkkilise	12
2.2.3.1. Rumeli Fetihleri	12
2.2.3.2. Kırkkilise’nin Osmanlı Hâkimiyetine Geçişi.....	14
2.2.3.3. Rumeli’de Uygulanan İskân Politikası ve Fetih Sonrası Kırkkilise’nin İskânı	14
2.2.4. Osmanlı Hâkimiyetindeki Kırkkilise’nin İdari Taksimatı	16
2.2.4.1. Fetihden Tanzimat Dönemine Kadar İdari Yapı.....	16
2.2.4.2. Tanzimat Dönemi ve Sonrası İdari Yapı.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

1832 TARİHLİ KIRKKİLİSE KAZASI MÜSLÜMAN NÜFUSU

1.1 1832 TARİHLİ NÜFUS DEFTERİNE GÖRE KIRKKİLİSE KAZASI NÜFUSU VE ÖZELLİKLERİ	20
1.1.1 Kırkkilise Merkez ve Köyleri Nüfusu	20
1.1.1.1 Kırkkilise Kazası'nda Yer Alan Kıptî Nüfus	22
1.1.1.2. Kırkkilise Kazası'nda Nüfusu 100-200 kişi Arasında ve 100 Kişi Altında Olan Mahalle ve Köyler	23
1.2. KIRKKİLİSE KAZASI MAHALLE VE KÖYLERİNDE YAŞAYAN NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIŞI	24
1.3. NÜFUS DEĞİŞİKLİKLERİ (DOĞUM-ÖLÜM, GÖÇ, ASKERLİK)	29
1.3.1. Kırkkilise'de 1832-1840 Yılları Arasındaki Doğumlar ve Ölümler.....	29
1.3.1.1. Kırkkilise'de 1832-1840 Yılları Arasındaki Doğumlar	33
1.3.1.1.1. En Fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	33
1.3.1.1.2. En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	34
1.3.2. Kırkkilise'de 1832-1840 Yılları Arasındaki Ölümler.....	35
1.3.2.1. En Fazla Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	36
1.3.2.2. En Az Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	36
1.3.2.3. Ölüm Sayılarının Doğum Sayılarını Geçtiği Yıllar ve Yerleşim Yerleri	37
1.3.2.4. Doğum Sayılarının Ölüm Sayılarını Geçtiği Yıllar ve Yerleşim Yerleri	38
1.3.2.5. Yıllara Göre Çocuk Ölümlerinin Sayıları	39
1.3.2.6. Mahalle ve Köylerde Ölen Kişilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılışı ..	41
1.3.2.7. Ortalama Ömürler	43
1.3.3 Doğum ve Ölümlerin Nüfus Üzerindeki Etkileri.....	45
1.4. YAŞ GRUPLARININ ÇOCUK-YETİŞKİN VE YAŞLI OLARAK DAĞILIMI	47
1.4.1. Yıllara Göre Yetişkin ve Yaşlı Kategorisine Gireceklerin Sayıları.....	49
1.5. ERKEK NÜFUSUN ALMIŞ OLDUĞU VASIFLAR	51
1.5.1. Akraba Vasıfları.....	51
1.5.2. Diğer Vasıflar	53
1.6. YER DEĞİŞİKLİKLERİ	53

1.6.1. Kaza Dışından Kırkkilise'ye Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler	59
1.6.1.1. Kırkkilise Kazası'na Gelenler	59
1.6.1.2. Kırkkilise Kazası'ndan Gidişler	60
1.6.2. Kaza İçinde Gerçekleşen Yer Değişiklikleri	61
1.6.2.1. Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş-gelişler	65
1.6.3. Göçlerin Sebepleri	70
1.7. DEFTERE SONRADAN KAYDEDİLEN KİŞİLER	70
1.8. 1832-1840 YILLARI ARASINDAKİ YER DEĞİŞİKLİKLERİ VE YENİ KAYITLARIN KAZA NÜFUSU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	71
1.9. MAHALLE VE KÖYLERDEKİ ASKER KAYITLARI.....	72
1.9.1. Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusu	72
1.9.2. Diğer Askeri Birlikler	74
1.9.3. Emekli Askerler	74
1.10. İDARİ YÖNETİCİLER VE ÖNDE GELENLER	75
1.10.1. Âyanlar.....	75
1.10.2. Mütesellim ve Kethüdalar.....	76
1.10.3. Hâkim-i Belde ve Zuamâ.....	77
1.11. ŞAHİS İSİM SIFAT VE LAKAPLARI.....	77
1.11.1. İsimler	77
1.11.1.1. Kaza Genelinde Kullanılan İsimler	77
1.11.1.1.1. Tek İsimler	78
1.11.1.1.1.1. En Çok Kullanılan Tek İsimler.....	79
1.11.1.1.1.2. Kaza Genelinde Bir Defa Geçen Tek İsimler	80
1.11.1.1.2. Çift İsimler	81
1.11.2. Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Kullanılan Aile İsimleri	82
1.11.3. Lakaplar	82
1.11.3.1. Fiziki Durum-Özellik ve Rahatsızlık Belirten Lakaplar	82
1.11.3.2. Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakaplar	85
1.11.3.3. Meslek Belirten Lakaplar	87
1.11.3.4. Menşe Bildiren Lakaplar	90
1.11.3.5. Muhtelif Lakaplar.....	91
1.12. EŞKAL VE MESLEKLER	91
1.12.1. Eşkal Kayıtları	91
1.12.1.1. Ten Rengi	92

1.12.1.2. Boy Tarifleri.....	92
1.12.1.3. Sakal-bıyık Tarifleri.....	93
1.12.1.4. Özur ve Hastalıklar.....	95
1.12.1.4.1. Özürler.....	95
1.12.1.4.1.1. El-Kol ve Bacaktaki Özürler.....	95
1.12.1.4.1.2. Göz İle İlgili Özürler.....	96
1.12.1.4.1.3. İşitme ve Konuşma İle İlgili Özürler.....	96
1.12.1.4.2. Hastalıklar.....	96
1.12.1.4.2.1. Akıl ve Sinir Hastalıkları.....	96
1.12.1.4.3. Diğer Rahatsızlıklar.....	96
1.12.2. Meslekler.....	97
1.12.2.1. Görevliler.....	97
1.12.2.2. Ticaret ve Zanaat Erbabı.....	100
1.12.2.3. Ziraat ve Hayvancılık.....	102
1.12.2.4. Hizmet Sınıfı.....	103
1.12.2.5. Diğer Meslekler.....	104
1.12.2.6. Kıptî Nüfusun İştigal Ettiği Meslekler.....	105

İKİNCİ BÖLÜM

1845 TARİHLİ KIRKKİLİSE KAZASI MÜSLÜMAN NÜFUSU

2.1. KIRKKİLİSE KAZASI NÜFUSU VE ÖZELLİKLERİ.....	106
2.1.1. 1845 Tarihli Nüfus Defterine Göre Kırkkilise'nin Nüfusu.....	106
2.1.1.1. Kırkkilise Merkez ve Köyleri Nüfusu.....	106
2.1.1.1.1. Kırkkilise Kazası'nda Nüfusu 100-200 kişi Arasında ve 100 Kişi Altında Olan Mahalle ve Köyler.....	107
2.1.1.1.2. Erkek Nüfusun Hanelere Dağılımı.....	108
2.1.1.1.3. Erkek Nüfus Kaydı Olmayan Haneler.....	110
2.2. KIRKKİLİSE KAZASI MAHALLE VE KÖYLERİNDE YAŞAYAN NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIŞI.....	111
2.3. NÜFUS DEĞİŞİKLİKLERİ (DOĞUMLAR, ÖLÜMLER VE GÖÇLER).....	115
2.3.1. Kırkkilise'de 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğumlar ve Ölümler.....	115
2.3.1.1. Kırkkilise'de 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğumlar.....	120

2.3.1.1.1. En fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	120
2.3.1.1.2. En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	121
2.3.1.2. Kırkkilise’de 1845-1847 Yılları Arasındaki Ölümler	122
2.3.1.2.1. En Fazla Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	123
2.3.1.2.2. En Az Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler	123
2.3.1.2.3. Ölüm Sayılarının Doğum Sayılarını Geçtiği Yerleşim Yerleri .	123
2.3.1.2.4. Kırkkilise Kazası’nda 1845-1857 Yılları Arasında Yıllara Göre Çocuk Yaşta Ölen Kişilerin Sayıları	124
2.3.1.2.5. Mahalle ve Köylerde Ölümün Yaş Gruplarına Göre Dağılışı	127
2.3.1.2.6. Ortalama Ömürler.....	130
2.3.1.3. 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğum ve Ölümün Nüfus Üzerindeki Etkileri.....	131
2.4. YAŞ GRUPLARININ ÇOCUK-YETİŞKİN VE YAŞLI OLARAK DAĞILIMI	132
2.4.1. H. 1263 Yılında Yetişkin veya Yaşlı Kategorilerine Gireceklerin Sayıları	134
2.5. HANELERDE YAŞAYAN ERKEK NÜFUSUN ALMIŞ OLDUĞU VASIFLAR.....	136
2.5.1. Akraba Vasıfları.....	137
2.5.2. Diğer Vasıflar	139
2.6. YER DEĞİŞİKLİKLERİ	140
2.6.1. Kaza Dışından Kırkkilise’ye Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler	141
2.6.1.1. Kırkkilise Kazası’na Gelenler	146
2.6.1.2. Kırkkilise Kazası’ndan Gidişler	148
2.6.2. Kaza İçinde Gerçekleşen Yer Değişiklikleri	149
2.6.2.1. Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş ve Gelişler.....	157
2.6.3. Göçlerin Sebepleri	163
2.7. DEFTERE SONRADAN KAYDEDİLEN KİŞİLER	165
2.8. 1845-1853 YILLARI ARASINDAKİ YER DEĞİŞİKLİKLERİ VE YENİ KAYITLARIN KAZA NÜFUSU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	165
2.9. ASKER KAYITLARI.....	167
2.10. İDARİ YÖNETİCİLER.....	170
2.10.1. Muhtarlar	170
2.10.2. Azalar.....	171
2.10.3. Eşraf-ı Hanedan	171
2.11. ŞAHİS İSİM, SIFAT VE LAKAPLARI.....	171

2.11.1. İsimler	171
2.11.1.1. Kaza Genelinde Kullanılan İsimler	171
2.11.1.1.1. Tek İsimler	172
2.11.1.1.1.1. En Çok Kullanılan Tek İsimler	173
2.11.1.1.1.2. Bir Defa Geçen Tek İsimler	174
2.11.1.1.2. Çift İsimler	175
2.11.1.1.3. İsmi Yazılmayan Kişiler	177
2.11.2. Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Kullanılan Aile İsimleri	177
2.11.3. Lakaplar	177
2.11.3.1. Fiziki Durum-Özellik, Mizaç ve Rahatsızlık Belirten Lakaplar	178
2.11.3.2. Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakaplar	179
2.11.3.3. Meslek Belirten Lakaplar	181
2.11.3.4. Menşe Bildiren Lakaplar	183
2.11.3.5. Muhtelif Lakaplar	184
2.12. EŞKAL VE MESLEKLER	184
2.12.1. Eşkal Kayıtları	184
2.12.1.1. Ten Rengi	184
2.12.1.2. Boy Tarifleri	185
2.12.1.3. Sakal-bıyık Tarifleri	186
2.12.1.4. Özur ve Hastalıklar	189
2.12.1.4.1. Özürlü	189
2.12.1.4.1.1. El-Kol, Bacak ve Yüzdeki Özürlü	189
2.12.1.4.1.2. Göz İle İlgili Özürlü	189
2.12.1.4.1.3. İşitme ve Konuşma İle İlgili Özürlü	189
2.12.1.4.2. Hastalıklar	189
2.12.1.4.2.1. Vücut ile İlgili Hastalıklar	189
2.12.1.4.2.2. Akıl ve Sinir Hastalıkları	191
2.12.2. Meslekler	192
2.12.2.1. Görevliler	192
2.12.2.2. Ticaret ve Zanaat Erbabı	196
2.12.2.3. Ziraat ve Hayvancılık	197
2.12.2.4. Hizmet Sınıfı	198
2.12.2.5. Tıbbiye	200

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
1832 VE 1845 TARİHLİ KIRKKİLİSE MÜSLÜMAN NÜFUS
DEFTERLERİNİN MUKAYESESİ

3.1. YERLEŞİM BİRİMLERİ	201
3.2. NÜFUS	201
3.2.1 Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı	202
3.2.2. Doğum ve Ölümler	203
3.2.3. Erkek Nüfusun Almış Olduğu Vasıflar	203
SONUÇ	204
KAYNAKÇA	206
EKLER	210
ÖZGEÇMİŞ	214

KISALTMALAR

Bk.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
BOA. NFS.d.	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Nüfus Defteri
Çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Edit.	: Editör
EKEV	: Erzurum Kültür Eğitim Vakfı
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
M.	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
No	: Numara
OMÜ	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi
OTAM	: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
PAÜ	: Pamukkale Üniversitesi
s.	: Sayfa

SDÜ	: Süleyman Demirel Üniversitesi
sy.	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: Ve benzerleri
vd.	: Ve diğerleri
vs.	: Ve saire
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

1.OSMANLI TAHRİRLERİ ve NÜFUS SAYIMI

1.1. XIX. Yüzyıl Öncesi Osmanlı Tahrirleri

“Yazma, kaydetme ve deftere geçirme” gibi manalara gelen tahrir kelimesi terim olarak Osmanlı maliye teşkilatında vergilerin ve vergi mükelleflerinin isimlerinin tespiti için çeşitli dönemlerde muhtelif şehirlerde gerçekleştirilen sayımları ve bu sayımların kaydedildiği defterleri ifade etmektedir.¹

Osmanlılar kuruluş devrinden başlayarak fethettikleri yeni yerlerin hemen sayımını yapmış, değişiklikleri tespit etmek üzere de yaklaşık otuz yılda bir söz konusu tahrirleri yani sayımları yenilemiştir. Bu devirde gerçekleştirilen söz konusu tahrirlerin maksadı timarların dağılımı ve vergi mükelleflerini tespittir. İşte bu sebeptendir ki ancak vergi mükellefi olma yaşına gelmiş olan erkek nüfus sayımlarda kaydedilmiştir. Sayımlarda vergi mükelleflerinin isimleri, tasarruf edecekleri arazilerin miktarı ile vergiden muaf olanlar tek tek kaydedilmiştir. Şehirlerde genellikle meslekler yazılmış, kırsal alanlarda ise şahıslar tapuladıkları toprağa göre *çift*, *nim* (yarım) *çift* veya *bennak* (yarım çiftten az toprağı işleyenler) olarak kayıt edilmişlerdir. Bekarlar ise *mücerred* olarak adlandırılmışlardır.² Tahrir defterlerinin vergi ile alakalı olması ve vergiye tâbi olan ya da olmayan hane reisini (hane/nefer) esas alması, toplam nüfusun tespitinde ciddi zorluklar oluşturmakta, fakat yine de bu defterler Osmanlı Dönemi sosyo-ekonomik yapısını anlamak için vazgeçilmez kaynaklar olma özelliğine haizdir.³

¹ Mehmet Öz, “Tahrir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, XXXIX, 2010, s. 425.

² Mübahat S. Kütükoğlu, *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, Ankara: TTK Yayınları, 2010, s. 1.

³ Yunus Koç, “Ömer Lütfi Barkan’ın Tarihsel Demografi Çalışmalarına Katkısı ve Klasik Dönem Osmanlı Nüfus Tarihinin Sorunları”, *Bilig*, sy. 65, 2013, s. 185.

Osmanlı Devletinde ilk tahririn ne zaman yapıldığı konusunda muhtelif görüşler mevcut olup, Ebû'l-ûla Mardin ilk tahririn Sultan Orhan Döneminde (1326-1360) yapıldığını belirtmekte, Ömer Lütfi Barkan ise en eski arazi tahrir uygulamasının Sultan Orhan zamanında değil, Sultan Murad (1360-1389) Döneminde yapıldığını belirtmektedir. Toprak ve dolayısıyla nüfus sayımının yaşını kesin olarak göstermekte yaşanan zorluk aynı şekilde söz konusu tahrir sayımlarının sonunu kestirmekte de karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Netayicü'l-Vukuat yazıcısı Mustafa Nuri Paşa son toprak ve dolayısıyla nüfus tahririnin II. Selim döneminde (1566-1574) yapıldığını savunmaktadır. Ö. L. Barkan ise III. Murad devrinde de (1574-1595) tahrir yapıldığını tespit etmiştir.⁴

Tahrirler sayesinde padişahlar, ülkenin gerçek durumunu ve varlığını bütün ayrıntılarıyla tespit ettirerek tanımış olacaktı. Nitekim ülkenin gerçek durumu öğrenildikten sonra ancak mali ve askeri alanda gereken düzenlemeler yapılabilirdi. Bu sebeple ülkenin her tarafına tahrir heyetleri göndererek sayımlar yaptırılıyordu.⁵

Geçmiş Osmanlı öncesine kadar giden tahrir sayımlarında “*memleket tahriri*” adı altında ülke kaynaklarının saptanması için defterler tutulduğu ve bu geleneğin Osmanlı tarafından da geliştirildiği bilinmektedir.⁶ Toprakla ilgili kayıtlar hazırlanırken sadece devlet sınırları içindeki arazinin miktarı saptanmakla kalmamış, mali ve askeri konular da göz önüne alınmıştır. Kayıt sırasında Osmanlı İmparatorluğu içerisindeki her köy ve kasabadaki yetişkin erkek nüfusun ellerindeki toprak miktarları, tâbi tutuldukları vergi mükellefiyetlerine dair rakamlar, mükelleflerin ve babalarının isimleri tek tek kaydedilmiştir. Hükümet, kadınlar, yetimler, ergenlik çağına gelmemiş Hristiyanlar, akli ya da fiziksel özürlüler ve yüksek düzey devlet görevlileri gibi vergi vermek ya da askerlik hizmetiyle yükümlü olmayan bireyleri ise kayıtlara geçirmemiştir.⁷

Bir bölgenin tahririne karar verildiği zaman tahrir işlemi yürütecek bir “*tahrir emini*” tayin edilirdi. Tahrir emininin yanına bir de kâtip atanırdı. Tahrir işleminde önemli yeri olan kâtipler daha önce defterhane bürolarındaki tahrir defterleri üzerinde yıllarca çalışmış ve defterdârlık dairelerinde hizmet etmiş, devletin kanun ve hesap işlerine hakkıyla vâkıf yüksek memurlar arasından seçilirdi.

⁴ Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 1997, s. 7.

⁵ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 2007, s. 128.

⁶ Sedat Bingöl, “İstanbul’da 1829 Nüfus Sayımı ve Bazı Mahallelerin Müslüman Nüfusu Üzerine Bir İnceleme”, *CIEPO SEMPOZYUMU (8-12 Haziran 2002)*, s. 44.

⁷ Kemal Karpat, *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010, s. 43.

Tahrir eminine yardımcı olmaları için tahririn yapılacağı bölgenin kadısı ve hatta sancakbeyi ile vilayetin ileri gelenleri de görevlendirilirdi. Böylece en az bir emin, kâtip ve kadıdan oluşan bir tahrir komisyonu oluşturulmuş olurdu. Tahrir için komisyon, ilgili vilayete gider ve öncelikle köy, mezra gibi yerleşim merkezleri, tarım alanları, yaylak ve kışlaklar belirlenirdi. Ayrıca köy ve mezralarda yaşayan halkın durumu da gözden geçirilir; vergi mükellefi aile veya fertlerin isimleri, tasarruf edecekleri arazinin miktarı, bölgede mevcut timar, vakıf ve mülk sahipleri ile padişah haslarının temsilcileri ve ellerinde daha önceden herhangi bir sebeple muafiyetnâme verilmiş olanlar belgelerine bakılarak tek tek kaydedilirdi. Tahrir işlemi için belli bir süre yoktu. Bir iki yılda tamamlanan tahrirler olduğu gibi 6-7 yıl sürenleri de olabilirdi.⁸

Tahrir sırasında genellikle reyanın saklanıp ortaya çıkmaması gibi hilelerin önüne geçmek için bazı umumi tahrir kurallarının mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Tahrirlerin kusursuz olması için tahrir komisyonları azalarına cezalar ve mükâfatlar tayin edilmiştir. Ayrıca memleket kadılarına düşen vazifenin önemi de bildirilmiştir. Buna göre memurlardan, tahrir işinin sonuna kadar hazır bulunmaları ve yazılmadık bir nesne bırakmamaları istenilmiştir. Bu mühim vazifeyi yerine getirirken herhangi bir işte hile ve ihmal yollarına sapacak olan kadı ve naipler ise azil ile tehdit edilmiştir. Yine tahrir emininin vazifelerini dikkat ve doğrulukla yapmaları ve kimseden pişkeş ve hediye almamaları tembih edilmiştir. Emin ve kâtipler kendi maaşları için tahrir ettikleri mıntikalardan her haneden ikişer akçe toplamaktadırlar. Esasen vazifelerini başarı ile yerine getirdikleri zaman da padişah tarafından her türlü hediyeye nail oldukları anlaşılmaktadır. Tahrir emininin vazifelerinin, körü körüne bir tahrir yapmaktan çok daha önemli bir iş olduğu anlaşılmaktadır. Eminler mahallinde araştırma yapıp, o memlekette o zamana kadar alınmakta olan vergilerin çeşit ve miktarları ile yeni şartlar altında alınması gerekli olan tedbirleri not edip devlet merkezine teklifler yapmaktadırlar.⁹

Sonuç olarak Osmanlı Klasik Döneminin bir ürünü olan bu defterlerdeki verilerin doğru ve etkili bir şekilde analiziyle Osmanlı toplumunun nüfusu, demografik yapısı, içtimai yapısı, zirai ve ekonomik faaliyetleri, toprak tasarruf şekilleri yanında şehirlerin fiziki yapısı, vakıflar ve kırsal hayat hakkında önemli

⁸ Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, ss. 129-130.

⁹ Ömer Lütfi Barkan, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri (II)", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 2/1, 1940, ss. 219 -222.

bilgiler edinmek mümkündür. Ayrıca tahrir işleminin belirli aralıklarla tekrarlanması sayesinde, özellikle XVI. yüzyılda Osmanlı toplumunun temel dinamiklerinde meydana gelen değişiklikleri takip etme imkânı da bulunmaktadır.¹⁰

1.2. XIX. Yüzyıl Nüfus Sayımları

XIX. yy.'da ilk nüfus sayımı girişimi II. Mahmud devrinde meydana gelen Vaka-i Hayriye yani Yeniçeri Ocağının lağvı ile Rusya ile savaşa girilen yıllar arasında (1826-1828) olmuştur. Ancak ne var ki genel bir nüfus sayımı için bir tür tecrübe niteliğindeki söz konusu bu nüfus sayımı savaş dolayısıyla neticelenememiştir. Başarısızlığa uğrayan bu nüfus sayımından sonra Rumeli ve Anadolu'da toprak sayımı vesilesiyle olmayan ilk nüfus sayımı 1831 yılında yapılmıştır.¹¹ Söz konusu yüzyılda yapılan nüfus sayımlarının temel sebebi, en genel anlamı ile devletin idaresi altında yaşayan ahalinin kemiyet ve miktarının bilinmesi amacıyla yönelik olmuştur. Yani bir devlet için her devirde geçerli olan, asker gücünün ve vergi mükelleflerinin tespit edilebilmesi amaçlanmıştır.¹² Fakat nüfus tahriri ile ilgili arşiv vesikalarında, askerlik maddesi ya saklı tutulmakta, ya da imalı olarak ifade edilmektedir. Bizzat Sultan II. Mahmud, bu hususun sayım memurlarına hafiyen yani gizli olarak anlatılmasını isterken, tahrir olunan müslim nüfusun 14-40 yaş arasında¹³ matluba muvafık olanlarına "mim" konulması ile sayım memurlarına gerçek sebebin saklı tutulmasına dair yapılan uyarılar da aynı maksatlardır.¹⁴

Nüfus sayımının ne şekilde yapılacağıнын tayini için özel bir meclis oluşturulmuş ve bu meclis tarafından talimatnameler düzenlenmiştir. Sayımın Rumeli ve Anadolu'da bulunan İslam ve Hristiyan erkek nüfusunu kapsamı kabul edilmiş, lakin o vakte kadar böyle umumi bir nüfus sayımı gerçekleştirilmediğinden halkın endişeye düşeceği göz önüne alınarak, bu duruma engel olmak maksadıyla nüfus sayımına şeri memurlar tayin edilmiştir.¹⁵ Bunun üzerine Rumeli ve

¹⁰ Özer Küpeli, "Klasik Tahrirden Avarız Tahririne Geçiş Sürecinde Tipik Bir Örnek: 1604 Tarihli Manyas Kazası Avarız Defteri", *TTK Belgeler Dergisi*, XXXII, sy.36, 2011, s. 113.

¹¹ Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, s. 8.

¹² Selim Özcan, "XIX. Yüzyılın Ortalarında Sinop'taki Gayrimüslimlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısı", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi OTAM*, sy.30, 2011, s. 152.

¹³ Söz konusu yaş aralığı sayım yapılan bölgelere göre değişiklik göstermekte olup, çalıştığım Kırkkilise Nüfus defterlerinde 12-42 yaş arası kişilerin matlûba muvâfık olduğu görülmektedir.

¹⁴ Mahir Aydın, "Sultan II. Mahmut Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri", *Sultan II. Mahmut ve Reformları Semineri 28-30 Haziran 1989*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1990, s. 83.

¹⁵ Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, ss. 11-12.

Anadolu'da, Midilli, Limni, Taşoz ve Kıbrıs'ta görev yapacak 80 civarında kişi nüfus sayımı için görevlendirilmiştir.¹⁶

1831 sayımında Müslüman ve Gayr-i müslim nüfus ayrı yazılmış, defterleri de ayrı tutulmuştur. Bütün sancak, kaza ve köylerde halk, İslam ve Gayr-i Müslim olarak iki gruba ayrılmıştır. Kıptîler, Yahudiler, Fellahlar ve göçebeler de ayrı sayılmış ve defterleri de ayrı tutulmuştur. Anadolu'da ise aşiretlerin nüfusları ayrı sayılmış ve bazı defterlerde çadır sayısı da ayrıca kaydedilmiştir. Anadolu ve Rumeli'de yaşayan erkek nüfus yaşına bakılmadan istisnasız sayılmıştır. Devlet, Müslüman nüfusu askerlik açısından, Gayr-i müslim nüfusu ise vergi bakımından öğrenmek istediği için sayımın hedefine ulaştığı söylemek mümkündür. Orduya asker vermeyen bölgelerin ise (Basra, Yemen, Mısır, Tunus, Cezayir gibi) sayımın dışında tutulduğu görülmektedir.¹⁷

Tahrir esnasında gerek Müslim ve gerekse Gayr-i müslim nüfusun eşkali, bıyık-sakal ve boy olarak tarif edilmiştir. Ayrıca Müslim nüfustaki ölümlere *fevt* ve Gayr-i Müslimlerdekine *helâk* veya *mürd* denilmek suretiyle dini ayırım yapılmıştır. Bununla beraber bütün çocuklar İslam fitratı üzerine doğarlar ve ebeveynlerinin terbiyesi neticesinde Yahudi, Mecûsî veya Nasrânî olurlar mealindeki Hadis-i Şerif'in bir ifadesi olarak din farkı gözetmeksizin her iki nüfusta meydana gelen doğumlara "*tevellüd*" ve çocuklara da "*sabi*" denilmiştir.¹⁸

Hristiyan tebaa nüfus sayımında reaya diye gösterilmiştir. Bulgarlar, Rumlar, Ermeniler reaya itibar edilmiş, Hristiyan Kıptîlere Kıptî reayası denilmiş, Yahudiler de ayrıca işaret edilmiştir. Sayımda reaya da genellikle cizyeye müstahak olan reaya ve cizyeye müstahak olmayan reaya şeklinde ikiye ayrılarak kaydedilmiştir. Cizyeye müstahak olan reaya *âlâ*, *evsât*, *ednâ* diye üçe ayrılırken cizyeye müstahak olmayan reaya da *ihtiyar* ve *amel-mânde* diye kaydedilmiştir. Cizye'ye müstahak olan reayanın üç kısma ayrılmış olması, reaya'nın devlete karşı olan mükellefiyeti bakımından ileri geldiği aşikârdır. Yine reaya'nın kalabalık olduğu büyük şehirlerde, millet bakımından da bölümlendiği (Rum-Ermeni gibi) sayım defterinde gösterilmektedir.¹⁹

¹⁶ Musa Çadırcı vd.; *1830 Sayımında Ankara*, Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı Yayını, 2000, s. 9.

¹⁷ Süleyman Demirci ve Kazım Kartal, "Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri: 1835 Tarihli Trabzon Vilayeti Maçuka/Maçka Kazası Müslim Nüfus Defteri Örneği", *History Studies*, sy. 6, 2014, s. 122.

¹⁸ Aydın, "Sultan II. Mahmut Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri", s. 96.

¹⁹ Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, s. 19.

Nüfus sayımları sürecinde görev yapan memurlar, hazırladıkları defterleri İstanbul'a göndermeye başlayınca bu defterlerin işlemleri ve muhafazası ile meşgul olmak, buradaki kayıtlara göre vergileri hesaplamak ve nüfus değişikliklerini tespit etmekle görevli bir dairenin kurulması gerekli görülmüş ve bu amaçla 1831 yılında Ceride Nezareti teşkil edildi.²⁰ Ceride Nezareti'nin kurulmasının hemen sonrasında tüm sancak merkezlerinde Defter Nazırlıklarının teşkil edilmesine başlanmış, bunun için Defter Nazırı adıyla her sancak ve eyalet merkezinde birer kişi aylıklı olarak görevlendirilmiştir. Bölgenin büyüklüğüne göre nâzırların yanlarına yeterli sayıda mukayyet verilmiş ve aylıkları sancak halkınca vergi olarak karşılanmıştır.

Defter nâzırlarının başlıca görevleri kentlerinde ve bağlı kasaba ve köylerde doğan, ölen, göç eden ve gelip yerleşen kişileri tespit edip, günü gününe kayda geçirmektir. Dönemin önemli sorunlarından büyük şehirlere göçü önlemek ve güvenliğin muhafazasında mühim bir tedbir olarak görülen seyahatin izne bağlanması uygulamasının denetlenmesi görevi de bundan böyle defter nâzırlarına bırakılmıştır. Geçiş izni manasına gelen yani bir nevi pasaport hükmünde olan "Mürûr Tezkeresi" hazırlanması, verilmesi ve kayıtlarının tutulması işine de bakacaklardı.²¹

1831 yılında yapılan nüfus sayımının²² özellikle askerlik açısından beklenen sonuçları vermemesi üzerine yeni nüfus sayımının yapılmasını ihtiyaç hâline getirmiş ve ilk nüfus sayımından 13 yıl sonra 1844 yılında Harbiye Nazırı (Serasker) olan Rıza Paşa'nın başkanlığında yeni bir sayım daha yapılmıştır. 1844 nüfus sayımı sonuçları resmi olarak açıklanmadığı hâlde, A. Ubcini ve Eugene Boré tarafından 1850 yılında Avrupa'da yayımlanmıştır. Bu sayımla ilgili kayıtlar Osmanlı arşivlerinde olmasına rağmen, kimse tarafından incelenip yayınlanmadığı için, Ubcini ve Boré'nin verileri hâlâ tek başvuru kaynağı olarak kabul edilmektedir. Hiç şüphesiz 1844 sayımının tek amacı "Redif Asakir-i Mansure" adıyla Yeniçeri Ordusu'nun yerine kurulan yeni ordunun ihtiyaç duyduğu gerekli insan kaynağını karşılamak değildi, aynı zamanda yöneticiler, halkın daha iyi idaresi için mevcut nüfus hakkında bilgi edinmek istiyorlardı.²³

²⁰ Cevdet Küçük, "Ceride Nezâreti", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, VII, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, VII, 1993, s. 409.

²¹ Çadırcı vd.; *1830 Sayımında Ankara*, s. 15.

²² 1831 yılı nüfus sayımının istatistikleri için bk. Cem Behar, *Osmanlı İmparatorluğunun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, II, 2003.

²³ Adnan Çimen, "Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı'da Nüfus Hizmetleri", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/3, 2012, s. 196.

1844 nüfus sayımı sonuçlarına göre Osmanlı Devleti'nin Avrupa topraklarındaki nüfusu 15.500.000, Asya topraklarında 16.050.000, Afrika topraklarında ise 3.800.000 olmak üzere toplam 35.350.000 nüfus mevcuttur. Söz konusu toplam nüfusun 12.800.000'i Türk, 2.000.000'u Rum, 2.400.000'i Ermeni, 150.000'i Yahudi, 6.200.000'i Slav, 4.000.000'u Rumen, 1.500.000'i Arnavut, 36.000'i Tatar, 4.700.000'i Arap, 235.000'i Süryani-Kildani, 30.000'i Dürzi, 1.000.000'u Kürt, 85.000'i Türkmen ve 214.000'i ise Çingene'dir. Slav, Rumen, Arnavut ve Çingene nüfusunun tamamı Avrupa topraklarında iken, Süryani-Kildani, Dürzi, Kürt ve Türkmen nüfusunun tamamı ise Asya topraklarındadır.

1844 yılında tespit edilen toplam nüfusun 21.000.000'u Müslüman, 13.000.000'u Rum (Ortodoks), 900.000'i Katolik, 150.000'i Yahudi ve kalan 300.000 kişi ise farklı din/mezheplere mensup kişilerdir.²⁴

2. Kırkkilise'nin Coğrafi Konumu, Tarihi Gelişimi ve İdari Teşkilatı

2.1. Kırkkilise Şehrini Coğrafi Konumu

Osmanlı Devleti zamanında Kırkkilise adıyla yâd edilen şehrin coğrafi konumu hakkında Ahmet Rıfat şu bilgileri vermektedir; “Rûm-İli'de bir şehir olup bu namdaki livanın merkezidir. Edirne'nin şarkından (doğusundan) elli beş kilometre mesâfede ve Istranca Dağı eteğinde vâki ve müstahsen bir kasr ile otuz beş bin nüfusu câmi'dir.”²⁵ Ali Cevad da Memâlik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lügatı'nda Kırkkilise için “Istranca Dağlarının garbî yerlerinde ve bir geçid mukâbilinde pek mühimm bir mevki-i askerîdir.” diye yazmaktadır.²⁶

2.2. Kırkkilise Şehrini Tarihsel Gelişimi

2.2.1. Kırkkilise Adının Menşei ve Değişim Süreci

Kırkkilise adının tarihçesi ile alâkalı çeşitli rivayetler söz konusudur. Nitekim Osmanlı fethinden önce Bizans topraklarında uzun süre bulunan bu şehrin ismi *Saranta Ecclesies/Saranta Ekklesia* (Kırkkilise) olarak kullanılmıştır. Memalik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lügatı'nda *Kırkkilisa-Saranta Ecclisses*

²⁴ Numan Elibol, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12/2, 2007, ss. 153-154.

²⁵ Yağlıkçızâde Ahmed Rıfat Efendi, *Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafiye 1312/1894*, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, V, 1300, s. 280.

²⁶ Ali Cevad, “Kırkkilisa”, *Memâlik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lügatı*, İstanbul: Kasbar Matbaası, II, 1316, s. 593.

yazmaktadır. Bölge, fazla kullanılmayan *Virisium*, *Verisse*, *Aya Saranda* gibi isimlerle de adlandırılmıştır.²⁷ Bulgar akınlarına uğrayan şehir Bulgarlar tarafından *Lozengrad* olarak da isimlendirilmiştir.²⁸ Şehrin adı Edirne salnamelerinde ise *Heraklia-Kırkkilise* şeklinde yazılıdır.²⁹ Osmanlıların Rumeli'ye geçiş dönemine dair bilgi veren Feridun Bey, münşeatında şehrin fetihten evvel Osmanlılar tarafından *Kırkküise* olarak adlandırıldığını yazmaktadır.³⁰ XIV. yüzyıl'da Türklerin eline geçen Kent'e bir süre *Kırk kinîse* denildiği de bilgiler arasında yer almaktadır.³¹

Osmanlılar köy yerleşim yerleri hâric Rumeli'de fethettikleri merkezlerin isimlerini genellikle değiştirmemişler, ele geçirdikleri yerin eski ismini kendilerine göre telaffuz ederek Türkçeleştirmişlerdir. Haryapoli/Hayrabolu, Bize/Vize ve Saranta Ecclesies/Kırkkilise gibi.³² Orhan Gazi'nin 760/1359 tarihinde yani Kırkkilise'nin fethinden 10 sene önce Şehzâde Süleyman'a yazmış olduğu fermanında Kırkkilise adının kullanılmış olması, fetihten önce de Osmanlılar tarafından bu adın kullanıldığını kanıtlamaktadır. Fetihden sonra da şehrin ismi aynı şekilde kullanılmaya devam edilmiştir. Görüldüğü gibi fetihle beraber şehrin isminde bir değişme ise söz konusu olmamıştır.

Kırkkilise adının menşe ile alakalı çeşitli rivayetler mevcuttur. Öncelikle Kırkkilise isminin kırk tane kilise manasında kullanılmadığı, kırk kelimesinin kesret yani çokluk ifade eden anlamda kullanıldığı ve çok fazla kilisenin bulunması dolayısıyla bölgenin bu isim ile telaffuz edildiği düşünülmektedir.³³ Nitekim M. Zeki PAKALIN Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğünde "Kilisenin çokluğundan dolayı bu ad verilmiştir" diye ifade etmektedir.³⁴

Bu adın İslam ve Hristiyan kültüründe önemli bir yer teşkil eden kırklar ya da azizler terimlerinden kaynaklandığı ve fetih öncesinde bölgede Ayasaranda (Azizler Mabedi) denilen bir ibadet yeri bulunduğu ve Türkçeleştirilerek Kırkkilise (Kırklar

²⁷ Burcu Burnaz Kabakçı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013), s. 21.

²⁸ Metin Tuncel, "Kırklareli", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, ss. 479-481.

²⁹ *Edirne Vilayeti Sâlnâmesi*, Def'a 19, Edirne Vilayet Matbaası, 1309, s. 244.

³⁰ Veysi Akın, "Kırklareli Adının Tarihçesi", *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy.2, 1997, s. 9.

³¹ "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul: Anadolu Yayınları, VII, 1982, s. 4807.

³² Akın, "Kırklareli Adının Tarihçesi", s. 10.

³³ Kabakçı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 20.

³⁴ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: MEB Yayınları, III, 1983, s. 269.

Kilisesi-Azizler Kilisesi) hâline getirildiği rivayet edilmektedir. Ayrıca Bizans döneminde Hristiyanlığın serbest bırakılması akabinde söz konusu bölgede dinsel merkezler oluşmaya başlamış olup, Hristiyan Azizlerin bölgedeki faaliyetleri ve buranın ilk Hristiyanların yeri olduğu anlayışı Azizler Mekanı, Mabetler Yeri, Azizler Kilisesi, Kırk Azizler gibi isimleri doğrular niteliktedir.

XVI. yüzyıl tahrir kayıtlarında ise bazen *Kırkkenise*, *Kırkkenisa*, *Kırkkilisa*, *Kırkkilise* diye geçmektedir. Muhtemelen Kırkkilise için söylenen *kırk kimesne* ifadesi de Kırk Azizlerin Kırk-kimseye dönüşmüş şeklidir. Kırk kelimesinin Osmanlı hâkimiyeti sürecinde de değişmemiş olması ise büyük ihtimalle söz konusu kelimenin İslam inancına aykırı olmaması ile alakalıdır.³⁵

Kırk-kimesne adını destekleyen bazı kitabe ve beyitler de mevcuttur. Mesela Balkan harbinde tahrip olan Kırklar Baba adlı dergâhın kitabesinde “Kırk kimesne şehit oldu bu yerde bu nâm ile anıldı bu belde” ibaresi yazılmıştır.

Milli Mücadelenin başarı ile sona ermesinin ardından, kamuoyunda ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde milli kültürümüze ters düşen yer adlarının değiştirilmesi hususunda fikirler belirmiş, Kırkkilise halkı da çeşitli defalar şehir ismindeki kilise tabirinin kaldırılması yolunda Dâhiliye Nezâreti’ne (İçişleri Bakanlığı) müracaat etmişlerdir. Kırkkilisel Bolu milletvekili Dr. Fuat (Umay) Bey de konunun takipçisi olmuştur.

Kırkkilise Vilayeti’ne bağlı Mustafa Paşa kazasının kaldırılması ile ilgili kanun teklifinin görüşülmesi esnasında Zonguldak Milletvekili Tunalı Hilmi Bey’in kanun maddesinde geçen Kırkkilise ismindeki kilise tabirini tenkidi üzerine, dönemin Kırkkilise Milletvekili Dr. Fuat Bey, şehrin adının halk dilinde ve resmi olmayan kullanımda Kırklareli veya Kırklar İli şeklinde geçtiğini izah ederek, Dâhiliye Vekili Recep Bey’in onayını alarak TBMM Başkanlığına şehrin isminin değişmesi noktasında teklifte bulunmuştur. Bu teklif aynı gün Büyük Millet Meclisi’nce görüşülmesi uygun bulunarak iç tüzük gereği İçişleri Komisyonu’na havale edilmiş, komisyon gerekli incelemeleri yaptıktan sonra kanun mazbatasıyla birlikte 10 Aralık 1924’te görüşülmek üzere yeniden meclise göndermiştir. Teklifin 15 Aralık 1924’te müzakeresine başlanmış, kısa süren tartışmalardan sonra ileri bir tarihe bırakılmıştır. Teklifin ikinci ve son müzakeresi 20 Aralık’ta başlatılmış ve

³⁵ Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 21.

kabul olunmuştur. Böylece 20 Aralık 1924 tarihli kanun ile bu vilayet merkezi il/el tabirine istinaden Kırklareli adını almıştır. İlgili kanun, bir gün sonra Reis-i Cumhuriyet onayına sunulmuş ve 23.12.1924 tarihinde Mustafa Kemal'in onayı alındıktan sonra 14.01.1925 tarih ve 82 numara ile Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.³⁶

2.2.2. Osmanlı Devleti Öncesi Kırkkilise'nin Tarihi

Kırkkilise'nin ne zaman ve nasıl kurulduğu konusu tam anlamıyla bilinmemektedir. Ancak civarda höyüklerin bulunuşu yerleşmenin oldukça eski tarihlere indiğini ortaya koymaktadır. Eski çağlarda İskitler'in, Persler'in, Trak kavimlerinin kurduğu Odris Devleti'nin Makedonya Kralı Filip'in ve Galatlar'ın hâkimiyeti altında kaldıktan sonra Roma topraklarına katıldı ve Roma'ya bağlı Trakya eyaletinin sınırları içerisinde yer aldı. Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasından sonra da Bizans'ın (Doğu Roma) payına düştü.³⁷

Tablo 1: Kırkkilise Üzerinde Hâkimiyet Kuran Devletler³⁸

KRONOLOJİ
M.Ö. 3000-2000 İlk Tunç Çağı
M.Ö. 1200-513 Traklar Dönemi
M.Ö. 513-359 Pers üstünlüğü ve Odrisler Dönemi
M.Ö. 359-334 Makedonya Krallığı Dönemi
M.Ö. 334-279 İskender ve Diyardoklar Dönemi
M.Ö. 279-205 Galatlar Dönemi
M.Ö. 205-74 Bitinyalılar Dönemi
M.Ö. 74-M.S. 395 Roma Dönemi
395-1361 Bizans Dönemi
1369 Kırkkilise'nin Osmanlılarca Fethi

Trakya çok uzun süren bir tarih devresi içinde yüzlerce kez istilaya uğramış, tahrip olmuş her defasında tarih sahnesinde mücadele göstermiştir. M.Ö. 7. Yüzyılda Tuna'yı aşarak Marmara'ya kadar inen İskitler, Trakya'yı tamamen ele geçirmişlerdir.³⁹ M.Ö. 6. Yüzyılda Anadolu'ya girdikten sonra Lidya Krallığını yıkan (M.Ö. 546) ve Ege kıyısındaki küçük kent devletlerini teker teker ele geçiren Persler,

³⁶ Akın, "Kırklareli Adının Tarihçesi", s. 10.

³⁷ Tuncel, "Kırklareli", ss. 479-481.

³⁸ "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, VII, s. 4808.

³⁹ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 24.

Boğazların Avrupa kıyılarına dek uzandıkları hâlde, uzun süre Trakya'ya çıkamamışlardı. Ancak Pers İmparatoru Dareios, M.Ö. 513 tarihinde İskit seferine gitmek için İstanbul Boğazı'ndan geçerek Trakya'ya girdi; bugünkü Pınarhisar yolunu izleyerek Tuna yöresine doğru ilerledi. Persler, böylece, Trakya'yı ve Karadeniz'in batı kesimlerini ele geçirmiş oldular.⁴⁰ Odris Trakları denilen Trak kabilesi milli birlik adına Odris Devleti'ni kurarak Doğu Trakya'daki Pers Hâkimiyeti'ne son vermiştir.⁴¹

Ancak, Odris Devleti kısa süre sonra ikiye ayrılmış, Kotis Yunanlıların yardımıyla birliği yeniden sağladı ise de, devlet M.Ö. 359'da üç parçaya bölünmüştür. Sonunda, Makedonya Kralı II. Filib Trakya'ya saldırarak Odris Devletine son vermiştir.⁴²

Makedon hâkimiyetini bir türlü kabullenemeyen Traklar, Makedonya Kralı Filib'in ölümü üzerine ayaklandılar ise de İskender'in Makedon tahtına oturmasıyla başarısızlığa uğramışlardır. İskender'in ölümünden sonra da Trak ayaklanmaları Roma hâkimiyetine kadar devam etmiştir.⁴³ M.Ö. 205 yılında bölgede Bitinyalılar Dönemi başlamış, lakin Roma Devleti M.Ö.74 yılında Trakya'ya tümüyle yerleşmiştir.⁴⁴

Roma İmparatorluğu'nun M.S. 395 yılında ikiye ayrılmasından sonra da bölge Bizans'ın (Doğu Roma) payına düşmüştür.⁴⁵ Bölge Osmanlı fethine kadar Bizans toprakları hâkimiyetinde kalmıştır. Bin yıla yakın Bizans hâkimiyetinde kalan "Saranta Ecclesies", Bizans'ı tehdit eden kavimler (Hunlar, Avarlar, Bulgarlar, Macarlar) tarafından akınlara maruz kalmıştır.⁴⁶

Bizans'ın yıkılmasına kadar geçen dönemde, imparatorluk içerisindeki kilise ve taht mücadeleleri, isyanlar ve İtalyan devletlerinin hem birbirleriyle hem de

⁴⁰ "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, VII, s. 4807.

⁴¹ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 24.

⁴² "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, VII, s. 4808.

⁴³ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 24.

⁴⁴ "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, VII, s. 4808.

⁴⁵ Tuncel, "Kırklareli", ss. 479-481.

⁴⁶ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 25.

Bizans ile devam ettirdikleri savaşlar, Bizans'ı her açıdan büyük bir yıkıma uğratmıştır.⁴⁷

Bizans'ta 1261 yılında kurulan Bizans kökenli iktidarın kontrolüne girmeyen Yunanistan'da patlak veren sosyal buhran Trakya'ya da yansımıştır. Bu sıralarda Bizans ise iktidar mücadeleleri içerisinde bulunmaktaydı. Bu durum Osmanlıların sonradan gerçekleştireceği fetihler için büyük bir avantajdı. Ayrıca 1345 yılında Edirne'de meydana gelen karışıklıklar da Osmanlıların ileride Edirne'yi fethetmelerinde büyük kolaylık sağlayacaktı.⁴⁸

Nitekim Balkan ülkelerinin zayıf ve Batı Hristiyan dünyasının da birlikten yoksun olması, Osmanlı Devleti'ne büyük bir avantaj sağlamış ve bu avantaj ile 1353'te Rumeli'ye geçerek hızla ilerleyen Osmanlı, Bizans'ın iç işlerine müdahale etmeye başlamıştır. Böylece Balkanlar'daki devletlerin zafiyetleri görülerek gelecekte düşünülen fetihler için gerekli bilgiler de elde edilmiştir.⁴⁹

2.2.3. Osmanlı Devleti Zamanında Kırkkilise

2.3.3.1. Rumeli Fetihleri

İslam Dünyası, Osmanlılardan önce Roma İmparatorluğu'nun ülkesini “*Bilâd-ı Rûm*” veya “*Memleketü'l-Rûm*” olarak tanımaktaydı. Selçuklular ile beraber Türk Hâkimiyetine geçen Anadolu'da Rum ismi vaktiyle Bizans idaresinde bulunmuş olan Anadolu'yu ifade eden coğrafi bir terim olarak kullanılır hâle gelmiştir.⁵⁰ Batılı seyyahlar, XIII. yüzyılda Türkler'in idaresindeki Anadolu'ya *Turquemenie* (*Turquie*) ve Bizans İmparatorluğu'na tâbi yerlere *Romanie* (*Romania*) diyorlar idi. Nihayet bu tabir, daha ziyade Ortodoks Yunan mezhebinin hâkim bulunduğu Balkan yarımadasını ifade etmeye başladı. Osmanlı Türkleri, Balkanlar için *Rûm-İli* adını *Romania*'dan aldılar ve Anadolu'ya karşı denizin ötesinde Bizanslılardan fethettikleri bölgeler için kullandılar. Yalnız Rum adı ise eski

⁴⁷ Mehmet İnbaşı, “Balkanlarda Osmanlılar”, *Balkanlar El Kitabı*, Haz. Osman Karatay&Bilgehan Gökdağ, Ankara: Vadi Yayınları, I, 2006, ss. 287-288.

⁴⁸ Nazif Karaçam, *Efsaneden Gerçeğe Kırklareli*, Belediye Yayını:1, Kırklareli, 1995, ss. 422-423.

⁴⁹ Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 25.

⁵⁰ Halime Doğru, “Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de Fetih ve İskân Siyaseti”, *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IX, 2002, s. 302.

manasını muhafaza ederek Anadolu’da Selçukluların hâkim olduğu yerleri ifade eden coğrafi bir isim olarak kaldı.⁵¹

Osmanlı Devleti’nin henüz kuruluş yıllarında başlayan Rumeli’deki faaliyetleri ve bu bölgedeki bir dizi fetihleri, imparatorluğa giden yolda atılan en önemli adımlardır.⁵² Süleyman Paşa, Bizans’a yardım amacıyla Trakya’ya geçtiği andan itibaren Rumeli, Türkler için çok önemli oldu. I. Murad (1360-1389) Edirne’nin fethinden sonra Rumeli Beylerbeyliğini oluşturarak Lala Şahin Paşa’yı Beylerbeyi olarak atadı.⁵³ Osmanlılar’ın küçük bir uç beyliğinden cihan imparatorluğuna giden yoldaki adımlarının ilk basamağını oluşturması nedeniyle devlet protokolünde Anadolu’dan öncelikli olmuş ve “*asıl vatan*” statüsünü kazanmıştır.⁵⁴

Osmanlı Devleti’nin kuruluş ve imparatorluğa geçiş sürecini içeren bu tarihlerde Balkanlar’da Osmanlı ilerleyişini durduracak büyük bir devlet de mevcut değildi.⁵⁵ Bununla beraber Bizans İmparatorluğunun XI. yüzyıl’dan başlayarak çöküş sürecine girmesi ve 1204 yılındaki IV. Haçlı Seferi’nin ardından da toprakları dâhilinde feodal Latin devletlerinin kurulması, Osmanlı yayılmasını kolaylaştıran başlıca etkenlerdi.

Osmanlı Devleti’nin Bizans’ın taht mücadeleleri sırasında oynadığı rol, Sırp hükümdarının Selanik’i kuşatması ve Kantakuzenos’un Orhan Bey’den yardım istemesi, karşılığında vaat edilen Gelibolu’daki *Çimpe/Tsympe Kalesi*’nin Süleyman Paşa’ya teslim edilmesi, 1352’de Rumeli topraklarına yayılma sürecinin başlangıcı olmuştur.⁵⁶ Rumeli’deki fetihlerin tüm hızıyla devam ettiği sırada Süleyman Paşa’nın bir av esnasında atından düşerek vefat etmesi (1357), Rumeli’deki fetih hareketlerinde bir müddet gerileme meydana getirmişti. Bununla birlikte kumandanların gayretleri ile fethedilen yerler büyük oranda elde tutulabildi. Süleyman Paşa’nın vefatından sonra kardeşi Murad, Gelibolu’ya geçerek gaza

⁵¹ Halil İnalçık, “Rumeli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, XXXV, 2002, ss. 232-235.

⁵² Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 26.

⁵³ Doğru, “Osmanlı Devleti’nin Rûmeli’de Fetih ve İskân Siyaseti”, s. 302.

⁵⁴ Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 26.

⁵⁵ Halil İnalçık, “Türkler ve Balkanlar”, *Balkanlar*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1993, ss. 9-34.

⁵⁶ Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 26.

bayrağını eline almıştır.⁵⁷ Sultan Murad'ın saltanatının ilk yıllarında Edirne fethedilmiş ve devlet merkezi Edirne'ye taşınmıştır.⁵⁸

Rumeli'nin Osmanlılar tarafından fethi I. Murad ile başlayıp II. Mehmed'in (Fâtih) vefatına dek devam edecektir.⁵⁹

2.2.3.2. Kırkkilise'nin Osmanlı Hâkimiyetine Geçişi

Kırkkilise'nin Osmanlı idaresine hangi tarihte girdiği hakkında ilk Osmanlı kaynaklarında kesin bir malumat yoktur.⁶⁰ Kırkkilise'nin fethi ile alakalı bilgi veren kaynaklarda fetih tarihi olarak muhtelif rakamlar verilmektedir. Lakin Kırkkilise'nin fethi, Edirne'nin fethinden sonra, Murad zamanında gerçekleştiği umumiyetle kabul edilir.⁶¹

Ahmet Rıfat Efendiye göre Kırkkilise 1370 tarihinde fetih olunmuş,⁶² Hoca Saadeddin'e göre Kırkkilise 1368 yılının evvel baharında fethedilmiştir.⁶³ Şemseddin Sami'ye göre ise Kırkkilise 1366 tarihinde fethedilmiştir.⁶⁴

Bu kaynaklara göre kesin bir tarih verilemese de genellikle buranın Edirne'nin fethinden sonra ele geçirildiği kabul edilmektedir.⁶⁵ Bölgenin M. 1368-1369 (H. 770) tarihinde fethedilmesi kuvvetle muhtemeldir.

2.2.3.3. Rumeli'de Uygulanan İskân Politikası ve Fetih Sonrası Kırkkilise'nin İskânı

Osmanlı Devleti, Rumeli'de ilk fütuhata başladığı andan itibaren ele geçirdiği şehir ve köylerde sistemli bir iskan politikası takip etmiştir. Osmanlı fetihleri devam ettiği sürece kırsal yörede yaşayan halk, Balkanlar'ın daha iç bölgelerine ve dağlık kesimlerine doğru hareket etmişlerdir.⁶⁶ Özellikle fütuhat esnasında köy ve kasabalarını terk ederek başka bölgelere kaçanların yerine Anadolu'dan büyük

⁵⁷ İbrahim Sezgin, "Osmanlıların Rumeli'ye Geçişi ve İlk Fetihler", *Osmanlı*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, I, 1999, s. 214.

⁵⁸ "Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul: VII, 1982, s. 4810.

⁵⁹ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 26.

⁶⁰ Tuncel, "Kırklareli", ss. 479-481.

⁶¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Ankara: TTK Yayınları, I, 1982, s. 170.

⁶² Yağlıkçızâde Ahmed Rıfat Efendi, *Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafiye 1312/1894*, V, s. 280.

⁶³ Hoca Saadeddin Efendi, *Tacü't-tevârih 1008/1599*, Çev. İsmail Parmaksızoğlu, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979, s. 136.

⁶⁴ Şemseddin Sami, *Kâmûsü'l-a'lâm*, İstanbul: Mihran Matbaası, V, 1314, s. 3614.

⁶⁵ Tuncel, "Kırklareli", ss. 479-481.

⁶⁶ Mehmet İnbaşı, "Balkanlar'da Osmanlı Hâkimiyeti ve İskân Siyaseti", *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IX, 2002, s. 286.

ölçüde Türk unsur nakledilmiştir.⁶⁷ Osmanlılar tarafından iskana tâbi tutulan Türkmenler Anadolu'dan Rumeli'ye dillerini ve kültürlerini de getirmişlerdir. Bunların ekseriyeti yeni isimler altında yeni köyler ve yerleşim birimleri kurmuşlardır.⁶⁸ Bu yönüyle Osmanlı fetihlerinin muvakkat bir macera ve çapulcu hareketi değil, kesin bir yerleşme ve yurt tutma gayesini hedeflediği görülmektedir.⁶⁹

Osmanlı Devleti Rumeli'ye geçtiği andan itibaren yerli halkla iyi geçinme politikası uygulamış (*İstimâlet Politikası*), yerli halkın Osmanlı'ya meyletmesini temin etmiştir. Halil İnalcık'ın tespitine göre Osmanlı padişahları bu prensibi bürokraside de uygulamış “Reayâ fukarasını zi-kudret ekâbire karşı” korumuşlardır.⁷⁰ Aşıkpaşazâde'nin “Onlar bu yerlerin kâfirlerini incitmediler... İçinden birkaç bellice kâfirlerini tuttular. Cimbi kâfirleri bu gaziler ile müttefik oldular” şeklindeki ifadeleri de bu durumu yansıtır.⁷¹

Kırkkilise de ilk fütuhatlarından itibaren Rumeli için teşkil edilmiş Rumeli Beylerbeyliğinin üç sancağından biri hâline gelmiştir. Kırkkilise Sancağı'nın, Hızır bey denilen sancakbeyinin idaresinde olduğu düşünülmektedir. Fetih sonrası Kırkkilise yöresinde imar faaliyetleri Çelebi Mehmed döneminde başlatılmış ve fetih sırasında faydalı olan askerler bu bölgede iskân edilmişlerdir. Süleyman Paşa, I. Murad, Yıldırım Bayezid ve Çelebi Mehmed, bu faaliyetleri desteklemiş ve Anadolu'dan Türk nüfus getirterek bölgeyi iskân ve harap olan yerleri imar ile köyler kurulmasını teşvik etmişlerdir.⁷²

Osmanlılar yeni fethedilen yerlere, özellikle göçebe aşiretleri yerleşmişlerdir. *Türkmen* ya da *Yürük* (*Yörük*) denilen bu aşiretler Anadolu'nun Türkleşmesi sürecinde mühim roller oynamış, birçok beylikler kurmuşlardır. Osmanlılar'ın Anadolu'da siyasal birlik kurma çabaları sırasında önemli bir karşıt güç oluşturan bu beylikler ortadan kaldırıldıktan sonra, Yürükler yeniden derlenip toparlanmadan dağınık gruplar hâlinde Rumeli'ye gönderilmişlerdir. Kırkkilise de bu aşiretlerin yoğun olarak yerleştirildikleri yerlerden biriydi.

⁶⁷ Yusuf Halaçoğlu, “XVI. Yüzyılda Sosyal, Ekonomik ve Demografik Bakımdan Balkanlar'da Bazı Osmanlı Şehirleri”, *Bellekten*, Ankara: TTK Yayınları, 1989, 53: ss. 207-208.

⁶⁸ Mehmet İnbaşı, “Yeni Belgelerin Işığında Rumeli Yörükleri”, *Osmanlı*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IV, 1999, s. 152.

⁶⁹ İnbaşı, “Yeni Belgelerin Işığında Rumeli Yörükleri”, s. 152.

⁷⁰ Doğru, “Osmanlı Devleti'nin Rümeli'de Fetih ve İskân Siyaseti”, ss. 303-304.

⁷¹ İnalcık, “Rumeli”, ss. 232-235.

⁷² Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 28.

Dulkadiroğulları'ndan Budak Bey de Osmanlılar'a sığındıktan sonra Vize Sancakbeyliği 'ne atanmış, yanındaki çok sayıda Yürük ile buraya yerleşmişti.

XVI. yüzyıl ortalarında Yürükler orduda ve devlet işlerinde görevler üstlenen düzenli bir askeri sınıf olmuşlardı. Dimetoka ve Hasköy'ün dışında, bugünkü Avrupa Türkiyesi'nde yerleşmiş olan bir bölüm Yürük'e "*Vize Yürükleri*" adı veriliyordu. Askerî sınıf olarak Vize Yürükleri'nin Babaeski, Kırkkilise, Pınarhisar ve Vize'de 1543-1642 arasında ocak olarak sayısal dağılımı şöyledi:

Tablo 2: 1543-1642 Yıllarında Ocak Sayıları

Yer/Yıl	1543	1557	1609	1642
Babaeski	8	8	15	7
Kırkkilise	9	9	-	-
Pınarhisârı	1	1	-	-
Vize	21	21	2	2

Ocaklar önceleri 25 kişiden oluşurken 1584'ten sonra bu sayı 30'a yükseltilmiştir. Sayılarda görülen bu dalgalanmanın nedeni ise sürüp giden savaşlardır.

Kırkkilise'deki "*Kocacık Yürükleri*"nin ocak olarak asker sayıları da 1543 tarihinde 14, 1584 tarihinde 14 ve 1642-1666 tarihleri arasında ise 3 idi. Yürükler'den başka bir de *Tatar boyları* vardı ve bunlardan "*Bozapa Tatarları*"nın sayısı 1543 tarihinde Kırkkilise 'de 2 ocak idi.⁷³

Sonuç olarak uygulanan bu iskân siyaseti ile XVI. yüzyıl başlarında Kırkkilise Sancak merkezi ve köylerine Türk nüfus hâkim olmuştur.⁷⁴

2.2.4. Osmanlı Hâkimiyetindeki Kırkkilise'nin İdari Taksimatı

2.2.4.1. Fetihden Tanzimat Dönemine Kadar İdari Yapı

XIV. yüzyılın ikinci yarısında, Sultan I. Murad döneminde Türk egemenliğine giren Kırkkilise, Osmanlı idaresinde önceleri Rumeli Eyaleti'nin Paşaeli Sancağı'na tâbi bir kaza idi.⁷⁵ 1522 tarihinde ise Kırkkilise, Livâ-i Vize dâhilinde bir kaza durumundadır.⁷⁶ Bu dönemde Kırkkilise Kazası'nda 1530

⁷³"Kırklareli", *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul: VII, 1982, s. 4811.

⁷⁴ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 28.

⁷⁵ Mesut Ayar, "Kırklareli (Kırkkilise) Mekteb-i İdadisi", *History Studies*, 2/3, 2010, s. 40.

⁷⁶ Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 29.

tarikhinde 6 mahalle mevcut iken, 1642 tarihinde bu sayı 10'a yükselmiştir. 1530 tarihinde mevcut olan Cami-i Kebir, Cami-i Atik, Hacı Zekeriya, Karaca İbrahim, Yapraklı ve Sultan Bayezid mahalleleri 1642 tarihinde de varlığını idame ettirmektedir. Bunlara ilaveten aradan geçen zaman zarfında kurulmuş olan Doğanca, Dellakzâde, Hadice Hatun ve Karakaş mahallelerine de bu tarihte mevcuttur. Bu dönemde Kırkkilise Kazası'nda mevcut olan mahallere isim olarak, câmi adlarının, dini şahsiyetlerin ve şahıs adlarının verildiği görülmektedir. Bu isimlendirme yöntemi Türk yer adları geleneğine de uygun düşmektedir. Bununla beraber Cami-i Kebir ismi ile bir mahallenin de şehirde yer alması, İslam ve Osmanlı şehirlerinin temel ögesi olan Ulu (Büyük) Cami kültürünün Kırkkilise Kazası'nda da mevcut olduğunu bize göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Tablo 3: 1530 ve 1642 Tarihleri Kırkkilise Mahalleleri ile Nüfusu⁷⁷

	Mahalleler	Hane ve Mücerred	Askeri Görevliler	Dini Görevliler	Neferân
1530	Cami-i Kebir	80 (15)	1	7	103
	Cami-i Atik	24 (12)	-	1	37
	Hacı Zekeriya	41 (13)	-	1	55
	Karaca İbrahim	44 (12)	3	3	62
	Yapraklı	20 (5)	1	1	27
	Sultan Bayezid	74 (21)	-	1	96
Toplam		283(78)	5	14	380
1642	Cami-i Kebir	53	8	-	61
	Cami-i Atik	9	4	-	13
	Hacı Zekeriya	40	4	-	44
	Karaca İbrahim	30	8	1	39
	Yapraklı	16	1	-	17
	Sultan Bayezid	24	4	-	28
	Doğanca	27	3	-	30
	Dellakzâde	26	1	-	27
	Hadice Hatun	26	5	-	31
	Karakaş	56	7	-	63
Toplam		307	45	1	353

Kırkkilise M. 1569 - 1573 tarihlerinde de Liva-i Kırkkilise olarak Rumeli Eyaletinin bir sancağı durumunda görülmektedir.

Yine XVI. yüzyılda Rumeli Eyaleti'nin Vize Livası teşkilatında bir sancak olarak görülmekte ve Kızılca Müsellemleri⁷⁸ sancak beyinin tasarrufunda

⁷⁷ Volkan Ertürk, "1642 Tarihli Avarız Defterine Göre Vize Sancağı Kazaları", *EKEV Akademi Dergisi*, sy.57, Güz 2013, ss. 213-215.

bulunmaktadır. Önceleri Kızılca Müsellem Sancağı'nın merkezi olan ve bu sebeple *Kızılca Müsellem Sancağı* da denilen Kırkkilise, yine XVI. yüzyıl başlarından itibaren Çingenerin de müselleme teşkilatına sokulmasıyla, ayrıca bir Çingene Müsellem Sancağı olarak teşkil edilmiştir.

Kırkkilise Sancağının idari taksimatındaki belirsiz görünen bu durum, bir eyalet olmadan, müstakil bulunan sancakların durumundan kaynaklanmaktadır. Yani Kızılca Müsellem, Voynuk ve Çingâne Livaları askeri nitelikteki sancaklar olmaktadır. Osmanlı idari taksimatında toplu hâlde yaşayan ve birbirlerinden özel durumlar ile ayrılan gruplar için muhtelif teşekküller (idari ve kazai şekil verme yolu ile) oluşturulmuştur. Bununla birlikte sancak merkezlerinin bazen kısa süreli aralıklarla değişmiş olması, sancak adının bir diğerinin adına karşılık geldiğini düşündürmektedir.⁷⁹

1574 - 1584 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun idari taksimatını gösteren Ruus Defterinde “Elviye-i Vilayet-i Rûm-ili” başlığı altında Rumeli Eyaleti'nin sancaklarının isimleri şu şekilde verilmiştir:⁸⁰

Tablo 4: 1574 - 1584 Tarihli Bir Ruus Defterine Göre Rumeli Eyaleti Sancakları

Paşa	Dukakin	İlbasan	Mora	Voynuk	Azak	Çirmen	Prizren
İskenderiye	Kurupa	Kilis	Avlonya	Niğbolu	Çingâne	Vulçitrin	Selanik
Tırhala	Bosna	Kırkkilise	Vize	Devline	Hersek	Akkirman	Semendire
Kefe	Silistre	Mizistre	Üsküp	Köstendil	Yanya	Ohri	Zacesne

XVII. yüzyılda Kırkkilise Rumeli Beylerbeyliğinin bir sancağı durumundadır. Ancak Kırkkilise'nin idari taksimattaki yeri 1632 - 1641 yılları itibariyle eyalet olan Özü (Özi) dâhilinde Liva-i Kırkkilise olarak geçmektedir. 1667 tarihinde ise tek bir merkez kazadan müteşekkildir. Yine XVIII. yüzyıl başları itibariyle 1700-1718 yıllarını kapsayan tevcih defterinde Kırkkilise, Özü Eyaletine bağlı sekiz sancaktan biri olarak kayıtlıdır.

Özü Eyaleti için, XVIII. yüzyılın sonlarında Tuna'nın kuzeyinde kalan toprakların Rusların eline geçmesiyle vasfını yitirmiş denilmektedir. 1777 - 1778

⁷⁸ Yeniçeri teşkilatı kurulmadan önce Osmanlı beyliğinde görevli süvari askerinin adına denir. Savaş zamanı askeri hizmette bulunur, barış zamanında ise ziraatla meşgul olurlardı. Şeri ve örfi vergilerden muaf tutulurlardı. Müsellem oturdukları bölgelere göre de isimlendirilirlerdi. Kırkkilise'de oturanlara Kızılca Müsellem denilmekteydi. Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 30.

⁷⁹ Kabakcı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 30.

⁸⁰ Filiz Kaya, “Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de Uyguladığı İskân Siyaseti (XV. XVI. Yüzyıllar)”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006) s. 36.

tariflerinde de Kırkkilise tek bir merkez kazadan müteşekkil bir sancak vaziyetindedir.⁸¹

2.2.4.2. Tanzimat Dönemi ve Sonrası İdari Yapı

XIX. yüzyıl başlarına ait olan bir risalede Kırkkilise Özü Eyaleti dâhilinde Liva-i Kırkkilise olarak görülmektedir. XIX. yüzyılda Rumeli'nin idari taksimatındaki değişiklikler ile birçok küçük eyalet teşkil edilmiştir. Kırkkilise de, 1831 yılındaki idari taksimata göre Silistre Eyaleti'ne tâbi Livâ-i Kırkkilise konumuna getirilmiştir.

Tanzimat Fermanı'nın ilanından kısa bir süre sonra fermanın mimarı olan Mustafa Reşit Paşa, taşra teşkilatında reform niteliğinde girişimler başlatmış, 1840 yılında taşra idaresindeki bölünmeyi yeniden gözden geçirmiş ve sancakların başına merkezi hükümetin tayin ettiği “*Muhassıllar*” göndermiştir. Bu arada önemli bir değişiklik daha yapılarak 1842 yılında bugünkü anlamda “Kaza”, idari birim statüsüne kavuşmuştur. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren “kaza” birimi, başlangıçta idari - adli, sonraları ise yalnızca adli statüye bürünen bir birim olarak kullanılmıştır. Tanzimat'tan sonra kurulan ve idari bir birim olarak anılan “*kaza*” ile karıştırılmamalıdır.

Nitekim Tanzimat sonrası Osmanlı idare düzeninde, eyalet sisteminden vilayet sistemine geçilince, XIX. yüzyılın ortalarında Kırkkilise Edirne Vilayetine bağlı Vize Sancağında bir kaza statüsündedir. 1844-1845 tarihli temettuat tahrirlerine göre de Kırkkilise, Edirne Vilayetine bağlı Vize sancağının kazası durumundadır. 1849 (H.1265) Devlet Salnamesine göre ise Kırkkilise, Edirne sancağına bağlı Bilâd-ı Erbaa'dan olan bir kazadır ve arpalık olarak Emin Efendi'ye verilmiştir.⁸²

Yine Edirne Sancağı'nın 1851 yılında başlayan ve 1857 yılında sona eren Cizye Defteri kayıtlarında Kırkkilise, Edirne Sancağına bağlı bir kaza durumundadır.⁸³

⁸¹ Kabakçı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 31.

⁸² Kabakçı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, ss. 32-33.

⁸³ Yasemin Bozlak, “XIX. Yüzyılda Edirne Sancağı'nın Demografik Yapısı ve İskân Siyaseti”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008), s. 49.

BİRİNCİ BÖLÜM

1832 TARİHLİ KIRKKİLİSE KAZASI MÜSLÜMAN NÜFUSU

1.1. 1832 TARİHLİ NÜFUS DEFTERİNE GÖRE KIRKKİLİSE KAZASI NÜFUSU ve ÖZELLİKLERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Nfs. d. 4322 numarası ile kayıtlı olan Kırkkilise nüfus defteri H.1249 (M.1833) tarihli olarak gösterilse de, ilk kayıtların tutulmaya başlandığı tarih 1832 olarak tespit edilmiştir. 1832 yılı verilerine göre Kırkkilise Kazası'nın toplam nüfusu 2398'dir.

1.1.1. Kırkkilise Merkez ve Köyleri Nüfusu

Tablo 5: Kırkkilise Kazası'nın 1832 Yılındaki Tahmini Nüfusu

Sıra No	Mahalle - Köy ⁸⁴	Erkek Nüfus	Kadın-Erkek Tahminî Nüfus	Nüfus Oranları %
	Mahalle Adları⁸⁵			
1	Cami-i Kebir	207	414	% 8,63
2	Karakaş	251	502	% 10,46
3	Karaca İbrahim	188	376	% 7,83
4	Sultan Bayezid	165	330	% 6,88
5	Doğice	91	182	% 3,79
6	Hadice Hatun	96	192	% 4,00
7	Hacı Zekeriya	213	426	% 8,88
8	Dellakzâde	72	144	% 3,00
9	Yapraklı	85	170	% 3,54

⁸⁴ Yerleşim yerlerinin isimleri defterdeki sıra esas alınarak yazılmıştır.

⁸⁵ Kırkkilise mahalleleri XX. yüzyıla kadar isimlerini değiştirmeden muhafaza etmiş, fakat söz konusu yüzyıl itibarıyla şehrin adının değişmesi gibi mahalle isimlerinin değişiklik gösterdiği görülmüştür. Nitekim Yapraklı Mahallesi Yayla Mahallesi'ne, Cami'-i Kebir Mahallesi Demirtaş Mahallesi'ne, Hacı Zekeriya Mahallesi Doğu Mahallesi'ne, Dellakzâde ve Doğice mahalleleri Akalar Mahallesi'ne, Sultan Bayezid ve Hadice Hatun mahalleleri ise Kocahıdır Mahallesi sınırlarına dâhil edilmiştir. Kabakcı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 45. Karaca İbrahim ve Karakaş mahalleleri ise isimleri değişmeden günümüz Kırklareli mahalleleri içerisinde yer almaktadır.

	Köy Adları ⁸⁶			
1	Karahıdır	47	94	% 1,95
2	Ulûfeci	35	70	% 1,45
3	Asılbeğli	71	142	% 2,96
4	Koyun Kâfiri	63	126	% 2,62
5	Erikler	157	314	% 6,54
6	Elmacık	110	220	% 4,58
7	Keşirlik	83	166	% 3,46
8	Ahmedce	58	116	% 2,41
9	Yündalan	60	120	% 2,50
10	Demirci Halil (Temürcü Halil)	53	106	% 2,21
11	Kadı-i Kebir	29	58	% 1,20
12	Ahmedler	137	274	% 5,71
13	Ermeni Mahallesi	81	162	% 3,37
14	Kurt Pınarı	29	58	% 1,20
15	Kızılca Kilise	17	34	% 0,70
Toplam		2398	4796	% 100

1832 yılı verilerine göre Kırkkilise Kazası'nın Müslüman erkek nüfusu 2398 olarak tespit edilmiştir. Mahallelerde yaşayan nüfus 1368 olup, bu toplam nüfusun % 57,04'üne tekabül etmekte, köylerin toplam nüfusu 1030 olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı ise % 42,95 oranına denk gelmektedir. Buna göre mahallelerde yer alan nüfusun köylerde yer alan nüfustan toplam 338 kişi daha fazla olduğu tespit edilmiş olup, bu ise % 14,09'luk bir orana karşılık gelmektedir. Tespit ettiğimiz bu nüfus sadece nüfus defterinin tutulduğu tarihteki (1832) Müslüman erkek nüfusu göstermektedir. Kadın nüfusu da toplama dâhil etmek maksadıyla tespit etmiş olduğumuz rakam iki ile çarpılmış ve kadın-erkek tahmini nüfusu olarak 4796 rakamına ulaşılmıştır. 1832-1840 yılları arasında meydana gelen doğumlar - ölümler ve göçler toplam nüfusa dâhil edilmemiş olup, ileriki yıllarda nüfusta meydana gelen değişimler (doğum, ölüm, göç ve askerlik gibi.) ayrı bir başlık altında incelenecek ve yıllara göre nüfustaki artışlar ve eksilmeler 1832 tarihindeki mevcut nüfusa yansıtılacaktır.

Nüfusun mahalle ve köylerdeki dağılışının farklılık gösterdiği görülmektedir. Mahalleler arasında en kalabalık nüfus 251 erkek nüfus ile Karakaş Mahallesi olup, bu ise toplam nüfusun % 10,46'sına karşılık gelmektedir. En az erkek nüfusa sahip

⁸⁶ Karahıdır, Asılbeğli, Erikler, Elmacık, Ahmedce, Yündalan, Demirci Halil ve Ahmedler köyleri günümüzde isim değişikliği yaşamadan varlığını sürdüren yerleşim yerleri olup, söz konusu köylerden Karahıdır Köyü ise günümüzde köy statüsünden çıkarılarak Kırklareli merkez mahalleleri içerisine dâhil edilmiştir. Diğer köylerden olan Keşirlik Köyü ise günümüzde Kofçaz'a dönüşmüş olup, Kofçaz ise şu an itibarıyla Kırklareli İlinin ilçesi konumundadır.

olan mahalle 72 erkek nüfus ile Dellakzâde Mahallesi olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı da % 3'tür. Köyler içerisinde en kalabalık nüfusa sahip olan yer 157 erkek nüfus ve % 6,54'lük oranla Erikler Köyü'dür. En az nüfusa sahip köy ise 17 kişilik erkek nüfus ve % 0,70'lik oran ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

1.1.1.1. Kırkkilise Kazası'nda Yer Alan Kıptî Nüfus

Çalışmış olduğumuz 1832 tarihli Kırkkilise Kazası nüfus defterinde "Kıbtîyân-ı ehl-i İslam" olarak adlandırılan Müslüman Kıbtî nüfus,⁸⁷ Türk nüfus ile aynı yerleşim yerlerinde ikamet etmelerine rağmen Türk nüfustan ayrı olarak kaydedilmiş olup, Kıptîler Cami-i Kebir, Doğıce, Hadice Hatun, Hacı Zekeriya, Dellakzâde ve Yapraklı olmak üzere 6 mahalle ve Erikler, Keşirlik, Ahmedler ve Kızılca Kilise Köyleri olmak üzere 4 köyde ikamet etmekte olup, kaza genelinde toplam 10 farklı yerleşim yerinde toplam 154 Kıbtî nüfus bulunmaktadır. Bu ise bize 1832 yılı Kırkkilise Kazası toplam Müslüman nüfusunun % 6,42'sinin Müslüman kıptîlerden oluştuğunu göstermektedir. Bununla beraber defterde Müslüman muhacirler de yerli halktan ayrı olarak yazılmıştır. Bu şekilde ayrı olarak belirtilen toplam 15 kişi olup, bu kişilerin tamamı ise Erikler Köyü'nde ikamet etmektedirler.

Tablo 6: 1832 Yılı İtibariyle Kırkkilise Kazası'nda Yer Alan Kıptî Nüfus

Sıra No	Mahalle/Köy	Toplam Nüfus	Kıptî Nüfus	Yerleşim Yeri İçerisindeki Payı
	Mahalle			
1	Cami-i Kebir	207	12	% 5,79
2	Doğıce	91	22	% 24,17
3	Hadice Hatun	96	22	% 22,91
4	Hacı Zekeriya	213	5	% 2,34
5	Dellakzâde	72	6	% 8,33
6	Yapraklı	85	58	% 68,23
	Köyler			
1	Erikler	157	10	% 6,36
2	Keşirlik	83	6	% 7,22
3	Ahmedler	137	6	% 4,37
4	Kızılca Kilise	17	17	% 100

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Kıptî nüfusun en fazla ikamet ettiği yerleşim yeri 58 kişi sayısı ile Yapraklı Mahallesi olup, bunun söz konusu mahalle içerisindeki payı % 68,23'e karşılık gelmektedir. Kıptî nüfusun oran bazında en fazla

⁸⁷ Geniş bilgi için bk. İsmail Altınöz, *Osmanlı Toplumunda Çingenerler*, Ankara: TTK Yayınları, 2013.

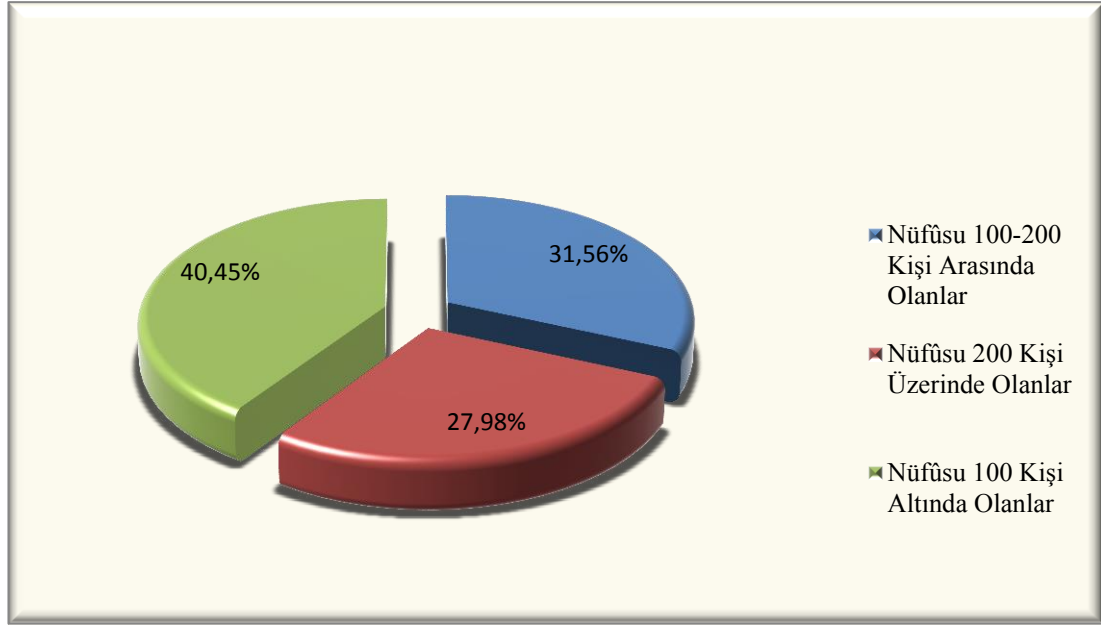
bulunduğu yer % 100'lük bir oranla Kızılca Kilise Köyü'dür. Nitekim bu köyde toplam 7 Kıbtî nüfus olup, Türk nüfus kaydına ise rastlanmamaktadır. Kıptî nüfusun hem sayı hem de oran olarak en az olduğu yer ise 5 kişi sayı ve % 2,34'lük oran ile Hacı Zekeriya Mahallesi'nde yer almaktadır. Kıptî nüfus kaydının olmadığı toplam 14 yerleşim yeri olup, bunlar; Karakaş, Karaca İbrahim ve Sultan Bayezid mahalleleri ile Karahıdır, Ulûfeci, Asılbeğli, Koyun Kâfiri, Elmacık, Ahmedce, Yündalan, Demirci Halil, Kâdı-i Kebir, Ermeni Mahallesi ve Kurt Pınarı köyleridir.

1.1.1.2. Kırkkilise Kazası'nda Nüfusu 100-200 kişi Arasında ve 100 Kişi Altında Olan Mahalle ve Köyler

Kırkkilise mahalleleri içerisinde 100-200 kişi arasında nüfusa sahip mahalle sayısı 2 adet olup, bunlar; 188 nüfusla Karaca İbrahim, 165 nüfus ile Sultan Bayezid mahalleleridir. Nüfusu 200 üzerinde olan mahalle sayısı 3 adet olup, bunlar; 251 erkek nüfusla Karakaş Mahallesi, 213 kişi sayısı ile Hacı Zekeriya ve 207 kişi sayısı ile Câmî-i Kebir mahalleleridir. Nüfusu 100 kişiden az olan mahalle sayısı ise 4 olup, bunlar; 91 nüfusla Doğice Mahallesi, 96 nüfusla Hadice Hatun Mahallesi, 72 nüfus ile Dellakzâde Mahallesi ve 85 nüfus ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Köyler içerisinde 100-200 arasında erkek nüfusa sahip olan köy sayısı 3 adettir. Bunlar; 157 nüfus ile Erikler Köyü, 137 nüfus ile Ahmedler Köyü ve 110 nüfus ile Elmacık Köyü yer almaktadır. Nüfusu 100 kişinin altında yer alan köy sayısı 12 adet olup, bunlar; 47 nüfus ile Karahıdır, 35 nüfus ile Ulûfeci, 71 nüfus ile Asılbeğli, 63 nüfus ile Koyun Kâfiri, 83 nüfus ile Keşirlik, 58 nüfus ile Ahmedce, 60 nüfus ile Yündalan, 53 nüfus ile Demirci Halil, 29 nüfus ile Kadı-i Kebir, 81 nüfus ile Ermeni Mahallesi, 29 nüfus ile Kurt Pınarı ve 17 nüfus sayısı ile Kızılca Kilise Köyü yer almaktadır. Nüfusu 200 kişinin üzerinde olan köy ise bulunmamaktadır

Nüfusu 100-200 arasında değişen mahalle/köy sayısı toplamda 5 adet olup, bunların genel nüfusa oranı % 31,56'dır. Nüfusu 200'ün üzerinde olan mahalle/köy sayısı toplamda 3 adet olup, bunların toplam nüfusa olan oranları % 27,98'dir. Nüfusu 100 kişiden az olan mahalle ve köylerin toplamı 16 olup, bunların genel nüfusa olan oranları % 40,45'dir.

Şekil 1: Kırkkilise’de Nüfusu 100 Kişi altı, 100-200 Arası ve 200 Kişi Üzerinde Olan Mahalle ve Köylerin Toplam Nüfusa Oranları

1.2. KIRKKİLİSE KAZASI MAHALLE VE KÖYLERİNDE YAŞAYAN NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIŞI

Mahalle ve köylerdeki nüfus 10’ar yıllık yaş gruplarına ayrılmıştır. Bu şekilde hangi yaş grubunda yoğunlaşma ve hangi yaş grubunda nüfusun seyrek olduğunu kıyaslamak daha kolay olacağı düşünülmüştür. Ayrıca defterde yaşı belirtilmeyen kişiler de tabloda en sütunda gösterilmiştir.

Tablo 7: 1832 Yılı İtibariyle Kırkkilise’de Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı

Sıra No	Mahalle/ Köy	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	>100	Yaş Yok
	Mahalleler												
1	Cami-i Kebir	54	44	22	29	31	13	8	3	1	1	-	1
2	Karakaş	77	51	15	34	39	19	11	4	-	1	-	-
3	Karaca İbrahim	53	34	11	39	21	7	18	3	1	1	-	-
4	Sultan Bayezid	53	37	14	24	18	14	3	1	-	1	-	-
5	Doğice	33	17	10	14	8	3	5	1	-	-	-	-
6	Hadice Hatun	27	13	14	19	9	2	12	-	-	-	-	-
7	Hacı Zekeriya	71	30	27	39	17	8	15	4	2	-	-	-
8	Dellakzâde	23	10	5	15	7	5	4	1	1	-	-	1
9	Yapraklı	24	20	16	11	7	4	3	-	-	-	-	-

	Köyler												
1	Karahıdır	18	12	4	6	6	-	1	-	-	-	-	-
2	Ulûfeci	13	8	5	4	1	3	-	1	-	-	-	-
3	Asılbeğli	18	20	7	15	5	5	1	-	-	-	-	-
4	Koyun Kâfiri	19	11	6	8	14	2	1	1	1	-	-	-
5	Erikler	49	31	27	23	13	8	5	1	-	-	-	-
6	Elmacık	33	25	7	10	16	6	7	3	3	-	-	-
7	Keşirlik	30	12	6	11	8	8	5	3	-	-	-	-
8	Ahmedce	27	6	5	6	4	4	4	1	-	1	-	-
9	Yündalan	18	13	11	9	7	2	-	-	-	-	-	-
10	Demirci Halil	19	14	6	2	5	4	1	2	-	-	-	-
11	Kâdı-i Kebir	9	5	6	3	4	-	1	1	-	-	-	-
12	Ahmedler	36	26	29	19	15	7	3	2	-	-	-	-
13	Ermeni Mahallesi	20	13	21	10	11	5	1	-	-	-	-	-
14	Kurt Pınarı	11	2	7	3	4	2	-	-	-	-	-	-
15	Kızılca Kilise	2	4	7	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Toplam		737	458	288	355	272	131	109	32	9	5	-	2

Kırkkilise genelinde 0-9 yaş grubundaki çocukların sayısı 737'dir. Bunların toplam nüfus içerisindeki payı ise % 30,73'tür. Yaş grupları içerisinde sayıca en fazla olan da bu gruptur. 0-9 yaş grubundaki 737 kişinin 415'i mahallelerde, 322'si de köylerde bulunmaktadır. 0-9 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu yerleşim yeri 77 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. 0-9 yaş grubunun en az olduğu yer 2 kişi ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

10-19 yaş grubunda toplam 458 kişi mevcut olup, bu grup yaş grupları içerisinde 2. sırada yer almaktadır. 10-19 yaş kategorisinin toplam nüfusa oranı ise % 19,09'dur. 10-19 yaş grubundaki 458 kişinin 256'sı mahallelerde, 202'si köylerde bulunmaktadır. 10-19 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu mahalle 51 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. 10-19 yaş grubunun en az olduğu mahalle ise 10 kişi ile Dellakzâde Mahallesi'dir. Köyler içerisinde 10-19 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu köy 31 kişi ile Erikler Köyü'dür. 10-19 yaş grubunun en az olduğu köy 2 kişi ile Kurt Pınarı Köyü'dür.

20-29 yaş grubundaki kişi sayısı ise toplamda 288 olup, yaş grupları içerisinde 4. sırayı almaktadır. Genel nüfus içerisindeki payı % 12,01 oranındadır. Bu 288 kişinin 134'ü mahallelerde, 154'ü ise köylerde bulunmaktadır. 20-29 yaş

grubunun en fazla olduğu mahalle 27 kişi ile Hacı Zekeriya, en az olduğu mahalle 5 kişi ile Dellakzâde Mahallesi'dir. 20-29 yaş grubunun en fazla olduğu köy 29 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Ahmedler Köyü aynı zamanda bu yaş grubunun kaza genelinde en fazla olduğu yerleşim yeri özelliğine de sahiptir. 20-29 yaş grubunun en az olduğu yerleşim yerleri 5'er kişi sayısı ile Ulûfeci ve Ahmedce köyleridir.

30-39 yaş grubundaki kişi sayısı 355 olup, yaş grupları içerisinde 3. sırada yer almaktadır. 30-39 yaş grubunun genel nüfusa olan oranı % 14,80'dir. 30-39 yaş grubundaki bu 355 kişiden 224'ü mahallelerde, 131'i ise köylerde yer almaktadır. 30-39 yaş grubunun en fazla olduğu mahalleler 39'ar kişi sayısı ile Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya mahalleleri, en az olduğu yerleşim yeri 11 kişi sayısı ile Yapraklı Mahallesi'dir. Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya mahalleleri aynı zamanda bu yaş grubunun kaza genelinde en fazla olduğu yerleşim yeri özelliğini de taşımaktadır. Köyler içerisinde söz konusu yaş grubunun en fazla olduğu yerleşim yeri 23 kişi sayısı ile Erikler, en az olduğu yerleşim yeri ikişer kişi sayısı ile Demirci Halil ve Kızılca Kilise köyleridir. Demirci Halil ve Kızılca Kilise köyleri aynı zamanda bu yaş grubunun kaza genelinde en az olduğu yerleşim yerleri olma özelliğine haizdir.

40-49 yaş grubundakilerin sayısı 272 olup, yaş grupları içerisinde 5. sırayı almaktadır. Bu yaş grubunun genel nüfusa oranı da % 11.34'tür. Bu 272 kişinin 157'si mahallelerde, 115'i köylerde bulunmaktadır. 40-49 yaş grubunun hem mahalle hem de kaza genelinde en fazla olduğu yerleşim yeri 39 kişi ile Karakaş Mahallesi, en az olduğu mahalleler 7'şer kişi sayısı ile Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleridir. Köyler içerisinde en fazla 40-49 yaş grubunu barındıran yer 16 kişi ile Elmacık Köyü'dür. Bu yaş grubunun hem köy hem de kaza genelinde en az olduğu yerleşim yeri ise 1 kişi ile Ulûfeci Köyü'dür.

50-59 yaş grubundaki kişilerin sayısı ise 131 olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 5,46, yaş grupları içerisinde de 6. sırada yer almaktadır. Bu 131 kişinin 75'i mahallelerde, 56'sı ise köylerde yer almaktadır. Bu yaş grubunun en fazla olduğu mahalle 19 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Karakaş Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en fazla olduğu yerleşim yeridir. Söz konusu yaş grubunun en az olduğu mahalle 2 kişi ile Hadice Hatun Mahallesi'dir. 50-59 yaş grubunun en fazla olduğu köyler 8'er kişi sayısı ile Erikler ve Keşirlik

köyleridir. Karahıdır, Kadı-i Kebir ve Kızılca Kilise köylerinde bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır.

60-69 yaş grubundakilerin sayısı 109 olup, yaş grupları içerisinde 7. sırada yer almaktadır. Bu yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki payı % 4,54'tür. Bu 109 kişinin 79'u mahallelerde, 30'u ise köylerde bulunmaktadır. Bu yaş grubunun mahalleler içerisinde en fazla olduğu yerleşim yeri 18 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Karaca İbrahim Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en fazla olduğu mahalledir. 60-69 yaş grubunun en az olduğu mahalleler ise üçer kişi sayısı ile Sultan Bayezıd ve Yapraklı mahalleleridir. Söz konusu yaş grubunun en fazla olduğu köy 7 kişi ile Elmacık Köyü'dür. Ulûfeci, Yündalan, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerin de ise bu yaş grubundan hiç kimse bulunmaktadır.

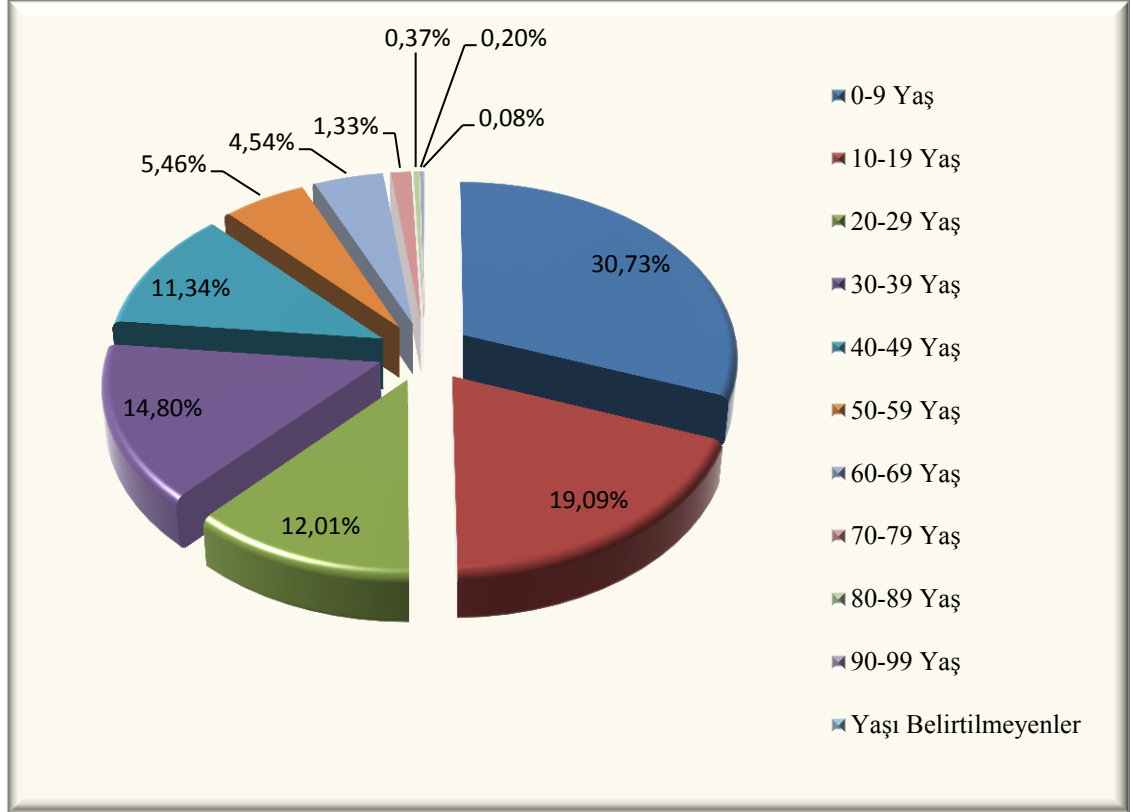
70'li yaşlara geçildiğinde kişi sayılarının düştüğü gözlemlenmektedir. Nitekim 70-79 yaş grubunda yer alanların sayısı 32 olup, yaş grupları içerisinde ise 8. sıradadır. Genel nüfusa oranı da % 1,33'tür. Bu 32 kişinin 17'si mahallelerde, 15'i de köylerde yer almaktadır. 70-79 yaş grubunun en fazla olduğu mahalleler dörder kişi sayısı ile Karakaş ve Hacı Zekeriya mahalleleridir. Karakaş ve Hacı Zekeriya mahalleleri aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en çok olduğu yerleşim yerleridir. Hadice Hatun ve Yapraklı mahallelerin de bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır. 70-79 yaş grubunun en çok olduğu köyler üçer kişi sayısı ile Elmacık ve Keşirlik köyleridir. Karahıdır, Asılbeğli, Yündalan, Ermeni Mahallesi, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerin de ise söz konusu yaş grubundan herhangi bir kişi mevcut değildir.

80-89 yaş grubunda toplam 9 kişi olup, % 0,37'lik oran ile 9. sırada yer almaktadır. Bu 9 kişinin 5'i mahallelerde, 4'ü köylerde yer almaktadır. 80-89 yaş grubu Cami-i Kebir, Karaca İbrahim ve Dellakzâde mahallelerinde birer kişi olarak, Dellakzâde mahallesin de ise 2 kişi olarak yer almaktadır. Köyler içerisinde bu yaş grubu 3 kişi ile Elmacık ve 1 kişi ile de Koyun Kâfiri Köyü'nde bulunmaktadır.

90-99 yaş grubunda toplam 5 kişi olup, % 0,20'lik oran ile yaş grupları içerisinde 10. sırada yer almaktadır. Bu yaş grubunun bulunduğu yerleşim yerleri birer kişi sayısı ile Cami-i Kebir, Karakaş, Karaca İbrahim ve Sultan Bayezıd mahalleleri ile Ahmedce Köyü'nde bulunmaktadır.

100 ve üzeri yaş grubundan ise hiç kimse bulunmamaktadır.

1832 yılında kaza genelinde yaşı belirtilmeyen toplam 2 kişi olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 0,08'dir. Yaşı belirtilmeyen kişilerin yer aldığı yerler Cami-i Kebir ve Dellakzâde mahalleleridir.

Şekil 2: 1832 Tarihinde Kırkkilise’de Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı

1.3. NÜFUS DEĞİŞİKLİKLERİ (DOĞUM-ÖLÜM, GÖÇ VE ASKERLİK)

1.3.1. Kırkkilise’de 1832-1840 Yılları Arasındaki Doğumlar ve Ölüm

Tablo 8: 1832-1840 Yılları Arasında Kırkkilise’de Yıllara Göre Doğum ve Ölüm

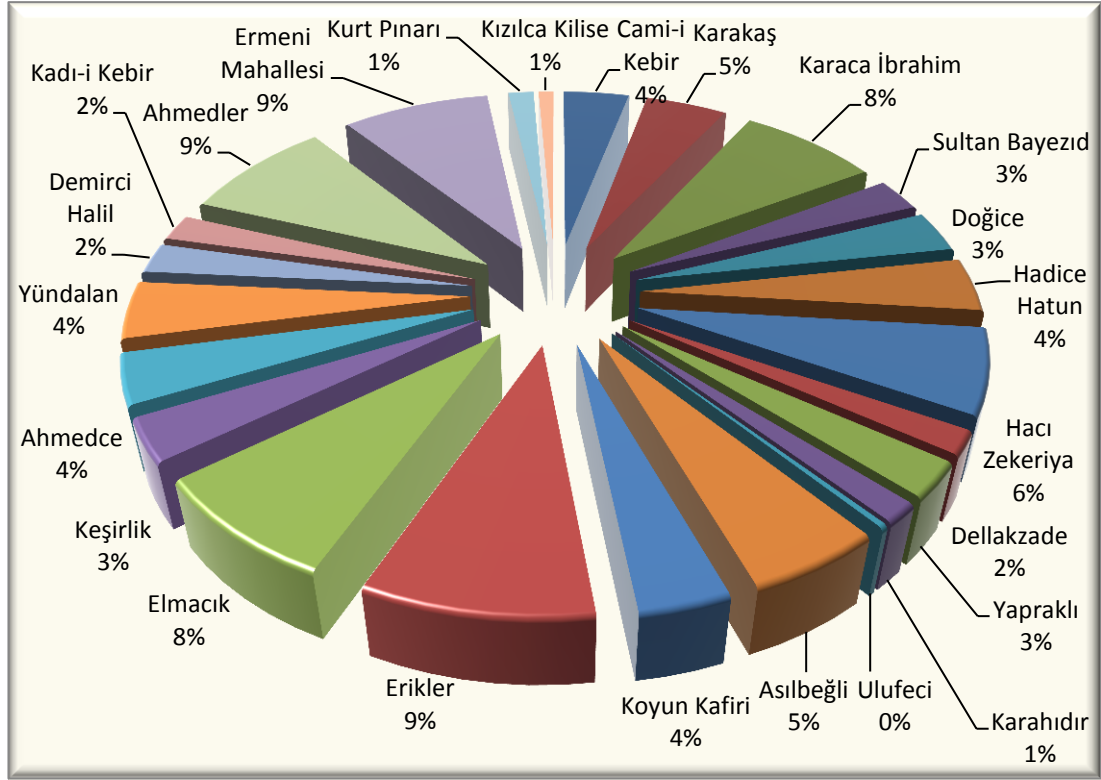
Mahalle / Köy	1832		1833		1834		1835		1836		1837		1838		1839		1840		Tarih Yok				
	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm	Doğum	Ölüm					
Cami-i Kebir	-	-	1	-	-	4	4	5	2	2	6	-	1	8	3	3	2	2	-	-	-	-	
Karakaş	3	1	-	-	-	1	1	8	4	-	3	5	2	1	7	3	1	-	-	-	-	-	
Karaca İbrahim	3	2	2	-	1	8	5	3	2	1	8	9	2	1	6	3	2	-	-	-	-	-	
Sultan Bayezid	1	2	1	2	1	2	2	4	1	1	6	-	1	5	3	7	-	-	-	-	-	-	
Doğice	-	-	-	1	3	1	2	1	-	1	3	2	4	4	4	4	-	-	-	-	-	-	
Hadice Hatun	1	1	1	-	-	4	3	3	3	3	4	4	6	2	3	-	2	-	-	-	-	-	
Hacı Zekeriya	2	1	-	1	-	6	3	2	1	1	4	5	1	1	7	1	1	4	4	-	-	-	1
Dellakzâde	1	3	-	-	-	3	2	1	-	5	-	-	2	-	1	-	1	-	-	1	-	-	

Yapraklı	-	-	-	-	-	-	7	1	1	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Köyler																					
Karahıdır	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	0	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Ulufeci	-	-	-	1	-	1	1	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asılbeği	-	-	2	-	3	3	5	8	2	2	4	1	2	2	-	2	-	-	-	-	-
Koyun Kâfiri	1	-	5	1	-	1	2	2	1	5	-	1	2	2	1	1	-	-	-	-	-
Erikler	2	-	4	-	3	1	4	1	4	8	6	2	2	-	5	1	-	1	-	-	-
Elmacık	1	-	6	2	3	1	6	2	1	4	-	5	7	2	2	-	1	-	-	-	1
Keşirlik	1	-	3	1	1	2	1	-	2	1	1	4	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ahmedce	2	1	1	-	-	-	5	1	2	0	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Yünlalan	1	-	1	1	2	2	3	1	2	4	6	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Demirci Halil	-	-	-	1	3	1	1	3	-	3	-	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-

Kadı-i Kebir	Ahmedler	Ermeni Mahallesi	Kurt Pınarı	Kızılca Kilise	Toplam
1	1	2	1	-	24
-	-	-	-	-	11
-	2	2	-	-	31
1	-	-	-	-	13
-	3	2	1	-	26
-	2	1	2	-	57
1	6	1 1	1	-	84
-	4	3	-	-	51
3	5	4	-	2	39
1	-	-	4	1	236
-	3	3	-	1	49
1	1	3 3	8	-	155
1	7	3	1	-	58
-	1	1	-	-	54
1	2	2	1	-	27
-	-	-	-	-	15
-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2

Kırkkilise merkez mahalle ve köylerinde 1832 yılı sayımına göre toplam nüfus 2398 olarak tespit edilmiştir. Defterde 1832 yılından 1840 yılına kadar doğum ve ölümlerin kayıtları da tutulmuştur. Yukarıda yer alan tabloda yıllara göre gerçekleşen doğum ve ölüm sayılarının istatistiği yer almaktadır.

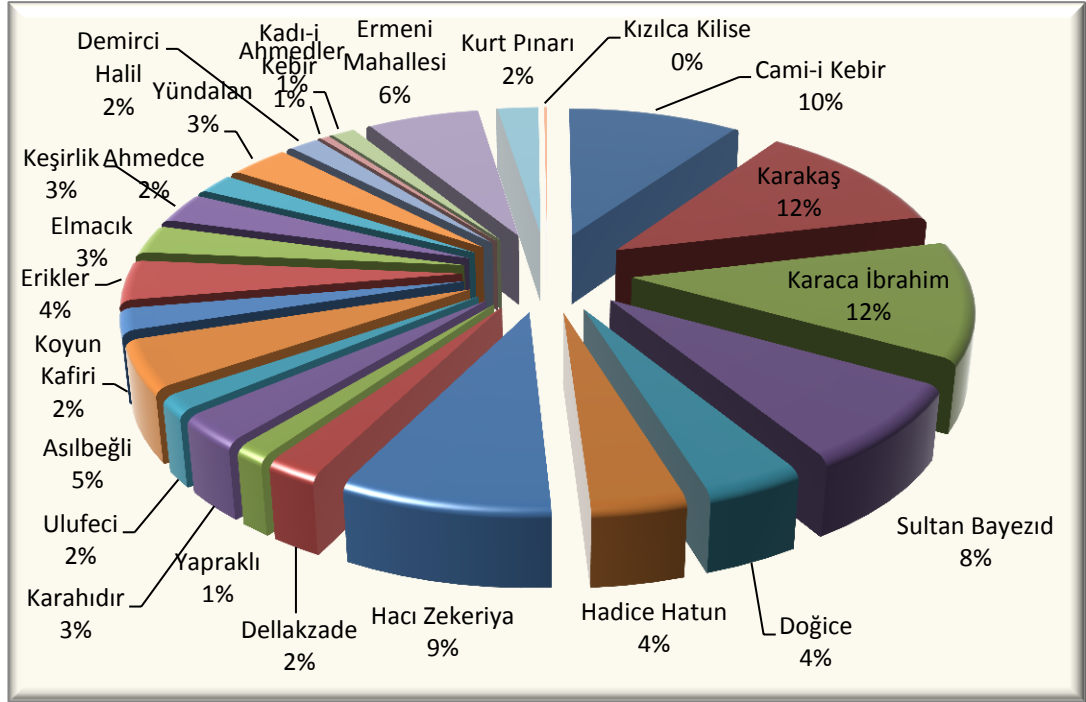
1832-1840 yılları arasındaki bu 9 yıllık süreçte toplam doğum sayısı 339'dur. 339 doğumun 126'sı mahallelerde, 213'ü de köylerde yer almaktadır. Doğumların en az olduğu yıl 1 doğum kaydı ile 1840 yılıdır. Bu yıldaki tek doğum kaydı da Elmacık Köyü'nde tutulmuştur. Söz konusu yıllar içerisinde doğum kaydının olmadığı yer ise bulunmamaktadır. En çok doğum kaydının tutulduğu yıl 84 kişi sayısı ile 1835 yılıdır. Bu yılda en çok doğum 11 kişi ile Ermeni Mahallesi Köyü'nde olmuştur. Doğum kaydının söz konusu yıllar içerisinde en fazla olduğu yer 30 kişi ile Erikler Köyü'dür. Bu ise kaza genelindeki toplam doğum sayısının % 8,84'üne karşılık gelmektedir.

Şekil 3: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Doğum Oranları

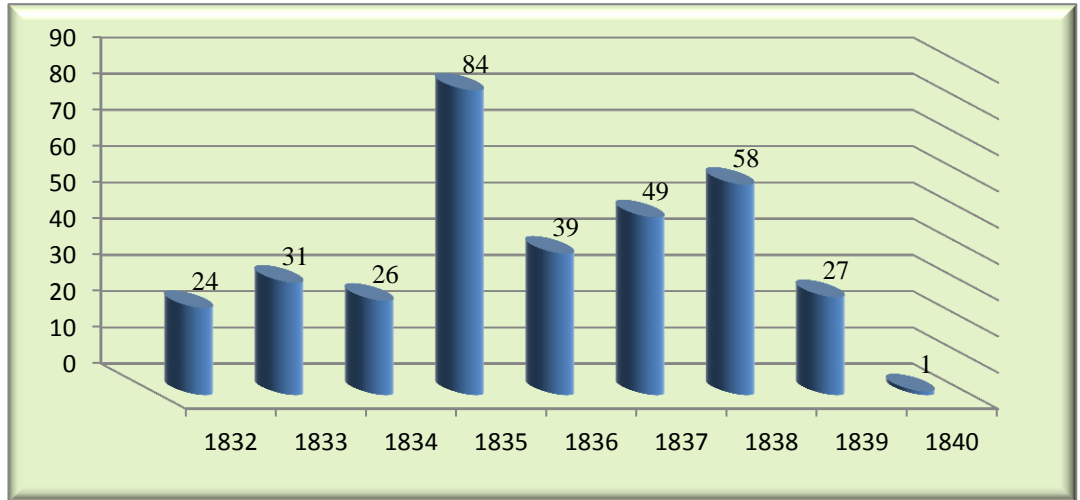
Söz konusu yıllar içerisinde tespit edilen toplam ölüm sayısı 596'dır. Bunun 364'ü mahallelerde, 232'si de köylerde tespit edilmiştir. Hacı Zekeriya Mahallesi'nde yer alan 1 ölüm kaydının tarihi yazılmadığından ve Elmacık Köyü'nde yer alan 1 ölüm kaydının ise tarihi okunamamasından dolayı bu 2 ölüm kaydı söz konusu tarihler içerisinde belirtilmeyip ayrı olarak yukarıdaki tablonun son sütununda gösterilmiştir.

Ölüm kaydının tutulmadığı yıl olmayıp, tüm yıllarda ölüm kaydına rastlanmaktadır. En çok ölüm kaydının olduğu yıl 236 ölüm kaydı ile 1836 yılı olup, onu 155 ölüm kaydı ile 1837 yılı takip etmektedir. 1836 yılında en fazla ölüm kaydının olduğu yerleşim yeri 35 ölüm kaydı ile Karakaş Mahallesi, 1837 yılında en fazla ölüm kaydının tutulduğu yer ise 33 ölüm kaydı ile Ermeni Mahallesi Köyü'dür. En az ölüm kaydının olduğu yıl 2 ölüm kaydı ile 1840 yılı olup, bu iki kayıt Dellakzâde Mahallesi ve Erikler Köyü'nde tutulmuştur. 1840 yılını 11 ölüm kaydı ile 1832 yılı, 13 ölüm kaydı ile 1833 yılı ve 15 ölüm kaydı ile 1839 yılı takip etmektedir. Söz konusu yıllar içerisinde toplamda ölüm kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 70 ölüm kaydı ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Bu ise ölümlerin % 11,74'üne karşılık gelir. Karaca İbrahim Mahallesi'ni 69 ölüm kaydı ile Karakaş Mahallesi ve 58 ölüm kaydı ile de Cami-i Kebir Mahallesi takip etmektedir.

Şekil 4: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ölüm Oranları

1.3.1.1. Kırkkilise’de 1832-1840 Yılları Arasındaki Doğumlar

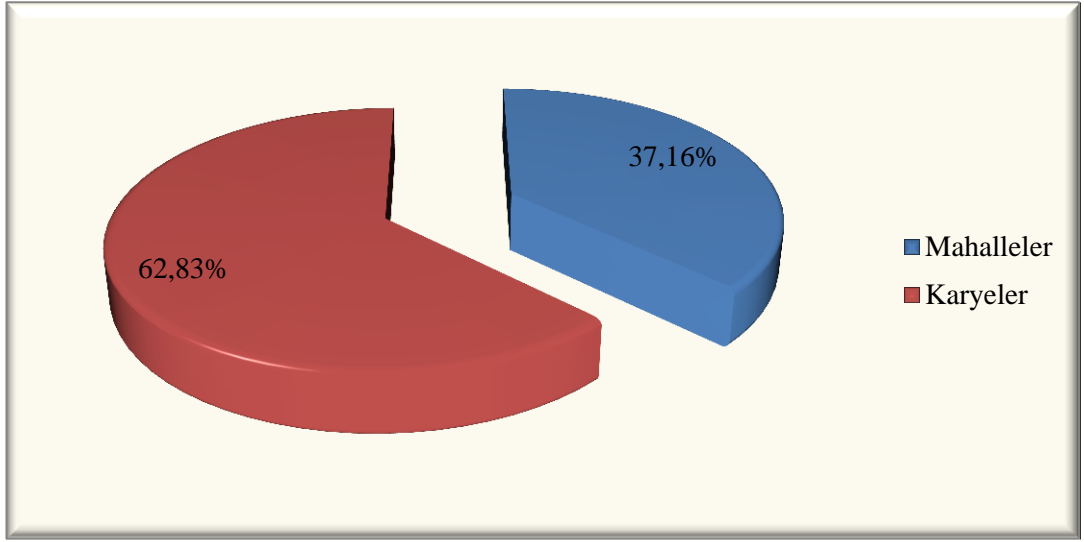

Şekil 5: Kırkkilise’de 1832-1840 Yılları Arasındaki Doğumların Sayıları

1.3.1.1.1. En Fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Çalışmış olduğumuz 1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde söz konusu yıllarda merkeze bağlı mahalleler içerisinde doğum kaydı olmayan yerleşim yeri bulunmamaktadır. Doğum kaydının söz konusu yıllar içerisinde en fazla olduğu mahalle 27 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi olup, bu ise kaza genelindeki toplam doğum sayısının % 7,96’sına karşılık gelmektedir.

Köyler içerisinde en fazla doğum kaydına sahip yerleşim yeri 30 kişi ile Erikler Köyü'dür. Bu ise toplam doğumun % 8,84'üne karşılık gelmektedir.

Şekil 6: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köyleri Doğum Oranları

Tablo 9: En fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Doğum Sayısı
1	Karaca İbrahim Mahallesi	27
2	Hacı Zekeriya Mahallesi	22
3	Erikler Köyü	30
4	Ahmedler Köyü	29
5	Ermeni Mahallesi Köyü	29
6	Elmacık Köyü	27

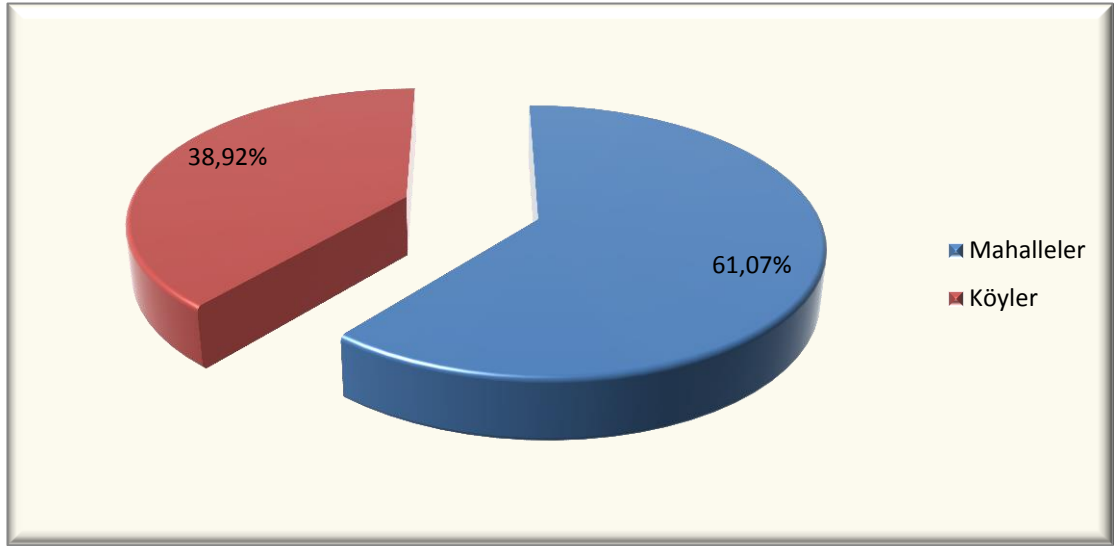
1.3.1.1.2. En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

1832-1840 yılları arasında doğum kaydının en az olduğu mahalle 6 kişi ile Dellakzâde Mahallesi olup, onu 9 doğum kaydı ile Sultan Bayezıd Mahallesi takip etmektedir. En az doğum kaydının olduğu köy 1 kişi ile Ulûfeci Köyü olup, onu 3 kişi ile Kızılca Kilise Köyü takip etmektedir.

Tablo 10: En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

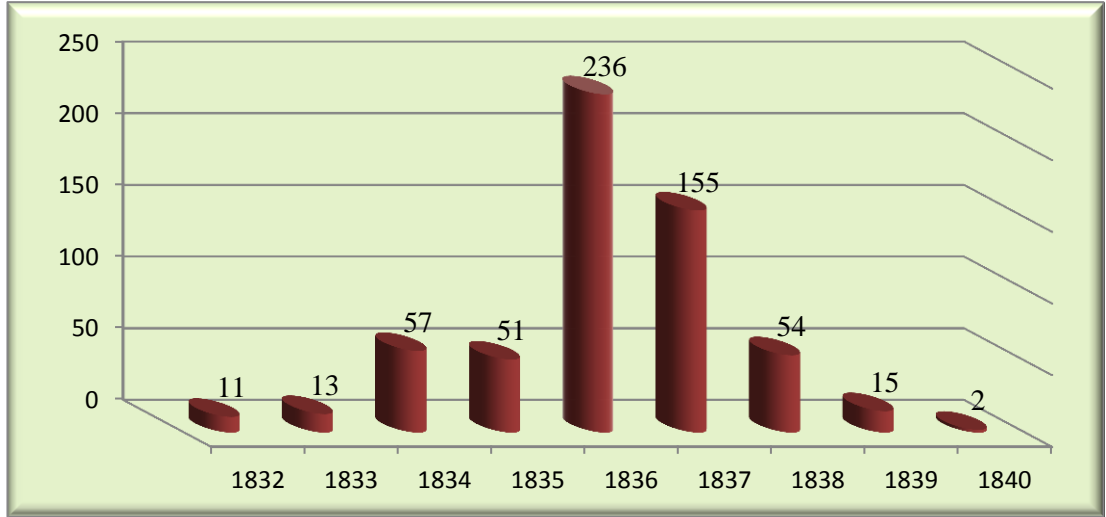
Sıra No	Mahalle/Köy	Doğum Sayısı
1	Dellakzâde Mahallesi	6
2	Sultan Bayezıd Mahallesi	9
3	Doğice Mahallesi	11
4	Ulûfeci Köyü	1
5	Kızılca Kilise Köyü	3
6	Karahıdır Köyü	5
7	Kurt Pınarı Köyü	5
8	Kadı-i Kebir Köyü	7
9	Demirci Halil Köyü	8

1.3.2. Kırkkilise'de 1832-1840 Yılları Arasındaki Ölümler

Şekil 7: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ölüm Oranları

Söz konusu tarihlere kayda düşülen toplam 596 ölüm kaydınının 364'ü mahallelerde yer alıp, bunun toplam ölüm içerisindeki oranı ise % 61,07'dir. Köylerde ise toplam 232 ölüm kaydı olup, bunun toplam ölüm sayısı içerisindeki payı % 38,92 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 8: 1832-1840 Yılları Arasındaki Ölen Kişi Sayıları

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere en fazla ölüm kaydının olduğu yıl 236 ölüm kaydı ile 1836 yılı olarak karşımıza çıkmakta, 1836 yılını 155 ölüm kaydı ile 1837, 57 ölüm kaydı ile 1834, 54 ölüm kaydı ile de 1838 yılları takip etmektedir. Ölüm kaydının olmadığı yıl bulunmayıp, en az ölüm kaydının olduğu yıl olarak 2 ölüm kaydı ile 1840 yılı karşımıza çıkmaktadır. Bunların hâricinde 2 ölümün ise tarihi tespit edilemediğinden söz konusu yıllara dâhil edilmemiştir.

1.3.2.1. En Fazla Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde ölüm kaydı düşülmeyen yerleşim yeri bulunmamaktadır. Söz konusu yıllarda yerleşim yerleri içerisinde toplamda en fazla ölüm kaydının olduğu yer 70 ölüm kaydı ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Karaca İbrahim Mahallesi'ni 69 ölüm kaydı ile Karakaş Mahallesi, 58 ölüm kaydı ile Cami-i Kebir Mahallesi ve 51 ölüm kaydı ile Hacı Zekeriya Mahallesi takip etmektedir.

Tablo 11: Ölüm Kaydının En Fazla Olduğu Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Ölüm Sayıları
1	Karaca İbrahim	70
2	Karakaş	69
3	Cami-i Kebir	58
4	Hacı Zekeriya	51
5	Sultan Bayezid	48
6	Ermeni Mahallesi	38

1.3.2.2. En Az Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Kırkkilise Kazası yerleşim yerleri içerisinde en az ölüm kaydı olan yer 1 ölüm kaydı ile Kızılca Kilise Köyü'dür. Kızılca Kilise Köyü'nü 3 ölüm kaydı ile

Kadı-i Kebir Köyü, 8'er ölüm kaydı ile Yapraklı Mahallesi ve Ahmedler Köyü ile 9 ölüm kaydıyla Ulûfeci Köyü takip etmektedir.

Tablo 12: Ölüm Kaydının En Az Olduğu Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Ölüm Sayıları
1	Kızılca Kilise	1
2	Kâdı-i Kebir	3
3	Yapraklı	8
4	Ahmedler	8
5	Ulûfeci	9
6	Demirci Halil	10
7	Ahmedce	12
8	Dellakzâde	13
9	Koyun Kâfiri	13
10	Kurt Pınarı	14
11	Karahıdır	17
12	Elmacık	17
13	Keşirlik	18

1.3.2.3. Ölüm Sayılarının Doğum Sayılarını Geçtiği Yıllar ve Yerleşim Yerleri

Ölümlerin doğumları geçtiği yıllar 26 doğuma karşılık 57 ölümle 1834 yılı, 29 doğuma karşılık 236 ölümle 1836 yılı, 49 doğuma karşılık 155 ölüm kaydının tutulduğu 1837 yılı ve 1 doğuma karşılık 2 ölüm kaydının olduğu 1840 yılıdır. Söz konusu tarihlerde ölümlerin doğumları geçmiş olduğu yerleşim yerleri ise 13 doğuma karşılık 58 ölümle Cami-i Kebir Mahallesi, 16 doğuma karşılık 69 ölümle Karakaş Mahallesi, 27 doğuma karşılık 70 ölümle Karaca İbrahim Mahallesi, 9 doğuma karşılık 48 ölümle Sultan Bayezıd Mahallesi, 11 doğuma karşılık 24 ölümle Doğice Mahallesi, 14 doğuma karşılık 23 ölümle Hadice Hatun Mahallesi, 22 doğuma karşılık 51 ölümle Hacı Zekeriya Mahallesi, 6 doğuma karşılık 13 ölümle Dellakzâde Mahallesi, 5 doğuma karşılık 17 ölüm ile Karahıdır Köyü, 1 doğuma karşılık 9 ölüm ile Ulûfeci Köyü, 18 doğuma karşılık 28 ölüm kaydı ile Asılbeğli Köyü, 12 doğuma karşılık 13 ölümle Koyun Kâfiri Köyü, 11 doğuma karşılık 18 ölümle Keşirlik Köyü, 15 doğuma karşılık 20 ölümle Yündalan Köyü, 8 doğuma karşılık 10 ölüm ile Demirci Halil Köyü, 29 doğuma karşılık 38 ölümle Ermeni Mahallesi Köyü ve 5 doğuma karşılık 14 ölümle Kurt Pınarı Köyü olmak üzere toplam 17 yerleşim yeri bulunmaktadır.

Tablo 13: 1832-1840 Yılları Arasında Ölüm Sayılarının Doğum Sayılarını Geçmiş Olduğu Yerleşim Yerleri

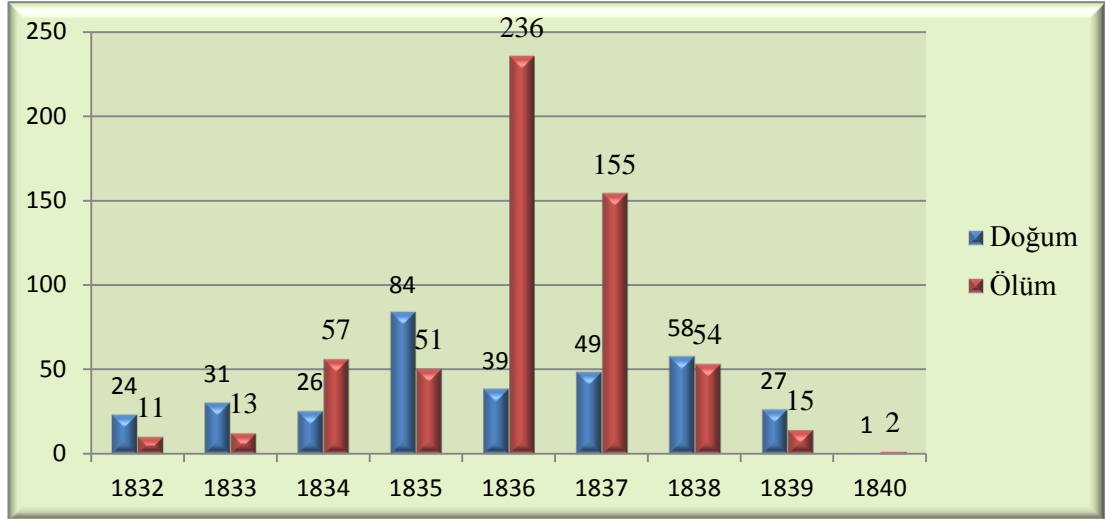
Sıra No	Mahalle / Köy	Doğum Sayısı	Ölüm Sayısı
1	Cami-i Kebir	13	58
2	Karakaş	16	69
3	Karaca İbrahim	27	70
4	Sultan Bayezıd	9	48
5	Doğice	11	24
6	Hadice Hatun	14	23
7	Hacı Zekeriya	22	51
8	Dellakzâde	6	13
9	Karahıdır	5	17
10	Ulûfeci	1	9
11	Asılbeğli	18	28
12	Koyun Kâfiri	12	13
13	Keşirlik	11	18
14	Yündalan	15	20
15	Demirci Halil	8	10
16	Ermeni Mahallesi	29	38
17	Kurt Pınarı	5	14

1.3.2.4. Doğum Sayılarının Ölüm Sayılarını Geçtiği Yıllar ve Yerleşim Yerleri

Söz konusu yıllar içerisinde doğum sayılarının ölüm sayılarını geçmiş olduğu 9 farklı yerleşim yerleri olup, bunlar; Yapraklı, Erikler, Elmacık, Ahmedce, Kadı-i Kebir, Ahmedler ve Kızılca Kilise olmak üzere 7 yerleşim yeridir. Doğum sayılarının ölüm sayılarını geçmiş olduğu yıllar 1832, 1833, 1835, 1838 ve 1839 yıllarıdır.

Tablo 14: 1832-1840 Yılları Arasında Doğum Sayılarının Ölüm Sayılarını Geçmiş Olduğu Yerleşim Yerleri

Sıra No	Mahalle/ Köy	Doğum Sayısı	Ölüm Sayısı
1	Yapraklı	9	8
2	Erikler	30	24
3	Elmacık	27	17
4	Ahmedce	13	12
5	Kadı-i Kebir	7	3
6	Ahmedler	29	8
7	Kızılca Kilise	3	1

Şekil 9: Yıllara Göre Doğum ve Ölümün İstatistiği

1.3.2.5. Yıllara Göre Çocuk Ölümünün Sayıları

1832-1840 yılları arasında meydana gelen toplam ölüm sayısı 596 olup, bu ölümlerin 214'ünü çocuk yaştaki kişilerin oluşturduğunu görmekteyiz. Çocuk yaşta ölen kişileri tespit ederken esas aldığımız yaş aralığı 0 - 12 yaş arasındaki (12 yaş buna dâhil değildir.) kişilerdir. Bu yaş aralığını esas almamızın temel nedeni ise çalışmış olduğumuz defterde nüfus memurunun 12 yaş ve üzeri kişileri “*güçlü, kuvvetli*” manasında olan “*tüvânâ*”, 12 yaş altı olanları ise “*çocuk, sütten kesilmemiş bebek*” manasında olan “*sabî*” olarak nitelendirmesi dolayısıyladır. Çocuk ölümlerinin toplam ölüm içerisindeki payı % 35,90'dır. Çocuk ölümlerinin 120'si mahallelerde yer alıp, bunun çocuk ölümleri içerisindeki payı % 56,07'dir. Köylerdeki çocuk ölümlerinin sayısı 94 olup, bunun çocuk ölümleri içerisindeki payı % 43,92'dir.

Tablo 15: Kırkkilise Kazası Yerleşim Yerlerinde 1832-1840 Yılları Arasında Çocuk Ölümleri

Sıra No	Mahalle / Köy	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	Toplam
	Mahalleler										
1	Cami-i Kebir	-	-	2	2	10	9	-	-	-	23
2	Karakaş	-	-	4	1	17	2	-	-	-	24
3	Karaca İbrahim	1	-	1	1	3	4	6	-	-	16
4	Sultan Bayezıd	-	-	2	2	6	6	2	-	-	18
5	Doğice	-	-	-	-	6	1	1	-	-	8
6	Hadice Hatun	-	-	-	-	-	3	1	-	-	4
7	Hacı Zekeriya	-	-	1	-	10	3	4	1	-	19

8	Dellakzâde	1	-	-	-	3	-	-	-	-	4
9	Yapraklı	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
	Köyler										
1	Karahıdır	-	-	1	-	6	3	-	-	-	10
2	Ulûfeci	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
3	Asılbeğli	-	-	2	4	5	1	-	1	-	13
4	Koyun Kâfiri	-	1	-	1	2	-	-	-	-	4
5	Erikler	-	-	-	-	9	1	-	-	-	10
6	Elmacık	-	-	-	-	1	2	1	-	-	4
7	Keşirlik	-	1	2	-	4	1	-	-	-	8
8	Ahmedce	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
9	Yündalan	-	-	1	-	9	-	-	-	-	10
10	Demirci Halil	-	-	-	2	1	1	-	-	-	4
11	Kâdı-i Kebir	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
12	Ahmedler	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
13	Ermeni Mahallesi	-	-	1	1	-	15	-	-	-	17
14	Kurt Pınarı	-	-	1	-	-	4	-	-	-	5
15	Kızılca Kilise	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	2	3	20	15	101	56	15	2	-	214

1832-1840 yılları arasında en çok çocuk ölümünün olduğu yerleşim yerleri 24 kişi ile Karakaş, 23 kişi ile Cami-i Kebir, 19 kişi ile Hacı Zekeriya ve 18 kişi ile de Sultan Bayezid mahalleleridir. En az ölüm kaydının olduğu yerleşim yerleri birer kişi sayısı ile Ulûfeci ve Kadı-i Kebir köyleridir. Çocuk ölümlerinin olmadığı tek yerleşim yeri olup, o da Kızılca Kilise Köyü'dür.

Yıllar açısından çocuk ölümlerine bakıldığında en fazla çocuk ölümünün 101 kişi sayısı ile 1836 yılında olduğu görülmektedir. 1836 yılını 56 çocuk ölümü ile 1837 yılı, 20 kişi ile 1834 yılı, 15'er kişi ile 1835 ve 1838 yılları, ikişer kişi ile 1832 ve 1839 yılları ile 3 kişi ile 1833 yılı takip etmektedir. Çocuk ölüm kaydının olmadığı tek yıl olup, o da 1840 yılıdır.

1.3.2.6. Mahalle ve Köylerde Ölen Kişilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılışı

Tablo 16: Ölen Kişilerin Yaş Gruplarına Dağılımı

Sıra No	Mahalle/ Köy	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	>100	Yaş Yok
	Mahalle												
1	Cami-i Kebir	13	18	12	2	4	4	2	1	1	1	-	-
2	Karakaş	17	24	4	5	8	5	2	3	-	1	-	-
3	Karaca İbrahim	13	20	6	9	6	6	6	2	1	1	-	-
4	Sultan Bayezid	13	14	4	2	9	4	2	-	-	-	-	-
5	Doğice	7	6	4	4	-	-	3	-	-	-	-	-
6	Hadice Hatun	3	5	1	4	3	-	7	-	-	-	-	-
7	Hacı Zekeriya	9	17	4	6	5	3	3	2	1	-	-	1
8	Dellakzâde	4	1	2	-	1	2	3	-	-	-	-	-
9	Yapraklı	4	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Köyler												
1	Karahıdır	8	4	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-
2	Ulûfeci	1	2	2	1	-	2	-	1	-	-	-	-
3	Asılbeğli	12	6	2	3	2	2	1	-	-	-	-	-
4	Koyun Kâfiri	4	2	-	1	3	1	-	1	1	-	-	-
5	Erikler	8	9	2	-	2	-	2	1	-	-	-	-
6	Elmacık	2	5	2	1	-	2	1	2	1	-	-	1
7	Keşirlik	5	6	-	2	1	2	1	1	-	-	-	-
8	Ahmedce	3	5	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-
9	Yündalan	9	3	1	3	3	1	-	-	-	-	-	-
10	Demirci Halil	5	1	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-
11	Kâdı-i Kebir	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
12	Ahmedler	2	-	-	1	1	1	-	3	-	-	-	-
13	Ermeni Mahallesi	15	6	2	6	1	7	1	-	-	-	-	-
14	Kurt Pınarı	4	3	1	4	-	2	-	-	-	-	-	-
15	Kızılca Kilise	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam	162	159	55	54	53	46	37	19	5	4	-	2

Yukarıdaki tablo, 1832-1840 yılları arasında kaydedilen toplam 596 ölüm kaydının mahalle ve köylerdeki yaş gruplarına dağılımını göstermektedir. Söz konusu yıllarda ölen kişilerin en büyük kısmını 162 kişi ile 0-9 yaş grubundaki kişiler oluşturmaktadır. 0-9 yaş grubunu 159 kişi ile 10-19 yaş grubu takip etmektedir. Ölen kişilerin en az olduğu yaş grubu 4 kişi ile 90-99 yaş grubudur. 100 yaş ve üzerinde ise ölüm kaydı bulunmamaktadır. Çalışmış olduğumuz defterde toplam 1 kişinin yaşı belirtilmediğinden ve 1 kişinin ise ölüm tarihinin

okunamayacak şekilde silinmiş olduğundan daha önce bahsetmiştik. İşte tabloda en son sütunda yer alan “Yaş yok” adlı kısımda söz konusu bu iki kişi yer almaktadır.

Tabloya göre mahalle ve köylerdeki ölümlerin yaş gruplarına dağılımını değerlendirmek mümkündür. Buna göre;

- 1- 0-9 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 17 kişi ile Karakaş Mahallesi’dir. Karakaş Mahallesi’ni 15 kişi ile Ermeni Mahallesi Köyü ve 13’er kişi ile Cami-i Kebir, Karaca İbrahim ve Sultan Bayezıd mahalleleri takip etmektedir. 0-9 yaş grubunda ölüm kaydının olmadığı tek yer Kızılca Kilise Köyü’dür.
- 2- 10-19 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerleşim yeri 24 kişi ile Karakaş Mahallesi’dir. Karakaş mahallesini 20 kişi ile Karaca İbrahim, 18 kişi ile de Cami-i Kebir mahalleleri takip etmektedir. Yapraklı Mahallesi ve Ahmedler Köyü’nde ise bu yaş grubundan ölüm kaydı mevcut değildir.
- 3- 20-29 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 12 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi’dir. Onu 6 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi takip etmektedir. Bu yaş grubunun bulunmadığı yerleşim yerleri ise Koyun Kâfiri, Keşirlik Ahmedce, Demirci Halil, Kadı-i Kebir, Ahmedler ve Kızılca Kilise köyleridir.
- 4- 30-39 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 9 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi olup, onu altışar kişi sayısı ile Hacı Zekeriya Mahallesi ve Ermeni Mahallesi Köyü takip etmektedir. Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Karahıdır, Erikler, Ahmedce, Demirci Halil, Kadı-i Kebir ve Kızılca Kilise köylerinde ise söz konusu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.
- 5- 40-49 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 9 kişi sayısı ile Sultan Bayezıd Mahallesi olup, onu 8 kişi ile Karakaş ve 6 kişi ile de Karaca İbrahim mahalleleri takip etmektedir. Doğice Mahallesi ile Ulûfeci, Elmacık, Demirci Halil, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerin de ise söz konusu yaş grubundan ölüm kaydına rastlanmamaktadır.
- 6- 50-59 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 7 kişi sayısı ile Ermeni Mahallesi Köyü’dür. Onu 6 kişi ile Karaca İbrahim ve 5 kişi ile de Karakaş mahalleleri takip etmektedir. Doğice, Hadice Hatun ve Yapraklı mahalleleri ile Karahıdır, Erikler, Kadı-i Kebir ve Kızılca Kilise köylerin de ise söz konusu yaş grubundan ölüm kaydına rastlanmamaktadır.

- 7- 60-69 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 7 kişi sayısı ile Hadice Hatun Mahallesi olup, onu 6 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi takip etmektedir. Yapraklı Mahallesi ile Ulûfeci, Koyun Kâfiri, Yündalan, Kadı-i Kebir, Ahmedler, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerin de ise bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.
- 8- 70-79 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer üçer kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi ile Ahmedler Köyü'dür. Sultan Bayezıd, Doğıce, Hadice Hatun, Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Karahıdır, Asılbeğli, Ahmedce, Yündalan, Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerinde bu yaş grubundan ölüm kaydı bulunmamaktadır.
- 9- 80-89 yaş grubunda ölüm kaydı olan yerler birer kişi sayısı ile Cami-i Kebir, Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Koyun Kâfiri ve Elmacık köyleridir. Diğer yerleşim yerlerin de ise söz konusu yaş grubundan ölüm kaydına rastlanmamaktadır.
- 10- 90-99 yaş grubunda ölüm kaydının bulunduğu yerleşim yerleri birer ölüm kaydı ile Cami-i Kebir, Karakaş ve Karaca İbrahim mahalleleri ile Ahmedce Köyü'dür. Diğer yerleşim yerlerinde söz konusu yaş grubundan ölüm kaydı bulunmamaktadır.
- 11- 100 yaş ve üzeri ölüm kaydı ise söz konusu yıllarda hiçbir yerleşim yerinde bulunmamaktadır.
- Ölüm tarihi tespit edilemediği için öldüğü yaş hakkında da herhangi bir fikir sahibi olamadığımız kişi sayısı ise 2 adet olup, bu ölüm kayıtları Hacı Zekeriya Mahallesi ve Elmacık Köyü'nde yer almaktadır.

1.3.2.7. Ortalama Ömürler

Tablo 17: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ortalama Ömürler

Sıra No	Mahalle/Köy	Ortalama Ömür
	Mahalleler	
1	Cami-i Kebir	24,82
2	Karakaş	25,33
3	Karaca İbrahim	30,17
4	Sultan Bayezıd	24,39
5	Doğıce	23,04
6	Hadice Hatun	36,52
7	Hacı Zekeriya	27,13
8	Dellakzâde	32,38
9	Yapraklı	15

	Köyler	
1	Karahıdır	17,17
2	Ulûfeci	32,77
3	Asılbeğli	20,10
4	Koyun Kâfiri	32,92
5	Erikler	21,29
6	Elmacık	32,11
7	Keşirlik	25,33
8	Ahmedce	26,75
9	Yündalan	19,75
10	Demirci Halil	30
11	Kâdı-i Kebir	18,33
12	Ahmedler	44,62
13	Ermeni Mahallesi	23,14
14	Kurt Pınarı	23,21
15	Kızılca Kilise	16

1832-1840 yılları arasında ölenlerin yaş ortalamalarının en düşük olduğu yerleşim yeri 15 yaş ile Yapraklı Mahallesi, ölen yaş ortalamasının en yüksek olduğu yerleşim yeri ise 44,62 yaş ile Ahmedler Köyü'dür. Kırkkilise Kazası genelinde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması 26'dır. Mahallelerde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması 27 yaş iken, köylerde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması 25 yaştır.

Yerleşim yerleri içerisinde ölenlerden en genç yaşta olanı, Elmacık Köyü'nde yer alan ve 1 aylık iken vefat etmiş olan Said adlı kişidir. Nitekim bu kişinin 11 Ocak 1838 tarihinde doğum kaydı düşülürken, 11 Şubat 1838 tarihinde ise ölüm kaydı düşülmüştür. Ölenler içerisinde en yaşlı olan kişi Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan ve 4 Ocak 1834 tarihinde 97 yaşında iken vefat etmiş olan orta boylu aksakallı Alil ve İhtiyar Hacı Hüseyin bin Abdullah'tır.

Tablo 18: Ölen Kişilerin Yerleşim Birimlerine Göre Yaşları

Sıra No	Mahalle/Köy	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş	Ölen Yaş Ortalaması
	Mahalleler			
1	Cami-i Kebir	1	84	24,82
2	Karakaş	1	95	25,33
3	Karaca İbrahim	2	96	30,17
4	Sultan Bayezıd	1	66	24,39
5	Doğice	3	64	23,04
6	Hadice Hatun	5 Aylık	67	36,52

7	Hacı Zekeriya	1	86	27,13
8	Dellakzâde	3	62	32,38
9	Yapraklı	4	43	15
	Köyler			
1	Karahıdır	2	64	17,17
2	Ulûfeci	6	73	32,77
3	Asılbeğli	1	68	20,10
4	Koyun Kâfiri	1	82	32,92
5	Erikler	3,5 Aylık	73	21,29
6	Elmacık	1 Aylık	81	32,11
7	Keşirlik	1	74	25,33
8	Ahmedce	2	93	26,75
9	Yündalan	1	53	19,75
10	Demirci Halil	1	75	30
11	Kadı-i Kebir	3	40	18,33
12	Ahmedler	4	73	44,62
13	Ermeni Mahallesi	6 Aylık	60	23,14
14	Kurt Pınarı	1	53	23,21
15	Kızılca Kilise	16	16	16

1.3.3. Doğum ve Ölümlerin Nüfus Üzerindeki Etkileri

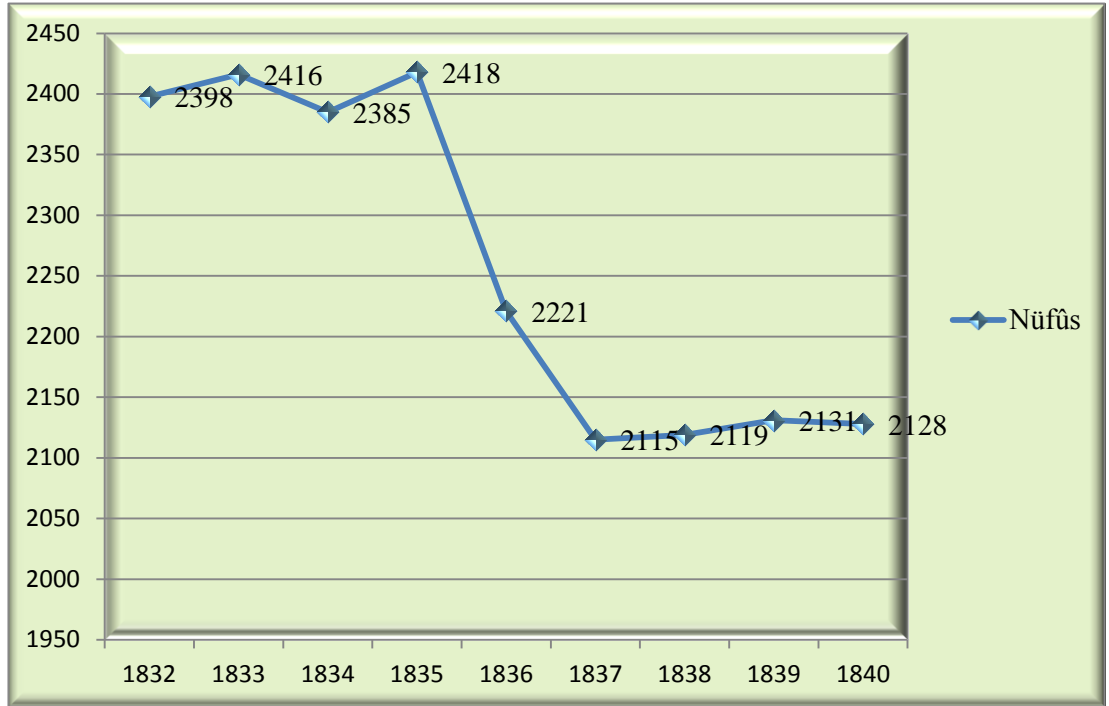
Sayımın yapıldığı 1832 yılında Kırkkilise'nin mahalle ve köylerinde toplam nüfus 2398 idi. Aşağıdaki tabloda yıllara göre kaydedilen ölüm/doğum olayları ve bunun toplam nüfusa olan etkisi istatistiki veri hâlinde yer almaktadır. Fakat unutulmamalıdır ki bu rakamlar sadece doğum ve ölümlerin nüfus üzerindeki etkisini göstermekte olup, söz konusu yıllar içerisinde nüfustaki nihaî değişim göç, askere gidişler ve deftere daha sonradan kaydedilenlerin (Müceddiden kayd) eklenmesiyle olacaktır.

Tablo 19: 1832-1840 Yılları Arasında Kırkkilise Nüfusunda Meydana Gelen Değişimler

Yıllar	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840
Doğum		31	26	84	39	49	58	27	1
Ölüm		13	57	51	236	155	54	15	4 ⁸⁸
Fark		18	-31	33	-197	-106	4	12	-3
Farkın Nüfusa Yansıtılmış Hâli	1832 Yılı Toplam Nüfus 2398'dir.	2416	2385	2418	2221	2115	2119	2131	2128

⁸⁸ Ölüm tarihini tespit edemediğimiz 2 kişinin 1840 yılında öldükleri varsayılarak nüfusa yansıtılmıştır.

Nüfus verilerini gösteren yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere nüfus sayımının yapıldığı yıl olan 1832 yılından sonra en yüksek nüfusa 1835 yılında, 2418 kişi ile ulaşılmıştır. Toplam nüfusun en düşük olduğu yıl ise 2115 kişi sayısı ile 1837 yılı olmuştur. 1832 yılı sayımındaki nüfusu geçen yıllar 1833 ve 1835 yılları olup, diğer yıllar sayımın yapıldığı ilk yıldan daima daha az olmuştur. Nüfusun bariz bir şekilde düşüş gösterdiği yıllar 1836 ve 1837 yılları olmuştur. Nitekim 1836 yılında nüfus 197 kişi birden eksilirken, 1837 yılında ise nüfustan 106 kişinin eksildiği görülmektedir.

Şekil 10: 1832-1840 Yılları Arasında (doğum ve ölümün dâhil edilmesi ile) Kırkkilise Kazası Nüfus Grafiği

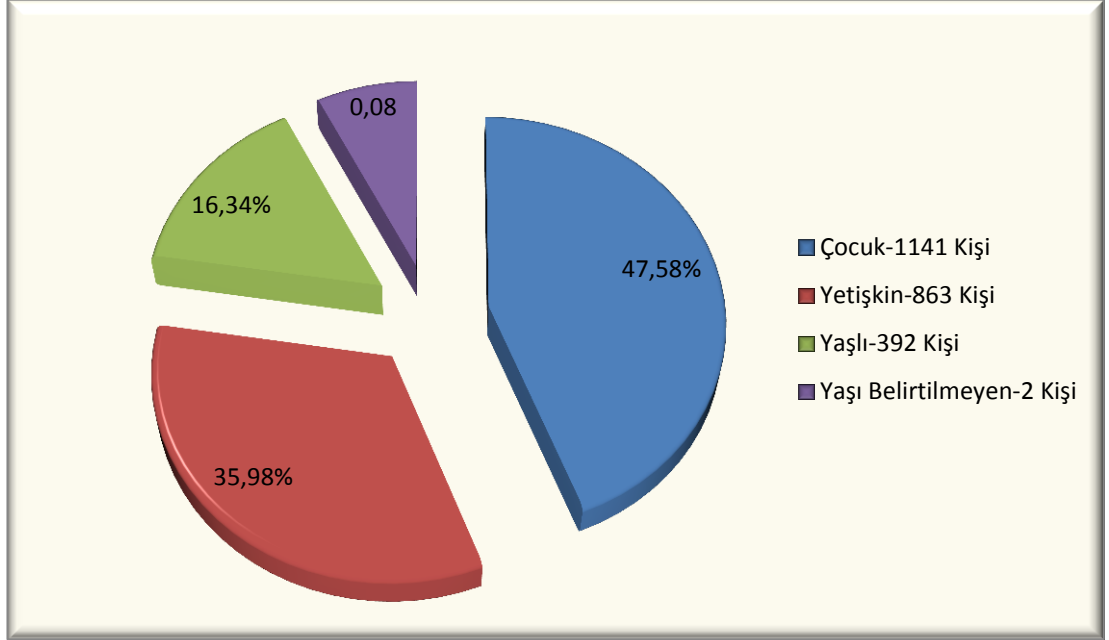
1.4. YAŞ GRUPLARININ ÇOCUK-YETİŞKİN VE YAŞLI OLARAK DAĞILIMI

Tablo 20: 1832 Yılında Kırkkilise Kazası'ndaki Çocuk-Yetişkin ve Yaşlıların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Çocuk 0 - 12	Yetişkin 12-42	Yaşlı 42 +	Yaş yok
	Mahalleler				
1	Cami-i Kebir	58	116	32	1
2	Karakaş	95	110	46	-
3	Karaca İbrahim	65	81	42	-
4	Sultan Bayezid	62	82	21	-
5	Doğice	40	40	11	-
6	Hadice Hatun	31	47	18	-
7	Hacı Zekeriya	82	98	33	-
8	Dellakzâde	24	34	13	1
9	Yapraklı	27	45	13	-
	Köyler				
1	Karahıdır	22	20	5	-
2	Ulûfeci	16	15	4	-
3	Asılbeğli	21	42	8	-
4	Koyun Kâfiri	20	32	11	-
5	Erikler	54	86	17	-
6	Elmacık	39	46	25	-
7	Keşirlik	37	29	17	-
8	Ahmedce	28	20	10	-
9	Yündalan	22	32	6	-
10	Demirci Halil	26	17	10	-
11	Kâdı-i Kebir	11	15	3	-
12	Ahmedler	43	70	24	-
13	Ermeni Mahallesi	25	41	15	-
14	Kurt Pınarı	11	12	6	
15	Kızılca Kilise	4	11	2	
	Toplam	863	1141	392	2

1832 yılında Kırkkilise Kazası'nın toplam nüfusu 2398'dir. Bu tarihte nüfusun en büyük kısmını 1141 kişi ile yetişkin grubu oluşturmakta olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı ise % 47,58'dir. Yani 1832 tarihinde toplam nüfusun % 47,58'i askerliğe muvafık olan kesimi oluşturmaktadır. 1832 tarihinde 2. en büyük grubu ise 863 kişi ile çocuk grubu oluşturmakta olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 35,98'dir. En az kişiyi içerisinde barından yaşlı grubu, 392 kişi ile toplam nüfus içerisinde % 16,34'lük bir paya sahiptir. Buna göre 1832 yılında Kırkkilise Kazası'nda askerliğe uygun olmayan kesim toplamda 1255 kişi olarak yer

almakta, bu da nüfusun % 52,33'üne karşılık gelmektedir. Askerliğe muvafık olanların sayısı toplamda 1141 kişi olup, toplam nüfus içerisindeki payı % 47,58'dir. Bununla beraber çalışmış olduğumuz defterde söz konusu yıl içerisinde 9 kişinin yaşları belirtilmemiş olup, bunların toplam nüfus içerisindeki payı % 0,08'dir.

Şekil 11: 1832 Yılı Kırkkilise Kazası'nda Çocuk-Yetişkin ve Yaşlı Dağılımı

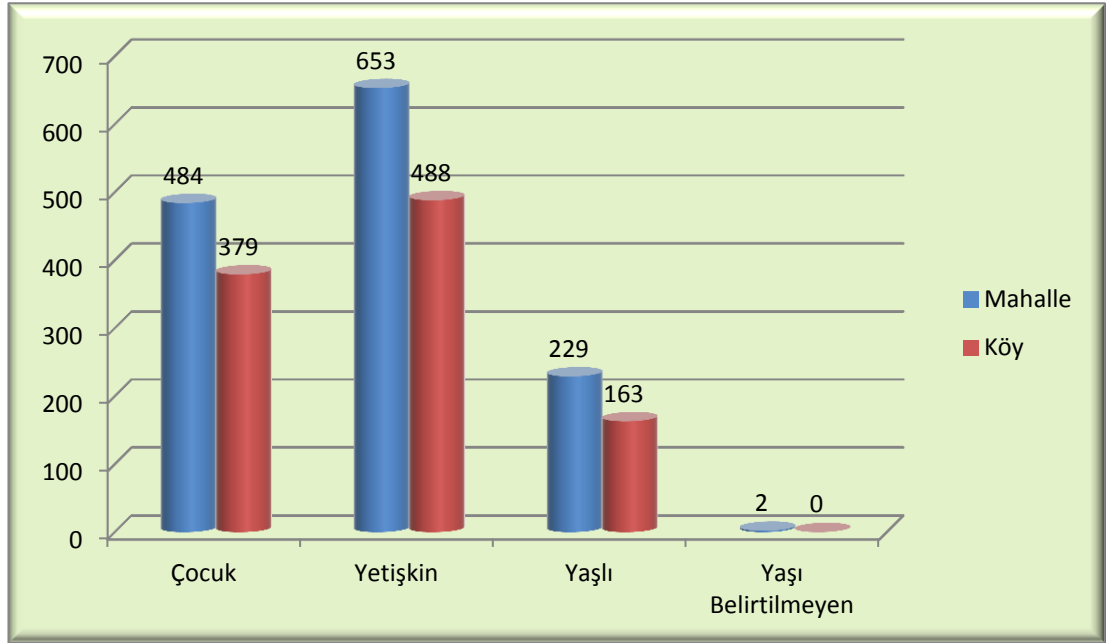
1832 yılı Kırkkilise Kazası'nda içerisinde çocuk, yetişkin veya yaşlı barındırmayan yerleşim yeri bulunmamaktadır. Bu grupların en fazla ve en az olduğu yerleşim yerlerine bakarsak;

Çocuk grubunda yer alan 863 kişinin 484'ü mahallelerde, 379'u ise köylerde yer almaktadır. Çocuk grubunun en fazla sayıda olduğu yerleşim yerleri sırasıyla 95 kişi ile Karakaş Mahallesi, 82 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi, 65 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi, 62 kişi ile Sultan Bayezıd ve 58 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Söz konusu yaş grubunun en az sayıda olduğu yerleşim yeri ise 4 kişi sayısı ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

Yetişkin grubunda yer alan 1141 kişinin 653'ü mahallelerde, 488'i ise köylerde yer almaktadır. Yetişkin grubunun en fazla olduğu yerleşim yerleri 116 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi, 110 kişi ile Karakaş Mahallesi ve 98 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi'dir. Bu yaş grubunun en az olduğu yerleşim yeri ise 11 kişi ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

Yaşlı grubunda yer alan 392 kişinin 229'u mahallelerde, 163'ü ise köylerde yer almaktadır. Yaşlı grubunun en fazla sayıda olduğu yerleşim yerleri sırasıyla 46 kişi ile Karakaş, 42 kişi ile Karaca İbrahim ve 33 kişi ile Hacı Zekeriya mahalleleridir. Söz konusu yaş grubunun en az olduğu yerleşim yeri 2 kişi ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

Bunların hâricinde Cami-i Kebir ve Dellakzâde mahallelerinde yer alan 2 kişinin yaşlarının belirtilmemesinden dolayı söz konusu kişilerin hangi gruba mensup oldukları hakkında da bir fikir sahibi olamamaktayız.

Şekil 12: Kırkkilise Kazası'nda Çocuk, Yetişkin ve Yaşlıların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

1.4.1. Yıllara Göre Yetişkin ve Yaşlı Kategorisine Gireceklerin Sayıları

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde 0 - 12 (12 yaş dâhil değildir.) yaş arasındaki kişiler “*Sabî*”, 12-42 (42 yaş dâhil değildir.) yaş arasındakiler “*Tüvânâ*”, 42 yaş ve üzeri kişileri ise “*Müsinn*” olarak adlandırılmıştır. Bununla beraber defterde tüvânâ yaşına veyahut müsinn yaşına henüz gelmemiş, fakat birkaç sene içerisinde o yaş grubuna girecek olanların tüvânâ veya müsinn yaş gruplarına girecekleri tarihler de yazılmıştır. Mesela Ahmedler Köyü'nde yer alan ve 1832 yılında 8 yaşında olan Yetim Hüseyin bin Müteveffa Hüseyin'in hemen üzerinde tüvânâ olacağı yaş “*Tüvânâ-Fî sene 1252*” olarak kaydedilmiştir. Müsinn yaş grubuna girecekler için de aynı şekilde kayıt düşülmüştür. Tüvânâ veya müsinn olacakların tarihi sadece yıl olarak verilmiştir. Kaza genelinde bu şekilde 378 kişinin

tüvânâ, 271 kişinin ise müsinn olacakları çeşitli yıllar belirtilmiştir. Tüvânâ yaş grubuna girecek olan 378 kişinin 192'si mahallelerde, 186'sı ise köylerde kaydedilmiştir. Müsinn yaş grubuna girecek olan 271 kişinin ise 174'ü mahallelerde, 97'si köylerde kaydedilmiştir.

Tablo 21: Yıllara Göre Tüvânâ ve Müsinn Olacakların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Yıl	Tüvana (Yetişkin) Olacağı Yıl			Müsinn (Yaşlı) Olacağı Yıl		
	Mahalle	Köy	Toplam	Mahalle	Köy	Toplam
1833	6	24	30	93	50	143
1834	52	28	80	5	-	5
1835	27	14	41	2	3	5
1836	31	41	72	-	-	-
1837	23	31	54	-	-	-
1838	30	16	46	74	44	118
1839	23	32	55	-	-	-
Toplam	192	186	378	174	97	271

1832 tarihli Kırkkilise Kazası nüfus defterinde, 1833 yılında tüvânâ yaş grubuna girecek kişi sayısı toplamda 30 olup, bu 30 kişinin 6'sı mahallelerde, 24'ü ise köylerde kaydedilmiştir. 1833 yılında müsinn olacak kişi sayısı kaza genelinde 143 olup, bu 143 kişinin 93 mahallelerde, 50'si ise köylerde kaydedilmiştir.

1834 yılında tüvânâ yaş grubuna girecek olan kişi sayısı kaza genelinde 80 olup, bu 80 kişinin 52'si mahallelerde, 28'i de köylerde kaydedilmiştir. 1834 yılında müsinn olacak 5 kişi olup, bu 5 kişinin tamamı mahallelerde yer almaktadır.

1835 yılında tüvânâ yaş grubuna girecek kişi sayısı kaza genelinde toplamda 41 olup, bu 41 kişinin 27'si mahallelerde, 14'ü ise köylerde ikamet etmektedir. 1835 yılında müsinn yaş grubuna girecek kişi sayısı kaza genelinde toplam 5 kişi olup, bu 5 kişinin 2'si mahallelerde, 3'ü ise köylerde ikamet etmektedir.

1836 yılında tüvânâ yaş grubuna girecek kişi sayısı kaza genelinde toplamda 72 olup, bu 72 kişinin 31'i mahallelerde, 41'i ise köylerde ikamet etmektedir. Söz konusu yıl içerisinde müsinn olacak kişi kaydına rastlanmamaktadır.

1837 yılında tûvânâ yaş grubuna girecek olan kişi sayısı kaza genelinde 54 olup, bu 54 kişinin 23'ü mahallelerde, 31'i ise köylerde kaydedilmiştir. 1837 yılında müsinn yaş grubuna girecek kişi kaydına ise rastlanmamaktadır.

1838 yılında tûvânâ yaş grubuna girecek olan kişi sayısı kaza genelinde 46 olup, bu 46 kişinin 30'u mahallelerde, 16'sı ise köylerde kaydedilmiştir. 1838 yılında müsinn yaş grubuna girecek kişi sayısı ise kaza genelinde toplam 118 olup, bu 118 kişinin 74'ü mahallelerde, 44'ü köylerde kaydedilmiştir.

1839 yılında tûvânâ yaş grubuna girecek olan kişi sayısı kaza genelinde toplam 55 olup, bu 55 kişinin 23'ü mahallelerde, 32'si ise köylerde kaydedilmiştir. Söz konusu yıl içerisinde müsinn yaş grubuna girecek olan kişi kaydına rastlanmamaktadır.

1.5. ERKEK NÜFUSUN ALMIŞ OLDUĞU VASIFLAR

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde yer alan kişilerin; oğlu (mahdumu), karındaşı, karındaşı oğlu, hafidi⁸⁹ ve kayını gibi akrabalık bağı ile ilgili çeşitli vasıflar aldıkları görülmektedir. Defterde yer alan “oğlu” vasfını alan kişiler aynı zamanda mahdumu ifadesiyle de vasıflandırılmışlardır. Çalışmış olduğumuz defterde bunların hâricinde yetim ve öksüz vasfını alan kişiler de tespit edilmiştir.

1.5.1. Akraba Vasıfları

Tablo 22: 1832-1840 Yılları Arasında Kırkkilise Kazası'ndaki Erkek Nüfusun Akrabalık Bağlarına Göre Almış Oldukları Vasıfların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/ Köy	Oğul	Karındaş	Hafid (Torun)	Karındaşı Oğlu	Kayını
	Mahalleler					
1	Cami-i Kebir	85	4	-	-	2
2	Karakaş	97	6	-	-	2
3	Karaca İbrahim	91	1	-	-	-
4	Sultan Bayezid	72	7	-	-	-
5	Doğice	49	1	-	-	-
6	Hadice Hatun	47	2	1	-	-
7	Hacı Zekeriya	97	3	-	-	-
8	Dellakzâde	26	2	-	-	-
9	Yapraklı	38	-	-	-	-

⁸⁹ “Oğlunun oğlu, torunu” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

	Köyler					
1	Karahıdır	20	6	-	-	-
2	Ulûfeci	22	-	-	-	-
3	Asılbeğli	36	2	-	1	-
4	Koyun Kâfiri	31	2	-	1	-
5	Erikler	82	3	-	1	-
6	Elmacık	65	3	1	-	-
7	Keşirlik	44	-	-	-	-
8	Ahmedce	34	3	-	-	-
9	Yündalan	39	1	-	-	-
10	Demirci Halil	30	5	-	-	-
11	Kâdı-i Kebir	17	-	-	-	-
12	Ahmedler	77	2	-	-	-
13	Ermeni Mahallesi	57	-	-	-	-
14	Kurt Pınarı	17	-	-	-	-
15	Kızılca Kilise	5	1	-	-	-
Toplam		1178	54	2	3	4

1832-1840 yılları arasında kaza genelinde akrabalık vasıfları içerisinde en çok kaydı geçen 1178 kişi sayısı ile oğullardır. Oğul vasfı alan bu 1178 kişinin 602'si mahallelerde, 576'sı ise köylerde ikamet etmektedir. Oğul kaydının olmadığı yerleşim yeri bulunmayıp, söz konusu vasfın sayı olarak en fazla geçtiği yerleşim yerleri 97'şer kişi sayısı ile Karakaş ve Hacı Zekeriya mahalleleri, 91 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi ve 85 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Oğul vasfının en az geçtiği yerleşim yeri ise 5 kişi sayısı ile Kızılca Kilise Köyü'dür.

Akraba vasıfları içerisinde ikinci sırayı 54 kişi sayısı ile karındaş vasfı almaktadır. Söz konusu 54 kişinin 26'sı mahallelerde, 28'i ise köylerde ikamet etmektedir. Karındaş vasfını alan kişi sayısının en fazla olduğu yerleşim yerleri 7 kişi ile Sultan Bayezıd Mahallesi ve altışar kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi ve Karahıdır Köyü'dür. Yapraklı Mahallesi ile Ulûfeci, Keşirlik, Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi ve Kurt Pınarı köylerin de ise söz konusu vasfı alan kişi kaydı bulunmamaktadır.

Akraba vasıfları içerisinde üçüncü sırayı 4 kişi ile kayını vasfı almakta olup, bu vasfı alan 2 kişi Cami-i Kebir, 2 kişi ise Karakaş Mahallesi'nde ikamet etmektedir.

Akraba vasıfları içerisinde dördüncü sırayı 3 kişi sayısı ile karındaşı oğlu almaktadır. Defterde yeğeni vasfı hiçbir yerde tespit edilememiş olup, yeğen tabiri

yerine karındaşı oğlu tabirinin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu vasfı alan kişiler Asılbeğli, Koyun Kâfiri ve Erikler köylerinde ikamet etmektedirler.

Son sırada ise 2 kişi sayısı ile hafidi vasfı gelmektedir. “oğlunun oğlu, torunu” manasına gelen bu vasfı alan kişiler ise Hadice Hatun Mahallesi ile Elmacık Köyü’nde ikamet etmektedirler.

1.5.2. Diğer Vasıflar

Akraba vasıflarının yanı sıra kaza genelinde yetim ve öksüz gibi vasıfları alan toplam 72 kişi mevcuttur. Bu 72 kişiden 71’ini yetim vasfını alan kişiler oluşturmakta olup, kaza genelinde tespit edilen tek öksüz vasfı ise Doğice Mahallesi’nde kaydedilmiştir.

1.6. YER DEĞİŞİKLİKLERİ

1832 tarihli Kırkkilise Kazası nüfus defterinde, kaza içinde bir yerleşim yerinden diğerine gerçekleşen yer değişiklikleri ile kaza dışına gerçekleşen göçler ve kaza dışından Kırkkilise Kazası’na olan göçler olmak üzere 3 farklı yönde göç hareketi tespit edilmiştir. Kaza içinde gerçekleşen göçler köyden köye, köyden mahalleye, mahalleden mahalleye veya mahalleden köye göçler olmak üzere çeşitlenmektedir. Kaza içerisinde bulunduğu yerden başka yere gidenler ile kaza dışına gidişler için Farsça “gitmek” anlamında olan “*reft*” ibaresi ile Arapça “taşımaya, aktarma” anlamlarında olan “*nakil*” ibaresi kullanılmıştır. Başka yerden gelenler için ise Farsça “gelme, geliş” anlamlarında olan “*âmed*” ibaresi kullanılmıştır. Defterde 1832-1839 yılları arasında ikamet ettiği yerleşim yerini terk edenlerin bir kısmı ise hac farızasını yerine getirmek amacıyla ocağını geçici olarak terk edenlerden oluşmaktadır. Ancak söz konusu bu kişilerin ikamet ettikleri yerleşim yerlerine tekrar dönüş yaptıkları ile ilgili ise herhangi bir kayıt tespit edilememiştir. Ayrıca defterde bazı kişilerin gidiş sebepleri de kaydedilmiştir. Bu sebeplerden en önde gelenleri ise askerlik, hac ve iş (ticaret) gibi sebeplerdir.

Tablo 23: Yıllara Göre Kırkkilise Kazası'na Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler⁹⁰

Mahalle / Köy	1832		1833		1834		1835		1836		1837		1838		1839		Tarih Yok	
	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden
Mahalle																		
Cami-i Kebir	3	2	-	-	3	6	1	1	-	-	1	1	4	-	-	-	-	1
Karakaş	1	4	1	4	-	1 3	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-
Karaca İbrahim	1	2	-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sultan Bayezid	-	1	1	5	1	3	3	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-
Doğice	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hadice Hatun	-	2	-	-	2	1	2	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Hacı Zekeriya	-	4	-	2	1	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dellakzâde	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-

⁹⁰ Askerlik ile hac vazifesini yerine getirmek amacıyla kaza dışına gidenlerin geri dönüş kayıtları bulunmaması nedeniyle, söz konusu bu kişiler de kaza dışına giden kişi sayısına eklenmiştir.

Yapraklı	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Köy																		
Karahıdır	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Ulufeci	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asılbeği	-	1	-	-	-	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koyun Kâfiri	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erikler	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Elmacık	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keşirlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ahmedce	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Yündalan	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Demirci Halil	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Toplam	Kızılca Kılıse	Kurt Pınarı	Ermeni Mahallesi	Ahmedler	Kadı-i Kebir
7	-	-	-	-	-
27	-	-	-	2	-
2	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-
10	-	3	-	-	-
49	-	-	-	-	1
12	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-
4	1	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-

Defterin tutulmaya başlandığı yıl olan 1832 yılı ile 1839 yılı da dâhil olmak üzere 8 yıllık zaman zarfında Kırkkilise Kazası'na gelen ve kaza dışına giden kişilerin toplamı 153'tür. Bu sayının 48'ini kazaya gelen kişiler, 105'ini ise kaza dışına giden kişiler oluşturmaktadır. Kaza dışından Kırkkilise Kazası'na gelen 47 kişiden 37'si mahallelerde, 11'i ise köylerde ikamet etmektedir. Kaza dışına giden 105 kişiden 73'ü mahallelerden, 32'si ise köylerden kaza dışına gitmiş kişilerden oluşmaktadır. En fazla gelen kaydının olduğu tarih, 12 gelen kaydı ile 1835 yılıdır. Söz konusu yılda kazaya gelen 12 kişiden 9'u mahallelere, 3'ü ise köylere yerleşmiştir. En az gelen kaydının olduğu yıllar ikişer kişi sayısı ile 1833 ve 1839 yıllarıdır. Gelen kaydının olmadığı yıl ise bulunmamaktadır.

Giden kaydının en fazla olduğu yıl 49 kişi ile 1834 yılıdır. Söz konusu yılda kaza dışına giden 49 kişiden 31'i mahallelerde, 18'i ise köylerden kaza dışına giden kişilerdir. Giden kaydının olmadığı tek yıl 1836 yılıdır.

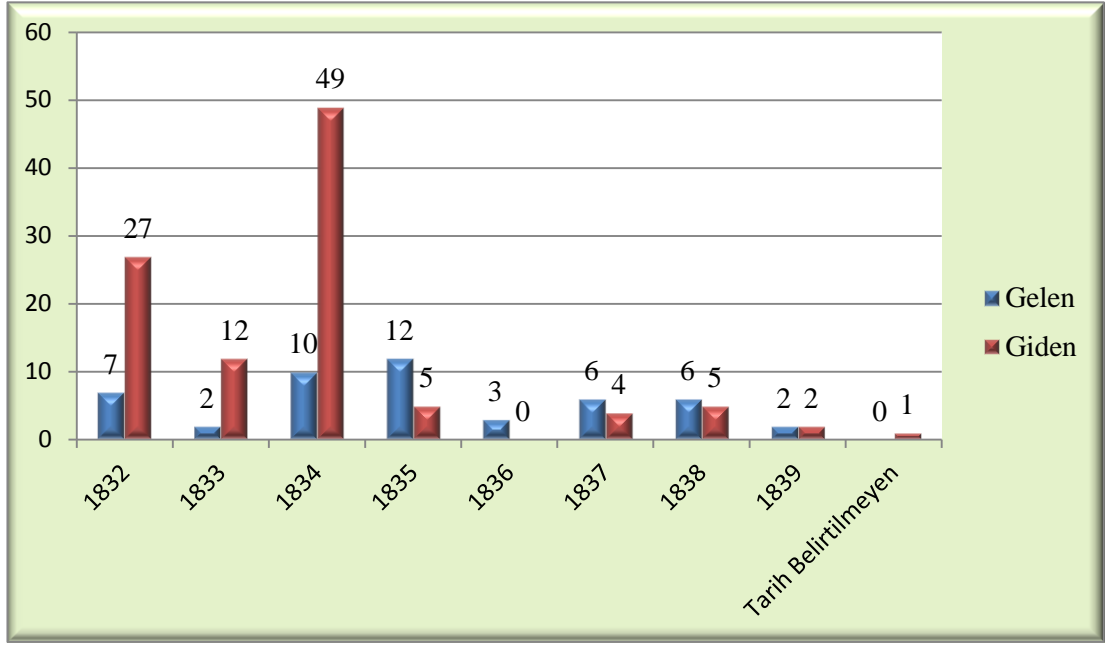
Bunların hâricinde kaza dışına giden 1 kişinin ise gittiği tarih belirtilmemiş olup, bu kişi Cami-i Kebir Mahallesi'nde ikamet etmektedir.

Yukarıda yer alan tablodaki istatistiki bilgilere bakarak kazadaki geliş ve gidişlerin mahalle ve köylere göre değerlendirmesini yapmak mümkündür. Buna göre;

- 1- 1832 yılında Kırkkilise Kazası'na gelen kişi sayısı 7, Kırkkilise Kazası'ndan giden sayısı toplam 27'dir. En fazla gelen kaydının olduğu yerleşim yeri 3 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Giden kaydının en fazla olduğu yerleşim yerleri dörder kişi sayısı ile Karakaş ve Hacı Zekeriya mahalleleridir.
- 2- 1833 yılında kazaya gelenlerin sayısı 2, kazadan gidenlerin sayısı da 12'dir. Gelen kaydının olduğu yerleşim yerleri Karakaş ve Sultan Bayezid mahalleleridir. Giden kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 5 kişi ile Sultan Bayezid Mahallesi'dir.
- 3- 1834 yılında kazaya gelenlerin sayısı 10, gidenlerin sayısı ise 49'dur. Gelen kaydının en fazla olduğu yerleşim yerleri üçer kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi ve Kurt Pınarı Köyü'dür. Giden kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 13 kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi'dir.
- 4- 1835 yılında kazaya gelenlerin sayısı 12, kaza dışına gidenlerin sayısı ise 5'tir. Gelen kişi kaydının en fazla olduğu yerleşim yerleri üçer kişi sayısı ile Sultan Bayezid ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Asılbeğli Köyü'dür. Giden kişi sayısının en fazla olduğu yerleşim yeri 3 kişi ile Hadice Hatun Mahallesi'dir.
- 5- 1836 yılında kazaya gelen kişi sayısı 3 olup, söz konusu yıl içerisinde kaza dışına giden kaydı ise bulunmamaktadır. Gelen kişi kaydının olduğu yerleşim yerleri 2 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi ve 1 kişi ile de Erikler Köyü'dür.
- 6- 1837 yılında kazaya gelenlerin sayısı 6, kaza dışına gidenlerin sayısı ise 4'tür. Söz konusu tarihte kazaya gelen 3 kişi Karahıdır Köyü'nde, 2 kişi Karakaş ve 1 kişi ise Cami-i Kebir Mahallesi'nde kaydedilmiş olup, giden kişilerin kayıtlı olduğu yerleşim yerleri 2 kişi ile Hadice Hatun Mahallesi ve birer kişi sayısı ile de Cami-i Kebir Mahallesi ve Kızılca Kilise Köyü'dür.
- 7- 1838 yılında kazaya gelen sayısı 6 kişi olup, bu kişilerden 4'ü Cami-i Kebir Mahallesi'nde 1'i Sultan Bayezid ve 1'i de Karakaş Mahallesi'nde

kaydedilmiştir. Kaza dışına giden kişi sayısı 5 olup, bu kişiler Karakaş ve Sultan Bayezid mahalleleri ile Erikler, Ahmedce ve Demirci Halil köylerinde ikamet etmektedirler.

- 8- 1839 yılında kazaya gelen kişi sayısı 2, kaza dışına giden kişi sayısı da 2'dir. Gelen kaydının olduğu yerleşim yerleri Dellakzâde Mahallesi ve Erikler Köyü'dür. Giden kaydının olduğu yerleşim yeri 2 kişi sayısı ile Sultan Bayezid Mahallesi'dir.

Şekil 13: Kırkkilise Kazası Giden ve Gelen Kişi Sayıları

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere 1832-1839 yılları arasında gerçekleşen yer değişikliklerinde giden kişi sayısının gelen kişi sayısını 1832, 1833 ve 1834 yıllarında geçmiş olduğu görülmektedir. Gelen-giden kişi sayısının eşit olduğu tek yıl 1839 yılıdır. Giden kişi kaydının olmadığı tek yıl olarak karşımıza 1836 yılı çıkmakta, gelen kaydının ise tüm yıllarda olduğu görülmektedir. Gelen - giden kişi sayısı arasındaki en büyük fark 1834 yılında gerçekleşmiş, söz konusu yılda Kırkkilise Kazası'na gelen kişi sayısı 10, giden kişi sayısı ise 49 olarak tespit edilmiştir.

1.6.1. Kaza Dışından Kırkkilise'ye Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler

1.6.1.1. Kırkkilise Kazası'na Gelenler

Tablo 24: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerine Gelip Yerleşenlerin Geldikleri Yerler ve Sayıları

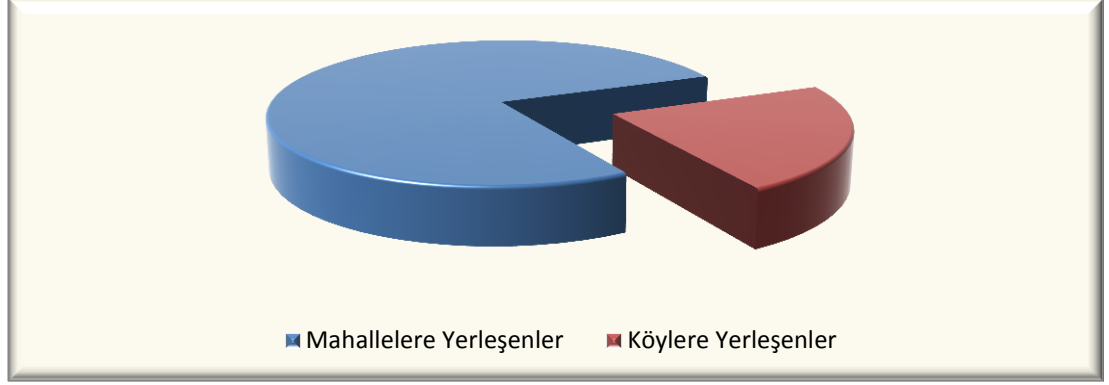
Mahallelere Gelip Yerleşenler		Köylere Gelip Yerleşenler	
Geldikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı	Geldikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı
Ahar ⁹¹ (başka) Kaza	8	Şarköy	3
Edirne	5	Ahar Kaza	3
Ahyolu Kazası	3	Has Mahmûd Paşa Kazası	3
İstanbul	6	Ahyolu Kazası	1
Filibe	2	Edirne	1
Karinâbâd Kazası	1	Toplam	11
Kavarna Kazası	1		
İbrail Kazası	1		
Yenişehir Kazası	1		
Asakir-i Mansure	2		
Geldiği Yer Tespit Edilemeyen	7		
Toplam	37		

1832-1839 yılları arasında Kırkkilise Kazası'na 11 kişi sayısı ile en fazla geliş Ahar Kaza'dan (yani ismi belirtilmeyen bir kazadan) olmuş, onu altışar kişi sayısı ile İstanbul'dan ve Edirne'den gelenler izlemiştir. Gelenlerin en fazla yerleştikleri yerleşim yeri 12 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi olmuştur.

1832-1839 yıllarında Kırkkilise Kazası'na gelen toplam 48 kişinin 37'si mahallelerde ikamet ederken, 11'i köylerde ikamet etmiştir. Mahallelere Ahar (başka) Kaza'dan 8, Edirne'den 5, Ahyolu Kazası'ndan 3, İstanbul'dan 6, Filibe'den 2, Karinâbâd Kazası'ndan 1, Kavarna Kazası'ndan 1, İbrail Kazası'ndan 1 ve Yenişehir Kazası'ndan 1 kişi olmak üzere 9 farklı yerden toplam 28 kişi gelmiştir. Bunların hâricinde Asakir-i Mansure ordusundaki görevinden emekli olarak Cami-i Kebir Mahallesi'ne gelen 1 kişi için “Âmed: be Asakir-i Mansure tekâüdîn.-Fî 2 R.âhir sene 1250” ibaresi yazmakta, yine Karaca İbrahim Mahallesi'ndeki 1 kişi için ise “Asakir-i Mansure âmed-Fî 29 Zilka'de sene 1251” ibaresi yazarak adı geçen kişinin askerde geldiği belirtilmiştir. Ayrıca geldiği yer belirtilmeyen veyahut okunamayan toplam 7 kişi mevcuttur.

⁹¹ Gidilen yerin ismi belirtilmeyip, bu şekilde bazı yerlerde “diyar-ı ahar”, bazı yerlerde ise “ahar kaza” diye bir ibare kullanılmıştır.

Köylere Şarköy'den 3, Ahar (başka) Kaza'dan 3, Has Mahmûd Paşa Kazası'ndan 3, Ahyolu Kazası'ndan 1 ve Edirne'den de 1 kişi olmak üzere 5 farklı yerden toplam 11 kişi gelmiştir.

Şekil 14: Kırkkilise Kazası'na Gelenlerin Mahalle ve Köylerdeki Oranları

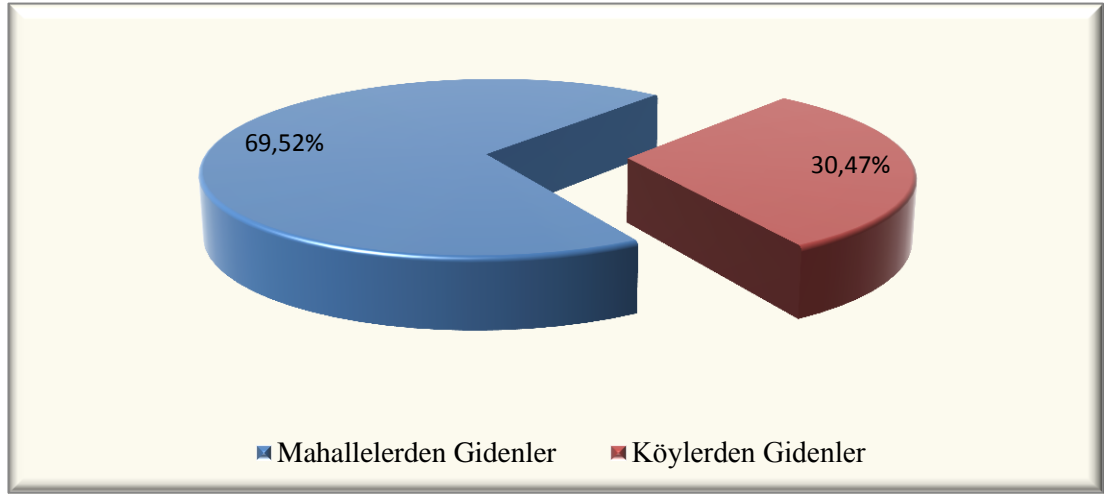
1.6.1.2. Kırkkilise Kazası'ndan Gidişler

Tablo 25: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinden Kaza Dışına Gidilen Yerler ve Giden Sayıları

Mahallelerden Gidenler		Köylerden Gidenler	
Gittikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı	Gittikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı
İstanbul	10	Has Mahmûd Paşa Kazası	4
Edirne	17	Ahyolu Kazası	3
Karinâbâd Kazası	2	Mekke	2
Oluk Köyü	6	Bergos Kazası	1
Mekke	4	Baba-yı Atık Kazası	1
Pınarhisârı Kazası	3	Edirne	1
Bergos Kazası	2	Pınarhisârı Kazası	1
Misuri(?) Kazası	2	Karinâbâd Kazası	1
Ahyolu Kazası	2	Asakir-i Mansure	11
Varna Kazası	1	Hacc-ı Şerif	2
Baba-yı Atık Kazası ⁹²	1	Tespit Edilemeyen	5
Burgaz Kazası	1	Toplam	32
Hayrabolu	1		
Akçahisâr	1		
Malkara	1		
Gelibolu	1		
Tırnovi Kazası	1		
Çorlu	1		
Asakir-i Mansure	14		
Hacc-ı Şerif	1		
Tespit Edilemeyen	1		
Toplam	73		

⁹² Baba-yı Atık Kazası günümüzde Babaeski adını alarak Kırklareli'nin ilçelerinden biri hâline gelmiştir. Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri, 2006, s. 55.

1832-1839 yıllarında kaza dışına giden kişi sayısı toplam 105'tir. Bu 105 kişinin 73'ü mahallelerden, 32'si ise köylerden kaza dışı yerlere gitmiş kişilerdir. Kırkkilise Kazası'ndan en çok göç edilen yer 18 kişi ile Edirne olmuştur. Edirne'yi 10 kişi ile İstanbul, 6'şar kişi sayısı ile Mekke ve Oluk Köyü takip etmektedir. Kaza dışına gidişlerin en çok olduğu yerleşim yeri 22 kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi olmuştur. Kaza dışına giden 6 kişinin ise gittikleri yer tespit edilememiştir. Bunların hâricinde Asakir-i Mansure ordusuna katılan toplam 25, Hac vazifesini yerine getirmek amacıyla giden toplam 3 kişi bulunmaktadır.

Şekil 15: Kırkkilise Kazası'ndan Gidenlerin Mahalle ve Köylerdeki Oranları

1.6.2. Kaza İçinde Gerçekleşen Yer Değişiklikleri

1832-1840 yılları arasında kaza içerisinde mahalleler arasında, köyler arasında, köylerden mahallelere veya mahallelerden köylere çok sayıda gidiş ve gelişler mevcuttur. Kaza içerisinde de gidişler için “taşım, aktarma” manasında Arapça kökenli bir kelime olan “*nakl*” ibaresi ile Farsça kökenli bir kelime olan “*reft*”⁹³ ibareleri kullanılmış, gelişler için ise “gelme, geliş” anlamlarında Farsça bir kelime olan “*âmed*” ibaresi kullanılmıştır. Defterde bir yerden başka yere giden kişinin hemen sonraki sırasında gelen kişi de (ki bu genellikle o kişinin oğulları olmaktadır.) aynı yere gitmiş veya aynı yerden gelmişse, o kişinin de aynı özelliği taşıdığını ifade eden “*bu dahî*”, “*kezâ*” veya “*kezâlik*” ibareleri kullanılmıştır.

Kaza içi yer değişikliklerinde bir yerden başka bir yere giden kişiler arasında nüfus memurlarınca gittikleri yerlerde bir kez daha kaydedilen kişiler de tespit

⁹³ “*Reft*” ibaresi kaza içi gidişlerde sadece Ahmedler Köyü'nden Doğice Mahallesi'ne giden 3 kişi için kullanılmış olup, diğer tüm kaza içi yer değişiklikleri için “*nakl*” ibaresi kullanılmıştır.

edilmiştir. Fakat nüfus memurları bu kişilerden bazılarının boy, sakal-bıyık ve yaş gibi özellikleri ile kişilerin kendi isimlerini veya babalarının isimlerini aynı şekilde kaydetmediği tespit edilmiştir. Tespit ettiğimiz bu ve bu gibi özelliklere sahip kişileri mahalle ve köylere göre sıralarsak;

- 1- Cami-i Kebir Mahallesi'nden Karakaş Mahallesi'ne giden orta boylu ter bıyıklı Bağcı Sadullah bin Mahmut (22) gittiği yerde orta boylu ter bıyıklı Sadullah bin Mehmet (22) olarak kaydedilmiştir. Yani mesleği gittiği yerde belirtilmemiş, ayrıca baba adı da Mahmûd iken Mehmet olarak yazılmıştır. Yine aynı mahalleden Hacı Zekeriya Mahallesi'ne giden orta boylu Hüseyin bin Ömer (60) gittiği yerde orta boylu aksakallı Arabacı Hüseyin bin Ömer (60) olarak kaydedilmiştir. Sultan Bayezıd Mahallesi'ne giden orta boylu kır sakallı El-Hac Ahmet Emin ibn-i Abdülmaksûd (55) ile oğulları Ahmet Emin (12), Hüseyin (10) ve İbrahim (8) gittikleri yerde orta boylu kumral sakallı Hacı Ahmet veled-i Abdullah (50), oğlu Ahmet (15), Hüseyin (10) ve İbrahim (7) olarak kaydedilmişlerdir. Yani hem kendi hem de baba isimleri ve ayrıca yaşları gittikleri yerde farklı olarak kaydedilmiştir.
- 2- Karakaş Mahallesi'nden Sultan Bayezıd Mahallesi'ne giden orta boylu şâbb-ı emred Osman bin Bektaş (18) ve orta boylu şâbb-ı emred Mehmet bin Bektaş (15) gittikleri yerde orta boylu şâbb-ı emred Alil ve mariz Osman bin Bektaş (18) ve orta boylu şâbb-ı emred Hizmetkâr Mehmet bin Bektaş (15) olarak kaydedilmişlerdir. Karakaş Mahallesi'nden Sultan Bayezıd Mahallesi'ne giden orta boylu kumral sakallı Süleyman bin Mehmet (36) gittiği yerde aynı şekilde kaydedilmiş sadece baba adı Mehmet olarak değil, Ahmet olarak kaydedilmiştir. Karakaş Mahallesi'nden Cami-i Kebir Mahallesi'ne giden orta boylu şâbb-ı emred Hasan bin Emin (18) gittiği yerde orta boylu şâbb-ı emred Hasan bin Emin (18) olarak kaydedilmiştir. Karakaş Mahallesi'nden Karaca İbrahim Mahallesi'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Debbağ Bekir bin Ali (30) gittiği yerde uzun boylu kumral bıyıklı Ebubekir bin Ali (30) olarak kaydedilmiştir.
- 3- Karaca İbrahim Mahallesi'nden Sultan Bayezıd Mahallesi'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Debbağ Tahir bin Abdullah'ın (35) gittiği yerde

diğer özellikleri aynı kaydedilirken sadece Debbağ mesleği belirtilmemiştir. Karaca İbrahim Mahallesi'nden Hacı Zekeriya Mahallesi'ne giden uzun boylu kumral bıyıklı Yemenici Hasan bin Abdullah (40) ve oğlu Hüseyin ile (8) orta boylu şâbb-ı emred Debbağ Abdullatif bin Hüseyin (17) gittikleri yerde orta boylu kumral bıyıklı Hasan bin Abdullah (40) ve oğlu Hüseyin (8) ile orta boylu şâbb-ı emred Abdullatif bin Hasan (17) olarak kaydedilmiştir. Karaca İbrahim Mahallesi'nden Ahmedce Köyü'ne giden Korucu İbrahim bin Mehmet (30) ve karındaşı Ali (3) gittikleri yerde aynı şekilde kaydedilmiş, sadece korucu mesleği belirtilmemiştir. Yine aynı mahalleden Hadice Hatun Mahallesi'ne giden orta boylu ter bıyıklı Hizmetkâr İbrahim bin Abdullah (25) gittiği yerde aynı şekilde kaydedilmiştir. Aynı mahalleden Sultan Bayezid Mahallesi'ne giden Yetim Mustafa bin Ahmet (12) gitmiş olduğu yerde Yetim Mustafa bin Müteveffa Ahmet (12) olarak kaydedilmiştir.

- 4- Doğice Mahallesi'nden Hacı Zekeriya Mahallesi'ne giden orta boylu kumral sakallı Arabacı Ahmet bin Mustafa (35) ve oğlu Mehmet (12) ile Mustafa (1) gittikleri yerde uzun boylu kumral sakallı Mehmet bin Mustafa (35) ile oğlu Mehmet (12) ve oğlu Mustafa (1) olarak kaydedilmişlerdir.
- 5- Hadice Hatun Mahallesi'nden Doğice Mahallesi'ne giden orta boylu kumral sakallı Bağcı Salih bin Halil (35) ve oğulları Musa (5) ile İbrahim (2) gittikleri yerde aynı şekilde kaydedilmiştir. Yine aynı mahalleden Doğice Mahallesi'ne giden orta boylu kara bıyıklı Hizmetkâr Hüseyin bin Hasan (25) gittiği yerde uzun boylu kara bıyıklı Hüseyin bin Hasan (25) olarak kaydedilmiştir. Hadice Hatun Mahallesi'nden Ulûfeci Köyü'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Sürücü Ahmet bin Abdullah (25) ile oğlu Mehmet (12) ve Mustafa (2) gittikleri yerde orta boylu kumral bıyıklı Sürücü Mehmet bin Abdullah (25) olarak, oğulları ise aynı şekilde kaydedilmiştir.
- 6- Hacı Zekeriya Mahallesi'nden Karakaş Mahallesi'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Dikici Ali bin Hasan (30) ile Oğulları Hasan (5) ve Hüseyin (1) gittikleri yerde aynı şekilde kaydedilmiş, sadece dikici mesleği belirtilmemiştir. Yine aynı mahalleden Karakaş Mahallesi'ne giden uzun boylu kır sakallı Alil ve İhtiyar Süleyman bin Ali (65) gittiği

yerde orta boylu kır sakallı Selim bin Ali (65) olarak kaydedilmiştir. Karakaş Mahallesi'ne giden uzun boylu kara bıyıklı Arabacı Ömer bin Hüseyin (25) ve oğlu Ali (6) ile orta boylu aksakallı Arabacı Hüseyin bin Ömer (60) gittikleri yerde sadece orta boylu aksakallı Hüseyin bin Ömer (60) adlı kişi kaydedilmiş, diğer kişilerin kaydına ise rastlanmamıştır. Cami-i Kebir Mahallesi'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Kapu Bölükbaşısı Ahmet bin Ömer (30) ve orta boylu kara sakallı Hizmetkâr Maksûd bin Abdullah (45) ile oğlu Ömer (9) ve İsmail (6) gittikleri yerde orta boylu kumral bıyıklı Ahmet bin Ömer (30) ve orta boylu kır sakallı Mustafa bin Sadullah (45) olarak kaydedilmiş olup, oğullarından Ömer aynı şekilde, İsmail ise Yakup (6) adı ile kaydedilmiştir. Hacı Zekeriya Mahallesi'nden Hadice Hatun Mahallesi'ne giden orta boylu kumral bıyıklı Muğtâb Abdullah bin Mehmet (25) ile oğlu Hüseyin (6) gittikleri yerde orta boylu kumral bıyıklı Abdullah bin Ahmet (25) ve oğlu Hüseyin (6) olarak kaydedilmişlerdir. Hacı Zekeriya Mahallesi'nden Hadice Hatun Mahallesi'ne giden orta boylu kara bıyıklı Asakir-i Mansure Mütেকâidlerinden Mustafa bin Halil (25) ve karındaşı İbrahim (8) gitmiş oldukları yerde orta boylu kumral bıyıklı Tekâüd Mustafa bin Halil (25) ve karındaşı İbrahim (8) olarak kaydedilmişlerdir. Adı geçen mahalleden Dellakzâde Mahallesi'ne giden kısa boylu kumral bıyıklı fukaradan Alil Ebûbekir bin Osman (25) ile oğlu Ali (3) gittikleri yerde kısa boylu kumral bıyıklı Ebûbekir bin Osman (28) ve oğlu Ali (3) olarak kaydedilmişlerdir.

- 7- Dellakzâde Mahallesi'nden Cami-i Kebir Mahallesi'ne giden orta boylu kumral sakallı Mahalle Cami' Hatibi Seyyid Mustafa bin Mehmet (35) gittiği yerde orta boylu kumral sakallı Mustafa bin Ahmet olarak (35) kaydedilmiştir. Dellakzâde Mahallesi'nden Hacı Zekeriya Mahallesi'ne giden orta boylu şâbb-ı emred Hizmetkâr Mustafa bin Ahmet (12) gittiği yerde orta boylu şâbb-ı emred Mustafa bin Mehmet (12) olarak kaydedilmiştir. Yine aynı mahalleden Sultan Bayezıd Mahallesi'ne giden orta boylu kumral sakallı Bağcı İbrahim bin Salih (35), orta boylu kır sakallı Korucu İbrahim bin Halil (40) ve orta boylu ter bıyıklı Hizmetkâr Mustafa bin İbrahim (17) gittikleri yerde orta boylu kumral sakallı İbrahim bin Salih (35), orta boylu kır bıyıklı İbrahim bin Halil (40) ve

orta boylu ter bıyıklı Mustafa bin İbrahim olarak kaydedilmişlerdir. Dellakzâde Mahallesi'nden Karakaş Mahallesi'ne giden uzun boylu kumral sakallı Hizmetkâr Hüseyin bin İsmail (50) gittiği yerde orta boylu kumral sakallı Hüseyin bin Salih (50) olarak kaydedilmiştir.

- 8- Asılbeğli Köyü'nden Doğice Mahallesi'ne giden orta boylu ter bıyıklı Bahçıvan Mehmet bin Veli (17) gittiği yerde orta boylu kara bıyıklı Mehmet ibn-i Veli (25) olarak kaydedilmiştir.

1.6.2.1. Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş-Gelişler

Aşağıda yer alan tabloda 1832-1840 yılları arasında mahalle ve köylerden kaza içi diğer yerleşim yerlerine gidenlerin sayıları gösterilmiştir.

Tablo 26: 1832-1840 Yıllarında Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş-Gelişlerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Gidişler		Gelişler		Toplam
		Farklı Mahalle	Köy	Farklı Mahalle	Köy	
	Mahalle					
1	Cami-i Kebir	17	6	-	-	23
2	Karakaş	18	1	1	-	20
3	Karaca İbrahim	9	1	-	-	10
4	Sultan Bayezid	18	-	-	-	18
5	Doğice	9	1	2	-	12
6	Hadice Hatun	11	3	-	-	14
7	Hacı Zekeriya	25	-	-	-	23
8	Dellakzâde	9	-	-	-	9
9	Yapraklı	-	-	-	-	-
		Farklı Köy	Mahalle	Farklı Köy	Mahalle	
	Köy					
1	Karahıdır	-	-	-	-	-
2	Ulûfeci	4	8	-	3	15
3	Asılbeğli	-	1	-	-	1
4	Koyun Kâfiri	4	-	-	-	4
5	Erikler	-	1	-	-	1
6	Elmacık	-	-	-	-	-
7	Keşirlik	-	-	-	-	-
8	Ahmedce	-	4	-	-	4
9	Yündalan	1	-	-	-	1
10	Demirci Halil	-	-	-	-	-
11	Kâdı-i Kebir	-	-	-	-	-
12	Ahmedler	1	-	-	3	4
13	Ermeni Mahallesi	-	-	-	-	-
14	Kurt Pınarı	-	-	2	-	2
15	Kızılca Kilise	-	-	-	-	-

1832-1840 yılları arasında Kırkkilise Kazası dâhilinde yer değiştiren toplam 163 kişi tespit edilmiştir. Söz konusu 163 kişinin 119'u bir mahalleden başka bir mahalleye taşınmış iken, 12'si ise bulunduğu köyden başka bir köye giden kişileri oluşturmaktadır. Kaza içerisindeki bir köyden kaza içerisindeki başka bir mahalleye veyahut bir mahalleden başka bir köye giden kişi sayısı ise toplamda 32 kişidir. Bu 32 kişinin ise 18'i mahalle yerleşkelerinden köy yerleşkelerine gidenleri, 14'ü ise köy yerleşkelerinden mahalle yerleşkelerine giden kişileri oluşturmaktadır.

Yukarıda yer alan tablodaki istatistiki bilgilere bakarak kaza içerisinde gerçekleşen yer değişikliklerini yerleşim birimlerine göre değerlendirmesini yapmak mümkündür. Buna göre;

- Cami-i Kebir Mahallesi'nden kaza içi başka bir yerleşim yerine giden kişi sayısı toplamda 23 olup, bu 23 kişinin 17'si farklı mahallelere, 6'sı ise farklı köylere gitmiştir. Söz konusu mahalleye kaza içi farklı bir yerleşim yerinden gelen kişi kaydı ise bulunmamaktadır. Cami-i Kebir Mahallesi'nden kaza içinde farklı bir yerleşim yerine gidenlerden 5'i Karakaş Mahallesi'ne, 6'sı Hacı Zekeriya Mahallesi'ne, 5'i Sultan Bayezıd Mahallesi'ne, 1'i Dellakzâde Mahallesi'ne, 4'ü Asılbeğli Köyü'ne ve 2'si de Karahıdır Köyü'ne nakletmiştir.
- Karakaş Mahallesi'nden kaza içi farklı bir yerleşim yerine giden kişi sayısı toplam 19 olup, bu 19 kişinin 18'u farklı mahallelere, 1'i ise köye nakleden kişilerden oluşmaktadır. Karakaş Mahallesi'nden giden kişilerin 4'ü Cami-i Kebir, 7'si Sultan Bayezıd, 4'ü Hacı Zekeriya, 2'si Dellakzâde ve 1'i Karaca İbrahim mahalleleri ile 1'i de Erikler Köyü'ne nakletmiştir. Söz konusu mahalleye farklı mahalleden gelen 1 kişi olup, o da Cami-i Kebir Mahallesi'nden gelmiştir.
- Karaca İbrahim Mahallesi'nden kaza içerisinde farklı bir yerleşim yerine giden kişi sayısı 10 olup, bu 10 kişiden 3'ü Sultan Bayezıd, 3'ü Hacı Zekeriya, 1'i Cami-i Kebir, 1'i Hadice Hatun ve 1'i Karakaş mahalleleri ile 1'i de Ahmedce Köyü'ne nakletmiştir.
- Sultan Bayezıd Mahallesi'nden kaza içerisinde farklı bir yerleşim birimine giden kişi sayısı toplam 18 olup, bu 18 kişiden 7'si

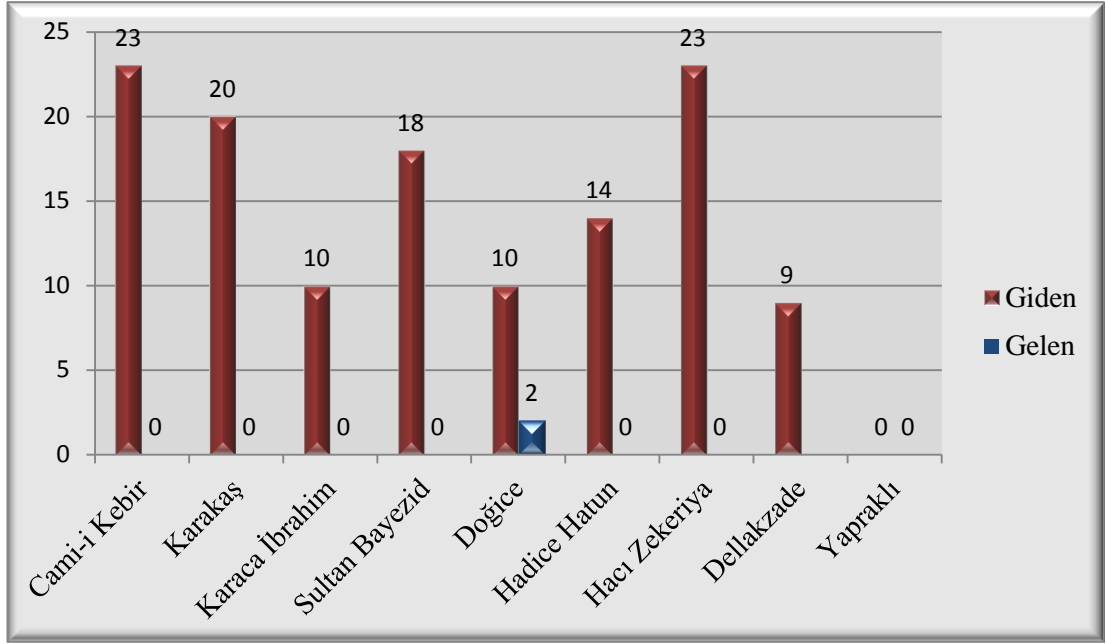
Karakaş Mahallesi'ne, 4'ü Cami-i Kebir Mahallesi'ne, 3'ü Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 3'ü Dellakzâde Mahallesi'ne ve 1'i de Hadice Hatun Mahallesi'ne nakletmiştir.

- Doğice Mahallesi'nden farklı bir yerleşim birimine giden toplam 10 kişi, kaza içerisindeki farklı bir yerleşimden söz konusu mahalleye gelen ise toplam 2 kişi bulunmaktadır. Farklı bir yerleşim birimine giden 10 kişiden 6'sı Hadice Hatun Mahallesi'ne, 3'ü Hacı Zekeriya Mahallesi'ne ve 1'i de Asılbeğli Köyü'ne nakletmiştir. Doğice Mahallesi'ne gelen 2 kişi ise Karakaş Mahallesi'nden 1832 yılında söz konusu mahalleye gelmişlerdir.
- Hadice Hatun Mahallesi'nden farklı bir yerleşim birimine giden toplam 14 kişi olup, bu 14 kişinin 6'sı Doğice Mahallesi'ne, 4'ü Hacı Zekeriya Mahallesi'ne, 1'i Karaca İbrahim Mahallesi'ne ve 3'ü de Ulûfeci Köyü'ne nakletmiştir.
- Hacı Zekeriya Mahallesi'nden farklı bir yerleşim birimine giden 25 kişi olup, bu 25 kişinin 7'si Cami-i Kebir Mahallesi'ne, 5'i Dellakzâde Mahallesi'ne, 3'ü Hadice Hatun, 3'ü Doğice, 4'ü Karakaş, 2'si Karaca İbrahim ve 1'i de Yapraklı mahallelerine nakletmişlerdir.
- Dellakzâde Mahallesi'nden farklı bir yerleşim yerine nakleden 9 kişi olup, bunlardan 4'ü Hacı Zekeriya Mahallesi'ne, 3'ü Sultan Bayezîd Mahallesi'ne ve birer kişi de Karakaş ve Cami-i Kebir mahallelerine nakletmiştir.
- Yapraklı Mahallesi'nden kaza içi farklı bir yerleşim birimine nakleden veyahut kaza içi farklı bir yerleşim biriminden söz konusu mahalleye gelen kişi kaydı bulunmamaktadır.
- Karahıdır Köyü'nden kaza içi farklı bir yerleşim birimine nakleden veyahut kaza içi farklı bir yerleşim biriminden söz konusu mahalleye gelen kişi kaydı bulunmamaktadır.
- Ulûfeci Köyü'nden farklı bir yerleşim birimine giden toplam 12 kişi, farklı bir yerleşim biriminden Ulûfeci Köyü'ne gelen 3 kişi bulunmaktadır. Giden 12 kişiden 4'ü Koyun Kâfiri Köyü'ne, 4'ü

Karakaş Mahallesi'ne ve 4'ü de Cami-i Kebir Mahallesi'ne nakletmiştir. Ulûfeci Köyü'ne gelen 3 kişi ise 1832 yılında Hadice Hatun Mahallesi'nden nakletmiştir.

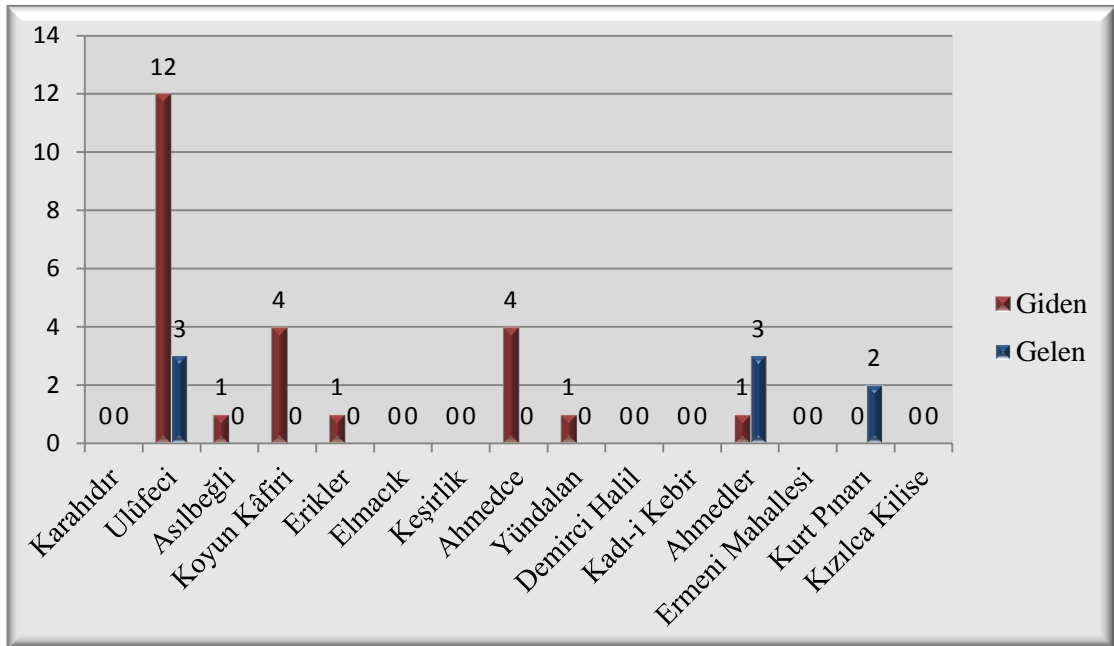
- Asılbeğli Köyü'nden farklı bir yerleşim birimine giden 1 kişi olup, bu kişi de 1834 yılında Doğice Mahallesi'ne nakletmiştir.
- Koyun Kâfiri Köyü'nden farklı bir yerleşim birimine giden 4 kişinin tamamı 1835 yılında Ulûfeci Köyü'ne nakletmişlerdir.
- Erikler Köyü'nden başka bir yere giden 1 kişi olup, bu kişi ise 1834 yılında Karakaş Mahallesi'ne gitmiştir.
- Elmacık ve Keşirlik köylerinde kaza içi gidiş-geliş kaydı bulunmamaktadır.
- Ahmedce Köyü'nden başka bir yerleşim birimine giden 4 kişi olup, bu 4 kişinin 2'si Cami-i Kebir Mahallesi'ne, 2'si Karaca İbrahim Mahallesi'ne nakletmişlerdir.
- Yündalan Köyü'nden başka bir yerleşim birimine giden tek kişi olup, bu kişi ise 1834 yılında Ahmedce Köyü'ne nakletmiştir.
- Demirci Halil ve Kadı-i Kebir köylerinde kaza içi gidiş-geliş kaydı bulunmamaktadır.
- Ahmedler Köyü'nden farklı bir yerleşim birimine giden 1 kişi, gelen kişi sayısı ise 3'tür. Giden tek kişi 1834 yılında Yündalan Köyü'ne nakletmiş, gelen kişilerden 3'ü ise Doğice Mahallesi'nden 1833 yılında adı geçen köye nakletmiştir.
- Kurt Pınarı Köyü'ne gelen 2 kişi ise 1838 yılında Demirci Halil Köyü'nden adı geçen köye nakletmiştir.
- Ermeni Mahallesi ve Kızılca Kilise köylerinde kaza içi gidiş-geliş kaydı ise bulunmamaktadır.

Bunların hâricinde Hacı Zekeriya Mahallesi'nde “Nakil: be hane 4 - Fî 21 C.âhir sene 1250” yazan 1 kişi olup, fakat söz konusu kişinin hangi yerleşim yerine naklettiği bilgisi bulunmadığı ve defterin hane usûlüne göre tutulması gibi sebepler nedeniyle bu kişi tabloda gösterilmemiştir.

Şekil 16: Kırkkilise Kazası Mahallelerinde Yer Değişiklikleri

1832-1840 yılları arasında bir mahalleden başka bir mahalleye veya köye nakledenlerin toplam sayısı 127, gelenlerin toplam sayısı ise 2'dir. Kaza içi giden sayısının en fazla olduğu mahalle 23'er kişi sayısı ile Cami-i Kebir ve Hacı Zekeriya mahalleleridir. Gelen sayısının olduğu tek mahalle ise 2 kişi sayısı ile Doğıce Mahallesi'dir. Hem gelen hem de giden kişi sayısının olmadığı yerleşim birimi Yapraklı Mahallesi'dir.

Şekil 17: Kırkkilise Kazası Köylerinde Yer Değişiklikleri

1832-1840 yılları arasında bir köyden başka bir köye veya mahalleye giden toplam kişi sayısı 24, gelen kişi sayısı ise 8'dir. Giden kişi sayısının en fazla olduğu yer 12 kişi sayısı ile Ulûfeci Köyü'dür. Karahıdır, Elmacık, Keşirlik, Demirci Halil, Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köylerinde ise giden kaydı bulunmamaktadır. Farklı yerleşim birimlerinden köylere gelen 8 kişiden 3'ü Ulûfeci, 3'ü Ahmedler ve 2'si ise Kurt Pınarı Köyü'ne gelmişlerdir. Ahmedler ve Kurt Pınarı köylerinde gelen kişi sayısı giden kişi sayısını geçmiştir.

1.6.3. Göçlerin Sebepleri

1832-1840 yılları arasında kaza dışına çıkan kişilerin 26'sı askerlik, 3'ü hac vazifesini yerine getirmek maksadıyla kaza dışına çıkmışlardır. Bunların hâricinde Hacı Zekeriya Mahallesi yer alan Nalband Ali bin Ali adlı kişinin 1834 yılının mayıs ayında ticaret maksadıyla Asitâne'ye (İstanbul) gittiği ve aynı yılın kasım ayında ise geri geldiği kaydı mevcuttur. Hac ve askerlik maksadıyla kaza dışına çıkan kişilerin kazaya dönüş yaptıkları ile ilgili ise herhangi bir kayıt mevcut değildir.

1.7. DEFTERE SONRADAN KAYDEDİLEN KİŞİLER

1832-1840 yılları arasında Kırkkilise Kazası nüfus defterine sonradan kaydedilen kişilere de rastlanmakta olup, söz konusu bu kişilerin kaza genelindeki toplam sayıları 81'dir. Bu 81 kişinin 52'si mahallelerde, 29'u köylerde kaydedilmiştir. Sonradan yeni kayıt olarak eklenen bu kişiler genellikle her yerleşim yerinin en sonunda ve siyakat ile kaydedilmişlerdir.

Tablo 27: 1832-1840 Yılları Arasında Deftere Yeni Kaydedilen Kişilerin Yıllara Göre Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Yıl	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	1832	33	3	36
2	1833	5	5	10
3	1834	7	5	12
4	1835	2	11	13
5	1836	-	-	-
6	1837	-	-	-
7	1838	-	-	-
8	1839	5	-	5
9	1840	-	5	5
Toplam		52	29	81

Deftere sonradan kaydedilen kişi sayısının en fazla olduğu yıl, aynı zamanda defterin de tutulduğu yıl olan 1832 yılı olup, bu yılda toplam 36 kişi deftere yeni kişi olarak kaydedilmiştir. Bu 36 kişinin 33'ü mahallelerde kaydedilirken, 3'ü ise köylerde kaydedilmiştir. En çok yeni kayıt yapılan ikinci yıl 13 kişi sayısı ile 1835 yılı olup, bu 13 kişinin 2'si mahallelerde, 11'i köylerde kaydedilmiştir. En çok yeni kayıt yapılan üçüncü yıl 12 kişi ile 1834 yılı olup, bu 12 kişinin 7'si mahallelerde, 5'i köylerde kaydedilmiştir. Dördüncü sırayı 1833 yılı almakta olup, bu yılda deftere eklenen kişilerin 5'i mahallelerde, 5'i de köylerde yer almaktadır. 1839 ve 1840 yıllarında da beşer kişinin deftere kaydedildiği görülmektedir. 1836,1837 ve 1838 yıllarında ise hem mahalle hem de köylerde yeni kişi kaydına rastlanmamaktadır.

1.8. 1832-1840 YILLARI ARASINDAKİ YER DEĞİŞİKLİKLERİ ve YENİ KAYITLARIN KAZA NÜFUSU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

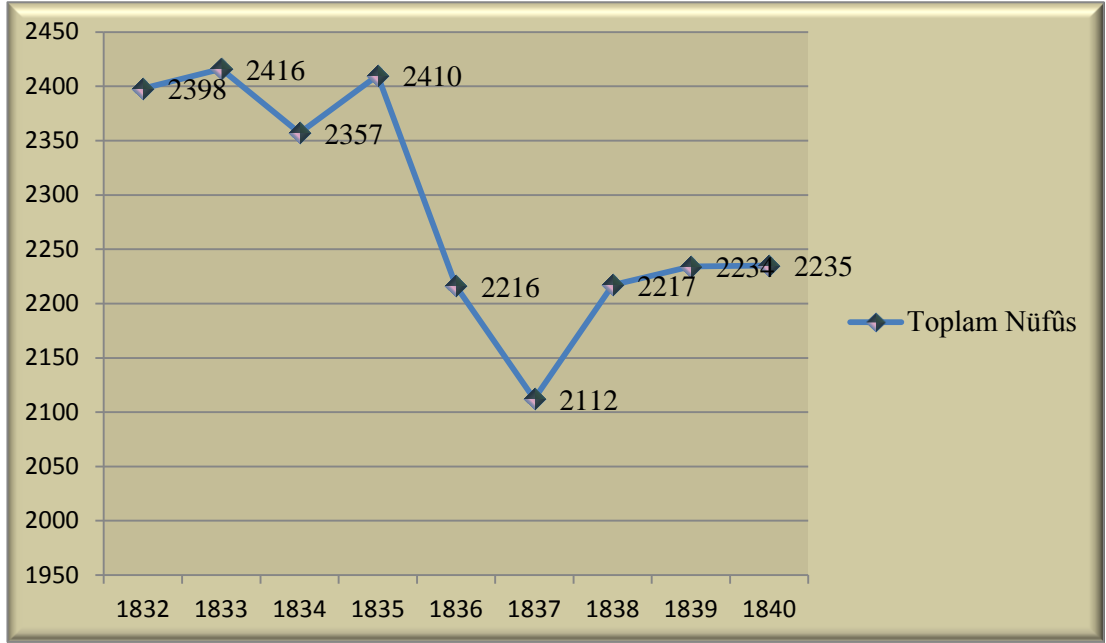
Tablo 28: 1832-1840 Yılları Kırkkilise Kazası Nüfusunda Meydana Gelen Değişimler

Yıllar	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840
Doğum ve Ölümlerin Nüfusa Eklenmesiyle elde edilen sayı		2416	2385	2418	2221	2115	2119	2131	2128
Gelen		2	10	12	3	6	6	2	-
Giden		12	49	5	-	4	5	2	1 ⁹⁴
Fark		-10	-39	7	3	2	1	0	-1
Yeni Kayıtlar		10	12	13	-	-	-	5	5
Nüfusa Yansıtılmış Hali	1832 Yılı Toplam Nüfus 2398'dir.	2416	2358	2411	2217	2113	2218	2235	2236

Göçlerin ve yeni kayıtların nüfusa olan etkisinin de eklenmesiyle 1832 yılından sonra toplam nüfusun en fazla olduğu yıl 2416 kişi ile 1833 yılı olmuştur. Toplam nüfusun en düşük olduğu yıl ise 2113 kişi ile 1837 yılı olmuştur. 1832 yılı

⁹⁴ Gidiş tarihi tespit edilemeyen 1 kişinin kaza dışına 1840 yılında gittiği varsayılarak 1840 yılı giden kişi hanesine eklenmiştir.

sayımındaki nüfusu geçen yıllar yine 1833 ve 1835 yılları olup, diğer yıllar sayımın yapıldığı ilk yıldan daima daha az olmuştur.

Şekil 18: 1832-1840 Yılları Kırkkilise Kazası Nüfusu

1.9. MAHALLE VE KÖYLERDEKİ ASKER KAYITLARI

1.9.1. Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusu

Sultan II. Mahmud tarafından 1826 yılında Yeniçeri Ocağı ilga edilmiş ve bu ordunun yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adında modern anlamda yeni bir ordu kurulma yoluna gidilmiştir. Yeniçeri ordusu yerine kurulan bu ordunun asker ihtiyacını karşılayabilmek maksadıyla 1831 yılında modern manada ilk nüfus sayımı yapılmıştır. Çalışmış olduğumuz defterde Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusuna katılmak maksadıyla 1832, 1833 ve 1834 yıllarında, ikamet ettiği yerleşim yerinden ayrılan toplam 25 kişi tespit edilmiştir. Bunlardan 14'ü mahallelerde, 11'i ise köylerde ikamet etmektedir. Söz konusu orduya katılan bu 25 kişinin yaş ortalamaları ise 16'dır. Bu kişilerin tamamı Türk kökenli olup, Kıptî nüfustan ise asker alımının olmadığı tespit edilmiştir.

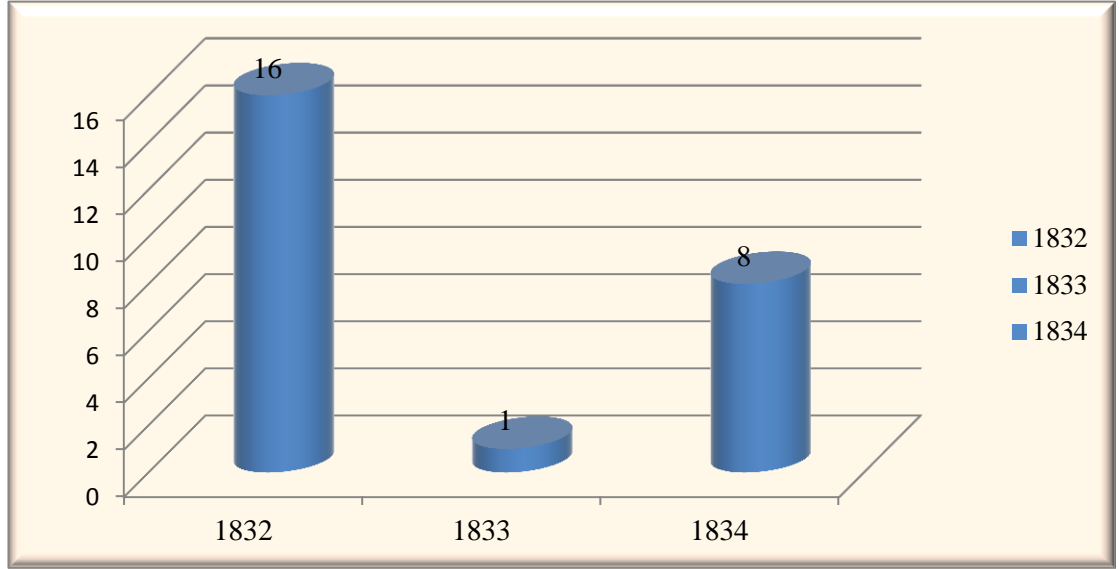
Tablo 29: Asakir-i Mansure Muhammediye Ordusuna Yıllara Göre Katılımlar

Sıra No	Mahalle / Köy	Kişi Sayısı	Yaşları	Orduya Katıldıkları Tarih		
				12 Haziran 1832	27 Ağustos 1833	16 Mart 1834
	Mahalle					
1	Cami-i Kebir	3	12-17-19	2	-	1
2	Karakaş	2	15-23	1	1	-
3	Karaca İbrahim	1	12	1	-	-
4	Sultan Bayezıd	2	18-14	1	-	1
5	Doğice	2	16-15	1	-	1
6	Hadice Hatun	2	13	1	-	1
7	Hacı Zekeriya	1	15	-	-	1
8	Dellakzâde	1	15	-	-	1
9	Yapraklı	-	-	-	-	-
	Köy					
1	Karahıdır	-	-	-	-	-
2	Ulûfeci	1	13	1	-	-
3	Asılbeğli	2	19-25	1	-	1
4	Koyun Kâfiri	1	19	-	-	1
5	Erikler	-	-	-	-	-
6	Elmacık	3	16-18-25	3	-	-
7	Keşirlik	-	-	-	-	-
8	Ahmedce	1	12	1	-	-
9	Yündalan	-	-	-	-	-
10	Demirci Halil	1	14	1	-	-
11	Kâdı-i Kebir	-	-	-	-	-
12	Ahmedler	2	22-24	2	-	-
13	Ermeni Mahallesi	-	-	-	-	-
14	Kurt Pınarı	-	-	-	-	-
15	Kızılca Kilise	-	-	-	-	-
	Toplam	25	411	16	1	8

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde toplam 25 kişinin Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna katılmak maksadıyla gitmiş olduğu tespit edilmiştir. En çok katılımın olduğu tarih 16 kişi sayısı ile 12 Haziran 1834 tarihi olmuştur. Bu tarihte en çok katılımın olduğu yerleşim yeri ise 3 kişi sayısı ile Elmacık Köyü'dür. En çok katılımın olduğu ikinci tarih 16 Mart 1834 tarihi olmuş olup, bu tarihte söz konusu orduya Cami-i Kebir, Sultan Bayezıd, Doğice, Hadice Hatun, Hacı Zekeriya ve Dellakzâde mahalleleri ile Asılbeğli ve Koyun Kâfiri köylerinden katılım gerçekleşmiştir. 27 Ağustos 1833 tarihinde Karakaş Mahallesi'nden sadece 1 kişinin orduya katılmak maksadıyla yola çıktığı tespit edilmiştir. Yapraklı Mahallesi ile

Karahıdır, Erikler, Keşirlik, Yündalan, Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise köyleri olmak üzere toplam 9 yerleşim yerinde Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna katılım bulunmamaktadır.

Söz konusu orduya katılmak maksadıyla yola çıkanların en küçüğü 12, en büyüğü ise 24 yaşındadır. Katılanların yaş ortalaması ise 16,44'tür.

Şekil 19: Yıllara Göre Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusuna Katılım

Asakir-i Mansure Ordusuna katılan kişiler hâricinde Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan Ali Ağa ibn-i Mustafa (45) adlı kişinin Asakir-i Mansure Ordusunda Tımarlı Süvari olduğu bilgisi bulunmaktadır.

1.9.2. Diğer Askeri Birlikler

Çalışmış olduğumuz defterde Asakir-i Mansure ordusunda yer alan kişilerin hâricinde 5 tımarlı süvari, 3 mehter, 1 kapu bölükbaşısı ve 1 de nizamdan olduğu belirtilen toplam 10 kişi bulunmaktadır.

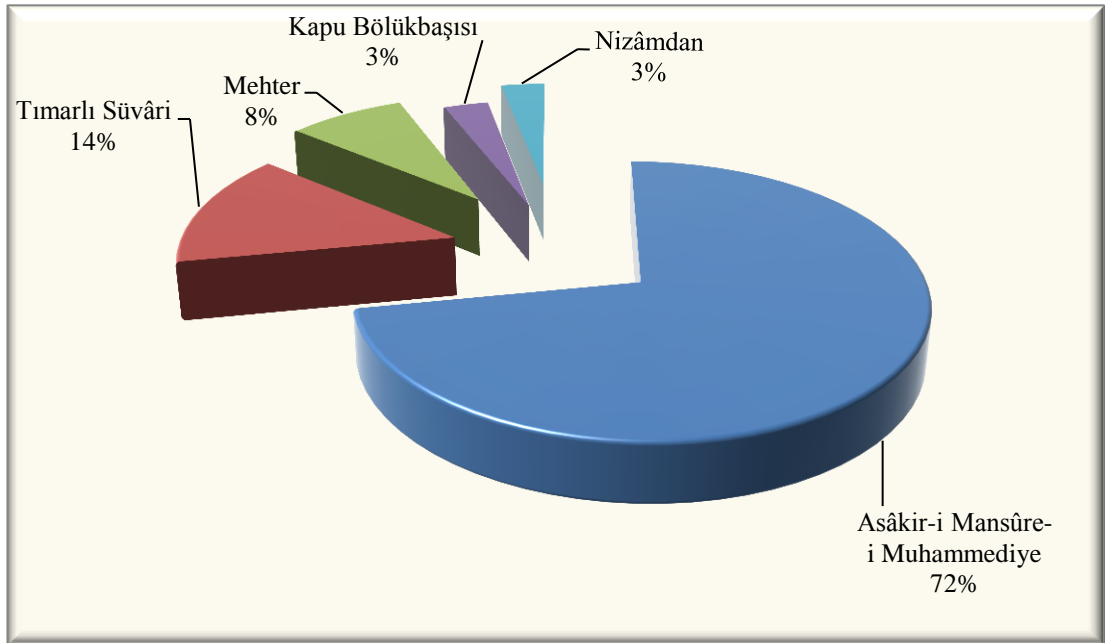
1.9.3. Emekli Askerler

Defterde bağlı olduğu askeri birlikten emekli olan kişiler için *tekâüd* veya *mütekâid* ifadesi kullanılmıştır. Defterde bu şekilde ifade edilen toplam 9 kişi bulunmaktadır. Bu 9 kişiden 4'ü Asakir-i Mansure, 4'ü Sipahi, 1'i de Lağımçı emeklisidir. Asakir-i Mansure emeklilerinden 1'i Cami-i Kebir Mahallesi'nde, 1'i Hacı Zekeriya Mahallesi'nde, 1'i Sultan Bayezıd Mahallesi'nde ve 1'i de Koyun

Kâfiri Köyü'nde ikamet etmektedir. Bu kişilerin yaşları ise sırasıyla 35, 25, 25 ve 20'dir. Bu denli genç yaşta emekli olmaları ise ilginçtir.

Sipahi emeklilerinden 1'i Karakaş, 2'si Sultan Bayezıd, 1'i de Hacı Zekeriya Mahallesi'nde ikamet etmekte olup, bu kişilerin yaşları sırasıyla 50, 40, 35 ve 60'dır. Tek lağımıcı emeklisi de Karakaş Mahallesi ikamet eden 55 yaşındaki Ahmet bin Mehmet'tir.

Emekliler hâricinde çalışmış olduğumuz defterde “*Nizâmdan mahreç*” olarak ifade edilen 3 kişi olup, bu kişiler ise Kadı-i Kebir, Ahmedler ve Kurt Pınarı köylerinde ikamet etmektedirler. Bu kişilerden Kadı-i Kebir ve Ahmedler köylerinde ikamet edenler 20, Kurt Pınarı Köyü'nde ikamet eden kişi ise 28 yaşındadır.

Şekil 20: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Asker Dağılımı

1.10. İDARİ YÖNETİCİLER ve ÖNDE GELENLER

1.10.1. Âyanlar

Çalışmış olduğumuz defterde “*hanedandan*” veya “*vücûhtan*”⁹⁵ olarak ifade edilen toplam 8 kişi olup, hanedandan olarak vasıflandırılan 4 kişiden 2'si Erikler Köyü'nde diğerleri ise Cami-i Kebir ve Karaca İbrahim mahallelerinde ikamet etmektedirler. Bunların hâricinde ayrıca Sultan Bayezıd Mahallesi'nde ikamet eden

⁹⁵ “Bir memleketin ileri gelenleri, eşrâfi” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

65 yaşındaki Hacı Ömer Ağa bin Ahmet adlı kişi⁹⁶ “Âyan-ı Sâbık” olduğu, yani eski âyanlardan⁹⁷ olduğu belirtilmiştir. “Vücûhtan” olarak adlandırılan kişilerinden olan toplam 4 kişiden ise 3’ü Karakaş Mahallesi’nde ikamet eden 50 yaşındaki Süleyman Ağa bin Ali, 60 yaşındaki Hacı Ahmet Ağa bin Osman ve 50 yaşındaki Hacı Hüseyin Ağa bin Ahmet ile 1’i de Doğice Mahallesi’nde ikamet eden 50 yaşındaki İsmail Ağa bin Ahmet adlı kişidir.

Tablo 30: Kırkkilise Kazası’nda Yer Alan Âyanlar

Sıra No	Mahalle / Köy	Âyan	Yaşı (1832 İtibariyle)
1	Cami-i Kebir Mahallesi	Hüseyin Bey bin Sâlih ⁹⁸	35
2	Karaca İbrahim Mahallesi	Üsküplüzâde Ahmet Ağa bin Hacı Mustafa ⁹⁹	50
3	Erikler Köyü	Hüseyin Ağa bin Mustafa	50
4	Erikler Köyü	Mehmet Ağa bin Hacı Süleyman	30
5	Karakaş Mahallesi	Süleyman Ağa bin Ali	50
6	Karakaş Mahallesi	Hacı Ahmet Ağa bin Osman	60
7	Karakaş Mahallesi	Hacı Hüseyin Ağa bin Ahmet	50
8	Doğice Mahallesi	İsmail Ağa bin Ahmet	50

1.10.2. Mütesellim ve Kethüdalar

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde Hacı Zekeriya Mahallesi’nde ikamet eden 40 yaşındaki Seyyid Ağa bin Ömer adlı kişinin mütesellim¹⁰⁰ olduğu ve

⁹⁶Adı geçen kişi 1833 yılında 66 yaşında iken vefat etmiştir.

⁹⁷Geniş bilgi için bk. Özcan Mert, “Ayan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, IV, 2002, 195-198.

⁹⁸Defterde Hüseyin Bey’e tâbi, yani onu hizmetinde olduğu belirtilen 3 kişi olup, bu kişiler aynı yerleşim yerinde ikamet eden 20 yaşındaki Zenci’l-asıl Gulâm Ziver bin Abdullah, 20 yaşındaki İslimyeli Mehmed bin Osmân ve 15 yaşındaki Rûmî’l-asıl Gulâm Hürşid bin Abdullah’tır.

⁹⁹Üsküplüzâde Ahmed Ağa’nın tâbi olduğu belirtilen 1 kişi olup, o da aynı mahalledeki 25 yaşındaki orta boylu ter bıyıklı Ali bin Salih adlı kişidir.

¹⁰⁰Sözlükte “teslim edilen şeyi alan, kabul eden” anlamındaki mütesellim kelimesi Osmanlılarda çeşitli idari görevler için kullanılmıştır. Beylerbeyinin veya sancak beyinin vekili olarak onların sefere gittiklerinde yerlerine bakan, vergileri toplayan görevlileri ifade eder. Yücel Özkaya, “Mütesellim”,

defterde kayıtlı toplam 18 kişinin ise adı geçen kişinin hizmetinde olduğu bilgisi bulunmaktadır. Defterde ayrıca toplam 3 kethüda¹⁰¹ olup, bunlar 1'i Hacı Zekeriya Mahallesi'nde oturan 40 yaşındaki Kethüda-i Hâkim Efendi Feyzullah bin Abdullah, 1'i Ahmedler Köyü'nde ikamet eden 48 yaşındaki Köy Kethüdası İbrahim bin Ali ve sonuncusu da Ermeni Mahallesi Köyü'nde ikamet eden 45 yaşındaki Köy Kethüdası Hüseyin bin Ramazan adlı kişidir.

1.10.3. Hâkim-i Belde ve Zuamâ

Çalışmış olduğumuz defterde 1 Hâkim-i Belde ve 3 Zuamâdan¹⁰² olan kişi mevcuttur. Hâkim-i Belde olarak vasıflandırılan kişi Hacı Zekeriya Mahallesi'nde oturan 38 yaşındaki Mustafa Reşid Efendi bin Tahir Efendi'dir. Zuamâ vasfını alan kişilerden ilki Cami-i Kebir Mahallesi'nde yer alan 70 yaşındaki Hacı Mehmet Ağa bin Ahmet, diğeri Karakaş Mahallesi'nde ikamet eden 40 yaşındaki Mehmet Şakir Ağa bin Ömer¹⁰³ ve sonuncusu ise Sultan Bayezıd Mahallesi'nde yer alan ve Emekli Zuamâdan olan Ali Ağa bin Mehmet¹⁰⁴ adlı kişidir.

1.11. ŞAHIS İSİM SIFAT VE LAKAPLARI

1.11.1. İsimler

1.11.1.1. Kaza Genelinde Kullanılan İsimler

Kaza genelinde 1832-1840 yılları arasında yaşamış 2778 kişinin,¹⁰⁵ toplam 92 farklı isim kullanmış olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen 2778 kişinin 2731'i sadece tek bir isme sahip iken, 47'si ise çift isme sahiptir. Söz konusu 92 farklı isimden ise 5 tanesi¹⁰⁶ sadece çift isimlerle birlikte kullanılmış iken 63 tanesi¹⁰⁷

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXXII, 2002, s. 203.

¹⁰¹ Osmanlı Devlet ve esnaf teşkilatlarındaki bazı görevliler için kullanılan bir unvandır. Mehmet Canatar, "Kethüdâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, 2002, ss. 332-333.

¹⁰² Osmanlı askeri terminolojisinde genel olarak askeri hizmette bulunanlara verilen, 20.000 ile 100.000 akçe arasındaki dirlikleri ifade etmekte olup, söz konusu dirlikleri tasarruf eden kimselere zaim denilirdi. Erhan Afyoncu, "Zeamet", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, XXXIV, s. 162.

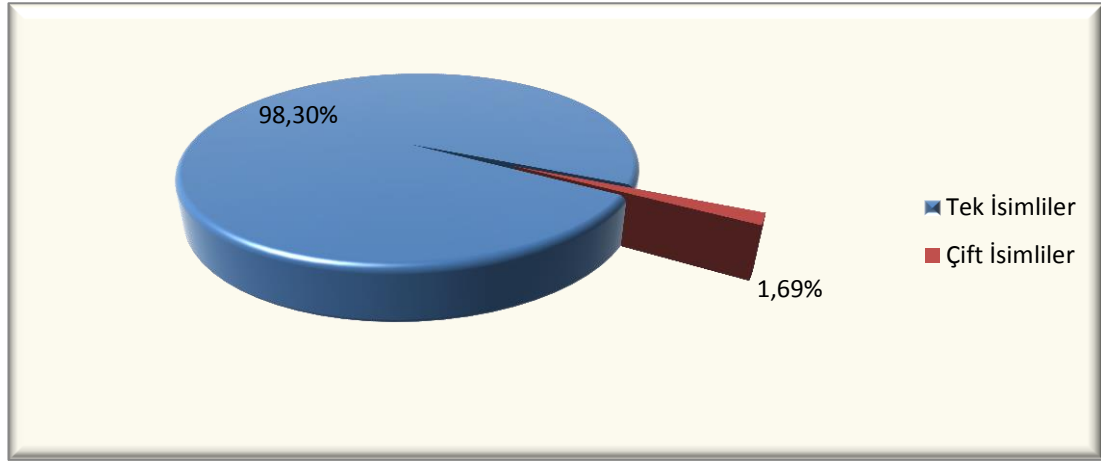
¹⁰³ Mehmed Şâkir Ağa'nın aynı zamanda silahşor olduğu ve ayrıca aynı mahalledeki 40 yaşındaki Mustafa bin Hacı Ahmed adlı kişinin de kendisine bağlı olduğu bilgisi mevcuttur.

¹⁰⁴ Aynı yerleşim yerinde ikamet eden 15 yaşındaki Osman bin Abdullah adlı kişinin Ali Ağa'ya tâbi olduğu bilgisi mevcuttur.

¹⁰⁵ Bu sayı ölüm-doğum ve göç gibi nüfus üzerinde artırıcı veya eksiltici etkisi olan unsurlar dikkate alınmadan elde edilmiştir. Fakat kaza içinde bir yerden başka yere gidip, gittiği yerde bir kez daha kaydedilen kişiler ise bu sayıya dâhil edilmemiştir.

¹⁰⁶ Bu İsimler şunlardır; Emîr, Ethem, Hüsameddin, Kâni ve Reşid.

sadece tek isim olarak kullanılmıştır. Geriye kalan 24 isim¹⁰⁸ ise hem tek hem de çift isim olarak kullanılabilmiştir.

Şekil 21: Kaza Genelinde Tek ve Çift İsme Sahip Kişilerin Oranları

1.11.1.1.1. Tek İsimler

1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde toplam 2731 kişinin 87 farklı tek isim kullandığı tespit edilmiştir.

Tablo 31: 1832-1840 Yılları Arasında Tespit Edilen Tek İsimler¹⁰⁹

Abbas	Ataullah	Feyzullah	İslam	Murtazâ	Sadullah	Tâhir
Abdullah	Bedrî	Halil	İsmâil	Mûsâ	Saîd	Veli
Abdulkadir	Behlül	Hamza	İzzet	Mustafa	Sâlih	Veyis
Abdullatif	Bekir	Hasan	Kâmil	Müslim	Sâlim	Yahya
Abdurrahman	Bektaş	Hâşim	Kanber	Numân	Sanîullah	Yakup
Abdurrahîm	Ebûbekir	Hıdır	Kâsım	Nûrî	Selîm	Yusuf
Abdürrezzâk	Elmas	Hilmî	Mahmûd	Osman	Seyyid	Zeynel
Abdüsselâm	Emin	Hûrşîd	Maksûd	Ömer	Süleyman	Zeynelabidîn
Abdülvehhâb	Emrullah	Hüseyin	Mehmed	Ramazân	Şaban	Zîver
Affân	Es'ad	İbiş	Muhammed	Râşid	Şâkir	
Ahmed	Eyyûb	İbrahim	Muharrem	Receb	Şekûr	
Ali	Ferhad	İdris	Muhsin	Rıdvân	Şerif	
Ârif	Feysi	İlmşâh	Murâd	Sâdık	Şükrü	

¹⁰⁷ Bu isimler şunlardır; Abbas, Abdullah, Abdullatif, Abdurrahîm, Abdurrahman, Abdülkâdir, Abdürrezzâk, Abdülvehhâb, Abdüsselâm, Affân, Ataullah, Behlül, Bedrî, Ebûbekir, Elmas, Esad, Eyyûb, Ferhad, Feysi, Feyzullah, Halil, Hamza, Hâşim, Hıdır, Hûrşîd, İbiş, İdris, İslam, İlmşâh, İsmail, Kanber, Kâsım, Mahmut, Maksûd, Muhammed, Muharrem, Muhsin, Murad, Musa, Murtaza, Müslim, Osman, Ömer, Ramazan, Receb, Rıdvân, Saîd, Salih, Sâlim, Sanîullah, Süleyman, Sadullah, Selim, Şaban, Şekûr, Veli, Veyis, Yahya, Ya'kûb, Yusuf, Zeynel, Zeynelabidîn ve Zîver.

¹⁰⁸ Bu isimler şunlardır; Ahmed, Ali, Arif, Bekir, Bektaş, Emin, Emrullah, Hasan, Hilmî, Hüseyin, İbrahim, İzzet, Kâmil, Mehmed, Mustafa, Nûrî, Râşit, Sâdık, Selîm, Seyyid, Şâkir, Şerif, Şükrü ve Tâhir.

¹⁰⁹ İsimler, günümüz yazım kurallarına göre değil, defterdeki hâliyle değiştirilmeden yazılmıştır.

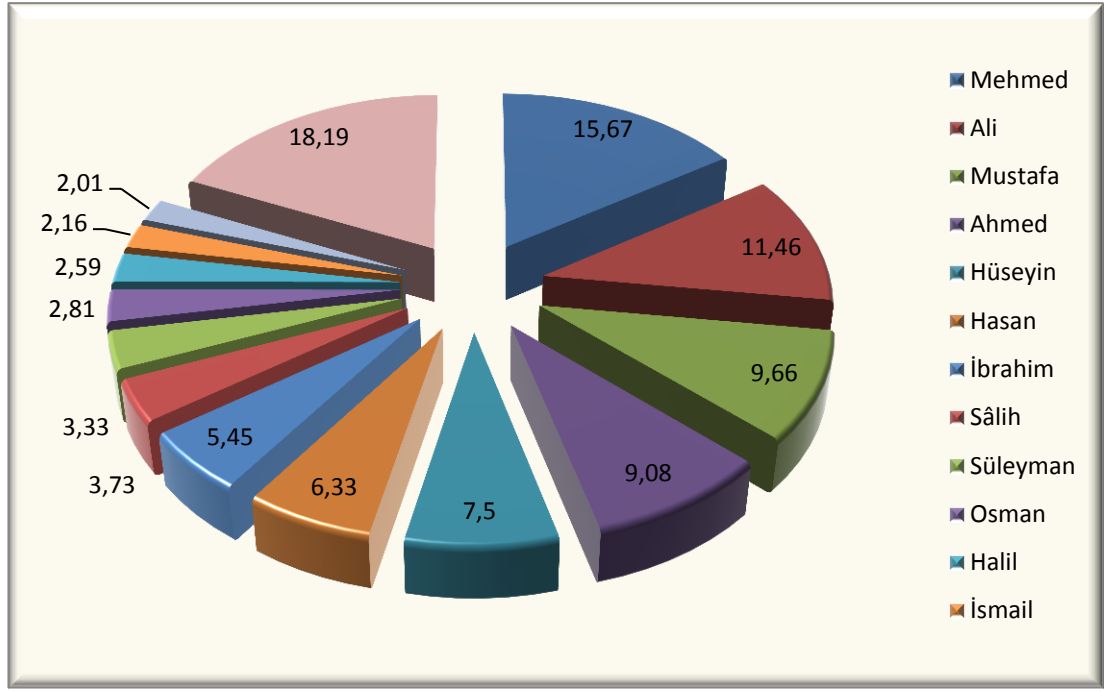
1.11.1.1.1. En Çok Kullanılan Tek İsimler

Kaza genelinde tek isim kullanan toplam 2731 kişi içerisinde en çok kullanılan tek isim % 15,67'lik oran ve 428 kişi sayısı ile Mehmed isimidir. Mehmed ismini % 11,46'lık oran ve 313 kişi sayısı ile Ali ismi takip etmektedir. Üçüncü en çok kullanılan tek isim ise % 9,66'lık oran ve 264 kişi sayısı ile Mustafa'dır.

Kaza genelinde en çok kullanılan isim olan Mehmed ismine 56 kişi ile en çok Karakaş Mahallesi'nde rastlanmaktadır. Mehmed ismi tüm yerleşim birimlerinde kullanılan bir isim olmuştur. İkinci en çok kullanılan isim olan Ali ismi ise 37'şer kişi sayısı ile en çok Cami-i Kebir Mahallesi ve Ahmedler Köyü'nde kullanılmaktadır. Ali ismi de yine diğer tüm yerleşim yerlerinde kullanılan bir isimdir. Üçüncü en çok kullanılan isim olan Mustafa isminin en çok kullanıldığı yerleşim yeri 27 kişi ile Erikler Köyü'dür. Diğer en çok kullanılan isimlerin sayı ve oranları aşağıdaki tabloda mevcuttur.

Tablo 32: En Çok Kullanılan Tek İsimler

Sıra No	İsim	Kişi Sayısı	Tek İsme Sahip Toplam Kişi İçerisindeki Oranı %
1	Mehmed	428	% 15,67
2	Ali	313	% 11,46
3	Mustafa	264	% 9,66
4	Ahmed	248	% 9,08
5	Hüseyin	205	% 7,50
6	Hasan	173	% 6,33
7	İbrahim	149	% 5,45
8	Sâlih	102	% 3,73
9	Süleyman	91	% 3,33
10	Osman	77	% 2,81
11	Halil	71	% 2,59
12	İsmail	59	% 2,16
13	Ömer	55	% 2,01
14	Diğer	497	% 18,19
Toplam		2731	%100

Şekil 22: Kaza Genelinde Kullanılan Tek İsimlerin Oranları

1.11.1.1.2. Kaza Genelinde Bir Defa Geçen Tek İsimler

Tespit ettiğimiz 87 farklı tek isimden 26 tanesi kaza genelinde sadece bir kez kullanılmıştır. Bu isimler ve hangi yerleşim yerinde kullanıldıkları ile ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 33: Kaza Genelinde Bir Kez Geçen Tek İsimler

Sıra No	İsim	Mahalle/Köy
1	Abbas	Cami-i Kebir
2	Abdürrahim	Dellakzâde
3	Abdürrezzâk	Koyun Kâfiri
4	Abdüsselâm	Karakaş
5	Abdülvehhâb	Karakaş
6	Affan	Erikler
7	Ataullah	Cami-i Kebir
8	Bedrî	Koyun Kâfiri
9	Behlül	Doğice
10	Bekir	Elmacık
11	Elmas ¹¹⁰	Karakaş
12	Ferhad	Erikler
13	Hıdır	Asılbeğli
14	İbiş	Cami-i Kebir
15	İslam	Karaca İbrahim
16	İzzet	Koyun Kâfiri
17	Kâsım	Erikler

¹¹⁰ Defterde bu kişinin "Zenci" asıllı olduğu belirtilmiştir.

18	Maksûd	Hacı Zekeriya
19	Muharrem	Yündalan
20	Müslim	Sultan Bayezid
21	Nûrî	Hacı Zekeriya
22	Seyyid	Doğice
23	Veyis	Ermeni Mahallesi
24	Zeynel	Erikler
25	Zeynelabidîn	Yündalan
26	Zîver	Cami-i Kebir

1.11.1.1.2. Çift İsimler

Kaza genelinde toplam 47 kişinin 31 farklı çift isim kullandığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda 1832-1840 yılları arasında Kırkkilise Kazası'nda tespit edilen 31 farklı çift isim yer almaktadır.

Tablo 34: 1832-1840 Yılları Arasında Kırkkilise Kazası'nda Tespit Edilen Çift İsimler

Ahmed Bektaş	İzzet Ali	Mehmed Nûrî	Seyyid Ali
Ahmed Emin	İzzet Mehmed	Mehmed Sâdık	Seyyid Hasan
Ahmed Kâni	Mehmed Ali	Mehmed Şâkir	Seyyid Hüseyin
Ahmed Râşid	Mehmed Ârif	Mehmed Şerif	Seyyid İbrahim
Bekir Ali	Mehmed Emin	Mehmed Şükrü	Seyyid Mehmed
Emir Ali	Mehmed Emrullah	Mehmed Tâhir	Seyyid Mustafa
İbrahim Edhem	Mehmed Hüsâmeddin	Mustafa Reşid	Şerif Mehmed
İbrahim Hilmî	Mehmed Kâmil	Selîm Ali	

Tespit edilen çift isimlerden en fazla kullanılanı, 5 kişi ile Mehmed Kâmil ismi olup, en fazla kullanıldığı yerleşim yeri ise 2 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. İkinci en çok kullanılan çift isim 4 kişi ile Mehmed Ali ismi olmuştur. Mehmed Ali isminin kullanıldığı yerleşim yerleri Karaca İbrahim ve Hadice Hatun mahalleleri ile Erikler ve Kadı-i Kebir köyleridir. Mehmed Ali ismini üçer kişi sayısı ile Mehmed Emin, Mehmed Şâkir ve Şerif Mehmed, ikişer kişi sayısı ile de Ahmed Emin, Mehmed Nûrî, Seyyid Mustafa isimleri takip etmektedir. Kalan diğer çift isimler ise kaza genelinde sadece 1 kez kullanılmışlardır.

Çift isme sahip toplam 47 kişinin 39'u mahallelerde, 8'i ise köylerde ikamet etmektedir. Köylerde toplam 7 farklı çift isim mevcut olup, bunlar Mehmed Ali, Mehmed Ârif, Mehmed Kâmil, Mehmed Nûrî, Mehmed Sâdık, Mehmed Şâkir ve Seyyid Mustafa isimleridir. Kalan 24 farklı çift isim ise mahallelerde ikamet eden kişiler tarafından kullanılmıştır.

Şerif ve Seyyid isimleri hem lakap hem de isim olarak kullanılabilir. Ancak Şerif ismi defterde 4 farklı yerleşim yerinde¹¹¹ tek başına bir isim olarak kullanıldığından, başka isimlerle kullanıldığında da lakap değil, isim olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Seyyid ismi de defterde Doğice Mahallesi'nde tek başına bir isim olarak kullanıldığı için başka isimlerle beraber kullanıldığında da lakap değil, isim olarak kabul edilmiştir.

1.11.2. Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Kullanılan Aile İsimleri

Çalışmış olduğumuz söz konusu defterde sadece 2 farklı aile ismi tespit edilmiş olup, bunlar da Karaca İbrahim Mahallesi'nde yer alan Üsküplüzâde ve Ulûfeci Köyü'nde yer alan Bektaşoğlu aile isimleridir. Üsküplüzâde aile ismini Karaca İbrahim Mahallesi'nde kullanan kişi 50 yaşındaki uzun boylu kır sakallı Hanedandan Üsküplüzâde Ahmet Ağa bin Hacı Mustafa'dır. Bektaşoğlu aile ismini kullanan kişi ise Ulûfeci Köyü'nde ikamet eden 35 yaşındaki orta boylu kumral bıyıklı Çiftçi Bektaşoğlu Veli bin Osman'dır.

1.11.3. Lakaplar

Osmanlı demografik yapısında soyadı sisteminin mevcut olmaması dolayısıyla kişilerin belirlenmesi maksadıyla çok kez fiziksel yapı,¹¹² rahatsızlık,¹¹³ meslek, sosyal durum¹¹⁴ ve mevki¹¹⁵ veya menşe¹¹⁶ gibi özellikler belirten lakaplar kullanılmıştır. Çalışmış olduğumuz 1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde de kayıtlı kişilerin kahır ekseriyetinin baba isimleri belirtilmiş olmasının yanında muhtemelen bu kişilerin daha iyi kavranması ve belirlenmesi amacıyla çok sayıda lakap da kullanılmıştır.

1.11.3.1. Fiziki Durum-Özellik ve Rahatsızlık Belirten Lakaplar

Çalışmış olduğumuz defterde fiziki özelliğinden dolayı lakap takılan kişilere ten rengi, saç ve sakal şekli, yaşça büyüklük-gençlik, güçlü-kuvvetli olması, vücut iriliği veya boy kısalığı gibi özelliklerden dolayı muhtelif lakapların verildiği tespit edilmiştir. Rahatsızlık belirten lakaplarda körlük (ama), çeşitli hastalığa mübtela

¹¹¹ Bu yerleşim yerleri şunlardır; Cami-i Kebir, Karahıdır, Elmacık, Ahmedce.

¹¹² Sağır Hurşid, Köse Abdullah, Şâbb-ı Emred Ahmed vb. gibi.

¹¹³ Alîl Hasan, Topal Şâkir, Yekçeşm Saîd, Çolak Halîl vb. gibi.

¹¹⁴ Hacı Mehmed, Molla Mustafa vb. gibi.

¹¹⁵ Hacı Ahmed Ağa, Hâfız Süleyman Efendi vb. gibi.

¹¹⁶ Pıravadılı İsmail, Ahyolulu Muhsin vb. gibi.

olma, akıl sağlığını yitirme, uzuv eksikliği veya uzuvlarda dikkat çeken bir orantısızlık gibi sebeplerle verilmiştir.

Fiziki durum ve rahatsızlık belirten toplam 25 çeşit lakap mevcut olup, söz konusu bu lakaplar kaza genelinde toplamda 384 kez kullanılmıştır. Yalnızca fiziki özellik belirten lakaplardan en fazla kullanılanı 195 kişi ile “*henüz sakalı, bıyığı çıkmamış genç*” manasında olan şâbb-ı emred lakabıdır. Şâbb-ı emred lakabının 112’si mahallelerde, 83’ü köylerde kullanılmıştır. Söz konusu lakabın en çok kullanıldığı yerleşim yeri ise 22 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi’dir. Cami-i Kebir Mahallesi’ni 21 kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi ve 14 kişi sayısı ile Erikler Köyü takip etmektedir. Şâbb-ı emred lakabını 24 kişi sayısı ile ihtiyar lakabı ve 16 kişi sayısı ile köse lakabı takip etmektedir. İhtiyar lakabının 8’i mahallelerde, 16’sı köylerde ikamet eden kişiler tarafından kullanılmıştır. Köse lakabının ise 8’inin mahallelerde, 8’inin de köylerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Çeşitli rahatsızlık veya hastalık belirten lakaplar içerisinde en fazla kullanılanı ise 8 kişi ile çolak lakabı olmuştur. Çolak lakabının en fazla kullanıldığı yerleşim yeri 3 kişi sayısı ile Hacı Zekeriya Mahallesi olmuştur. Çolak lakabını üçer kez kullanım ile “*topal, aksak*” manasında olan a’rec ve “*sağır, işitmez*” manasında olan asamm lakapları takip etmektedir. Aşağıdaki tabloda toplam 384 kişinin bu kategorilerde almış oldukları 25 farklı lakabın mahalle ve köylerdeki sayıları ve toplamı istatistikî veriler hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 35: Fiziki Özellik ve Rahatsızlık Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Alil ¹¹⁷	48	60	108
2	Âmâ	2	2	4
3	Amel-Mânde ¹¹⁸	-	1	1
4	A'rec ¹¹⁹	2	1	3
5	Asamm ¹²⁰	2	1	3
6	Bî-zebân ¹²¹	1	-	1
7	Çâr-Ebrû ¹²²	-	1	1
8	Çolak	4	4	8
9	İhtiyar	8	16	24
10	Kara	-	1	1
11	Koca	-	1	1
12	Köse	8	8	16
13	Mariz ¹²³	1	-	1
14	Mecnun	-	1	1
15	Mecrûh ¹²⁴	-	1	1
16	Meczup ¹²⁵	1	1	2
17	Sabî ¹²⁶	1	-	1
18	Sağır	1	-	1
19	Sağîr ¹²⁷	4	-	4
20	Sakat	-	2	2
21	Şâbb ¹²⁸	-	1	1
22	Şâbb-ı Emred	112	83	195
23	Tosun	1	-	1
24	Topal	1	-	1
25	Yekçeşm ¹²⁹	1	1	2
Toplam		198	186	384

- ¹¹⁷ “Kör, Sakat ve Hasta” manalarındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹¹⁸ “İş yapmaktan kalmış, iş göremez durumda olan” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹¹⁹ “Topal, aksak” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁰ “Sağır, işitmez” manasındadır.
- ¹²¹ “Dilsiz” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²² “Dört Kaşlı: Ter bıyıklı genç” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²³ “Marazlı, hasta, hastalıklı, sayrı” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁴ “Cerholunmuş, yaralanmış” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁵ “Deli, dîvâne” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁶ “1. Henüz sütten kesilmemiş erkek çocuk. 2. Üç yaşını tamamlamayan erkek çocuk” manalarındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁷ “1. Küçük, Ufak. 2. Bülûğa ermemiş, ergenlik çağına gelmemiş çocuk.” manalarındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁸ “Genç, delikanlı; yiğit.” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- ¹²⁹ “Tek gözlü, sokur.” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere toplam 384 kişiye fiziki özellik ve rahatsızlık gibi özellikleri belirten toplam 25 farklı lakap verilmiştir. Lakap verilen kişilerin 198’i mahallelerde, 186’sı ise köylerde ikamet etmektedir. En fazla kullanılan lakap 195 kişi sayısı ile şâbb-ı emred lakabı olmuştur. “*İş yapmaktan kalmış, iş göremez durumda olan*” manasındaki Amel-mânde lakabı, “*Dilsiz*” manasında olan bî-zebân lakabı, “*Dört Kaşlı: Ter bıyıklı genç*” manasında olan çâr-ebrû lakabı ile kara, koca, mariz, mecnun, mecrûh, sabî, sağır, şâbb, tosun ve topal olmak üzere toplam 13 lakap kaza genelinde sadece bir kez kullanılmıştır.

Tablo 36: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Kullanılan Fizikî Özellik ve Rahatsızlık Belirten Lakaplar

Sıra No	Lakap	Mahalle ve Köy
1	Amel-Mânde	Elmacık Köyü
2	Bî-zebân	Doğice Mahallesi
3	Çâr-ebrû	Ulûfeci Köyü
4	Kara	Karahıdır Köyü
5	Koca	Elmacık Köyü
6	Mariz	Sultan Bayezıd Mahallesi
7	Mecnun	Yündalan Köyü
8	Mecrûh	Ahmedce Köyü
9	Sabî	Karakaş Mahallesi
10	Sağır	Doğice Mahallesi
11	Şâbb	Ermeni Mahallesi Köyü
12	Tosun	Karakaş Mahallesi
13	Topal	Karaca İbrahim Mahallesi

1.11.3.2. Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakaplar

Kaza genelinde toplam 184 kişinin 19 farklı sosyal durum ve mevki belirten lakaplar aldıkları tespit edilmiştir. Bu tür lakaplar alan kişilerin 150’si mahallelerde, 34’ü ise köylerde ikamet etmektedir. Aşağıda yer alan tabloda sosyal durum ve mevki bildiren 18 farklı lakabın mahalle ve köylerde kaç kişi tarafından kullanılmış olduğu ve toplamları istatistiki veriler hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 37: Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Ağa	13	2	15
2	Aylak	2	-	2
3	Âyan-ı Sâbık	1	-	1
4	Bey	3	-	3
5	Derviş	1	-	1
6	Efendi	13	1	14
7	El-Hâc ¹³⁰	3	-	3
8	Fakir	2	2	4
9	Fakir'ül-Hâl	3	3	6
10	Gulâm ¹³¹	2	-	2
11	Hacı	32	2	34
12	Hâfız	18	-	18
13	Kal'abend ¹³²	1	-	1
14	Molla	-	2	2
15	Öksüz	1	-	1
16	Reis	1	-	1
17	Şeyh	5	-	5
18	Tekaüt ¹³³	1	-	1
19	Yetim	48	22	70
Toplam		150	34	184

Tabloda görüldüğü üzere en çok kullanılan sosyal durum ve mevki belirten lakap 70 kişi sayısı ile yetim lakabı olup, bu 70 kişinin 48'i mahallelerde, 22'si köylerde tespit edilmiştir. Yetim lakabının en çok kaydedildiği yerleşim yeri ise 12 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Sosyal durum ve mevki belirten lakaplar içerisinde en çok kullanılan ikinci lakap, 34 kişi sayısı ile Hacı lakabıdır. Hacı lakabının 32'si mahallelerde, 2'si köylerde tespit edilmiş olup, söz konusu lakabın en çok tespit

¹³⁰ “Hacı; İslam dininin bir icabı olarak usûlüne göre Kâbe-i Mükerreremeyi ziyaret eden kimse.” Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹³¹ “Köle, esir, kölemen” anlamındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹³² Geniş bilgi için bk. Neşe Erim, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Kalebentlik Cezası ve Suçların Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme”, *Osmanlı Araştırmaları*, IV, İstanbul: 1984. ; Abdullah Acehan, “Osmanlı Devleti’nin Sürgün Politikası ve Sürgün Yerleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, I, sayı 5, 2008. ; Mustafa Avcı, “Osmanlı Uygulamasında İnfazı Özellik Gösteren Hapis Türleri: Kalebentlik, Kürek ve Prangabentlik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, sy.1, 2002.(www.esosder.org)

¹³³ “Emekliye ayrılma, emeklilik” manasındadır.

edildiği yerleşim yeri ise 13 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Üçüncü en çok kullanılan lakap, 18 kişi sayısı ile hâfız lakabı olup, söz konusu bu 18 kişinin tamamı mahallelerde tespit edilmiştir.

Kaza genelinde sadece bir kez kullanılan sosyal durum ve mevki belirten lakaplar âyan-ı sâbık, derviş, kal'abend, öksüz, reis ve tekaüt lakapları olmak üzere toplam 6 adettir. Molla lakabına hiçbir mahallede rastlanmaz iken, aylak, âyan-ı sâbık, bey, derviş, el-hâc, gulam, hâfız, öksüz, reis, şeyh ve tekaüt lakaplarına da hiçbir köyde rastlanmamaktadır.

Tablo 38: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Kullanılan Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakaplar

Sıra No	Lakap	Mahalle/Köy
1	Âyan-ı Sâbık	Sultan Bayezid Mahallesi
2	Derviş	Karakaş Mahallesi
3	Kal'abend	Hacı Zekeriya Mahallesi
4	Öksüz	Doğice Mahallesi
5	Reis	Hadice Hatun Mahallesi
6	Tekaüt	Hadice Hatun Mahallesi

1.11.3.3. Meslek Belirten Lakaplar

Kaza genelinde toplam 1204 kişinin 63 farklı meslek belirten lakap ile kaydedildiği tespit edilmiştir. Meslek belirten lakapları taşıyan 1204 kişinin 660'ı mahallelerde, 544'ü ise köylerde ikamet etmektedir. Aşağıda yer alan tabloda meslek belirten lakapların mahalle ve köylerdeki sayıları yer almaktadır.

Tablo 39: Meslek Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Arabacı	37	21	58
2	Bahçıvan	-	21	21
3	Bağcı	87	31	118
4	Bakkal	1	-	1
5	Berber	19	2	21
6	Cerrah	3	-	3
7	Çiçekçi	1	-	1
8	Çiftçi	7	77	84
9	Çoban	-	1	1
10	Çorbacı	-	1	1

11	Debbâğ ¹³⁴	40	-	40
12	Tellak	2	-	2
13	Demirci	16	19	35
14	Ders-i âm ¹³⁵	1	-	1
15	Dîde-bân ¹³⁶	1	-	1
16	Dikici	24	-	24
17	Doğramacı	10	-	10
18	Duhâncı ¹³⁷	1	-	1
19	Enfiyyeci ¹³⁸	1	-	1
20	Eskici	3	-	3
21	Fıçıcı	4	-	4
22	Gümrükçü	1	-	1
23	Hâkim-i Belde	1	-	1
24	Hancı	1	-	1
25	Hallâc ¹³⁹	4	-	4
26	Hasırcı	2	-	2
27	Hâtib	1	-	1
28	Hattat	1	-	1
29	Helvacı	12	-	12
30	Hizmetkâr	153	269	422
31	İmâm	3	2	5
32	Kadayıfçı	4	-	4
33	Kahveci	5	-	5
34	Kalaycı	28	-	28
35	Kasap	2	-	2
36	Kâtip	3	-	3
37	Kayyum ¹⁴⁰	3	-	3
38	Kethüda-i Hâkim	1	-	1
39	Kıracı	6	-	6
40	Kıracı Başı	1	-	1
41	Kirişçi	1	-	1
42	Korucu	18	33	51
43	Lağımçı Sipahi	1	-	1
44	Lüleci	1	-	1
45	Mehter	4	-	4

¹³⁴ “Tabak, sepici, deri terbiye eden kimse” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹³⁵ “Talebeye, medreseliye ve herkese ders vermeye yetkili bulunan kimse, Câmi’ hocası.” Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹³⁶ “1. Gözcü, gözleyici, bekçi, kolcu, nöbetçi. 2. Gümrük kolcusu.” manalarındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹³⁷ Tütün satan kimse. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹³⁸ Enfiyye: Keyif için buruna çekilen çürütülmüş ve içine bazı kokulu maddeler katılmış tütün tozu, burun otu demektir. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹³⁹ “Pamuk, yatak, yorgan atan kimse” manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

¹⁴⁰ Câmi’ hademesi, hizmetlisi. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

46	Mengeneci	2	-	2
47	Muğtâb	23	1	24
48	Müezzin	9	1	10
49	Mütesellim	1	-	1
50	Nalbant (Na'l-bend)	14	1	15
51	Rençber	53	56	109
52	Sa'il ¹⁴¹	1	-	1
53	Sarrâc	7	-	7
54	Sığırtmaç	-	3	3
55	Silahşor	1	-	1
56	Sipahi	1	-	1
57	Sürücü	3	-	3
58	Terzi	2	-	2
59	Timarlı Sipahi	3	-	3
60	Timarlı Süvari	1	-	1
61	Tüfenkçi	8	-	8
62	Yağcı	4	5	9
63	Yemenici	12	-	12
Toplam		660	544	1204

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, mesleki lakaplar içerisinde en fazla kullanılan lakap 422 kişi sayısı ile hizmetkâr lakabı olup, söz konusu lakabı taşıyan 393 kişinin 153'ü mahallelerde, 269'u ise köylerde ikamet etmektedir. Hizmetkâr lakabının en fazla olduğu yerleşim yerleri sırasıyla 50 kişi ile Erikler, 33 kişi ile Ahmedler ve 32 kişi sayısı ile Elmacık köyleridir. En çok kullanılan ikinci mesleki lakap, 118 kişi sayısı ile bağcı lakabıdır. Bağcı lakabını taşıyan 118 kişinin 87'si mahallelerde, 31'i ise köylerde ikamet etmektedir. Bağcı lakabının en fazla olduğu yerleşim yeri ise 20 kişi sayısı ile Câmî-i Kebir Mahallesi'dir. Üçüncü en çok kullanılan mesleki lakap, 109 kişi sayısı ile rençber olup, söz konusu lakabı taşıyanların 53'ü mahallelerde, 56'sı ise köylerde ikamet etmektedir. Rençber lakabının en fazla tespit edildiği yerleşim yerleri 21 kişi sayısı ile Erikler Köyü ve 15 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Söz konusu bu 3 lakabı 84 kişi sayısı ile çiftçi, 58 kişi sayısı ile arabacı, 51 kişi sayısı ile korucu ve 40 kişi sayısı ile de debbağ lakapları takip etmektedir.

Mahallelerde toplam 59 farklı lakap mevcut iken, köylerde ise toplam 17 farklı meslek belirten lakap mevcuttur. Kaza genelinde toplam 23 farklı meslek

¹⁴¹ "Dilenci" manasındadır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.

belirten lakap sadece bir kez kullanılmış olup, bunların 21’i mahallelerde, 2’si ise köylerde yer almaktadır.

Tablo 40: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Kullanılan Meslek Belirten Lakaplar

Sıra No	Lakap	Mahalle/Köy
1	Bakkal	Cami-i Kebir Mahallesi
2	Çiçekçi ¹⁴²	Yapraklı Mahallesi
3	Çoban	Koyun Kâfiri Köyü
4	Çorbacı	Karahıdır Köyü
5	Ders-i âm	Karaca İbrahim Mahallesi
6	Dîdebân	Karakaş Mahallesi
7	Duhâncı	Cami-i Kebir Mahallesi
8	Enfiyyeci	Cami-i Kebir Mahallesi
9	Gümrükçü	Karakaş Mahallesi
10	Hâkim-i Belde	Hacı Zekeriya Mahallesi
11	Hancı	Cami-i Kebir Mahallesi
12	Hâtib	Karaca İbrahim Mahallesi
13	Hattat	Sultan Bayezıd Mahallesi
14	Kethüda-i Hâkim	Hacı Zekeriya Mahallesi
15	Kiracı Başı	Yapraklı Mahallesi
16	Kirişçi	Karaca İbrahim Mahallesi
17	Lağımcı Sipahi	Karakaş Mahallesi
18	Lüleci	Cami-i Kebir Mahallesi
19	Mütesellim	Hacı Zekeriya Mahallesi
20	Sa’il	Karaca İbrahim Mahallesi
21	Silahşor	Karakaş Mahallesi
22	Sipahi	Cami-i Kebir Mahallesi
23	Timarlı Süvari	Cami-i Kebir Mahallesi

1.11.3.4. Menşe Bildiren Lakaplar

Menşe bildiren lakaplar etnik özellik ve memleket bildiren olmak üzere ayrılmaktadır. Etnik özellik bildiren 3 adet lakap olup, bunlar 1 kişi ile Kıptî, 3 kişi sayısı ile “Zenci’l-asıl” ve 1 kişi sayısı ile de Rumi’l-asıl lakaplarıdır. Memleket bildiren lakaplar ise 6 kişi ile Ahyolulu, 3 kişi sayısı ile Edirneli ve birer kişi ile İslimyeli, Kızanlıklılı, Baba-yı Atikli, Pıravadılı, Midyeli, Kırımî, Akçahisârî, Üsküplüzâde, Pınarhisârî, Kozlucalı, Gümülcelneli, Aydınli ve Karinâbâdlı lakaplarıdır. Bunların hâricinde birer kişi sayısı ile Misurili(?) ve Bektaşoğlu lakaplarına da rastlanmaktadır. Aşağıda yer alan tabloda menşe bildiren lakapların yerleşim yerlerindeki sayıları mevcuttur.

¹⁴² Bu lakap Yapraklı Mahallesi’nde ikamet eden bir Kıptî’ye verilmiştir.

Tablo 41: Menşe Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Bulunduğu Yerleşim Yerleri
		Mahalle	Köy	
1	İslimyeli	1	-	Cami-i Kebir
2	Zenci'l-Asıl	3	-	Cami-i Kebir
				Karakaş
				Hacı Zekeriya
3	Rûmi'l-Asıl	1	-	Câmi-i Kebir
4	Ahyolulu	2	4	Cami-i Kebir
				Yapraklı
				Erikler (3 kişi)
				Keşirlik
5	Kızanlıklı	1	-	Karakaş
6	Misurili(?)	1	-	Karakaş
7	Baba-yı Atikli	1	-	Karakaş
8	Pıravadılı	1	-	Karakaş
9	Midyeli	1	-	Karakaş
10	Kırımî	1	-	Karakaş
11	Akçahisârî	1	-	Karakaş
12	Üsküplüzâde	1	-	Karaca İbrahim
13	Pınarhisârlı	1	-	Karaca İbrahim
14	Kozlucalı	1	-	Sultan Bayezid
15	Edirneli	3	-	Sultan Bayezid
				Yapraklı (2 kişi)
16	Gümülcineli	1	-	Sultan Bayezid
17	Aydınlı	1	-	Hacı Zekeriya
18	Bektaşoğlu	-	1	Ulûfeci
19	Kıptî	-	1	Koyun Kâfiri
20	Karinâbâdlı	-	1	Erikler

1.11.3.5. Muhtelif Lakaplar

Çalışmış olduğumuz defterde Yapraklı Mahallesi'nde 1 adet "Tirban(?)" lakabı ile Kadı-i Kebir Köyü'nde 1 adet "Örü Yetimi" lakabı da tespit edilmiştir.

1.12. EŞKAL VE MESLEKLER

1.12.1. Eşkal Kayıtları

Çalışmış olduğumuz 1832 tarihli Kırkkilise Kazası nüfus defterindeki kişilerin eşkal kayıtlarının ayrıntılı bir şekilde kaydedildiği görülmektedir. Nitekim defterde kişilerin ten rengi, boy, sakal-bıyık, hastalık veya çeşitli özür durumlarını belirten kayıtlara sıkça rastlanmaktadır.

1.12.1.1. Ten Rengi

Kaza genelinde ten rengi olarak 1 adet “kara” tanımlaması kullanılmış olup, o da Karahıdır Köyü’nde yer almaktadır.

1.12.1.2. Boy Tarifleri

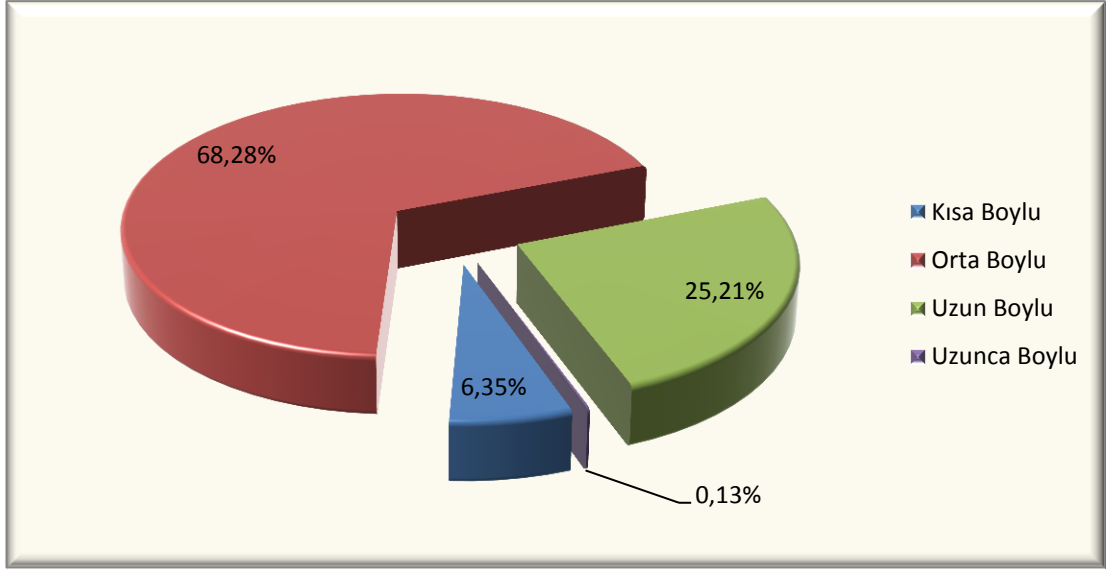
Çalışmış olduğumuz defterde boy ölçüsü olarak kısa, orta, uzun ve uzunca olmak üzere toplam 4 farklı tanımlamanın yapıldığı tespit edilmiştir. Kaza genelinde 1832-1840 yılları arasında 1479 kişinin boy tarifi yapılmıştır. Boy tarifleri içerisinde en çok kullanılan tarif, 1010 kez kullanılan orta tanımlaması olmuştur. Orta tanımlamasını 373 kişi ile uzun, 94 kişi ile kısa ve 2 kişi sayısı ile de uzunca tanımlamaları takip etmektedir. Ancak boy tariflerinin hangi esasa göre belirlendiği hakkında herhangi bir bilgi mevcut olmayıp, muhtemelen bu boy kayıtlarının gözle tayin edildiği düşünülmektedir. Mahalleler arası yer değişiklikleri başlığında da bahsedildiği üzere, bir kişinin boy tarifi ilk ikamet ettiği adreste örneğin uzun olarak kaydedilmişken, taşınmış olduğu başka yerde ise orta boylu olarak da kaydedildiğine rastlanmıştır. Bu durum o anda kayıt yapan nüfus memurunun uzun, kısa ve orta boy kavramının farklı olmasından veyahut daha sonra tekrar kaydedilen kişilerin bazılarının bizzat nüfus memuru tarafından görülmeden diğer aile fertleri tarafından verilen bilgiler doğrultusunda kayıtların yapılması ile ilgili bir durumdan kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Aşağıda yer alan tabloda 4 farklı boy tarifinin mahalle ve köylere göre kullanım sayıları ve toplamları gösterilmiştir.

Tablo 42: Boy Tanımlamalarının Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Boy	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Kısa	59	35	94
2	Orta	567	443	1010
3	Uzun	212	161	373
4	Uzunca	2	-	2
Toplam		840	639	1479

Kaza genelinde tespit edilen toplam 1479 boy tarifinin 840’ı mahallelerde, 639’u ise köylerde kaydedilmiştir. Boy tarifleri içerisinde en fazla yer kaplayan orta boy tanımlamasının 567’si mahallelerde, 443’ü ise köylerde yer almaktadır. Söz konusu boy tarifinin en fazla kaydedildiği yerleşim yerleri 105 kişi ile Karakaş, 89 kişi ile Hacı Zekeriya mahalleleri ve 75 kişi sayısı ile Erikler Köyü’dür. Orta boy

tarifini 373 kişi ile uzun tanımlaması takip etmekte olup, 373 kişinin 212'si mahallelerde, 161'i ise köylerde kaydedilmiştir. Uzun tanımının en fazla olduğu yerleşim yeri ise 36 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Kısa boy tarifi kaza genelinde toplam 94 kişi için yapılmış olup, bu 94 kişinin 59'u mahallelerde, 35'i de köylerde ikamet etmektedir. Kaza genelinde sadece 2 kez kullanılmış olan uzunca tanımlaması ise Câmî'-i Kebir Mahallesi'nde tespit edilmiştir.

Şekil 23: Kaza Genelinde Boy Tariflerinin Oranları

1.12.1.3. Sakal-bıyık Tarifleri

Çalışmış olduğumuz defterde kişilerin sakal-bıyık tariflerinin de ayrıntılı bir şekilde tarif edildiği görülmektedir. Defterde yer alan kayıtlarda kişilerin sakal ve bıyıkları renk, azlık ve çokluk gibi unsurlar esas alınarak betimlenmeye çalışılmıştır. Sakal ve bıyık rengi belirtilirken ak, kara, kır, kumral ve sarı gibi tanımlamalar kullanılmıştır. Sakal veya bıyığın azlığı veya çokluğunu belirtmek amacıyla ise az, köse ve şâbb-ı emred ifadeleri kullanılırken, sakal ve bıyığı yeni yeni çıkmış olan kişileri tanımlamak amacıyla ter (sadece bıyık için kullanılmıştır.) ve çâr-ebrû gibi ifadelerin de kullanıldığı tespit edilmiştir. İşte renk, azlık-çokluk vs. özelliklerinden sadece biri veya birkaçı kullanılarak toplam 613 kişinin 6 farklı şekilde sakal tarifinin yapıldığı, 672 kişinin ise 7 farklı şekilde bıyık tarifinin yapıldığı tespit edilmiştir. Defterde ayrıca hem sakalı hem de bıyığı ifade eden şâbb-ı emred tanımlaması da kaza genelinde toplam 195 kişi için kullanılmıştır.

Tablo 43: Sakal-bıyık Tanımlamalarının Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Sakal/Bıyık Tarifi	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
	Sakal Tarifleri			
1	Aksakallı	119	39	158
2	Kara Sakallı	54	27	81
3	Kır Sakallı	101	98	199
4	Kumral Sakallı	104	66	170
5	Köse Sakallı	3	1	4
6	Sarı Sakallı	-	1	1
	Toplam	381	232	613
	Bıyık Tarifleri			
1	Kara Bıyıklı	40	32	72
2	Ter Bıyıklı	87	82	169
3	Kumral Bıyıklı	222	190	412
4	Kır Bıyıklı	4	9	13
5	Az(?) Bıyıklı	1	-	1
6	Sarı Bıyıklı	1	2	3
7	Sarı Az Bıyıklı	1	-	1
8	Çâr-ebrû	-	1	1
	Toplam	356	316	672
	Hem Sakal Hem de Bıyık İfade Eden			
1	Şâbb-ı Emred	112	83	195

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere kaza genelinde sakal tarifi yapılan kişi sayısı toplam 613, bıyık tarifi yapılan kişi sayısı 672, hem sakal hem de bıyığı ifade eden tanımlama yapılan kişi sayısı ise 195'tir. Sakal tarifi yapılan 613 kişinin 381'i mahallelerde, 232'si köylerde ikamet etmekte olup, sakal tarifleri içerisinde en fazla kullanılan tarif ise 199 kişi sayısı ile kır sakal tarifi gelmektedir. Kır sakal tanımlamasının 170 kişi sayısı ile kumral sakal, 158 kişi sayısı ile aksakal tanımlaması takip etmektedir. Kaza genelinde sadece 1 kişi için kullanılan sarı sakal tanımlaması ise Kurt Pınarı Köyü'nde tespit edilmiştir. Bıyık tarifi yapılan kişi sayısı 672 olup, 672 kişinin 356'sı mahallelerde, 316'sı ise köylerde ikamet etmektedir. Bıyık tarifleri içerisinde en çok kullanılan tanımlama 412 kişi sayısı ile kumral bıyık tanımlaması olup, bu 412 kişinin 222'si mahallelerde, 190'ı ise köylerde ikamet etmektedir. Kumral bıyık tarifini 169 kişi sayısı ile ter bıyık ve 72 kişi sayısı ile kara bıyık tarifleri takip etmektedir. Kaza genelinde sadece bir kez kullanılan bıyık tariflerinden az bıyık tanımı Karakaş Mahallesi'nde, sarı az bıyık tanımı Hacı Zekeriya Mahallesi'nde ve çâr-ebrû tanımı ise Ulûfeci Köyü'nde tespit edilmiştir.

Hem sakal hem de bıyık ifade eden şâbb-ı emred tarifi kaza genelinde toplam 195 kişi için kullanılmış olup, bu 195 kişinin 112'si mahallelerde, 83'ü ise köylerde ikamet etmektedir.

1.12.1.4. Özür ve Hastalıklar

1832-1840 yılları arasında kaza genelinde toplam 138 kişinin çeşitli özür ve hastalıklara mübtelâ olduğu tespit edilmiş olup, söz konusu bu kişilerden 64'ü mahallelerde, 74'ü köylerde kaydedilmiştir. Aşağıda yer alan tabloda çeşitli hastalık ve özürlerin mahalle ve köylerdeki sayıları yer almaktadır.

Tablo 44: Özür ve Hastalıkların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Özür/Hastalık	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Alil	48	60	108
2	Âmâ	2	2	4
3	A'rec	2	1	3
4	Asamm	2	1	3
5	Bî-zebân	1	-	1
6	Çolak	4	4	8
7	Mariz	1	-	1
8	Mecnun	-	1	1
9	Mecruh	-	1	1
10	Meczip	1	1	2
11	Sağır	1	-	1
12	Sakat	-	2	2
13	Topal	1	-	1
14	Yekçeşm	1	1	2
Toplam		64	74	138

1.12.1.4.1. Özürler

1.12.1.4.1.1. El-Kol ve Bacaktaki Özürler

1832-1840 tarihleri arasında kaza genelinde çolak olan kişi sayısı 8, total olan kişi sayısı 4 ve sakat olan kişi sayısı ise 2'dir. Çolak olan 8 kişiden 3'ü Hacı Zekeriya ve 1'i Hadice Hatun mahalleleri ile 2'si Kadı-i Kebir, 1'i Asılbeğli ve 1'i de Koyun Kâfiri köylerinde kaydedilmiştir. Topal kaydı olan yerleşim yerleri ise Karaca İbrahim, Hadice Hatun ve Hacı Zekeriya mahalleri ile Ermeni Mahallesi Köyü'dür. Karaca İbrahim Mahallesi'ndeki kişi total olarak adlandırılırken, diğer yerleşim yerlerindeki kişiler ise yine aynı anlama gelen "A'rec" kelimesi ile adlandırılmıştır.

Sakat olarak tanımlanan 2 kişinin kaydının bulunduğu yerleşim yeri ise Erikler Köyü'dür.

1.12.1.4.1.2. Göz İle İlgili Özürler

Kaza genelinde 4 âmâ ve 2 tek gözlü (yekçeşm) olduğu bilgisi olan kişi kaydı mevcuttur. Âmâlar Karakaş ve Sultan Bayezid mahalleleri ile Demirci Halil ve Ahmedler köylerinde ikamet ederken, tek gözlü olarak adlandırılan kişilerden biri Sultan Bayezid Mahallesi'nde biri de Ahmedler Köyü'nde ikamet etmektedir.

1.12.1.4.1.3. İşitme ve Konuşma İle İlgili Özürler

Kaza genelinde 4 sağır (4 kişiden 3'ü asamm olarak kaydedilmiştir.) ve 1 dilsiz (bî-zebân) kaydı olup, sağır olan kişilerden 2'si Karakaş, 1'i Doğice mahallelerinde, 1'i de Erikler Köyü'nde ikamet etmektedir. Bî-zebân yani dilsiz olan tek kişi kaydı da Doğice Mahallesi'nde yer almaktadır.

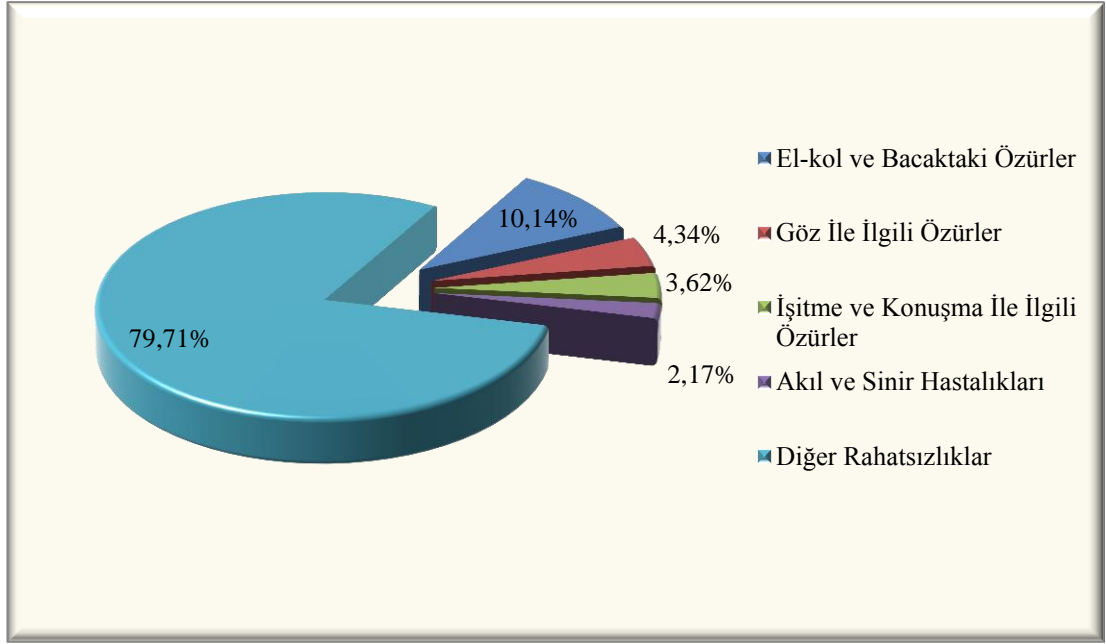
1.12.1.4.2. Hastalıklar

1.12.1.4.2.1. Akıl ve Sinir Hastalıkları

Kaza genelinde 2 meczup ve 1'de mecnun kaydı olup, meczuplardan 1'i Hacı Zekeriya Mahallesi'nde, 1'i de Asılbeğli Köyü'nde ikamet ederken, tek mecnun kaydı olan yerleşim yeri ise Yündalan Köyü'dür.

1.12.1.4.3. Diğer Rahatsızlıklar

Çalışmış olduğumuz defterde herhangi bir rahatsızlık çeşidi belirtilmeden sadece illetli, hastalıklı anlamlarında olan "*alil*" ibaresi yer alan toplam 108 kişi olup, bu 108 kişinin 48'i mahallelerde, 60'ı ise köylerde kaydedilmiştir. En çok alil kaydına rastlanılan yerleşim yeri ise 15 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Bunların hâricinde ayrıca "*yaralı, yaralanmış*" manasında olan mecruh olarak adlandırılan ve "*marazlı, hasta, hastalıklı, sayrı*" manalarında olan mariz olarak adlandırılan birer kişi olup, bunlardan marazlı, hastalıklı olarak tanımlanan kişi Sultan Bayezid Mahallesi'nde, yaralı olarak tanımlanan kişi ise Ahmedce Köyü'nde ikamet etmektedir.

Şekil 24: Özür ve Hastalıkların Oranları

1.12.2. MESLEKLER

1.12.2.1. Görevliler

Görevliler olarak adlandırmayı uygun bulduğumuz bu grupta askeri personel, ilmiye mensupları ve vazifeliler olmak üzere 3 grup bulunmaktadır. Askeri Personel grubunda sipahi(1), timarlı süvari (1), timarlı sipahi (4), mehter (4), silahşor (1) ve kapu bölükbaşısı (1) olmak üzere 6 farklı askeri meslekte toplam 12 kişi mevcuttur. İlmiye mensupları içerisinde imam (27), müezzin (11), hatip (3), kayyum (3), molla (2), Hacı (37), hafız (18), derviş (1), şeyh (5), mektep hocası (2) ve müderris (1) olmak üzere 11 farklı ilmiye görevi içerisinde toplam 110 kişi bulunmaktadır. Son olarak Vazifeliler olarak adlandırdığımız grupta ise hanedan (4), zuamâ (2), kâtip (2), mahkeme kâtibi (2), mahkeme muhızı (2), mütesellim (1), kethüda-i hâkim (1), hâkim-i belde (1) ve karye kethüdası (2) olmak üzere 9 farklı vazifede toplam 17 kişi yer almaktadır.

Aşağıda yer alan tabloda yukarıda ismini zikrettiğimiz mesleklerin mahalle ve köylerdeki sayıları ve toplamaları istatistiki veriler hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 45: Görevliler Grubunda Yer Alan Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Görevliler	Sıra No	Meslek	Kişi Sayısı		Toplam
			Mahalle	Köy	
Askeri Personel	1	Sipahi	1	-	1
	2	Timarlı Süvari	1	-	1
	3	Timarlı Sipahi	4	-	4
	4	Mehter	4	-	4
	5	Silahşor	1	-	1
	6	Kapu Bölükbaşı	1	-	1
İlmiye Mensupları	1	İmam	18	12	30
	2	Müezzin	10	1	11
	3	Hâtib	3	-	3
	4	Kayyum	3	-	3
	5	Molla	-	2	2
	6	Hacı	35	2	37
	7	Hafız	18	-	18
	8	Derviş	1	-	1
	9	Şeyh	5	-	5
	10	Mektep Hocası	2	-	2
	11	Müderris(Ders-i Âm)	1	-	1
Vazifeliler	1	Hanedandan	2	2	4
	2	Zuamâdan	2	-	2
	3	Kâtip	2	-	2
	4	Mahkeme Kâtibi	2	-	2
	5	Mahkeme Muhzırı ¹⁴³	2	-	2
	6	Mütesellim	1	-	1
	7	Kethüda-i Hâkim	1	-	1
	8	Hâkim-i Belde	1	-	1
	9	Karye Kethüdası	-	2	2
Toplam			121	21	142

Askeri Personel sınıfı içerisinde, dörder kişi sayısı ile timarlı sipahiler ve mehterler ilk sırada yer almaktadır. Timarlı süvari ve mehterlerin tamamı mahallelerde kaydedilmiştir. Sipahi, timarlı süvari, silahşor ve kapu bölükbaşı görevinde ise birer kişi mevcuttur.

¹⁴³ Mahkemede kadınların yardımcısı olarak muhızırbaşı ve muhızırlar bulunmaktadır. Muhızırlar, duruşmaya ilgili kişi ya da kişileri götürürler ve “ihzâriye ücreti” alırlardı. Berat-ı şerif ile muhızırbaşı tayin edilen kişiler, özellikle altı-bölük halkından olup, gerektiğinde mühürlü temessük ile yerlerine vekil tayin ederlerdi. Yücel Özkaya, *18. Yüzyılda Osmanlı Toplumı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2010, s. 229.

Tablo 46: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen Askeri Meslekler

Sıra No	Askeri Meslek	Mahalle/Köy
1	Sipahi	Cami-i Kebir Mahallesi
2	Timarlı Süvari	Cami-i Kebir Mahallesi
3	Silahşor	Karakaş Mahallesi
4	Kapu Bölükbaşısı	Hacı Zekeriya Mahallesi

İlmiye mensupları içerisinde 37 kişi ile en çok hacılar yer almaktadır. Toplam 37 hacının 35'i mahallelerde, 2'si ise köylerde ikamet etmektedir. Hacı kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 14 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Söz konusu 37 hacıdan aynı zamanda 1'i hatip, 1'i müezzin ve 1'i de kayyumdur. Hacılardan sonra 30 kişi ile imamlar gelmektedir. İmamların 18'i mahallelerde, 12'si ise köylerde ikamet etmekte olup, en fazla imam kaydına 4 kişi ile Karakaş, üçer kişi ile de Sultan Bayezid ve Hacı Zekeriya mahallelerinde rastlanmaktadır. Her yerleşim yerinde imam kaydı bulunmayıp, imamların 1'i Cami-i Kebir, 4'ü Karakaş'ta, 2'si Karaca İbrahim, 3'ü Sultan Bayezid, 1'i Doğice, 2'si Hadice Hatun, 3'ü Hacı Zekeriya ve 2'si de Dellakzâde, 1'i Karahıdır, 1'i Ulûfeci, 2'si Koyun Kâfiri, 1'i Elmacık, 1'i Keşirlik, 1'i Yündalan, 1'i Demirci Halil, 1'i Kadı-i Kebir, 1'i Ahmedler, 1'i Ermeni Mahallesi ve 1'ide Kurt Pınarı Köyü'nde yer almaktadır. Söz konusu bu 30 imamdan aynı zamanda 1'inin molla, 1'inin hacı ve 4'ünün ise hafız olduğu bilgisi yer alır.

Hacı ve imamları 18 kişi ile hafızlar, 11 kişi ile müezzinler¹⁴⁴, 5 kişi ile şeyhler, üçer kişi ile hatip ve kayyumlar, ikişer kişi ile mollalar ve mektep hocaları ve birer kişi sayısı ile de derviş ve müderrisler takip etmektedir.

Tablo 47: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen İlmiye Mensuplarının Buldukları Yerleşim Yerleri

Sıra No	İlmiye Mensubu	Mahalle/Köy
1	Derviş	Karakaş Mahallesi
2	Müderris	Karaca İbrahim Mahallesi

Vazifeliler grubu içerisinde 4 kişi ile hanedan olarak adlandırılan kişiler gelmekte olup, bunların 2'si mahallelerde, 2'si ise köylerde kaydedilmiştir. Hanedanları ikişer kişi sayısı ile zuamâlar, kâtipler, mahkeme muhızlıları, mahkeme

¹⁴⁴ Müezzinlerden ikisi aynı zamanda hafızdır.

kâtipleri ve karye kethüdaları, birer kişi ile de mütesellim, hâkim-i belde ve kethüda-i hâkim takip etmektedir.

Tablo 48: Vazifeliler Grubunda Yer Alıp Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen Meslekler ve Buldukları Yerleşim Yerleri ile Kişisel Özellikleri

Sıra No	Vazifeliler	Mahalle/Köy	İsim/Yaş
1	Mütesellim	Hacı Zekeriya Mahallesi	Uzun boylu kara sakallı Mütesellim Seyyid Ali Ağa bin Ömer Yaşı 40
2	Hâkim-i Belde	Hacı Zekeriya Mahallesi	Orta boylu kumral sakallı Hâkim-i Belde Mustafa Reşid Efendi bin Tâhir Efendi Yaşı 38
3	Kethüda-i Hâkim	Hacı Zekeriya Mahallesi	Orta boylu kır sakallı Kethüda-i Hâkim Efendi Feyzullah bin Abdullah Yaşı 40

1.12.2.2. Ticaret ve Zanaat Erbabı

Kaza genelinde arabacı (58), bakkal (1), berber (20), çiçekçi (1), debbağ (40), demirci (35), dikici (24), doğramacı (10), duhâncı (1), enfıyyeci (1), eskici (3), fiçıcı (4), hallâc (4), hasırcı (2), helvacı (12), kadayıfçı (4), kahveci (8), kalaycı (31), kasap (12), kirişçi (1), lüleci (1), mengencici (2), muğtâb (30), nalbant (16), sarrâc (7), terzi (2), tüfenkçi (8), yağcı (9) ve yemenici (12) olmak üzere zanaat ile ilgili 28 farklı meslek ile toplam 358 kişi iştilal etmektedir. Zanaat ile uğraşan söz konusu 358 kişinin 310'u mahallelerde, 48'i ise köylerde ikamet etmektedir. Bunların hâricinde ticaretle iştilal eden toplam 8 kişi olup, bunların 6'sı kiracı, 1'i kiracı başı ve 1'i de bakkallık mesleği ile uğraşmaktadır.

Tablo 49: Ticaret ve Zanaat ile İlgili Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslekler	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Arabacı	37	21	58
2	Bakkal	1	-	1
3	Berber	19	1	20
4	Çiçekçi	1	-	1
5	Debbâğ	40	-	40
6	Demirci	16	19	35
7	Dikici	24	-	24
8	Doğramacı	10	-	10
9	Duhâncı	1	-	1
10	Enfiyyeci	1	-	1
11	Eskici	3	-	3
12	Fıçıcı	4	-	4
13	Hallâc	4	-	4
14	Hasırcı	2	-	2
15	Helvacı	12	-	12
16	Kadayıfçı	4	-	4
17	Kahveci	8	-	8
18	Kalaycı ¹⁴⁵	31	-	31
19	Kasap	12	-	12
20	Kıracı	6	-	6
21	Kıracı Başı	1	-	1
22	Kirişçi	1	-	1
23	Lüleci	1	-	1
24	Mengeneci	2	-	2
25	Muğtâb	29	1	30
26	Nalband	15	1	16
27	Sarrâc	7	-	7
28	Terzi	2	-	2
29	Tüfenkçi	8	-	8
30	Yağcı	4	5	9
31	Yemenici	12	-	12
Toplam		318	50	368

Zanaat ile ilgili meslekler içerisinde 58 kişi sayısı ile arabacılık mesleği ilk sırada yer alır. Söz konusu meslekle uğraşan kişilerin 37'si mahallelerde, 21'i köylerde ikamet etmekte olup, arabacı kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri ise 12 kişi sayısı ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Zanaat ile ilgili meslekler içerisinde en çok kişi sayısına sahip 2. sıradaki meslek 40 kişi sayısı ile debbâğlık mesleği olup, bu mesleği icra eden kişilerin tamamı mahallelerde ikamet etmektedir. En çok

¹⁴⁵ Toplam 31 kişiden biri kalaycı kalfası olarak bu mesleği icra etmekte olup, o kişi ise Yapraklı Mahallesi'nde ikamet eden 50 yaşındaki Mustafa oğlu Said adlı kişidir.

debbâğ kaydının olduğu yerleşim yeri ise 17 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Arabacılık ve debbâğlık mesleklerini 35 kişi ile demircilik, 31 kişi ile kalaycılık ve 30 kişi ile muğtâblık mesleği takip etmekte olup, en fazla demirci kaydının olduğu yer 9 kişi ile Kızılca Kilise Köyü, en fazla kalaycı kaydının olduğu yer Yapraklı Mahallesi ve en fazla muğtâb kaydının olduğu yer ise 8 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Çiçekçilik, duhâncılık, enfıyyecilik, kirişçilik ve lülecilik ise kaza genelinde sadece 1 kişi tarafından icra edilen mesleklerdendir. Bunların hâricinde ticaretle uğraşan 8 kişi olup, bunlardan bakkal olan tek kişi Cami-i Kebir Mahallesi'nde, kiracı olan 6 kişiden 4'ü Cami-i Kebir, 2'si Karaca İbrahim ve 1'i de Sultan Bayezıd mahallelerinde ikamet etmektedir. Kiracı başı olarak adlandırılan tek kişi ise Yapraklı Mahallesi'nde kaydedilmiştir.

Tablo 50: Kaza Genelinde Bir Kişi Tarafından İcra Edilen Zanaat ve Ticaret İle İlgili Meslekler ve Kaydedildikleri Yerleşim Yerleri

Sıra No	Meslek	Mahalle/Köy
1	Bakkal	Cami-i Kebir Mahallesi
2	Çiçekçi	Yapraklı Mahallesi
3	Duhâncı	Cami-i Kebir Mahallesi
4	Enfiyyeci	Karakaş Mahallesi
5	Kiracı Başı	Yapraklı Mahallesi
6	Kirişçi	Karaca İbrahim Mahallesi
7	Lüleci	Cami-i Kebir Mahallesi

1.12.2.3. Ziraat ve Hayvancılık

Kaza genelinde ziraat ve hayvancılık ile ilgili bahçıvan (21), bağcı (118), çiftçi (74), rençber (109), sığırtmaç (3) ve çoban (1) olmak üzere 6 farklı meslekte toplam 326 kişi iştigal etmektedir. Söz konusu 326 kişinin 147'si mahallelerde, 179'u ise köylerde ikamet etmektedir. Ziraat ile ilgili meslekler içerisinde ilk sırayı 118 kişi ile bağcılık almaktadır. Bağcı kaydının 87'si mahallelerde, 31'i ise köylerde tespit edilmiş olup, en fazla bağcı kaydının olduğu yerleşim yeri 20 kişi sayısı ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Bağcılık mesleğini 109 kişi ile rençberlik mesleği takip etmektedir. Rençberlerin 53'ü mahallelerde, 56'sı ise köylerde ikamet etmekte olup, en fazla rençber kaydı olan yerleşim yerleri 21 kişi ile Erikler Köyü ve 15 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Ziraat ile ilgili meslekler içerisinde 3. sırayı 74 kişi ile çiftçiler almaktadır. Çiftçilerin 7'si mahallelerde, 67'si ise köylerde ikamet etmekte olup, en fazla çiftçi kaydının düştüğü yerleşim yerleri 28 kişi ile Ahmedler ve 19

kişi ile de Ermeni Mahallesi köyleridir. Ziraat ile ilgili mesleklerden sonuncusu ise bahçivanlık olup, kaza genelindeki toplam 21 bahçivanın tamamı Asılbeğli Köyü'nde ikamet etmektedir. Hayvancılık ile ilgili mesleklerden olan sığirtmaçlık mesleği ile uğraşan kişi sayısı 3 olup, bunlar Asılbeğli, Erikler ve Ahmedler köylerinde ikamet etmektedir. Mesleği çobanlık olan tek kişi kaydına ise Koyun Kâfiri Köyü'nde rastlanmaktadır.

Tablo 51: Ziraat ve Hayvancılıkla İlgili Mesleklere Sahip Kişilerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslek	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Karye	
1	Bahçivan	-	21	21
2	Bağcı	87	31	118
3	Çiftçi	7	67	74
4	Rençber	53	56	109
5	Sığirtmaç	-	3	3
6	Çoban	-	1	1
Toplam		147	179	326

1.12.2.4. Hizmet Sınıfı

Hizmet sınıfı içerisinde bağ bekçisi (1), çorbacı (2), tellak (2), dîde-bân (1), hancı (1), hizmetkâr (422), gümrükçü (1), korucu (1), tebaadan (1), türbedar (1) ve sürücü (3) olmak üzere 11 farklı hizmet ile ilgili meslekte toplam 488 kişi mevcuttur. Söz konusu 488 kişinin 182'si mahallelerde, 306'sı ise köylerde ikamet etmektedir.

Tablo 52: Hizmet Sınıfında Yer Alan Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslekler	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Çorbacı	-	2	2
2	Bağ Bekçisi	1	2	3
3	Tellak	2	-	2
4	Türbedâr ¹⁴⁶	1	-	1
5	Hancı	1	-	1
6	Hizmetkâr	153	269	422
7	Gümrükçü	1	-	1
8	Dîde-bân	1	-	1
9	Korucu	18	33	51
10	Tebaadan	1	-	1
11	Sürücü	3	-	3
Toplam		182	306	488

¹⁴⁶ Bu kişi Hacı Zekeriya Mahallesi'nde ikamet eden 35 yaşındaki Musa bin Süleyman olup, adı geçen kişinin Hamza Baba Türbedârı olduğu bilgisi yer almaktadır.

Hizmet sınıfı içerisinde 422 kişi ile ilk sırada hizmetkâr sınıfı yer alır. Kırkkilise temettuat kayıtlarında “Çoban hizmetkârı”, “Bağ-bahçe hizmetkârı” ve “Hizmetkâr ile eker” gibi ifadelerle anılan hizmetkârlık mesleğinin tarım ve hayvancılık alanlarında bir tür “yardımcılık” olduğu bilinmektedir.¹⁴⁷ Söz konusu bu hizmetkârların 153’ü mahallelerde, 269’u ise köylerde ikamet etmekte olup, en fazla hizmetkâr kaydına rastlanılan yerleşim yerleri 50 kişi ile Erikler, 33 kişi ile Ahmedler, 32 kişi ile Elmacık ve 30 kişi ile Ermeni Mahallesi köyleridir. Hizmet sınıfı içerisinde 2. sırayı 51 kişi ile koruculuk mesleği almaktadır. Korucuların 18’i mahallelerde, 33’ü ise köylerde ikamet etmekte olup, en fazla korucu kaydına rastlanılan yerleşim yeri 25 kişi ile Yündalan Köyü’dür. Hizmetkâr ve korucuları üçer kişi sayısı ile bağ bekçileri ve sürücüler, ikişer kişi sayısı ile çorbacı ve tellaklar ve birer kişi sayısı ile de türbedar, hancı, gümrükçü, dîde-bân ve tebaadan olan kişiler takip etmektedir.

Tablo 53: Kaza Genelinde Bir Kişi Tarafından İcra Edilen Hizmet Sınıfı İle İlgili Meslekler ve Kaydedildikleri Yerleşim Yerleri

Sıra No	Meslek	Mahalle/Köy
1	Türbedâr	Hacı Zekeriya Mahallesi
2	Hancı	Cami-i Kebir Mahallesi
3	Gümrükçü	Karakaş Mahallesi
4	Dîde-bân	Karakaş Mahallesi
5	Teba’dan	Karaca İbrahim Mahallesi

1.12.2.5. Diğer Meslekler

Tüm bu meslekler hâricinde kaza genelinde 3 cerrah, 1 hattat ve 1 de sa’il kaydı olup, cerrahlardan 2’si Karakaş Mahallesi’nde ve 1’i de Hacı Zekeriya Mahallesi’nde ikamet etmektedir. Hattat olan tek kişi Sultan Bayezıd Mahallesi’nde ikamet eden ve 1832 tarihi itibariyle 40 yaşında olan Tâhir Efendi bin Mustafa olup, bu kişi 1835 tarihinde 43 yaşında iken vefat etmiştir. Dilenciliği de (sa’il) bir geçim kaynağı olarak yani meslek olarak icra eden tek kişi ise Karaca İbrahim Mahallesi’nde ikamet eden 45 yaşındaki Mehmed bin Abdullah adlı kişidir.

¹⁴⁷ Kabakçı, “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, s. 64.

1.12.2.6. Kıptî Nüfusun İştigal Ettiği Meslekler

Tablo 54: Kıptî Nüfusun İştigal Ettiği Meslekler ve Kişi Sayıları

Sıra No	Meslek	Kişi Sayısı	Kaza Genelindeki Bu Meslekle Uğraşanların Toplam Sayıları	Oran %
1	Arabacı	1	58	% 1,72
2	Hizmetkâr	38	422	% 9
3	Kalaycı	26	31	% 83,87
4	Kiracı	3	6	% 50
5	Kiracı Başı	1	1	% 100
6	Bağcı	1	118	0,84
7	Demirci	31	35	% 88,57
8	Mehter	3	4	% 75
9	Yemenici	1	12	% 8,33
10	Çiçekçi	1	1	% 100

Tabloda da görüldüğü üzere Kırkkilise Kazası genelinde Kıptî nüfusun arabacı, hizmetkâr, kalaycı, kiracı, kiracı başı, bağcı, demirci, mehter, yemenici ve çiçekçi olmak üzere 10 farklı meslek ile uğraştığı görülmektedir. Söz konusu bu mesleklerden çiçekçilik ve kiracı başılık meslekleri kaza genelinde sadece Kıptî nüfusun iştigal ettiği mesleklerdendir. Bunların hâricinde Kıptî nüfusun en fazla uğraştığı meslekler ise sırayla şöyledir; 31 kişi sayısı ve % 88,57'lik oranla demircilik, 26 kişi sayısı ve % 83,87'lik oranla kalaycılık, 3 kişi sayısı ile ve % 75'lik oran ile mehterlik ve 3 kişi ile ve % 50'lik oranla kiracılık.

İKİNCİ BÖLÜM

1845 TARİHLİ KIRKKİLİSE KAZASI MÜSLÜMAN NÜFUSU

2.1. KIRKKİLİSE KAZASI NÜFUSU ve ÖZELLİKLERİ

2.1.1. 1845 Tarihli Nüfus Defterine Göre Kırkkilise'nin Nüfusu

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Nfs. d. 4325 no.lu Kırkkilise Müslim Nüfus Defterinde 1845 yılında kaydedilmiş verilere göre toplam nüfus 2331'dir.

2.1.1.1. Kırkkilise Merkez ve Köyleri Nüfusu

Tablo 55: Kırkkilise Kazası'nın 1845 Yılındaki Tahmini Nüfusu

Sıra No	Mahalle-Köy İsimleri ¹⁴⁸	Erkek Nüfus	Kadın-Erkek Tahmini Nüfus	Nüfus Oranları %
	Mahalle			
1	Cami-i Kebir	181	362	% 7,76
2	Karakaş	240	480	% 10,29
3	Karaca İbrahim	169	338	% 7,25
4	Doğice	62	124	% 2,65
5	Sultan Bayezid	162	324	% 6,94
6	Hadice Hatun	79	156	% 3,38
7	Hacı Zekeriya	166	334	% 7,12
8	Dellakzâde	50	100	% 2,14
9	Yapraklı	5	10	% 0,21
	Köy			
1	Asılbeğli	91	182	% 3,90
2	Koyun Kâfiri	42	84	% 1,80
3	Karahıdır	58	116	% 2,48
4	Ahmedce	73	146	% 3,13
5	Kâdı-i Kebir	44	88	% 1,88
6	Elmacık	134	268	% 5,74
7	Erikler	192	384	% 8,23
8	Kurt Pınarı	32	64	% 1,37
9	Ermeni Mahallesi	106	212	% 4,54
10	Keşirlik	104	208	% 4,46
11	Ahmedler	232	464	% 9,95
12	Demirci Halil	45	90	% 1,93
13	Yündalan	64	128	% 2,74
	Toplam	2331	4662	% 100

¹⁴⁸ Arşiv belgelerindeki sıralama esas alınarak yazılmıştır.

1845 verilerine göre Kırkkilise'nin Müslüman erkek nüfusu 4325 numaralı deftere göre toplam 2331 olarak tespit edilmiştir. Mahallelerde yaşayan nüfus 1114 olup, bu ise toplam nüfusun % 47,79'una denk gelmekte, köylerin toplam nüfusu 1217 olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 52,20 oranına denk düşmektedir. Buna göre köylerde yer alan nüfus mahallelerdeki nüfustan 103 kişi daha fazla olduğu tespit edilmiş olup, bu da % 4,41'lik bir orana karşılık gelmektedir. Tespit edilen bu nüfus sadece defterin tutulduğu tarihteki (M.1845) erkek nüfusu göstermektedir. Kadın nüfusu da toplama dâhil etmek için tespit ettiğimiz rakam ikiye çarpılmış ve kadın-erkek tahmini nüfusu olarak 4662 rakamına ulaşmıştır. 1845-1857 yılları arasında meydana gelen doğumlar-ölümler ve göçler toplam nüfusa dâhil edilmemiş olup, ileriki yıllarda nüfusta meydana gelen değişimler (doğum, ölüm, göç) ayrı bir başlık altında incelenecek ve yıllara göre nüfustaki artışlar ve eksilmeler 1845 tarihindeki mevcut nüfusa yansıtılacaktır.

Nüfusun mahalle ve köylere dağılışı farklılık göstermektedir. Mahalleler arasındaki en kalabalık nüfus 240 erkek nüfusla Karakaş Mahallesi olup, bu ise toplam nüfusun % 10,29'una karşılık gelmektedir. Erkek nüfusu en az olan mahalle 5 erkek nüfusla Yapraklı Mahallesi olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 0,21'dir. Köyler arasında en kalabalık nüfusa sahip yer 232 erkek nüfusa sahip olan Ahmedler Köyü'dür. Ahmedler Köyü'ndeki bu nüfus toplam nüfusun % 9,95'ine denk gelmektedir. En az erkek nüfusa sahip köy de 32 nüfusa sahip olan Kurt Pınarı Köyü'dür. Bunun toplam nüfus içerisindeki payı da % 1,37'dir.

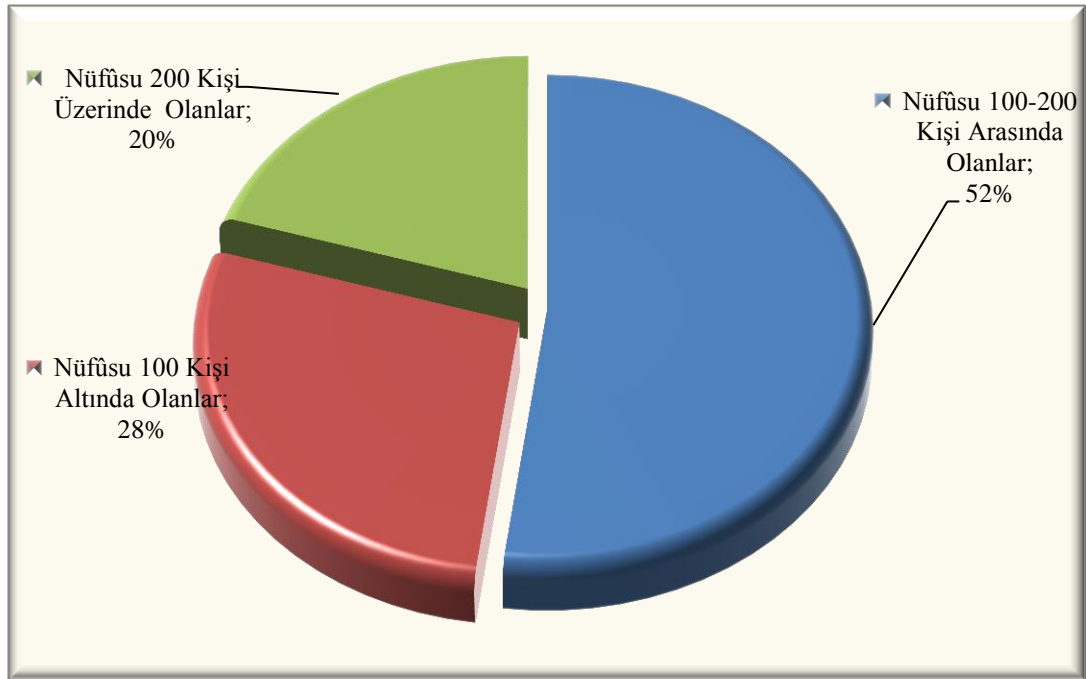
2.1.1.1.1. Kırkkilise Kazası'nda Nüfusu 100-200 kişi Arasında ve 100 Kişi Altında Olan Mahalle ve Köyler

Kırkkilise mahalleleri içerisinde 100-200 kişi arasında nüfusa sahip mahalle sayısı 4 adet olup, bunlar; 181 nüfusla Câmi-i Kebir, 169 nüfus ile Karaca İbrahim, 162 nüfus ile Sultan Bayezid ve 166 nüfus ile Hacı Zekeriya mahalleleridir. Nüfusu 200 üzerinde olan mahalle sayısı ise 1 adet olup, o da 240 erkek nüfusa sahip Karakaş Mahallesi'dir. Nüfusu 100 kişiden az olan mahalle sayısı 4 olup, bunlar; 62 nüfusla Doğice Mahallesi, 78 nüfusla Hadice Hatun Mahallesi, 50 nüfus ile Dellakzâde Mahallesi ve 5 nüfus ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Köyler içerisinde 100-200 arasında erkek nüfusa sahip olan köy sayısı 4 adet olup, bunlar; 134 nüfus ile Elmacık Köyü, 192 nüfus ile Erikler Köyü, 106 nüfus ile Ermeni Mahallesi Köyü, 104 nüfus ile Keşirlik Köyü yer almaktadır. Nüfusu 200

üzerinde olan köy sayısı ise 1 adet olup, o da 232 nüfusa sahip Ahmedler Köyü'dür. 100 kişinin altında yer alan köy sayısı 8 adet olup, bunlar; 91 nüfus ile Asılbeğli Köyü, 42 nüfus ile Koyun Kâfiri Köyü, 58 nüfus ile Karahıdır Köyü, 73 nüfus ile Ahmedce Köyü, 44 nüfus ile Kadı-i Kebir Köyü, 32 nüfus ile Kurt Pınarı, 45 nüfus ile Demirci Halil Köyü ve 64 nüfusa sahip Yündalan Köyü'dür.

Nüfusu 100-200 arasında değişen mahalle/köy sayısı toplamda 8 adet olup, bunların genel nüfusa oranı % 52,08'dir. Nüfusu 200'ün üzerinde olan mahalle/köy sayısı toplamda 2 adet olup, bunların toplam nüfusa olan oranları % 20,24'tür. Nüfusu 100 kişiden az olan mahalle ve köylerin toplamı 12 olup, bunların genel nüfusa olan oranları ise % 27,67'dir.

Şekil 25: Kırkkilise'de Nüfusu 100 Kişi Altı, 100-200 Arası ve 200 Kişi Üzerinde Olan Mahalle ve Köylerin Toplam Nüfusa Oranları

2.1.1.1.2. Erkek Nüfusun Hanelere Dağılımı

1845 yılı Kırkkilise Kazası nüfus sayımına göre toplam 1068 hane mevcuttur. Sayımın yapıldığı yıl Kırkkilise Kazası'nın nüfusu ise 2331'dir. 1845 tarihli defter yaklaşık 12 yıllık bir süreyi kapsamasından dolayı yıllar içerisinde nüfusta meydana gelen artış ve azalmalar ileride ele alınacaktır. Fakat nüfusa bağlı değişimler ile meydana gelen hane sayısında da artışlar olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda yer alan tabloda zaman içerisinde hane sayısındaki değişimleri de tespit etmeye çalıştık.

1845 yılındaki tespit edilen 1068 haneden 556 tanesi mahallelerde yer almakta olup, mahalle bazında ortalama hane başına düşen erkek nüfus 2'dir. Köyler de ise toplam 512 adet hane olup, mahallelere göre köylerde 44 hane daha az olduğu görülmektedir. Köy bazında haneye düşen erkek nüfus 2.37 oranındadır.

Mahalleler içerisinde hane başına en çok kişi % 2,5 oran ile 2 hane ve 5 erkek nüfusa sahip Yapraklı Mahallesi'nde yer almaktadır. Mahalle bazında hane başına düşen en az erkek nüfus % 1,72 oran ile Dellakzâde Mahallesi'nde yer alır. Bununla beraber Dellakzâde Mahallesi sadece mahalle bazında değil, aynı zamanda kaza bazında da hane başına düşen erkek sayısının en az olduğu mahalle olma özelliğine haizdir.

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere köylerde hane başına düşen ortalama erkek nüfus oranının % 2'nin altına düşmediği görülmektedir. Köyler içerisinde hane başına en çok erkek nüfus düşen iki köy mevcut olup, bunlar % 2.66'lık oranlara sahip Kurt Pınarı ve Yündalan köyleridir. Bu köyler aynı zamanda kaza bazında hane başına düşen ortalama erkek nüfusun en fazla olduğu köyler olma özelliğine de sahiptirler. Köyler içerisinde hane başına düşen ortalama erkek nüfusun en az olduğu köy % 2,02'lik oran ile Asılbeğli Köyü'dür.

1845 yılı sonrası hane sayısında toplam 14 sayı daha artış olarak hane sayısı 1081'e ulaşmıştır. 1845 sonrası hane sayısını artıran yerler Karakaş, Hadice Hatun ve Hacı Zekeriya mahalleleri olmak üzere 3 mahalle ve Asılbeğli, Ahmedce, Erikler ve Kurt Pınarı olmak üzere 4 köydür. Karakaş ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Ermeni Mahallesi Köyü'nde bu süreçte hane sayısındaki artış üçer adet iken, Erikler Köyü'nde 2 adet artış olmuş, diğer yerlerde ise hane sayısında birer adet artış tespit edilmiştir.

Tablo 56: 1845 Yılında Kırkkilise’de Erkek Nüfusun Hanelere Dağılışı

Mahalle-Köy	1845 Yılı Hane sayısı	Erkek Nüfus	Hane başına düşen Ortalama Erkek Nüfus %	1857 Yılı İtibariyle Hane Sayısı	Fark
Mahalleler					
Cami-i Kebir	85	181	2,12	85	-
Karakaş	116	240	2,06	119	3
Karaca İbrahim	92 ¹⁴⁹	169	1,83	92	-
Doğice	28	62	2,21	28	-
Sultan Bayezid	87	162	1,86	87	-
Hadice Hatun	40	79	1,97	41	1
Hacı Zekeriya	77	166	2,15	80	3
Dellakzâde	29	50	1,72	29	-
Yapraklı	2	5	2,5	2	-
Köyler					
Asılbeğli	45	91	2,02	46	1
Koyun Kâfiri	17	42	2,47	17	-
Karahıdır	27	58	2,15	27	-
Ahmedce	28	73	2,60	29	1
Kadı-i Kebir	17	44	2,58	17	-
Elmacık	56	134	2,39	56	
Erikler	80	192	2,4	82	2
Kurt Pınarı	12	32	2,66	12	-
Ermeni Mahallesi	47	106	2,25	50	3
Keşirlik	50	104	2,08	50	-
Ahmedler	89	232	2,60	89	-
Demirci Halil	20	45	2,25	20	-
Yündalan	24	64	2,66	24	-
Toplam	1068	2331	%100	1082	14

2.1.1.1.3. Erkek Nüfus Kaydı Olmayan Haneler

Çalışmış olduğumuz defterde, bazı hanelerde erkek nüfus bulunmadığı hakkında bilgi düşülmüş olup, bu gibi hanelerde “*iş bu hanede zükûr olmadığı*” şeklinde ibare yazmaktadır. Bu haneler şunlardır; 1845 yılında Cami-i Kebir Mahallesi 29 numaralı hanede, Karakaş Mahallesi 31 ve 86 numaralı hanelerde, Karaca İbrahim Mahallesi 18, 49, 69, 71 ve 81 numaralı hanelerde, Doğice Mahallesi 20 numaralı hanede, Sultan Bayezid Mahallesi 8, 19, 30, 37, 42 ve 86 numaralı hanelerde, Hadice Hatun Mahallesi 26 numaralı hanede, Hacı Zekeriya Mahallesi 7

¹⁴⁹ Defterde 91 hane yer almakta, fakat 71. hane ile 72. hane arasında kalan haneye numara verilmemiş olmasından dolayı o hanenin de dâhil edilmesiyle bu sayı elde edilmiştir.

ve 33 numaralı hanelerde, Dellakzâde Mahallesi 24 numaralı hanede ve Elmacık Köyü 50 numaralı hanede olmak üzere kaza genelinde toplam 20 hanede erkek nüfusun olmadığı yönünde kayıt bulunmaktadır. Bu ise kaza genelindeki toplam hane sayısının % 2'sinde erkek nüfusun yer almadığı anlamına gelmektedir.

2.2. KIRKKİLİSE KAZASI MAHALLE VE KÖYLERİNDE YAŞAYAN NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIŞI

Mahalle ve köylerdeki nüfus 10'ar yıllık yaş gruplarına ayrılmıştır. Bu şekilde hangi yaş grubunda yoğunlaşma ve hangi yaş grubunda nüfusun seyrek olduğunu kıyaslamak daha kolay olacağı düşünülmüştür. Ayrıca defterde yaşı belirtilmeyen kişiler de tabloda en sütun da gösterilmiştir.

Tablo 57: 1845 Yılı İtibariyle Kırkkilise'de Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı

Sıra No	Mahalle/Köy	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	>100	Yaş Yok!
	Mahalleler												
1	Cami-i Kebir	59	18	29	24	15	23	7	6	-	-	-	-
2	Karakaş	70	30	37	29	22	26	20	3	-	-	-	3
3	Karaca İbrahim	55	16	28	26	19	16	4	5	-	-	-	-
4	Doğice	14	8	19	6	3	5	3	1	1	-	-	2
5	Sultan Bayezid	47	24	25	20	17	15	8	4	1	-	-	1
6	Hadice Hatun	25	10	15	10	8	5	4	2	-	-	-	-
7	Hacı Zekeriya	60	22	28	12	21	8	9	5	1	-	-	-
8	Dellakzâde	13	4	9	7	8	7	1	1	-	-	-	-
9	Yapraklı	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
	Köyler												
1	Asılbeğli	33	15	22	9	4	4	3	1	-	-	-	-
2	Koyun Kâfiri	17	6	8	2	4	1	3	-	-	-	-	1
3	Karahıdır	22	5	13	6	5	2	4	1	-	-	-	-
4	Ahmedce	24	12	9	11	6	7	3	1	-	-	-	-
5	Kâdı-i Kebir	21	6	4	4	4	5	-	-	-	-	-	-
6	Elmacık	42	21	29	9	13	9	4	4	2	1	-	-
7	Erikler	67	30	25	24	23	10	9	3	-	-	-	1
8	Kurt Pınarı	15	5	3	2	5	-	1	1	-	-	-	-
9	Ermeni Mahallesi	38	11	19	20	5	3	8	1	-	1	-	-
10	Keşirlik	27	16	20	18	2	12	5	2	2	-	-	-
11	Ahmedler	71	50	35	31	11	13	14	5	-	1	-	1
12	Demirci Halil	11	12	9	3	4	3	1	1	1	-	-	-
13	Yündalan	25	7	8	7	5	6	5	1	-	-	-	-
	Toplam	757	330	394	281	205	180	116	48	8	3	-	9

Kırkkilise genelinde 0-9 yaş grubundaki çocukların sayısı 757'dir. Bunların toplam nüfus içerisindeki payı ise % 32,47'dir. Yaş grupları içerisinde sayıca en fazla olan da bu gruptur. 0-9 yaş grubundaki 756 kişinin 344'ü mahallelerde, 413'ü de köylerde bulunmaktadır. 0-9 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu yerleşim yeri 71 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. 0-9 yaş grubunun en az olduğu yer 1 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

10-19 yaş grubunda ise toplam 330 kişi mevcut olup, bu grup yaş grupları içerisinde 3. sırada yer almaktadır. 10-19 yaş kategorisinin toplam nüfusa oranı % 14,15'tir. 10-19 yaş grubundaki 330 kişinin 134'ü mahallelerde, 196'sı ise köylerde bulunmaktadır. 10-19 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu mahalle 30 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. 10-19 yaş grubunun en az olduğu mahalle ise 2 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir. Yapraklı Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de 10-19 yaş grubunun en az olduğu mahalledir. Köyler içerisinde 10-19 yaş grubunun sayıca en fazla olduğu köy 50 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Ahmedler Köyü kaza genelinde de en fazla 10-19 yaş grubuna sahip olan köydür. 10-19 yaş grubunun en az olduğu köyler 5'er kişi ile Karahıdır ve Kurt Pınarı köyleridir.

20-29 yaş grubundaki kişi sayısı toplamda 394 kişi olup, bu yaş grupları içerisinde ikinci sırayı almaktadır. Genel nüfus içerisindeki payı % 16,90 oranındadır. Bu 394 kişinin 190'ı mahallelerde, 204'ü ise köylerde bulunmaktadır. Karakaş Mahallesi 0-9 yaş grubunda olduğu gibi 37 kişi ile 20-29 yaş grubunun da en fazla olduğu mahalledir. 20-29 yaş grubunun en az olduğu mahalle 9 kişi ile Dellakzâde Mahallesi'dir. Yapraklı Mahallesi'nde ise bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır.

20-29 yaş grubunun en fazla olduğu köy 35 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. 20-29 yaş grubunun hem köy hem de kaza genelinde en az olduğu yer ise 3 kişi Kurt Pınarı Köyü'dür.

30-39 yaş grubundaki kişi sayısı 281 olup, yaş grupları içerisinde dördüncü sırada yer almaktadır. 30-39 yaş grubun genel nüfusa olan oranı % 12,05'tir. 30-39 yaş grubundaki bu 281 kişiden 135'i mahallelerde, 146'sı ise köylerde yer almaktadır. 30-39 yaş grubunun en fazla olduğu mahalle 29 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Hem mahalle hem de kaza genelinde bu yaş grubunun en az olduğu mahalle ise 1 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Hem köyler içerisinde hem de kaza genelinde 30-39 yaş grubunun en fazla olduğu köy 31 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. 30-39 yaş grubunun en az olduğu köyler ise 2 kişi ile Koyun Kâfiri ile Kurt Pınarı köyleridir.

40-49 yaş grubundakilerin sayısı ise 205 olup, yaş grupları içerisinde beşinci sırayı almaktadır. Bu yaş grubunun genel nüfusa oranı da % 8.79'dur. Bu 205 kişinin 114'ü mahallelerde, 91'i köylerde bulunmaktadır. 40-49 yaş grubunun en fazla olduğu mahalle 22 kişi ile Karakaş Mahallesi, en az olduğu mahalle 1 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir. Yapraklı Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en az olduğu mahalledir. Köyler içerisinde en fazla 40-49 yaş grubunu barındıran yer 23 kişi ile Erikler Köyü'dür. Erikler Köyü aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş kategorisinin en fazla olduğu köy olma özelliğini taşır. Bu yaş grubunun en az olduğu köy de 2 kişi ile Keşirlik Köyü'dür.

50-59 yaş grubundaki kişilerin sayısı 180 olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 7,72 olup, yaş grupları içerisinde de altıncı sırada yer almaktadır. Bu 180 kişinin 105'i mahallelerde, 75'i ise köylerde yer almaktadır. Bu yaş grubunun en fazla olduğu mahalle 26 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Karakaş Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en fazla olduğu yerleşim yeridir. Yapraklı Mahallesi'nde bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır. 50-59 yaş grubunun en fazla olduğu köy 13 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Kurt Pınarı Köyü'nde ise bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır.

60-69 yaş grubundakilerin sayısı 116 olup, yaş grupları içerisinde yedinci sırada yer almaktadır. Bu yaş grubunun toplam nüfus içerisindeki payı % 4,97'dir. Bu 116 kişinin 56'sı mahallelerde, 60'ı ise köylerde bulunmaktadır. Bu yaş grubunun en fazla olduğu mahalle 20 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Karakaş Mahallesi aynı zamanda kaza genelinde de bu yaş grubunun en fazla olduğu mahalledir. 60-69 yaş grubunun olmadığı tek mahalle olup, o da Yapraklı Mahallesi'dir. 60-69 yaş grubunun en fazla olduğu köy 14 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Kadı-i Kebir Köyü'nde ise bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır.

70'li yaşlara geçildiğinde ise kişi sayılarının oldukça düştüğü gözlemlenmektedir. Nitekim 70-79 yaş grubunda yer alanların sayısı 48 olup, yaş grupları içerisinde ise sekizinci sıradadır. Bunun genel nüfusa oranı % 2,05'tir. Bu 48 kişinin 27'si mahallelerde, 21'i de köylerde yer almaktadır. 70-79 yaş grubunun en

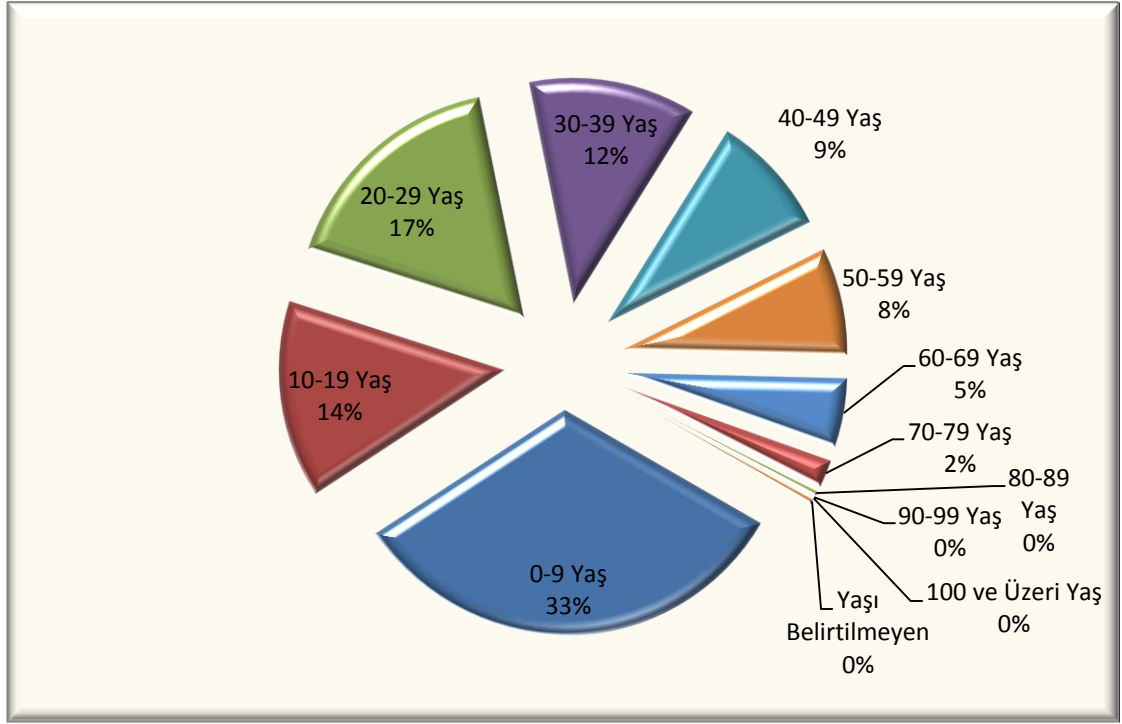
çok olduğu mahalle 6 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Cami-i Kebir Mahallesi kaza genelinde de bu yaş grubunun en çok olduğu mahalledir. Yapraklı Mahallesi'nde bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır. 70-79 yaş grubunun en çok olduğu köy 5 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Koyun Kâfiri ve Kadı-i Kebir köylerinde ise bu yaş grubundan hiç kimse bulunmamaktadır.

80-89 yaş grubunda toplam 8 kişi olup, % 0,34'lük oran ile dokuzuncu sırada yer almaktadır. Bu 8 kişinin 3'ü mahallelerde, 5'i ise köylerde yer almaktadır. 80-89 yaş grubu Doğice, Sultan Bayezıd ve Hacı Zekeriya mahallelerinde birer kişi olarak bulunmakta, köyler içerinde ise Elmacık ve Keşirlik'te 2 kişi, Demirci Halil de ise 1 kişi bulunmaktadır.

90-99 yaş grubunda toplam 3 kişi olup, % 0,12'lik oran ile yaş grupları içerisinde onuncu sırada yer almaktadır. Bu yaş grubundan sadece Elmacık, Ermeni Mahallesi ve Ahmedler köylerinde birer kişi bulunmaktadır.

100 ve üzeri yaş grubundan ise hiç kimse bulunmamaktadır.

1845 yılında kaza genelinde yaşı belirtilmeyen toplam 9 kişi olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 0,38'dir. Yaşı belirtilmeyenlerin 6'sı mahallelerde, 3'ü ise köylerde yer almaktadır. Karakaş Mahallesi'nde 3 kişi, Doğice Mahallesi'nde 2 kişi, Sultan Bayezıd Mahallesi ile Erikler, Koyun Kâfiri ve Ahmedler köylerin de ise bu şekilde birer kişi bulunmaktadır.

Şekil 26: 1845 Tarihinde Kırkkilise'de Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı

2.3. NÜFUS DEĞİŞİKLİKLERİ (DOĞUMLAR, ÖLÜMLER VE GÖÇLER)

2.3.1. Kırkkilise'de 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğumlar ve Ölümler

Tablo 58: Yıllara Göre Doğum ve Ölümün Mahalle ve Köylere Dağılışı

Mahalle/ Köy	1845		1846		1847		1848		1849		1850		1851		1852		1853		1854		1855		1856		1857				
	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM	DOĞUM	ÖLÜM			
Mahalle																													
Cami-i Kebir	6	3	3	2	-	-	-	1	5	1	5	5	1	2	1	-	3	2	8	5	5	-	2	5	-	-			
Karakaş	8	3	3	3	-	-	-	-	6	4	1	5	1	2	1	1	3	2	7	1	1	9	3	3	4	2	-	1	-
Karaca İbrahim	3	2	5	-	-	-	-	1	-	-	9	7	6	1	0	3	-	2	4	2	2	1	4	1	-	-	-	-	

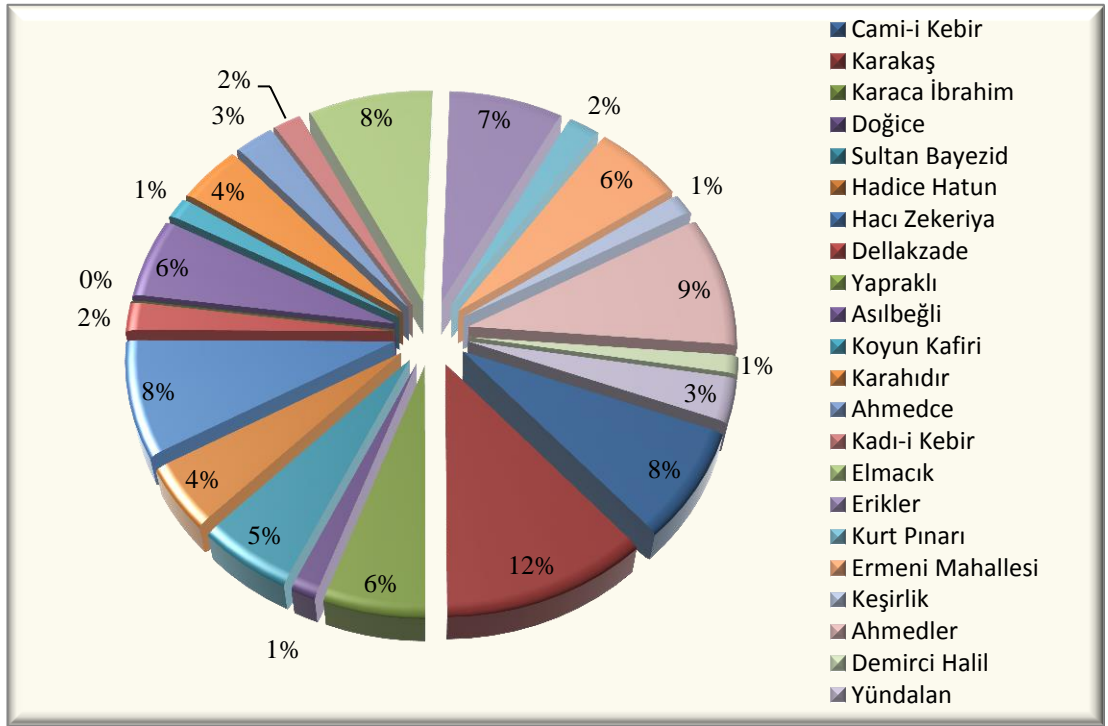
Doğice	2	-	-	3	-	-	1	-	-	1	2	2	2	5	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	
Sultan Bayezid	3	4	2	1	-	-	-	-	4	1	6	6	1	8	3	3	4	1	2	-	-	3	5	-	-	-	
Hadice Hatun	1	1	5	-	-	-	-	-	1	1	7	3	3	4	4	1	3	4	-	4	1	1	-	1	-	-	
Hacı Zekeriyâ	7	6	4	3	-	-	-	-	1	4	5	5	8	6	8	-	5	$\frac{1}{2}$	5	-	1	5	1	2	-	-	
Delakzâde	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	2	4	1	-	-	
Yapraklı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Köy																											
Asilbegli	2	-	4	-	-	-	-	1	4	2	8	6	3	4	1	2	3	3	3	-	-	2	3	1	-	-	
Koyun Kâfiri	1	1	-	1	-	-	-	-	1	2	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	
Karahıdır	4	1	4	-	-	-	-	1	3	1	2	3	3	2	3	2	3	-	1	-	-	1	-	-	-	-	
Ahmedce	-	3	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	2	3	3	5	5	1	2	-	-	1	-	-	-	-	
Kadı-i Kebir	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	3	-	2	-	-	

Toplam	Yündalan	Demirei Halil	Ahmedler	Keşirlik	Ermeni Mahallesi	Kurt Pınarı	Erikler	Elmacık
51	2	-	1	-	-	2	3	3
31	-	1	1	2	-	1	-	1
47	3	-	3	-	5	2	2	-
26	1	1	2	1	1	1	3	2
1	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	-	-	-	-	-
5	-	-	-	-	-	-	1	-
56	1	3	5	1	3	4	9	4
27	1	-	1	5	-	-	1	1
101	2	1	9	1	3	-	10	14
71	2	-	7	5	1	4	4	6
110	-	-	10	4	5	1	2	13
100	1	3	14	6	3	1	8	5
38	-	-	5	-	2	1	2	-
31	-	1	4	1	1	-	4	2
45	1	1	2	1	1	-	2	2
57	2	-	2	1	-	1	-	4
48	2	-	9	1	1	-	1	5
17	-	-	3	-	-	-	-	-
13	1	-	3	-	-	1	-	1
38	3	-	2	1	2	1	-	3
39	3	1	3	-	2	-	-	3
9	1	-	-	1	2	-	-	-
5	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kırkkilise merkez mahalle ve köylerinde 1845 yılı sayımına göre toplam nüfus 2331 olarak tespit edilmiştir. Defterde 1845 yılından 1857 yılına kadar (Doğumlar için 1857 yılı da dâhildir.) doğum ve ölümlerin kayıtları da tutulmuştur. Yukarıda yer alan tabloda yıllara göre gerçekleşen doğum ve ölüm sayılarının istatistiği yer almaktadır.

1845-1857 yılları arasındaki bu 13 yıllık süreçte toplam doğum sayısı 557'dir. 557 doğumun 259'u mahallelerde, 298'i de köylerde yer almaktadır.

Doğumların en az olduğu yıl 1 doğum kaydı ile 1847 yılıdır. Bu yıldaki tek doğum kaydı da Ahmedler Köyü'nde tutulmuştur. Ayrıca 3 kişi 1847 ve 5 kişi ile 1856 yıllarında da diğer yıllara nazaran oldukça düşük sayıda doğum kaydının tutulduğunu görmekteyiz. Bu yıllar içerisinde doğum kaydının olmadığı tek yer Yapraklı Mahallesi'dir. En çok doğum kaydının tutulduğu yıl 110 kişi ile 1851 yılıdır. Bu yılda en çok doğum 15 kişi ile Ermeni Mahallesi Köyü'nde olmuştur. Doğum kaydının söz konusu yıllar içerisinde en fazla olduğu yer 65 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Bu ise kaza genelindeki toplam doğum sayısının % 11,66'sına karşılık gelmektedir.

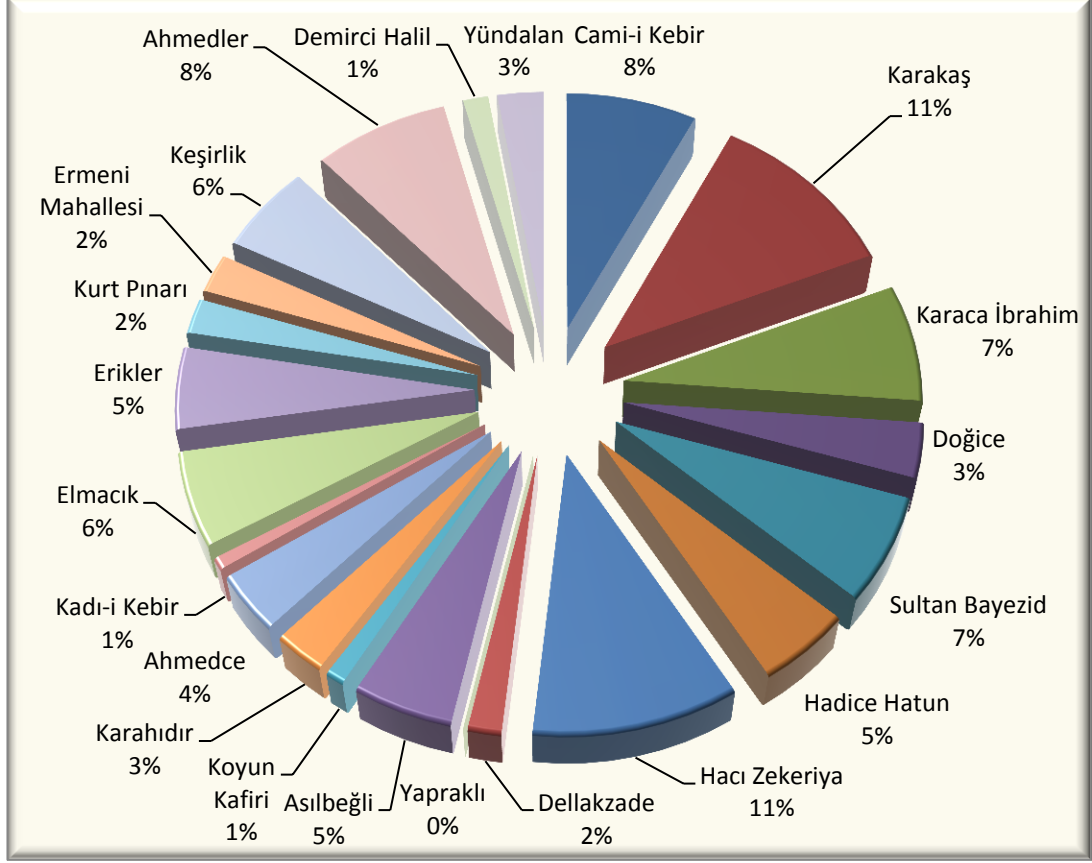
Şekil 27: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Doğum Oranları

Söz konusu yıllar içerisinde tespit edilen toplam ölüm sayısı ise 412'dir. 412 ölüm kaydının 218'i mahallelerde, 194'ü de köylerde tespit edilmiştir. 1847 ve 1857 yılları ölüm kaydının olmadığı yıllardır. Ayrıca bu süreçte 5 kişi ile 1848 yılı, 9 kişi ile 1856 yılı ölüm kaydının en az olduğu yıllardır. Ölüm kaydının olmadığı tek yer yine Yapraklı Mahallesi olmuştur. Bu süreçte en az ölüm kaydının olduğu yerler 7 kişi ile Dellakzâde Mahallesi, 6 kişi ile Demirci Halil, 4 kişi ile Koyun Kâfiri ve 3 kişi ile Kadı-i Kebir köyleridir.

En çok ölüm kaydının olduğu yıl 100 kişi ile 1851 yılı olmuştur. Bu yılda en fazla ölüm kaydı düşülen yer 14 kişi ile Ahmedler Köyü olmuştur. Söz konusu yıllar

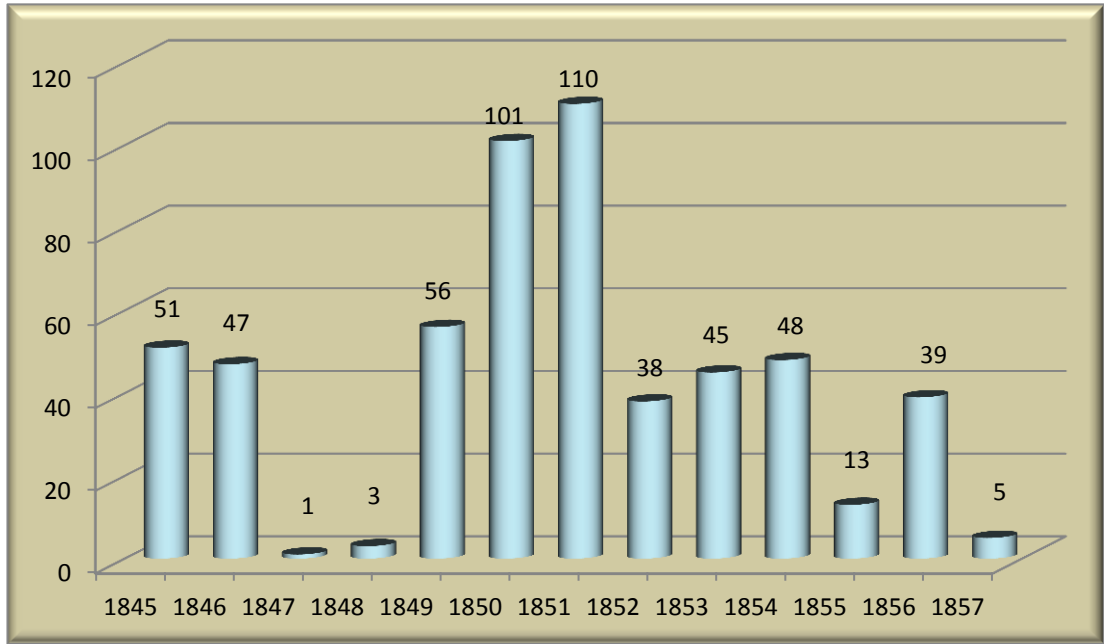
içerisinde toplamda ölüm kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 46 ölüm kaydı ile Karakaş Mahallesi'dir. Bu ise ölümlerin % 11,16'sına karşılık gelir.

Ölümlerin doğumları geçtiği yerler 8 doğum, 14 ölüm ile Doğice Mahallesi, 14 doğum, 15 ölüm ile Ahmedce ve 8 doğum ve 23 ölüm ile Keşirlik köyleridir.

Şekil 28: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ölüm Oranları

2.3.1.1. Kırkkilise’de 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğumlar

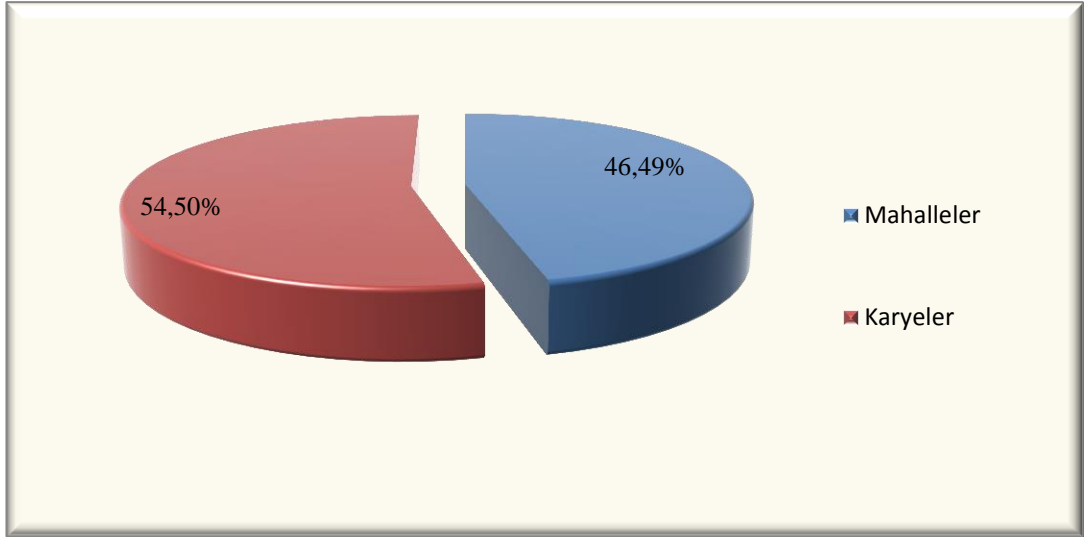

Şekil 29: Kırkkilise’de 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğumların Sayıları

2.3.1.1.1. En fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

1845 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde söz konusu yıllarda merkeze bağlı mahalleler içerisinde doğum kaydı olmayan tek yer Yapraklı Mahallesi’dir. Kırkkilise mahalleleri içerisinde en fazla doğum kaydı olan yer 65 kişi ile Karakaş Mahallesi olup, bu ise mahallelerdeki toplam doğumun (259) % 25,09’una karşılık gelmektedir. Karakaş Mahallesi 240 kişilik erkek nüfusu ile kazanın en kalabalık yerleşim birimi olma özelliğine sahiptir. Bu durum bize doğum oranındaki yüksekliğin nüfus sayısının çokluğu ile doğru orantılı olduğunu göstermektedir.

Köyler de ise en fazla doğum kaydının 45 doğum ile Elmacık Köyü’nde olduğu görülmektedir. Bu da köylerdeki toplam doğumun (298) % 15,10’una denk gelmektedir. Elmacık Köyü de 134 nüfusu ile 192 nüfuslu Erikler Köyü’nden sonra köyler içerisinde en fazla nüfusa sahip ikinci köy olma özelliğine sahip olmasına rağmen en fazla doğuma sahip köy olarak karşımıza çıkmaktadır. Köyler içerisinde 192 kişilik nüfusla en kalabalık köy unvanına sahip olan Erikler Köyü 41 doğum ile doğum sıralamasında ikinci sırada yer almıştır. Bu ise köylerdeki toplam doğumun % 13,75’ine karşılık gelmektedir.

Şekil 30: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köyleri Doğum Oranları

Tablo 59: En fazla Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Mahalle/Köy	Doğum Sayısı
Karakaş	65
Hacı Zekeriya	45
Cami-i Kebir	43
Ahmedler	51
Elmacık	45
Erikler	41

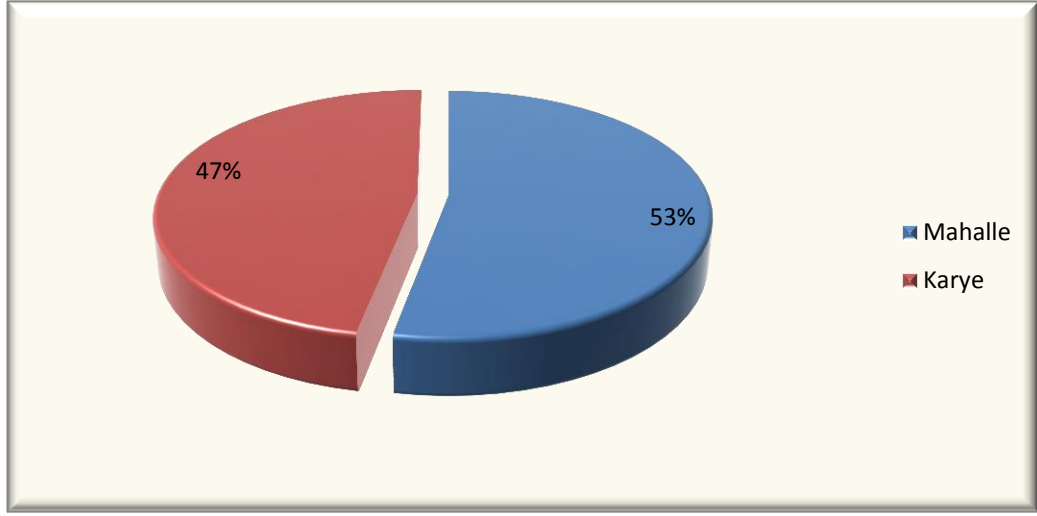
2.3.1.1.2. En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Doğice, Koyun Kâfiri ve Keşirlik 8, Dellakzâde ve Kurt Pınarı 11, Demirci Halil ise 7 adet doğum kaydı ile kaza genelinde en az doğum kaydı olan yerleşim yerleridir.

Tablo 60: En Az Doğum Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

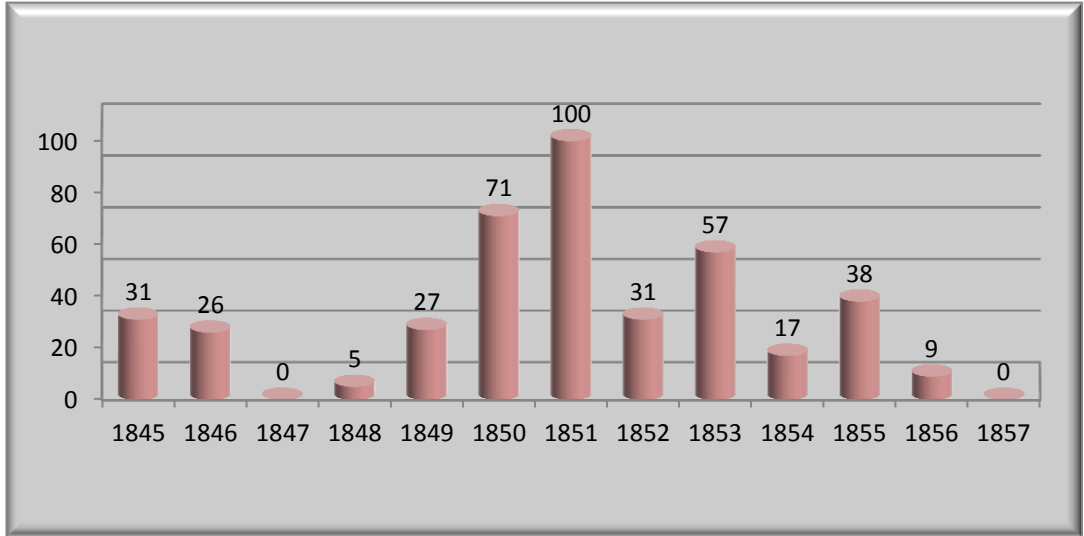
Mahalle/Köy	Doğum Sayısı
Doğice	8
Dellakzâde	11
Koyun Kâfiri	8
Kadı-i Kebir	10
Kurt Pınarı	11
Keşirlik	8
Demirci Halil	7

2.3.1.2. Kırkkilise'de 1845-1847 Yılları Arasındaki Ölümler

Şekil 31: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ölüm Oranları

Söz konusu tarihlere kayda düşülen toplam 412 ölüm kaydınının 218'i mahallelerde yer alıp, bunun toplam ölüm içerisindeki oranı % 47'dir. Köylerde ise toplam 194 ölüm kaydı olup, bunun toplam ölüm sayısı içerisindeki payı % 53 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 32: 1845-1857 Yılları Arasındaki Ölüm Sayıları

1845-1857 yılları arasında ölüm kaydınının olmadığı yıllar 1847 ve 1857 yılları olarak karşımıza çıkmaktadır. En fazla ölüm kaydının olduğu yıl 100 kişi ile 1851 yılı olup, bu da toplam ölüm sayısının % 24,27'sine karşılık gelir. 1851 yılını 71 ölüm kaydı ile 1850 yılı ve 57 ölüm kaydı ile 1853 yılları takip etmektedir. Ölüm kaydının en az olduğu yıllar 5 kişi ile 1848 yılı ve 9 kişi ile 1856 yılıdır.

2.3.1.2.1. En Fazla Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

1845 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde ölüm kaydına rastlanmayan tek yerleşim yeri Yapraklı Mahallesi'dir. Mahalleler içerisinde en fazla ölüm kaydının olduğu yer 46 ölüm kaydı ile Karakaş Mahallesi'dir. Onu 43 ölüm kaydı ile Hacı Zekeriya Mahallesi takip etmektedir. Köyler içerisinde ölüm kaydının bulunmadığı yer yoktur. Köylerde en fazla ölüm kaydının 36 ölüm kaydı ile Ahmedler Köyü'nde olduğu görülmekte, onu 24 ölüm ile Elmacık Köyü takip etmektedir.

Tablo 61: Ölüm Kaydının En Fazla Olduğu Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Ölüm Sayıları
1	Karakaş	46
2	Hacı Zekeriya	43
3	Cami-i Kebir	31
4	Karaca İbrahim	30
5	Ahmedler	36
6	Elmacık	24
7	Keşirlik	23
8	Asılbeğli	21
9	Erikler	21

2.3.1.2.2. En Az Ölüm Kaydı Olan Mahalle ve Köyler

Çalışmış olduğumuz defterde en az ölüm kaydının düştüğü mahalle 7 ölüm kaydı ile Dellakzâde Mahallesi'dir. En az ölüm kaydının olduğu köy ise 4 kişi ile Koyun Kâfiri Köyü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 62: Ölüm Kaydının En Az Olduğu Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Ölüm Sayıları
1	Dellakzâde	7
2	Kadı-i Kebir	3
3	Koyun Kâfiri	4
4	Demirci Halil	6
5	Kurt Pınarı	9

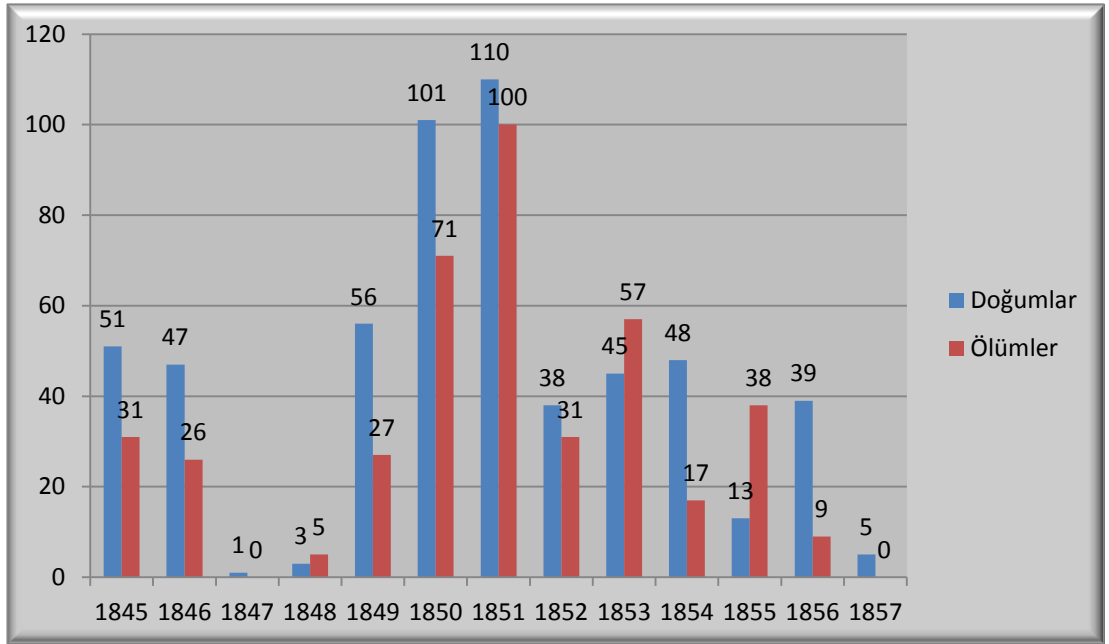
2.3.1.2.3. Ölüm Sayılarının Doğum Sayılarını Geçtiği Yerleşim Yerleri

1845-1857 yılları arasında ölümlerin doğumları geçtiği toplam 3 yerleşim birimi mevcuttur. Bunlar; Doğice Mahallesi, Ahmedce ve Keşirlik köyleridir. Ahmedce Köyü'nde ölümler doğumlardan % 3,44 gibi az bir oran farkı ile fazla iken,

Doğice Mahallesi'nde % 27,27 ve Keşirlik Mahallesi'nde ise % 48,38 gibi yüksek bir oran farkı ile ölümlerin doğumlardan fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 63: Ölümlerin Doğumlardan Fazla Olduğu Mahalle ve Köyler

Sıra No	Mahalle/Köy	Doğum Sayısı	Ölüm Sayısı	Sayı Farkı	Oran Farkı
1	Doğice Mahallesi	8	14	6	%27,27
2	Ahmedce Köyü	14	15	1	%3,44
3	Keşirlik Köyü	8	23	15	%48,38

Şekil 33: Yıllara Göre Doğum ve Ölümlerin İstatistiği

1845-1857 yıllarında ölüm kaydının en fazla olduğu yıl 110 ölümle 1851 yılıdır. Doğumların en fazla kaydedildiği yıl ise 110 doğum ile yine 1851 yılı olmuştur. Söz konusu yıllarda ölümlerin doğumlardan geçtiği yıllar 1848 ve 1853 yıllarıdır. Diğer yıllarda doğum sayılarının ölüm sayılarından fazla olduğu görülmektedir. Doğumların ölüm sayılarına olan farkının en çok olduğu yıl 31 fark ile 1854 yılıdır.

2.3.1.2.4. Kırkkilise Kazası'nda 1845-1857 Yılları Arasında Yıllara Göre Çocuk Yaşta Ölen Kişilerin Sayıları

1845-1857 yıllarında meydana gelen toplam ölüm sayısı 412 olup, bu ölümlerin 91'ini çocuk yaştaki kişilerin oluşturduğunu görmekteyiz. Çocuk yaşta ölen kişileri belirlerken esas aldığımız yaş aralığı 0-12 yaş arasındaki (12 yaş dâhil

değildir.) kişilerdir. Bu yaş aralığını esas almamızın temel nedeni ise nüfus memurunun 12 yaş ve üzeri kişileri “*güçlü, kuvvetli*” manasında olan “*tüvânâ*”, 12 yaş altı olanları ise “*çocuk, süttten kesilmemiş bebek*” manasında olan “*sabî*” olarak nitelendirmesi dolayısıyladır. Çocuk ölümlerinin toplam ölüm içerisindeki payı % 22’dir. Çocuk ölümlerinin 39’u mahallelerde yer alıp, bunun toplam çocuk ölümleri içerisindeki payı ise % 42,85 oranına karşılık gelmektedir. Köylerdeki çocuk ölümü sayısı toplam 52 olup, bunun toplam çocuk ölümleri içerisindeki payı ise % 57,14’tür.

1845-1857 yılları arasında en çok çocuk ölümünün olduğu yerleşim yeri 10 kişi ile Ahmedler Köyü’dür. Ahmedler Köyü’nü 9 kişi ile Elmacık Köyü, 8 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi takip etmektedir. En az ölüm kaydının olduğu yerleşim yerleri birer çocuk ölümleri ile Koyun Kâfiri, Kadı-i Kebir, Keşirlik ve Demirci Halil köyleridir. Çocuk ölümlerinin olmadığı tek yer Yapraklı Mahallesi’dir.

Yıllar açısından çocuk ölümlerine bakıldığında en fazla çocuk ölümü kaydının 21 kişi ile 1850 yılı olduğu görülmektedir. 1850 yılını 17 kişi ile 1851 yılı, 13 kişi ile 1853 yılı ve 10 kişi sayısı ile 1846 yılı takip etmektedir. Çocuk ölümlerinin en az olduğu yıl 2 kişi ile 1854 yılıdır. 1847 ve 1857 yıllarında ölüm kaydı düşülmediğinden, dolayısıyla bu yıllar aynı zamanda çocuk ölümlerinin de olmadığı yıllardır.

Tablo 64: Kırkkilise Kazası Yerleşim Yerlerinde 1845-1857 Yılları Arasında Çocuk Yaşta Ölenlerin Yıllara Göre Sayıları

Sıra No	Mahalle/ Köy	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	Toplam
	Mahalle														
1	Cami-i Kebir	-	1	-	-	-	1	-	1	2	1	1	-	-	7
2	Karakaş	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	4
3	Karaca İbrahim	1	-	-	1	-	3	2	-	-	-	-	-	-	7
4	Doğice	-	-	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-	-	4
5	Sultan Bayezıd	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3
6	Hadice Hatun	-	-	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	4
7	Hacı Zekeriya	1	1	-	-	2	-	1	-	3	-	-	-	-	8
8	Dellakzâde	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
9	Yapraklı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Köyler														
1	Asılbeğli	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	2	1	-	6
2	Koyun Kâfiri	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
3	Karahıdır	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	4
4	Ahmedce	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
5	Kadı-i Kebir	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
6	Elmacık	-	2	-	-	-	1	-	2	3	-	1	-	-	9
7	Erikler	-	1	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	5
8	Kurt Pınarı	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3
9	Ermeni Mahallesi	-	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	4
10	Keşirlik	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
11	Ahmedler	1	1	-	-	-	2	5	-	1	-	-	-	-	10
12	Demirci Halil	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
13	Yündalan	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	4
	Toplam	9	10	-	3	3	21	17	6	13	2	4	3	-	91

2.3.1.2.5. Mahalle ve Köylerde Ölümün Yaş Gruplarına Göre Dağılışı

Tablo 65: 1845-1857 Yılları Arasındaki Ölümün Yaş Gruplarına Dağılımı

Sıra No	Mahalle/ Köy	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	>100	Yaş Yok
	Mahalle												
1	Cami-i Kebir	7	2	-	4	-	8	4	3	3	-	-	-
2	Karakaş	4	-	4	2	4	5	19	6	1	-	-	1
3	Karaca İbrahim	7	-	4	2	2	7	3	4	1	-	-	-
4	Doğice	3	1	3	-	1	3	2	1	-	-	-	-
5	Sultan Bayezid	3	-	4	4	3	5	2	5	-	-	-	1
6	Hadice Hatun	4	2	3	4	-	3	1	2	-	-	-	1
7	Hacı Zekeriya	8	2	4	4	5	6	6	4	2	1	-	1
8	Dellakzâde	2	-	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-
9	Yapraklı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Köy												
1	Asılbeğli	4	4	6	3	-	1	1	2	-	-	-	-
2	Koyun Kâfiri	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
3	Karahıdır	3	2	2	-	1	-	3	-	-	-	-	-
4	Ahmedce	3	-	5	2	2	-	2	1	-	-	-	-
5	Kadı-i Kebir	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Elmacık	8	2	3	2	1	1	3	3	-	1	-	-
7	Erikler	4	1	3	3	1	4	3	2	-	-	-	-
8	Kurt Pınarı	3	-	2	1	1	-	1	1	-	-	-	-
9	Ermeni Mahallesi	4	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-
10	Keşirlik	1	1	6	4	4	-	4	1	1	1	-	-
11	Ahmedler	10	4	7	2	3	3	5	2	-	-	-	-
12	Demirci Halil	1	-	2	-	-	1	-	1	-	1	-	-
13	Yündalan	4	-	2	-	-	3	-	2	-	-	-	-
	Toplam	85	22	61	43	29	53	62	41	8	4	-	4

Yukarıdaki tablo, 1845-1857 yılları arasında kaydedilen toplam 412 ölümün mahalle ve köylerdeki yaş gruplarına dağılımını göstermektedir. Söz konusu yıllarda ölen kişilerin en büyük kısmını 85 kişi ile 0-9 yaş grubundaki kişiler oluşturmaktadır. Ölen kişilerin en az olduğu yaş grubu 4 kişi ile 90-99 yaş grubudur. 100 yaş ve

üzerinde ise ölüm kaydı bulunmamaktadır. Çalışmış olduğumuz defterde toplam 9 kişinin yaşı belirtilmediğinden daha önce bahsetmiştik. İşte tabloda en son sütunda yer alan “Yaş yok” adlı kısım, yaşları belirtilmeyen söz konusu toplam 9 kişi içerisinden, ölmüş olan kişileri ifade etmektedir. Tabloya göre mahalle ve köylerdeki ölümlerin yaş gruplarına dağılımını değerlendirmek mümkündür. Buna göre;

0-9 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 10 kişi ile Ahmedler ve 8’şer kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi ve Elmacık Köyü’dür. Bu yaş grubunda ölümün olmadığı tek yerleşim yeri Yapraklı Mahallesi’dir.

10-19 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 4 kişi ile Asılbeğli ve Ahmedler köyleridir. Karakaş, Karaca İbrahim, Sultan Bayezıd, Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Koyun Kâfiri, Ahmedce, Kurt Pınarı, Ermeni Mahallesi, Demirci Halil ve Yündalan köyleri olmak üzere 11 farklı yerleşim yerinde bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

20-29 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 7 kişi ile Ahmedler, altışar kişi ile Asılbeğli ve Keşirlik köyleridir. Cami-i Kebir, Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Kadı-i Kebir ve Ermeni Mahallesi köyleri olmak üzere 5 farklı yerleşim yerinde bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

30-39 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler dörder kişi ile Cami-i Kebir, Sultan Bayezıd, Hadice Hatun ve Hacı Zekeriya mahalleri ile Ermeni Mahallesi ve Keşirlik köyleridir. Doğice ve Yapraklı mahalleleri ile Koyun Kâfiri, Karahıdır ve Demirci Halil köyleri olmak üzere 5 yerleşim yerinde bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

40-49 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 5 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi, 4 kişi ile Karakaş Mahallesi ve Keşirlik Köyü’dür. Cami-i Kebir, Hadice Hatun ve Yapraklı mahalleleri ile Asılbeğli, Koyun Kâfiri, Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi, Demirci Halil ve Yündalan köyleri olmak üzere toplam 9 yerleşim yerinde bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

50-59 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 8 kişi ile Cami-i Kebir 7 kişi ile Karaca İbrahim ve 6 kişi ile Hacı Zekeriya mahalleleridir. Yapraklı Mahallesi ile Koyun Kâfiri, Karahıdır, Ahmedce, Kadı-i Kebir, Kurt Pınarı ve Keşirlik köyleri olmak üzere 7 yerleşim yerinde bu yaş grubundan ölüm kaydı bulunmamaktadır.

60-69 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yer 19 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Yapraklı Mahallesi ile Kadı-i Kebir, Ermeni Mahallesi, Demirci Halil ve Yündalan köyleri olmak üzere 5 yerleşim yerinde ise bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

70-79 yaş grubunda en çok ölümün görüldüğü yerler 6 kişi ile Karakaş, 5 kişi ile Sultan Bayezıd ve dörder kişi ile Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya mahalleleridir. Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Karahıdır, Kadı-i Kebir ve Ermeni Mahallesi köyleri olmak üzere toplam 5 farklı yerleşim yerinde ise bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

80-89 yaş grubunda ölüm kaydı olan yerler 3 kişi ile Cami-i Kebir, 2 kişi ile Hacı Zekeriya, birer kişi ile de Karakaş ve Karaca İbrahim mahalleleri ile Keşirlik Köyü olmak üzere toplam 5 yerleşim yeri bulunmakta, diğer yerler de ise bu yaş grubunda ölüm kaydı bulunmamaktadır.

90-99 yaş grubunda ölüm kaydının bulunduğu yerleşim yerleri birer ölüm kaydı ile Hacı Zekeriya Mahallesi ile Elmacık, Keşirlik ve Demirci Halil köyleridir. Diğer yerleşim yerlerinde bu yaş grubunda hiçbir ölüm kaydı bulunmamaktadır.

100 yaş ve üzeri ölüm kaydı söz konusu yıllarda hiçbir yerleşim yerinde bulunmamaktadır.

Yaşı belirtilmediği için öldüğü yaş hakkında da herhangi bir fikir sahibi olamadığımız kişi sayısı 4 olup, bunlar; Karakaş, Sultan Bayezıd, Hadice Hatun ve Hacı Zekeriya mahallelerinde ikamet etmektedirler.

2.3.1.2.6. Ortalama Ömürler

Tablo 66: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Ortalama Ömürler

Sıra No	Mahalle/Köy	En Küçük Yaş	En Büyük Yaş	Ortalama Ömür
	Mahalleler			
1	Cami-i Kebir	1	84	44,09
2	Karakaş	1	84	51,84
3	Karaca İbrahim	10 Aylık	82	42,93
4	Doğice	3	71	36
5	Sultan Bayezıd	8 Aylık	77	42,83
6	Hadice Hatun	1	77	32,2
7	Hacı Zekeriya	1	94	41,39
8	Dellakzâde	7	66	39,57
9	Yapraklı	-	-	-
	Köyler			
1	Asılbeğli	2	71	27,71
2	Koyun Kâfiri	6	72	41,75
3	Karahıdır	2	66	29,72
4	Ahmedce	1	74	32,93
5	Kadı-i Kebir	4	30	16,33
6	Elmacık	2	91	32,60
7	Erikler	4	79	38,38
8	Kurt Pınarı	2	79	30,55
9	Ermeni Mahallesi	4	57	27,1
10	Keşirlik	1	95	43,47
11	Ahmedler	2	77	31,27
12	Demirci Halil	9	90	45,16
13	Yündalan	1	77	35,72

1845-1857 yılları arasında ölenlerin yaş ortalamalarının en düşük olduğu yerleşim yeri 16 yaş ile Kadı-i Kebir Köyü, ölen yaş ortalamasının en yüksek olduğu yerleşim yeri ise 52 yaş ile Karakaş Mahallesi'dir. Kırkkilise Kazası genelinde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması ise 39'dur. Mahallelerde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması 43 yaş iken, köylerde meydana gelen ölümlerin yaş ortalaması 34'tür. Yerleşim yerleri içerisinde ölenlerden en genç yaşta olanı Karaca İbrahim Mahallesi'nde 78 numaralı hanede ikamet eden ve 10 aylık olan Mustafa'dır. Ölenlerin en yaşlısı ise Keşirlik Köyü'nde 6 numaralı hanede ikamet eden 95 yaşındaki Halil bin Ebubekir'dir.

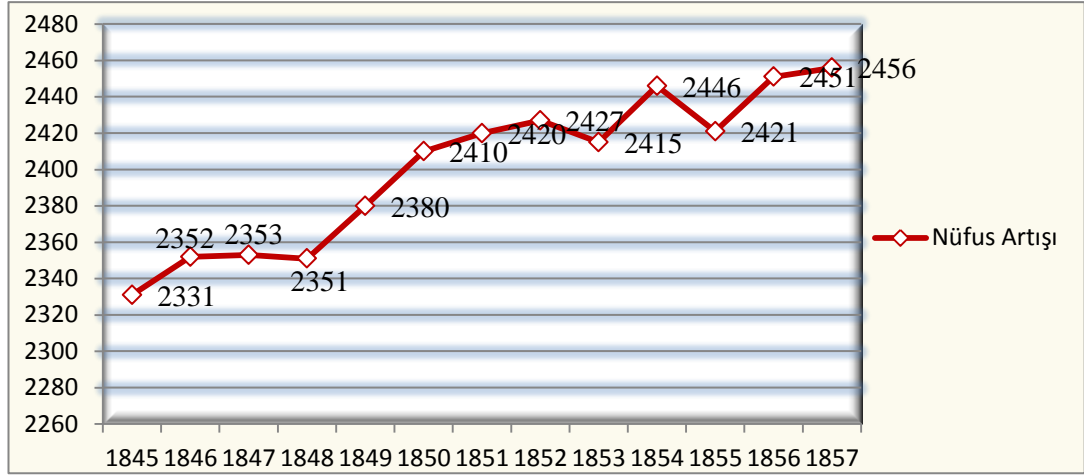
2.3.1.3. 1845-1857 Yılları Arasındaki Doğum ve Ölümlerin Nüfus Üzerindeki Etkileri

Sayımın yapıldığı 1845 yılında Kırkkilise'nin mahalle ve köylerinde toplam nüfus 2331 idi. Aşağıdaki tabloda yıllara göre kaydedilen ölüm /doğum olaylarını ve bunun toplam nüfusa olan etkisi aşağıdaki tabloda istatistiki veri hâlinde yer almaktadır. Fakat unutulmamalıdır ki bu rakamlar sadece doğum ve ölümlerin nüfus üzerindeki etkisini göstermekte olup, söz konusu yıllar içerisinde nüfustaki nihai değişim göçlerin (kaza dışına gidenler ve kaza dışından gelenlerin) ve yeniden kaydedilenlerin de eklenmesiyle olacaktır.

Tablo 67: 1845-1857 Yılları Arasında Kırkkilise Nüfusunda Meydana Gelen Değişimler

Yıllar	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857
Doğum		47	1	3	56	101	110	38	45	48	13	39	5
Ölüm		26	-	5	27	71	100	31	57	17	38	9	-
Fark		21	1	-2	29	30	10	7	-12	31	-25	30	5
Farkın Nüfusa Yansıtılmış Hâli	1845 Yılı Toplam Nüfus 2331'dir.	2352	2353	2351	2380	2410	2420	2427	2415	2446	2421	2451	2456

Nüfus verilerini gösteren yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere nüfus sayımının yapıldığı 1845 yılından sonra en yüksek nüfusa 1857 yılında, 2456 kişi ile ulaşılmıştır. 1845 yılından sonraki tüm yıllarda nüfus, sayımın yapıldığı yıldaki nüfustan daha fazla olmuştur. 1848, 1853 ve 1855 yılları hâricinde toplam nüfus 1845 yılı sonrasındaki diğer yıllarda sürekli olarak artış göstermiştir.

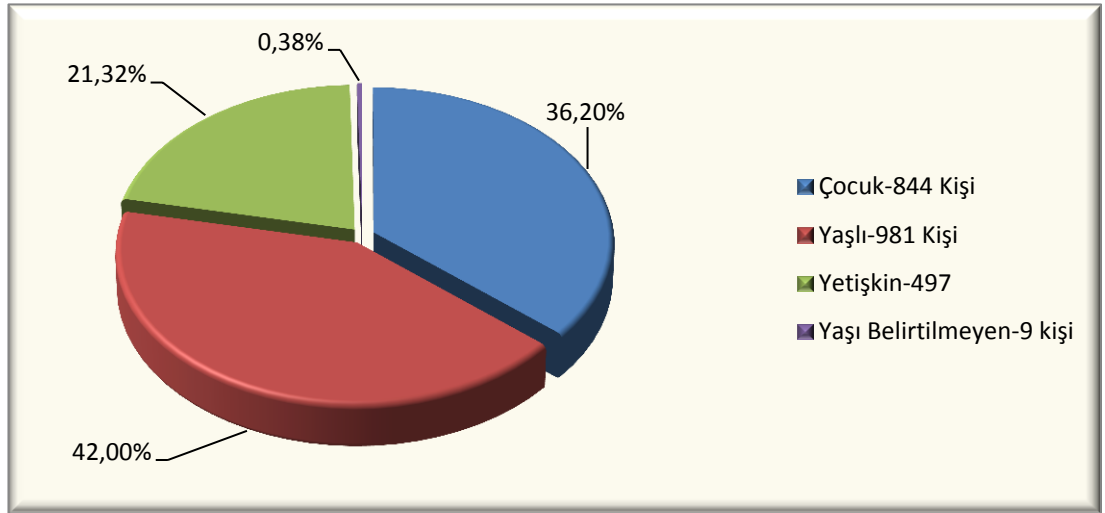
Şekil 34: 1845-1857 Yılları Arasında (Doğum ve ölümün dâhil edilmesi ile) Kırkkilise Kazası Nüfus Artışı

2.4. YAŞ GRUPLARININ ÇOCUK-YETİŞKİN VE YAŞLI OLARAK DAĞILIMI

Tablo 68: 1845 Yılında Kırkkilise Kazası'nda Çocuk-Yetişkin ve Yaşlıların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Çocuk	Yetişkin	Yaşlı	Yaş yok
Mahalleler					
1	Cami-i Kebir	62	71	48	-
2	Karakaş	78	93	66	3
3	Karaca İbrahim	61	68	40	-
4	Doğice	15	33	12	2
5	Sultan Bayezıd	54	64	43	1
6	Hadice Hatun	28	36	15	-
7	Hacı Zekeriya	64	63	39	-
8	Dellakzâde	14	22	14	-
9	Yapraklı	3	1	1	-
Köyler					
1	Asılbeğli	34	48	9	-
2	Koyun Kâfiri	20	13	8	1
3	Karahıdır	22	27	9	-
4	Ahmedce	25	34	14	-
5	Kadı-i Kebir	21	14	9	-
6	Elmacık	51	57	26	-
7	Erikler	78	74	39	1
8	Kurt Pınarı	16	11	5	-
9	Ermeni Mahallesi	43	47	16	-
10	Keşirlik	33	50	21	-
11	Ahmedler	82	109	40	1
12	Demirci Halil	14	23	8	-
13	Yündalan	26	23	15	-
Toplam		844	981	497	9

1845 yılında Kırkkilise Kazası'nın toplam nüfusu 2331'dir. Bu tarihte nüfusun en büyük kısmını 981 kişi ile yetişkin grubu oluşturmaktadır olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı % 42'dir. Yani 1845 tarihinde toplam nüfusun % 42'si askerliğe muvafık olan kesimi oluşturmaktadır. 1845 tarihinde 2. en büyük grubu 844 kişi ile çocuk grubu oluşturmaktadır olup, bunun toplam nüfus içerisindeki payı ise % 36,20'dir. En az kişiyi içerisinde barındıran yaşlı grubu, 497 kişi ile toplam nüfus içerisinde % 21,32'lik bir paya sahiptir. Buna göre 1845 yılında Kırkkilise Kazası'nda askerliğe uygun olmayan kesim toplamda 1341 kişi olarak yer almakta, bu ise nüfusun % 58'ine karşılık gelmektedir. Askerliğe muvafık olanların sayısı toplamda 981 kişi olup, toplam nüfus içerisindeki payı % 42'dir. Bununla beraber çalışmış olduğumuz defterde söz konusu yıl içerisinde 9 kişinin yaşları belirtilmemiş olup, bunların toplam nüfus içerisindeki payı % 0,38'dir.

Şekil 35: 1845 Yılı Kırkkilise Kazası'nda Çocuk-Yaşlı ve Yetişkin Dağılımı

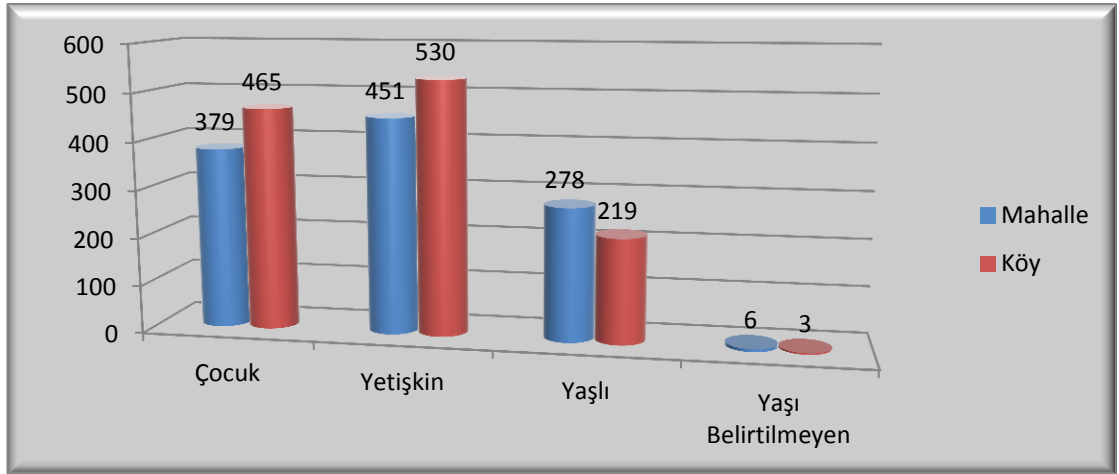
1845 yılı Kırkkilise Kazası'nda içerisinde çocuk, yetişkin veya yaşlı olmayan yerleşim yeri bulunmamaktadır. Bu grupların en fazla ve en az olduğu yerleşim yerlerine bakarsak;

Çocuk grubunun en fazla sayıda olduğu yerleşim yerleri sırasıyla 82 kişi ile Ahmedler Köyü, 78'er kişi ile Karakaş Mahallesi ve Erikler Köyü'dür. Bu grubun en az sayıda olduğu yer ise 3 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Yetişkin grubunun en fazla olduğu yerleşim yerleri 104 kişi Ahmedler Köyü, 93 kişi ile Karakaş ve 71 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Bu grubun en az sayıda olduğu yer 1 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Yaşlı grubunun en fazla sayıda olduğu yerleşim yerleri ise 66 kişi ile Karakaş, 48 kişi ile Cami-i Kebir ve 43 kişi ile Sultan Bayezıd mahalleleridir. Yaşlı grubunun en az olduğu yerleşim yeri ise yine 1 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Karakaş, Doğice ve Sultan Bayezıd mahallelerinde 5 kişi, Koyun Kâfiri, Erikler ve Ahmedler köylerinde ise 4 kişi olmak üzere 6 farklı yerleşim yerinde toplam 9 kişinin yaşı belirtilmediğinden bu kişilerin hangi gruba mensup oldukları hakkında da bir fikir sahibi olamamaktayız.

Şekil 36: Kırkkilise Kazası'nda Çocuk-Yetişkin ve Yaşlı Sayıları

1845 Kırkkilise Kazası'nda çocuk grubunda yer alan toplam 844 kişinin 379'u mahallelerde, 465'i ise köylerde yer almaktadır. Toplam 981 yetiştikten 451'i mahallelerde, 530'u ise köylerde yer almaktadır. Yaşlı grubunda yer alan toplam 497 kişiden 278'i mahallelerde, 219'u köylerde yer almaktadır. Yaşı belirtilmeyen kişilerin 6'sı mahallelerde, 3'ü köylerde bulunmaktadır. Bu bilgilere göre mahallelerde askerliğe muvafık olanların sayısı 451, muvafık olmayanların sayısı 657'dir. Köylerde askerliğe muvafık olanların sayısı 530 iken, muvafık olmayanların sayısı 684'tür.

2.4.1. H. 1263 Yılında Yetişkin veya Yaşlı Kategorilerine Gireceklerin Sayıları

H. 1261 tarihli 4325 numaralı Kırkkilise nüfus defterinde 0-12 (12 yaş dâhil değildir.) yaş arasındaki kişiler "*sabî*"(çocuk), 12-42 (42 yaş dâhil değildir.) yaş arasındakiler "*tüvânâ*"(yetiştikin) ve 42 yaş ve üzeri kişileri ise "*müsinn*"(yaşlı) olarak adlandırılmıştır. Bununla beraber defterde tüvânâ yaşına veyahut müsinn yaşına henüz gelmemiş, fakat birkaç sene içerisinde o yaş grubuna girecek olanların tüvânâ veya müsinn yaş gruplarına girecekleri tarihler de yazılmıştır. Sadece H. 1263

yılında tûvânâ ve müsinn yaşına gireceklere bu şekilde bir uygulama yapılmıştır. Mesela Karaca İbrahim Mahallesi 32 numaralı hanede oturan ve H. 1261 (M.1845) yılında 40 yaşında olan İbrahim bin Abdullah'ın hemen üzerinde Müsinn olacağı yaş "Müsinn-Fî sene 1263" olarak kaydedilmiştir. Tûvânâ yaş grubuna girecekler için de aynı şekilde kayıt düşülmüştür. Yetişkin veya yaşlı olacakların tarihi sadece yıl olarak verilmiştir. Kaza genelinde bu şekilde 132 kişinin yetişkin veya yaşlı olacakları yıl belirtilmiştir.

Tablo 69: H. 1263 Yılında Yetişkin ve Yaşlı Olacakların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Yetişkin Olacakların Sayıları	Yaşlı Olacakların Sayıları	Toplam
	Mahalle			
1	Cami-i Kebir	3	2	5
2	Karakaş	8	5	13
3	Karaca İbrahim	4	2	6
4	Doğice	1	1	2
5	Sultan Bayezıd	7	1	8
6	Hadice Hatun	3	2	5
7	Hacı Zekeriya	5	3	8
8	Dellakzâde	1	2	3
9	Yapraklı	2	-	2
	Köyler			
1	Asılbeğli	1	3	4
2	Koyun Kâfiri	2	-	2
3	Karahıdır	-	2	2
4	Ahmedce	1	3	4
5	Kadı-i Kebir	-	1	1
6	Elmacık	7	7	14
7	Erikler	11	6	17
8	Kurt Pınarı	-	1	1
9	Ermeni Mahallesi	4	2	6
10	Keşirlik	5	2	7
11	Ahmedler	11	4	15
12	Demirci Halil	3	2	5
13	Yündalan	1	1	2
	Toplam	80	52	132

H. 1263 yılında yetişkin olacakların sayısı 80 olup, bunun toplam nüfus içerisindeki oranı % 3,43'tür. Yaşlı olacakların sayısı 52 olup, toplam nüfus içerisindeki oranı % 2,23'tür. Toplam 80 yetişkin olacak kişinin 34'ü mahallelerde, 46'sı ise köylerde yer almaktadır. Yetişkin olacakların kaydının en çok düşüldüğü

yerleşim yeri 11 kişi ile Erikler ve Ahmedler köyleridir. Yetişkin kaydının en az düşüldüğü yerler 1 kişi ile Doğıce ve Dellakzâde mahalleleri ile Asılbeğli, Ahmedce ve Yündalan köyleridir. Yaşlı olacakların kaydının en fazla olduğı yerleşim yeri 6 kişi ile Erikler Köyü, en az yaşlı olacak kaydının olduğı yerleşim yeri ise birer kişi ile Doğıce ve Sultan Bayezıd mahalleleri ile Kadı-i Kebir, Kurt Pınarı ve Yündalan köyleridir. Yetişkin olacakların kaydının düşülmediğı yerler Karahıdır, Kadı-i Kebir ve Kurt Pınarı köyleridir. Yaşlı olacakların kaydının olmadığı yerler Yapraklı ve Koyun Kâfiri köyleridir.

Yaşlı kategorisine girecek 52 kişinin 18'i mahallelerde, 34'ü ise köylerde yer alır. Yaşlı kategorisine girecek kişi kaydının en fazla olduğı yerleşim yeri 7 kişi ile Elmacık Köyü'dür. Yetişkin ve yaşlı olacakların toplamının en fazla olduğı yerler 17 kişi ile Erikler, 15 kişi ile Ahmedler ve 14 kişi ile Elmacık köyleri ve 13 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Yetişkin ve yaşlı olacakların toplamının en az olduğı yer ise birer kişi sayısı ile Kadı-i Kebir ve Kurt Pınarı köyleridir.

2.5. Hanelerde Yaşayan Erkek Nüfusun Almış Olduğı Vasıflar

H. 1261 tarihli Kırkkilise Kazası müslim nüfus defterinde hanelerde hane reisleri hâricinde babalar (peder), üvey babalar (babalık), oğullar (mahdum), üvey oğullar (oğulluk, manevî evlat, üvey mahdum), kardeşler (karındaş), üvey kardeşler, kayınpederler (kayın ata), yeğenler (karındaşı oğlu, kerîmesi oğlu), torunlar (kızının oğlu, oğlunun oğlu), üvey torunlar, kayınlar, damatlar, dayı ve eniştereler yaşamaktadır. Bunlara ek olarak herhangi bir vasıf belirtilmeden sadece hane reisinin "*akrabasından*" diye adlandırılan kişiler de hanelerde yer almaktadır. Hanelerde yer alan babalar, defterde aynı zamanda peder olarak, üvey babalar "*babalık*", oğullar "*mahdûm*", üvey oğullar "*veled-i maneviye*" veya "*üvey mahdûm*", yeğenler "*karındaşı oğlu, kerimesi oğlu*" torunlar "*kızının oğlu, oğlunun oğlu*" ve kayınpederler ise "*kayınata*" gibi ifadelerle de vasıflandırılmıştır. Bunların içerisinde en çok dikkatimizi çeken ise bazı hanelerde doğrudan torun kelimesi yerine "oğlunun oğlu", "kızının oğlu" tanımlamaları veya yeğenler için "*karındaşı oğlu, kerimesi oğlu*" gibi tanımlamaların kullanılması olmuştur. Ayrıca hanelerde kiracı, yetim, öksüz ve tebaası vasfını alan kişiler de mevcuttur.

2.5.1. Akraba Vasıfları

Tablo 70: 1845-1857 Yılları Arasında Hanelerde Yaşayan Erkek Nüfusun Akrabalık Bağlarına Göre Almış Oldukları Vasıfların Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Mahalle/ Köy	Babalar	Üvey Baba	Oğullar	Üvey Oğul	Kardeşler	Üvey Kardeş	Yeğenler	Damatlar	Torunlar	Üvey Torun	Kayınpeder	Dayı ve Enişte	Kayını	Akrabası
Mahalle														
Cami-i Kebir	-	1	117	6	3	-	-	2	2	2	1	1	2	-
Karakaş	-	2	153	1	11	1	2	8	9	-	-	-	-	-
K. İbrahim	-	-	101	8	4	-	-	5	2	-	-	-	2	-
Doğice	-	-	32	2	4	-	-	1	-	-	1	-	2	-
S. Bayezid	-	-	98	4	12	-	-	3	2	-	-	1	-	1
Hadice Hatun	-	-	64	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hacı Zekeriya	1	-	115	3	5	-	3	4	4	-	-	-	1	1
Dellakzâde	-	-	29	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yapraklı	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Köy														
Asılbeğli	-	-	59	4	4	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Koyun Kâfiri	-	-	30	1	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-
Karahıdır	-	-	41	1	2	-	3	2	1	1	-	-	-	-
Ahmedce	1	-	50	-	4	-	-	1	3	-	-	-	-	-
Kadı-i Kebir	-	-	32	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Elmacık	-	2	100	4	4	-	1	1	5	-	-	-	-	-
Erikler	-	1	134	-	5	-	-	4	4	-	-	-	-	1
Kurt Pınarı	-	-	21	2	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Ermeni Mahallesi	-	-	82	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
Keşirlik	-	-	59	1	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Ahmedler	-	1	171	1	6	-	2	1	11	-	-	-	1	-
Demirci Halil	-	-	28	2	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Yündalan	-	-	50	1	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Toplam	2	7	1569	45	75	1	13	35	55	4	2	2	12	3

Kaza genelinde hanelerde en çok kaydı geçen 1569 kişi ile oğullardır. 1569 kişinin 712'si mahallelerde, 857'si ise köylerdeki hanelerde yer almaktadır. Oğul kaydının sayısı olarak en fazla olduğu yerleşim yeri 171 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. En az olduğu yerleşim yeri ise 3 kişi ile Yapraklı Mahallesi'dir.

Kaza genelinde hanelerde 2. sırayı kardeşler almaktadır. Ağabeyi ile birlikte aynı haneyi paylaşan kişi sayısı 75'tir. Bu sayının 43'ü mahallelerde, 32'si de köylerdeki hanelerde bulunmaktadır. En fazla kardeş sayısı 12 kişi ile Sultan Bayezid Mahallesi'ndedir. Kardeş kaydının olmadığı yerleşim yerleri Yapraklı Mahallesi ile Koyun Kâfiri, Kadı-i Kebir ve Ermeni Mahallesi köyleridir.

3. sırayı 55 kişi sayısı ile torunlar almaktadır. Torunların 21'i mahallelerde, 34'ü ise köylerdeki hanelerde ikamet etmektedir. Torun sayısının en fazla olduğu yer 11 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Torun kaydı bulunmayan yerleşim yerleri Doğice, Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Asılbeğli ve Keşirlik köyleridir.

4. sırayı 45 kişi sayısı ile üvey oğullar almaktadır. Üvey oğulların 25'i mahallelerde, 21'i köylerdeki hanelerde ikamet etmektedir. Üvey oğul sayısının en fazla olduğu yer 8 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Üvey oğul kaydının olmadığı yerler Hadice Hatun ve Yapraklı mahalleleri ile Ahmedce ve Erikler köyleridir.

5. sırada 35 kişi ile damatlar yer almakta olup, bunun 23'ü mahallelerde 12'si ise köylerdeki hanelerde yer almaktadır. En fazla damat kaydının olduğu yerleşim yeri 8 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Damat kaydı olmayan yerleşim yerleri Hadice Hatun, Dellakzâde ve Yapraklı mahalleleri ile Asılbeğli, Kadı-i Kebir, Kurt Pınarı, Demirci Halil ve Yündalan köyleridir.

6. sırada 13 kişi ile yeğenler yer almakta olup, bunun 5'i mahallelerde 8'i köylerde bulunmaktadır. Yeğenlerin en fazla olduğu yerler üçer kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi ve Karahıdır Köyü'dür.

7. sırada 12 kişi ile kayınlar yer alıp, kayınların 7'si mahallelerde, 5'i köylerde yer almaktadır.

8. sırada 7 kişi ile üvey babalar yer almakta olup, bunun 3'ü mahallelerde, 4'ü ise köylerdeki hanelerde ikamet etmektedir. Üvey baba kaydının olduğu yerler 2 kişi ile Karakaş ve 1 kişi ile Cami-i Kebir mahalleleri ve 2 kişi ile Elmacık ve 1'er kişi ile de Erikler ve Ahmedler köyleridir.

9. sırayı 4 kişi ile üvey torunlar almaktadır. Üvey torunların 2'si Cami-i Kebir Mahallesi'nde diğerleri ise Karahıdır ve Yündalan köylerindeki hanelerde ikamet etmektedir.

10. sırayı "Akrabası" vasfını taşıyan kişiler almakta olup, bunların sayısı 3'tür. Akrabası vasfını taşıyan kişiler Sultan Bayezid ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Erikler Köyü'nde ikamet etmektedir.

11. sırayı ikişer kişi ile kayınpeder ve baba almaktadır. Kayınpeder kaydı Cami-i Kebir ve Doğice mahallelerindeki hanelerde yer almakta, baba kaydı ise Hacı Zekeriya Mahallesi ile Ahmedce Köyü'nde yer almaktadır.

Son sırada ise birer kişi ile üvey kardeş, enişte ve dayı yer almaktadır. Kazadaki tek üvey kardeş Karakaş Mahallesi'nde 107 numaralı hanede ikamet eden Ahmet'tir. Kazadaki tek dayı vasfındaki kişi Sultan Bayezid Mahallesi 17 numaralı hanede ikamet eden Hüseyin bin Mehmet, tek enişte vasfını taşıyan kişi ise Cami-i Kebir Mahallesi 67 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu kara bıyıklı Mehmed bin Abdullah'tır.

2.5.2. Diğer Vasıflar

Akraba vasıflarının yanı sıra hanelerde yetim, üvey, öksüz, tebaası veya kiracı (müstecir) gibi çeşitli vasıfları alan hane sakinleri de mevcuttur.

Tablo 71: Hanelerde Yer Alan Diğer Vasıfların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Mahalle/Köy	Yetim	Kiracı	Üvey	Öksüz	Tebaasından
Mahalleler					
Cami-i Kebir	4	-	-	-	-
Karakaş	7	1	-	-	-
Karaca İbrahim	7	3	-	1	-
Doğice	-	5	-	-	-
Sultan Bayezid	3	6	-	-	-
Hadice Hatun	2	3	-	-	-
Hacı Zekeriya	3	3	-	-	4
Dellakzâde	1	-	-	-	-
Yapraklı	-	-	-	-	-
Köyler					
Asılbeğli	3	-	-	-	-
Koyun Kâfiri	-	1	-	-	-
Karahıdır	-	-	-	-	-
Ahmedce	-	-	1	-	-
Kadı-i Kebir	-	-	-	-	-
Elmacık	1	-	-	-	-
Erikler	2	1	-	-	-
Kurt Pınarı	-	-	-	-	-
Ermeni Mahallesi	-	-	-	-	-
Keşirlik	2	-	-	-	-
Ahmedler	-	-	-	-	-
Demirci Halil	-	-	-	-	-
Yündalan	-	-	-	1	-
Toplam	35	23	1	2	4

Kaza genelinde toplamda 35 yetim, 23 kiracı, 2 öksüz, 4 tebaadan ve 1 kişi de sadece üvey vasfı almıştır. Yetimlerin en fazla bulunduğu yerleşim yerleri 7 kişi ile Karakaş ve Karaca İbrahim mahalleleridir. Kiracıların en fazla olduğu yerleşim yeri 6 kişi ile Sultan Bayezıd Mahallesi'dir. Hane reisinin tebaası vasfında bulunan 4 kişi ise Hacı Zekeriya Mahallesi'nde, öksüzler Karaca İbrahim Mahallesi ve Yündalan Köyü'nde ve son olarak yalnızca üvey vasfını alan kişi de Ahmedce Köyü 16 numaralı hanede yer almaktadır.

2.6. YER DEĞİŞİKLİKLERİ

1845 tarihli Kırkkilise Kazası müslim nüfus defterinde, kaza içinde bir yerleşim yerinden diğerine gerçekleşen yer değişiklikleri ile kaza dışına gerçekleşen göçler ve kaza dışından Kırkkilise Kazası'na olan göçler olmak üzere 3 farklı yönde göç hareketi tespit edilmiştir. Kaza içinde gerçekleşen göçler köyden köye, köyden mahalleye, mahalleden mahalleye veya mahalleden köye göçler olmak üzere çeşitlenmektedir. Kaza içerisinde bulunduğu yerden başka yere gidenler ile kaza dışına gidişler için Farsça "gitmek" anlamında olan "refi" ibaresi ile Arapça "taşım, aktarma" anlamlarında olan "nakl" ibaresi kullanılmıştır. Başka yerden gelenler için ise Farsça "gelme, geliş" anlamlarında olan "âmed" ibaresi kullanılmıştır. Defterde 1845-1853 yılları hâricinde ayrıca 1845 yılından önce kaza dışından gelenler ve kaza dışına gidenler hakkında da bilgi bulunmakta, fakat defterin tutulduğu tarih olan 1845 öncesinde gerçekleşen bu geliş ve gidişler için "âmed", "nakil" veya "refi" ibareleri kullanılmamaktadır. Bu kişilerin tekrar kaza dönüş yapıp yapmadıkları hakkında da bir malumat bulunmamaktadır.

Defterde her kişi için olmasa da bazı kişilerin gidiş-geliş sebepleri de kaydedilmiştir. Askerlik, İş (tüccarlık, hizmetkârlık vs.) ve ilm tahsili bu sebeplerden en bariz olanlarıdır. Özellikle 1845 öncesi gerçekleşmiş gidiş-gelişlerde sebeplerin daha yoğun olarak belirtildiği görülmektedir. Bu ise bizim Osmanlı müslim nüfusunun XIX. yüzyıl ortalarındaki toplumsal, ekonomik ve kültürel özellikleri hakkında fikir sahibi olmamıza vesile olmaktadır.

2.6.1. Kaza Dışından Kırkkilise'ye Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler

Tablo 72: Yıllara Göre Kırkkilise Kazası'na Gelenler ve Kaza Dışına Gidenler

Mahalle / Köy	1845 Öncesi		1845		1846		1847		1848		1849		1850		1851		1852		1853	
	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden
Mahalle																				
Cami-i Kebir	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	1	-	-
Karakaş	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-
K. İbrahim	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	3	1	-	2	1	-	-	-
Doğice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
S. Bayezid	1	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	1	1	1	-
H. Hatun	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hacı Zekeriya	2	1	2	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Dellakzâde	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Keşirlik	Ermeni Mahallesi	Kurt Pınarı	Erikler	Elmacık	Kadı-i Kebir	Ahmedce	Karahıdır	Koyun Kâfirî	Asılbeği	Köy	Yapraklı
1	6	1	4	2	-	-	-	-	2		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	4	-	-	-	2	-	-	-		-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-		-
-	2	-	2	-	-	2	-	-	1		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		-

Toplam	Yündalan	Demirci Halil	Ahmedler
23	-	-	-
19	-	-	1
8	-	-	-
8	-	1	-
1	-	-	-
1	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
1	-	-	-
-	-	-	-
5	-	-	-
5	-	-	-
5	-	-	-
3	-	-	-
2	-	-	-
22	-	-	8
3	-	-	-
8	-	-	2
1	-	-	-
1	-	-	-

H. 1261 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde kayıtlı gidiş-gelişlerin toplamı 116'dır. Defterin tutulmaya başlandığı yıl olan 1845 yılı ile 1853 yılı da dâhil olmak üzere 9 yıllık zaman zarfında Kırkkilise Kazası'na gelen ve kaza dışına giden kişilerin toplamı 74'tür. Bu sayının 26'sını kazaya gelen kişiler, 48'ini ise kaza dışına giden kişiler oluşturmaktadır. En fazla gelen kaydının olduğu tarih, 8 gelen kaydı ile 1845 yılıdır. En az gelen kaydının olduğu yıllar ise birer kişi ile 1846, 1848 ve 1853 yıllarıdır. Gelen kaydının olmadığı tek yıl olup, o da 1847 yılıdır. Giden kaydının en fazla olduğu yıl 22 kişi ile 1851 yılıdır. En az giden kaydının düştüğü yıllar 1 kişi ile 1846 ve 1853 yıllarıdır. Giden kaydının olmadığı yıllar 1847 ve 1848 yıllarıdır.

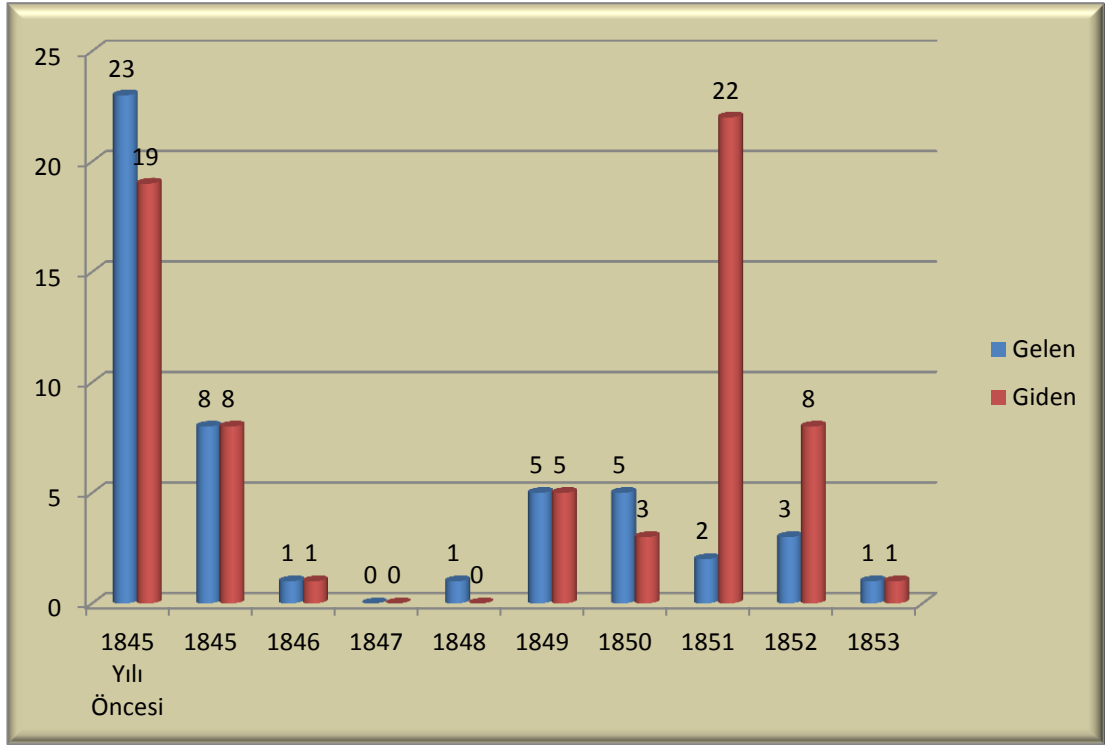
Defterde 1845 öncesi kazaya gelen veya kaza dışına giden kişiler hakkında da kayıtlar mevcuttur. 1845 öncesi gelen sayısı 23, giden sayısı ise 19 olmak üzere toplamda 42 kişi hakkında göç kaydı bulunmaktadır. 1845 öncesi belirtilen göç kayıtları, tüm göç kayıtları içerisinde % 36,20 gibi büyük bir paya sahiptir.

Yukarıda yer alan tablodaki istatistiki bilgilere bakarak kazadaki geliş ve gidişlerin mahalle ve köylere göre değerlendirmesini yapmak mümkündür. Buna göre;

- 1- 1845 yılında öncesi kazaya gelenlerin sayısı 23, kazadan gidenlerin sayısı ise 19'dir. En fazla gelen kaydının olduğu yerleşim yeri 6 kişi ile Ermeni

Mahallesi Köyü'dür. Giden kaydının en fazla olduğu yer 7 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir.

- 2- 1845 yılında kazaya gelenlerin sayısı 8, kazadan gidenlerin sayısı da 8'dir. Gelenlerin en fazla olduğu yer 4 kişi ile Kurt Pınarı Köyü'dür. Gidenlerin en fazla kaydının bulunduğu yerleşim yeri 3 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi'dir.
- 3- 1846 yılında kazaya gelen kişi sayısı 1, giden kişi sayısı da 1'dir. Bu tarihte Hacı Zekeriya Mahallesi'ne 1 kişinin geldiği, Karaca İbrahim Mahallesi'nden ise 1 kişinin gittiği kaydedilmiştir.
- 4- 1847 yılında gelen veya giden kaydı bulunmamaktadır.
- 5- 1848 yılında giden kaydı bulunmayıp, sadece Erikler Köyü'nde 1 gelen kişi kaydı bulunmaktadır.
- 6- 1849 yılında gelen kişi kaydı ve giden kişi kayıtları 5'er kişidir. Gelen kaydının en fazla olduğu yer 3 kişi ile Hadice Hatun Mahallesi, giden kaydının en fazla olduğu yer ise 2 kişi ile Erikler Köyü'dür.
- 7- 1850 yılında gelen kişi sayısı 5, giden kişi sayısı ise 3'tür. En fazla gelen kaydının olduğu yer 3 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Giden kayıtlarının olduğu yerleşim yerleri birer kişi ile Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Asılbeğli Köyü'dür.
- 8- 1851 yılında kazaya gelen kişi sayısı 2, giden kişi sayısı ise 22'dir. Gelen kaydı olan yerleşim yerleri Erikler ve Kurt Pınarı köyleridir. Giden kaydının en fazla olduğu yer 8 kişi ile Ahmedler Köyü'dür.
- 9- 1852 yılında gelen kişi kaydı 3, giden kişi sayısı ise 8'dir. Gelen kaydının olduğu yerler birer kişi ile Karaca İbrahim ve Sultan Bayezıd mahalleleri ile Asılbeğli Köyü'dür
- 10- 1853 yılında 1 gelen kişi kaydı Sultan Bayezıd Mahallesi'nde, 1 giden kişi kaydı da Kurt Pınarı Köyü'nde bulunmaktadır.

Şekil 37: Kırkkilise Kazası Giden ve Gelen Kişi Sayıları

1845 yılı sonrası giden kişi sayısının gelen kişi sayısını geçtiği yıllar 1851 ve 1852 yıllarıdır. Gelen ve giden sayısının eşit olduğu yıllar ise 1845, 1846, 1849 ve 1853 yıllarıdır. Hem gelen ve hem de giden kişi kaydının olmadığı tek yıl 1847, sadece giden kaydının olmadığı yıl ise 1848 yılıdır.

2.6.1.1. Kırkkilise Kazası'na Gelenler

Tablo 73: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerine Gelip Yerleşenlerin Geldikleri Yerler ve Sayıları

Mahallelere Gelip Yerleşenler		Köylere Gelip Yerleşenler	
Geldikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı	Geldikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı
Edirne Kazası	4	Edirne Kazası	3
Edirne Kazası Muratlı Köyü	1	Edirne Kazası Tatarlı Köyü ¹⁵⁰	1
Baba-yı Atik Kazası	1	Edirne Kazası Çeşme Köyü	1
Vize Kazası	2	Edirne Kazası Paşa Köyü	1
Vize Kazası Sergen Köyü	1	Havsa Kazası Kerameddin Köyü	1
Havsa Kazası	1	Ahyolu Kazası Tekince Köyü	2
Havsa Kazası Kostanlı Köyü	1	Ahyolu Kazası Kıran Köyü	1
Pınarhisârı Kazası	3	Ahyolu Kazası Yılanviran Köyü	4
Ahyolu Kazası Karanlıkda Köyü	1	Ahyolu Kazası Ahlatlı Köyü	1
Ahyolu Kazası Denizoba Köyü	1	Ahyolu Kazası Karaabalar Köyü ¹⁵¹	1
Antalya Nahiyesi Elmalı Kasabası	1	Ahyolu Kazası Denizoba Köyü	1
Karinâbâd Kazası	1	Tırnova Kazası	1
... (?) Kazası	1	Prizren Kazası Borata Köyü	1
Kayseri	1	Pınarhisârı Kazası	1
Eğin (Kemaliye) Kazası ¹⁵²	1	İzmir Kasabası	1
Buhara	1	Tarakda Köyü	1
İbrail Sancağı ¹⁵³	1	Bağdat	1
		... (?) Kazası	3
TOPLAM	23	TOPLAM	26

1845 öncesi ve 1845-1853 yıllarındaki gidiş ve gelişlerin toplamı 116 olup, bu sayının 49'unu gelenler, 67'sini ise gidenler oluşturmaktadır. Kırkkilise Kazası'na 11 kişi ile en fazla geliş Edirne Kazası'ndan olmuş, onu 6 kişi ile Ahyolu Kazası'ndan gelenler ve 4 kişi ile Pınarhisârı Kazası'ndan gelenler izlemiştir.

¹⁵⁰ Tatarlı Köyü günümüzde Akıncılar adıyla Kırklareli/Vize'ye bağlı bir köy konumundadır. *Köylerimiz*, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1968, s. 765.

¹⁵¹ Karaabalar Köyü günümüzde aynı isimle Kırklareli/Kofçaz'a bağlı köylerden biridir. *Köylerimiz*, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1968, s. 305.

¹⁵² Tahir sezenin "Osmanlı Yer Adları" isimli eserinde Eğin'in 1846'da Harput Eyaletine Bağlı bir kaza olduğu yazar.

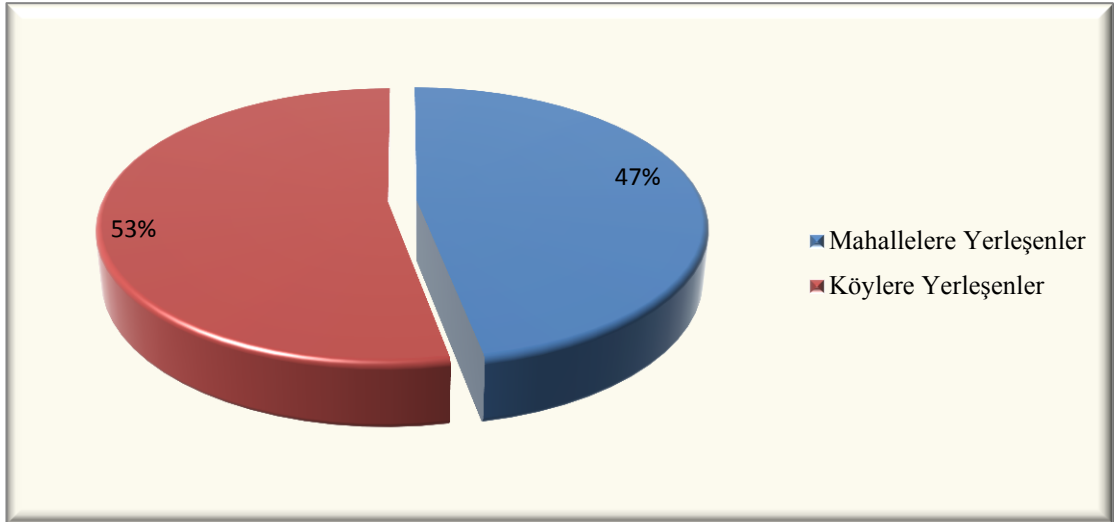
¹⁵³ Tahir Sezen'in "Osmanlı Yer Adları" adlı eserinde İbrail'in 1812'de Silistre Eyaletine Bağlı bir Sancak Konumunda olduğu yazmaktadır.

Gelenlerin en fazla yerleştikleri mahalle ise 7 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi olmuştur.

1845 öncesi de dâhil olmak üzere 1845-1853 yıllarında Kırkkilise Kazası'na gelen toplam 49 kişinin 23'ü mahallelerde ikamet ederken, 26'sı köylerde ikamet etmiştir. Mahallelere Edirne Kazası'ndan¹⁵⁴ 4, Edirne Kazası Muratlı Köyü'nden 1, Baba-yı Atik Kazası'ndan 1, Vize Kazası'ndan 2, Vize Kazası Sergen Köyü'nden 1, Havsa Kazası'ndan 1, Havsa Kazası Kostanlı Köyü'nden 1, Pınarhisârı Kazası'ndan 3, Ahyolu Kazası Karanlıkda(?) Köyü'nden 1, Ahyolu Kazası Denizoba Köyünden 1, Antalya Nahiyesi Elmalı Kasabası'ndan 1, Karinâbâd Kazası'ndan 1, ...(?) Kazası'ndan 1, Kayseri'den 1, Eğin Kazası'ndan 1, Buhara'dan 1 ve İbrail'den 1 kişi olmak üzere 17 farklı yerden toplam 23 kişi gelip yerleşmişlerdir. Mahallelere en çok gelişler ise 5 kişi ile Edirne Kazası'ndan (Edirne'ye tâbi Muratlı Köyü de dâhil) ve üçer kişi ile Pınarhisârı ve Vize kazalarından (Vize'ye tâbi Sergen Köyü de dâhil) olmuştur. Mahallelere gelen kişilerden birinin gelmiş olduğu kaza ismi ise okunamamıştır.

Köylere ise Edirne Kazası'ndan 3, Edirne Kazası'nın Tatarlı Köyü'nden 1, Çeşme Köyü'nden 1, Paşa Köyü'nden 1, Havsa Kazası'na bağlı Kerâmeddîn Köyü'nden 1, Ahyolu Kazası'na tâbi Tekince Köyü'nden 2, Kıran Köyü'nden 1, Yılanviran Köyü'nden 4, Ahlatlı Köyü'nden 1, Karaabalar Köyü'nden 1 ve Denizoba Köyü'nden 1, Tırnova Kazası'ndan 1, Prizren Kazası Borata Köyü'nden 1, Pınarhisârı Kazası'ndan 1, İzmir Kasabası'ndan 1, Tarakda Köyü'nden 1, Bağdat'tan 1 ve son olarak ismini okuyamadığımız bir kazadan ise 3 kişi olmak üzere 18 farklı yerden toplam 26 kişi gelip yerleşmiştir.

¹⁵⁴ Geldiği yer olarak sadece Edirne Kazası yazıp, köy vs. yazmadığından Edirne Merkez anlamında olabilir.

Şekil 38: Kırkkilise Kazası'na Gelenlerin Mahalle ve Köylerdeki Oranları

2.6.1.2. Kırkkilise Kazası'ndan Gidişler

Tablo 74: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinden Kaza Dışına Gidilen Yerler ve Giden Sayıları

Mahallelerden Gidenler		Köylerden Gidenler	
Gittikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı	Gittikleri Yerin İsmi	Kişi Sayısı
Edirne Kazası	6	Ahyolu Kazası	4
İstanbul	6	Ahyolu Kazası Karaabalar Köyü	1
İstanbul Çarşamba Pazarı Benlizâde Sebili Karşısı	1	Ahyolu Kazası Yılanviran Köyü	1
Baba-yı Atik Kazası	3	Edirne Kazası	3
Karinâbâd Kazası	2	Edirne Kazası Tatarlı Köyü	1
Tekfûrdağı	2	Edirne Kazasına tabi ... (?)	2
Bağdat	3	Edirne Kazası Gündüzler Köyü	3
Gelibolu	2	Kızıllağaç Kazası Yokluca Köyü	5
Trablusgarp	2	Havsa Kazası Topçular Köyü	2
İzmir	1	Havsa Kazası Hazinedâr Köyü	1
Pınarhisârı Kazası Tepe Köyü	1	Baba-yı Atik Kazası	1
Babadağı Canibi	1	Baba-yı Atik Kazasına Tabi Hazinedâr (?) Köyü	1
İsparta	1	Hamid Kazası tâbi Bedre	4
Beyrut	1	Toplam	29
Mısır/Kahire	1		
Kızanlık Kazası	1		
Tolcu Kazası	1		
Çatalca Kazası	1		
Halep	1		
... (?) İmâmete Kazası	1		
Toplam	38		

1845 yılı öncesi gidişler de dâhil olmak üzere 1845-1853 yıllarında kaza dışına giden kişi sayısı toplam 67'dir. Bu 67 kişinin ise 38'i mahallelerden, 29'u da köylerden kaza dışı yerlere gitmiş kişilerdir. Kırkkilise Kazası'ndan en çok göç edilen yer 15 kişi ile Edirne Kazası ve köyleri olmuştur. Edirne Kazası'nı 7 kişi ile İstanbul, 6 kişi ile Ahyolu Kazası ve köyleri ve 5 kişi ile Kızılağaç Kazası takip etmektedir. Kaza dışına gidişlerin en çok olduğu yerleşim yeri ise 11 kişi Ahmedler Köyü'dür.

2.6.2. Kaza İçinde Gerçekleşen Yer Değişiklikleri

1845-1854 yılları arasında kaza İçerisinde mahalleler arasında, köyler arasında, köylerden mahallelere, mahallelerden köylere veya aynı mahallede başka haneye çok sayıda gidiş ve gelişler mevcuttur. Mahalleler arasında gidişler için genellikle nakl, reft, gelişler için ise âmed ibaresi kullanılmıştır. Bununla beraber sayıları çok az da olsa bazı yerlerde başka yerden gelenler için âmed ibaresi yerine nakil ibaresi kullanılmıştır. Örneğin; Karaca İbrahim Mahallesi 49 numaralı hanede ikamet eden Fıçıcı Derviş Ahmet bin Veli 1850'de Cami-i Kebir Mahallesinden söz konusu mahalleye gelmiş olmasına rağmen nakl ibaresi kullanılmıştır. Aynı hanede gerçekleşen yer değişikliklerinde bir sonraki kişi de aynı yere gitmiş veya aynı yerden gelmişse, onun da aynı özelliği taşıdığını ifade eden “ *bu dahî*” veya “*bu dahî ma'an*” ibaresi kullanılmıştır.

Aynı mahalle veya köy içerisinde bir haneden başka bir haneye olan geçişlerde nakil veya reft ibaresi ile gittiği yer belirtilirken, aynı şekilde gittiği hanede de o kişinin bu haneye hangi haneden geldiğini belirtmek amacıyla “*âmed*” ibaresi ile geldiği hane ve tarihi de belirtilmiştir. Ayrıca gidiş ve gelişler için “*yoklama*” ile başlayan ve gittiği veya geldiği yer ile tarihi yazan bir ibare de bulunmaktadır. Örneğin Cami-i Kebir Mahallesi'nde 44 numaralı haneden 41 numaralı haneye geçen kişi için “Reft: Mahalle-i mezbûrda hane 41'e nakl ettiği- Fî sene 1268” ibaresi yer almış, buna ek olarak gittiği yerde de bu kişi için “Yoklama mahalle-i mezbûrda hane 44 kayd şüd-Fî sene 1268” ibaresi yazılmıştır. Bu ibare muhtemelen o kişinin aynı mahallede 44 numaralı hanede bir kez kaydedildiğinden, aynı kişinin ikinci kez sayılmamasını ifade eden bir manada kullanılmıştır.

Kaza içi yer değişikliklerinde bir yerden başka bir yere giden kişiler genellikle gittikleri yerlerde de nüfus memurlarınca bir kez daha kaydedilmişlerdir. Fakat nüfus

memurları bu kişilerin boy, sakal-bıyık ve yaş gibi özellikleri ile kişilerin kendi isimlerini veya babalarının isimlerini aynı şekilde kaydetmediği tespit edilmiştir. Ayrıca bazı kişilerin gittikleri yerlerde nüfus memurlarınca hiç kaydedilmedikleri dahi tespit edilmiştir. Tüm bunların yanında kaza içi yer değiştiren kişilerin gittikleri yerlerde farklı lakaplar veya vasıflar (damat, oğulluk vs.) aldıkları da görülmüştür. Tespit ettiğimiz bu ve bu gibi özelliklere sahip kişileri mahalle ve köylere göre sıralarsak;

- 1- Cami-i Kebir Mahallesi'nde 15 numaralı hanede yer alan orta boylu kır sakallı Hafız Süleyman bin Mehmet (45) naklettiği Sultan Bayezıd Mahallesi'nde orta boylu kır sakallı Süleyman bin Mehmet olarak kaydedilmiş olup, "hâfız" lakabı ise belirtilmemiş, yaş ve diğer özellikleri ise aynen kaydedilmiştir. Cami-i Kebir'de 28 numaralı hanede ikamet eden babalığı orta boylu kumral sakallı Derviş Ahmet bin Veli (46) naklettiği Karaca İbrahim Mahallesi'nde Derviş lakabı yanında burada bir de Fıçıncı lakabı almış, ayrıca "babalık" lakabı da 28. haneden ayrıldıktan sonra doğal olarak kaydedilmemiştir.

Cami-i Kebir Mahallesi 29 numaralı hanede yer alan orta boylu karaca sakallı Ahmet bin Ahmet (45), gitmiş olduğu Karakaş Mahallesi'nde ise uzunca boylu kumral sakallı Tüfenkçi Ahmet bin Ahmet (45) olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi bu kişinin gittiği yerde hem sakal tarifi hem de boy tarifi farklı bir şekilde yapılmış, ayrıca bu kişi gittiği yerde isminin önüne bir de meslek içerikli bir lakap da almıştır.

Cami-i Kebir Mahallesi 30 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu köse sakallı Tahir Efendi bin Mustafa (40) gitmiş olduğu Koyun Kâfiri Köyü'nün 16 numaralı hanesinde uzun boylu olarak değil, orta boylu olarak kaydedilmiştir. Cami-i Kebir'de 31 numaralı hanede ikamet eden uzunca boylu ter bıyıklı Nalband Yusuf (23) gitmiş olduğu Sultan Bayezıd Mahallesi hane 86'da orta boylu kumral bıyıklı Yusuf (23) olarak kaydedilmiş, yani hem bıyığı hem de boyu farklı bir şekilde kaydedilmiştir. Cami-i Kebir Mahallesi 33 numaralı hanede yer alan uzun boylu sarı bıyıklı Ali bin İbrahim (33) gitmiş olduğu Karaca İbrahim Mahallesi 10 numaralı hanede uzun boylu az ter bıyıklı Ali bin İbrahim (33) olarak kaydedilmiştir. Yine 41 numaralı hanede ikamet eden uzun

boylu ter bıyıklı Salim bin Ahmet (22), Muhsin ve Hüseyin adlı iki oğluyula aynı mahallenin 44 numaralı hanesine nakletmiş olup, gitmiş olduğu hanede uzun boylu ter bıyıklı Esmer Salim (22) olarak kaydedilmiştir. Ancak oğullarından Hüseyin gittikleri hanede hiçbir değişiklik yapılmadan kaydedilmiş iken, diğer oğlu Muhsin ile ilgili ise herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Cami-i Kebir Mahallesi hane 52'de yer alan orta boylu Aylak Ahmet bin Süleyman aynı mahallenin 77 numaralı hanesinde gittiklerinde çırağı uzun boylu Aylak Ahmet bin Süleyman olarak kaydedilmiştir. 74. hanede yer alan uzun boylu ter bıyıklı Ali (20) naklettiği Hacı Zekeriya Mahallesi 78 numaralı hanede ise orta boylu ter bıyıklı Kürt Ali bin Kör (?) Ahmet olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi hem boyu farklı olarak kaydedilmiş hem de gittiği yerde menşe bildiren yeni bir lakap almış, ayrıca babasının ismi de zikredilmiştir.

- 2- Karakaş Mahallesi 22 numaralı hanede yer alan uzun boylu kumral bıyıklı Hasan bin Ahmet (35) ile oğlu Mehmet (12) ve Hüseyin (1) gittikleri Hadice Hatun Mahallesi 37 numaralı hanede oğullarından Mehmet kaydedilmemiş, diğer oğlu Hüseyin ise Hasan ismi ile kaydedilmiştir. Karakaş Mahallesi'nde 55 numarada kiracı konumunda olan orta boylu kara bıyıklı Hüseyin bin Hasan (38), oğlu Sâlih (7) ve Hüseyin (3) ile Doğice Mahallesi 30 numaralı haneye nakletmiş oldukları yazmasına rağmen bu kişilerle ilgili herhangi bir kayda rastlanmamıştır. Ayrıca bu kişilerin 30 numaralı haneye gittikleri yazmakta, fakat Doğice Mahallesi'nde ise toplam 28 adet hane bulunmaktadır. Yine Karakaş Mahallesi 93 numaralı hanede yer alan orta boylu az sarı bıyıklı Mehmet Arif bin Süleyman (23) ve oğlu Ahmet gittikleri Karaca İbrahim Mahallesi hane 72'de orta boylu sarı bıyıklı Arif Mehmet bin Süleyman (23) olarak kaydedilmiş, oğlu Ahmet ile ilgili bir kayıt ise bulunmayıp, aynı yaşlarda Mehmet adında bir oğlunun var olduğu yazmaktadır.
- 3- Karaca İbrahim Mahallesi 2 numaralı hanede ikamet eden orta boylu az kumral bıyıklı Mehmet bin Süleyman (22) gittiği Sultan Bayezid Mahallesi 14 numaralı hanede uzunca boylu kumral bıyıklı Mehmet bin Süleyman (22) olarak kaydedilmiştir. 4 numaralı hanede yer alan uzun boylu sarı bıyıklı Hüseyin bin Mehmet (35) adlı kişinin Cami-i Kebir

Mahallesi'ne nakl etmiş olduğu kaydedilmişse de Cami-i Kebir'de bu isim ve özellikte bir kişi kaydı bulunmamaktadır. Karaca İbrahim Mahallesi 10 numaralı hanedeki uzun boylu az ter bıyıklı Ali bin İbrahim (33) de Cami-i Kebir Mahallesi hane 33'e nakl etmiş, orada ise uzun boylu sarı bıyıklı Ali bin İbrahim olarak kaydedilmiştir. Yaşı da yine 33 olarak kaydedilmiştir. Bu örnekte de olduğu gibi Karaca İbrahim Mahallesinde ter bıyıklı olarak nitelendirilen bu kişi gitmiş olduğu yerde yaşının da aynı şekilde yazılmasına rağmen sarı bıyıklı olarak kaydedilmiştir. Karaca İbrahim'de 46 numaralı hanede yaşayan orta boylu kır sakallı Hacı Mehmet bin Osman (55) ve hizmetkârı orta boylu şâbb-ı emred Hasan (12) gitmiş oldukları Doğice Mahallesi 20 numaralı hanede Mehmet bin Osman (55) aynı şekilde kaydedilirken, hizmetkârı ise bu sefer çırağı orta boylu şâbb-ı emred Hasan (12) olarak kaydedilmiştir. Karaca İbrahim Mahallesi 46 numaralı hanede ikamet eden orta boylu sarı bıyıklı Mustafa bin Ahmet (29) ise gittiği Hadice Hatun Mahallesi 4 numaralı hanede isminin başında "Bağcı" lakabı ile kaydedilmiş, yaşı ise 29 yaş değil, 26 yaş olarak kaydedilmiştir. Karaca İbrahim Mahallesi 54 numaralı hanede ikamet eden orta boylu kumral sakallı Mustafa bin Ahmet (31) ile oğlu Ahmet'in (5) Hadice Hatun Mahallesi'ne, 60 numaralı hanede ikamet Mustafa bin Mehmet (44) ile oğlu şâbb-ı emred Sâlih 'in (8) Koyun Kâfiri Köyü'ne ve 65 numaralı hanede yer alan ve bu hanede evlatlık (oğulluk) olan İsmail bin Mehmet (2) adlı kişinin Hadice Hatun Mahallesi'ne gittiği yazmakta, fakat bu kişilerle ilgili gittikleri yerlerde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

- 4- Doğice Mahallesi 3 numaralı hanedeki orta boylu kumral sakallı Arabacı Osman bin Abdullah (Yaşı belirtilmemiştir) ve oğulları Aylak Ömer (15) ve Ahmet (12) Hadice Hatun Mahallesi 26 numaralı haneye gitmiş olup, orada ise orta boylu kumral bıyıklı Osman bin Abdullah olarak kaydedilmiş, yaşı ise 40 olarak belirtilmiştir. Yani Doğice Mahallesi'nde yaşı belirtilmeyen bu kişinin gittiği yerde ise yaşı 40 olarak kaydedilmiştir. Oğulları orta boylu Aylak Ömer (15), Şâbb-ı Emred Ahmet (12) olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü üzere oğulları da boy ve sakal-bıyık ifade eden yeni nitelikler ile kaydedilmiştir. Doğice Mahallesi 14 numaralı hanede oturan uzun boylu sarı bıyıklı Rençber Ahmet bin Ali

(27), biri 3 yaşında diğeri 1845 doğumlu olan Ali adlarında 2 oğlu ile birlikte 1851 yılında Hadice Hatun Mahallesi'ne nakletmiş olup, gittikleri 3 numaralı hanede Ahmet bin Ali "rençber" lakabı ile kaydedilmemiş, oğullarından 3 yaşındaki Ali 4 yaşında olarak kaydedilmiş, 1845 doğumlu diğeri oğlu Ali ise Mustafa adı ile kaydedilmiştir. Doğice Mahallesi'nin 25. hanesinde kiracı olan uzunca boylu sarı bıyıklı Mustafa bin Ömer (25) naklettiği Hadice Hatun Mahallesi 20 numaralı hanede uzun değil orta boylu olarak kaydedilmiştir. Ayrıca gittiği yerde yine kiracı olup olmadığı da belirtilmemiştir. 28 numaralı hanede yer alan ve yine kiracı statüsünde olan orta boylu kara bıyıklı Bağcı Mehmet bin Yakup'un da (36) gitmiş olduğu Hadice Hatun Mahallesi hane 40'ta kiracı niteliği kaydedilmemiş, yaşı ise 36 olarak değil, 3¹⁵⁵ olarak kaydedilmiştir. Kiracı yazmaması ise ya nüfus memuruna bu kişilerin gittikleri yerde de kiracı oldukları bilgisi verilmemesi veya nüfus memurunun ihmali nedeniyledir.

- 5- Sultan Bayezıd Mahallesi 5 numaralı hanede yer alan Asakir-i Mansure tekaütlerinden orta boylu kumral bıyıklı Hüseyin bin Sâlih (29), gitmiş olduğu Karaca İbrahim Mahallesi 41 numaralı hanede Asakir-i Mansure tekaüdü yerine sadece Tekâüt Hüseyin bin Salih (29) olarak kaydedilmiştir. 21 numaralı hanede ikamet eden kiracı konumundaki uzunca boylu sarı bıyıklı İsmail bin Mustafa (32) aynı mahallede 2 numaralı haneye gittiğinde ise "Kiracı" vasfı olmadan kaydedilmiştir. Sultan Bayezıd'de 36 numaralı hanedeki uzun boylu aksakallı Hasan bin Yusuf (65) ve oğlu orta boylu çâr-ebrû Sadık bin Hasan'ın (17) 1845 yılında Yündalan Köyü'ne naklettiği yazsa da Yündalan Köyü'nde bu kişilerle ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Bununla beraber oğlu Sadık'ın ise 1853 yılında Hacı Zekeriya Mahallesi'ne naklettiği yazmakta olup, bu kişi orada orta boylu şâbb-ı emred Sadık bin Hasan (17) olarak kaydedilmiştir. Sultan Bayezıd Mahallesi 38 numaralı hanede evlatlık olan uzunca boylu çâr-ebrû Eskici Emin bin Hüseyin (26), gitmiş olduğu Karaca İbrahim Mahallesi 59 numaralı hanede oğulluk vasfı dışında diğeri tüm özellikleri aynı şekilde kaydedilmiştir. Sultan Bayezıd Mahallesi 44 numaralı hanede, hane reisinin çırağı uzunca boylu Aylak Hüseyin bin

¹⁵⁵ Muhtemelen bir rakam hataen unutulması sonucu bu şekilde kaydedilmiştir.

Kanber (16) gitmiş olduğu Hacı Zekeriya Mahallesi 27 numaralı hanede uzunca boylu aylak Hüseyin bin Ahmet olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi çırak vasfı başka haneye gitmesi nedeniyle doğal olarak belirtilmemiş, baba adı ise Kanber yerine Ahmet olarak kaydedilmiştir. Sultan Bayezid Mahallesi 51 numaralı hanede yer alan uzun boylu kır sakallı Mehmet Ağa bin Mustafa (46) ve oğlu Ahmet'in Karakaş Mahallesi'ne ve aynı mahallenin 80 numaralı hanesinde yer alan orta boylu sarı bıyıklı Etbâ'i Mustafa bin Osman'ın (46) ise Doğice Mahallesi'ne naklettikleri yazsa da söz konusu yerlerde bu isimlerde herhangi bir kişi kaydına rastlanmamaktadır. Hane 87'de yer alan orta boylu kır sakallı Süleyman bin Mehmet (45) ise gitmiş olduğu Cami-i Kebir Mahallesi'nde isminin önüne "Hafız" lakabı eklenerek kaydedilmiştir.

- 6- Hadice Hatun Mahallesi 3 numaralı hanede ikamet eden orta boylu sarı bıyıklı Ahmet bin Ali ile Mustafa ve Ali adlı 2 oğlunun Karakaş Mahallesi'ne, aynı mahallenin 30 numaralı hanesinde yer alan Sâlih'in Karaca İbrahim Mahallesi'ne ve hane 37'de ikamet eden orta boylu kumral sakallı Bağcı İbrahim bin Ahmet'in ise Karaca İbrahim Mahallesi'ne naklettiği belirtilmişse de söz konusu mahallelerde bu isimlerde herhangi bir kişi kaydı bulunmamaktadır. Aynı mahallenin 16 numaralı hanesindeki orta boylu aylak Halil bin Ali (13) gitmiş olduğu Cami-i Kebir Mahallesi 75 numaralı hanede Damadı orta boylu şâbb-ı emred Halil bin Ali olarak kaydedilmiştir. Bu kayıttan bu kişinin evlenerek söz konusu haneye "İç güveyi" olarak gittiği anlaşılmakta, ayrıca gittiği yerde "Aylak" lakabının kullanılmayıp "Şâbb-ı emred" lakabının kullanıldığı da göze çarpmaktadır. 30 numaralı hanede yer alan uzun boylu sarı bıyıklı Hüseyin bin Hüseyin gitmiş olduğu Karakaş Mahallesi 55 numaralı hanede Kiracı olarak kaydedilmiş, ayrıca sarı bıyıklı olarak tarif edilen kişi gittiği yerde kara bıyıklı olarak nitelendirilmiş, diğer özellikleri ise aynen kaydedilmiştir. Yine 39 numaralı hanede yer alan uzun boylu kumral bıyıklı Bekçi Makulesinden Mustafa bin Veli (28) ise gittiği Doğice Mahallesi 11 numaralı hanede boyu "uzunca" olarak nitelendirilmiş, bekçi olduğu bilgisi ise kaydedilmemiş, diğer özellikleri ise aynen kaydedilmiştir.

- 7- Hacı Zekeriya Mahallesi 17 numarada yer alan orta boylu kumral bıyıklı Bağcı Hüseyin bin Hasan (28), gitmiş olduğu Sultan Bayezid Mahallesi 42 numaralı hanede meslek belirten Bağcı lakabı hâricinde diğer tüm özellikleri aynen kaydedilmiştir. 44 numaralı hanedeki orta boylu sarı bıyıklı Hizmetkâr Arif bin Abdullah (38), üvey oğlu şâbb-ı emred Ali (8) ve diğer oğlu Mehmet ile Karaca İbrahim Mahallesi 57. haneye nakletmiş olup, burada Hizmetkâr lakabı kaydedilmemiş, ayrıca üvey oğlu Ali ise Sâlih bin Ali olarak kaydedilmiştir. Hacı Zekeriya Mahallesi 46 numaralı hane reisinin tebaasından olan Şâbb-ı emred Ahmet bin Osman (10) ise aynı mahallenin 80. hanesine nakletmiş olup, orada orta boylu Aylak Ahmet bin Osman (10) olarak kaydedilmiştir. Yani gittiği hanede “Tebaa” vasfı ile “Şâbb-ı emred” lakabı yazılmayıp, “Aylak” lakabı eklenmiş, ayrıca boy tarifi de yapılmıştır. Aynı mahallenin 53 numaralı hanesinde yer alan uzunca boylu ter bıyıklı Sâlih (22), gitmiş olduğu Cami-i Kebir Mahallesi 62 numaralı hanede uzunca boylu olarak değil, orta boylu olarak kaydedilmiştir. Yine 49 numaralı hanedeki kısa boylu kumral bıyıklı Mûy-tâb Emir Ali (24) aynı mahallenin 6 numaralı hanesine gitmiş olup, orada ise orta boylu kumral bıyıklı Ali bin Hacı Mustafa olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi iki isme sahip olan bu kişi gittiği yerde tek isimli olarak kaydedilmiş, mûy-tâb olan bu kişinin mesleği belirtilmemiş, ayrıca kısa olan boyu orta olarak nitelendirilmiştir. 64 numaralı hanede yer alan ve bu hanenin reisinin damadı olan uzun boylu az kumral bıyıklı Debbağ Süleyman bin Ahmet (27), 5 ve 3 yaşlarındaki Mehmet isimli iki oğlu ile Dellakzâde Mahallesi 27 numaralı haneye nakletmiş olup, Süleyman bin Ahmet’in boyu orta, bıyığı ise az kumral olarak kaydedilmiş, Debbağ olan lakabı ise belirtilmemiştir. Oğullarından 5 yaşında olan Mehmet gittiği yerde aynen kaydedilmişken, 3 yaşındaki diğer oğlu Mehmet ise Mustafa ismi ile kaydedilmiştir.
- 8- Dellakzâde Mahallesi’nde 23 numaralı hanede yer alan orta boylu sarı bıyıklı Mehmet bin Hüseyin (38) gitmiş olduğu Hacı Zekeriya Mahallesi 70 numaralı hanede 28 yaşında olarak kaydedilmiş, diğer özellikleri ise aynen yer almıştır. Dellakzâde Mahallesi 25 numarada yer alan uzun boylu kumral bıyıklı Rençber Mehmet Şakir bin Abdullah (25) Sultan

Bayezıd Mahallesi 80 numaralı haneye nakletmiş olup, orada orta boylu olarak kaydedilmiş, diğer özellikleri ise aynen belirtilmiştir.

- 9- Karahıdır Köyü 15 numaralı hanede ikamet eden orta boylu kumral bıyıklı Muhsin bin Ali (70) ile oğlu Mehmet'in (8) Karaca İbrahim Mahallesi'ne naklettiği yazmakta, fakat bu isimlerde herhangi bir kişi kaydı bulunmamaktadır. Aynı köyün 18 numaralı hane reisinin damadı olan yani burada iç güveyi olarak ikamet eden orta boylu sarı bıyıklı Süleyman bin Abdullah (20), oğlu Ali ile birlikte Asılbeğli Köyü 37 numaralı haneye nakletmiş olup, orada ise orta boylu kumral bıyıklı Süleyman bin Abdullah (20) olarak kaydedilmiştir. Yani bu kişi bu haneye taşınarak iç güveyi olan konumundan kurtulmuştur. Bununla beraber daha önce sarı bıyıklı olarak kaydedilen bu kişi burada ise kumral bıyıklı olarak kaydedilmiş, oğlu ise herhangi bir değişikliğe uğramadan aynen kaydedilmiştir.
- 10- Kadı-i Kebir Köyü 16 numaralı hanede yer alan oğlu Hüseyin (2) Karaca İbrahim Mahallesi 39 numaralı haneye nakletmiş ve orada ise oğulluğu Hüseyin bin Ahmet (2) olarak kaydedilmiştir. Ancak bu kişinin öz babasının adı İbrahim olmasına rağmen burada Ahmet diye kaydedilmiştir. Görüldüğü üzere 2 yaşındaki Hüseyin adlı bu kişi 16 numaralı hanede öz babasının yanında iken, ayrıca öz babasının öldüğüne dair bir kayıt da bulunmuyor iken, Karaca İbrahim Mahallesi 39 numaralı hanede ikamet eden 40 yaşındaki uzunca boylu kara sakallı Mehmet Çavuş bin İsmail'e evlatlık olarak verilmiştir.
- 11- Erikler Köyü 55 numaralı hanede yer alan oğlu Mustafa (9) adlı kişi Elmacık Mahallesi hane 26'ya nakl etmiş olup, orada Damadı Aylak Mustafa bin Ali olarak kaydedilmiştir. Bu kayıttan Mustafa adlı bu kişinin evlenerek Elmacık Köyü 26 numaraya iç güveyi olarak gittiği anlaşılmakta, ayrıca gittiği bu yerde aylak lakabını aldığı da görülmektedir. Yine 67 numaralı hanede yer alan orta boylu köse kır sakallı İmâm Ebubekir bin İsa (45), gitmiş olduğu Karakaş Mahallesi 86 numaralı hanede orta boylu köse sakallı Bekir Efendi bin İsa (45) olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi bu kişinin gittiği yerde hem Ebubekir olan ismi burada yalnızca Bekir olarak kaydedilmiş hem de İmam vasfı da çıkarılarak onun yerine Efendi niteliği eklenmiştir. Ayrıca daha önce köse

kır olarak tarif edilen sakalı burada ise sadece köse olarak kaydedilmiştir. Erikler Köyü 79 numaralı hanede yaşayan uzun boylu siyah sakallı Süleyman bin Hüseyin (40) ile oğlu Abdülkâdir (2) ile Osman'ın (1849 doğumlu) Ahmedce Köyü'ne naklettiği yazmakta, fakat Ahmedce Köyü'nde bu isimlerde herhangi bir kişi kaydına rastlanmamaktadır.

12- Keşirlik Köyü 29 numaralı hanede ikamet eden orta boylu müzellef sakallı Selim bin Mustafa (35) gitmiş olduğu Erikler Köyü 67 numaralı hanede müzellef sakallı olarak değil, kumral sakallı olarak kaydedilmiş, diğer özellikleri ise aynen yer almıştır.

13- Yündalan Köyü 19 numaralı hanede ikamet eden orta boylu ter bıyıklı Mustafa (21) adlı kişinin Karaca İbrahim'e nakletmiş olduğu belirtilmiş, ancak bu isimde herhangi bir kişi kaydı bulunmamaktadır. Ayrıca zaten Karaca İbrahim Mahallesi'nde, Yündalan Köyü'nden hiçbir gelen kaydı dahi bulunmamaktadır.

2.6.2.1. Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş ve Gelişler

Aşağıda yer alan tabloda 1845-1854 yılları arasında mahalle ve köylerden diğer kaza içi yerleşim yerlerine göç edenlerin sayıları gösterilmiştir.

Tablo 75: 1845-1854 Yıllarında Kaza İçinde Gerçekleşen Gidiş-Gelişlerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Gidişler			Gelişler		Toplam
		Aynı Mahallede	Farklı Mahalle	Köy	Mahalle	Köy	
Mahalleler							
1	Cami-i Kebir	5	17	2	3 ¹⁵⁶	-	27
2	Karakaş	-	10	-	6	3	20
3	Karaca İbrahim	-	10	2	11	2	30
4	Doğice	-	8	-	4	-	12
5	Sultan Bayezid	2	8	2	13	-	26
6	Hadice Hatun	-	12	-	11	-	24
7	Hacı Zekeriya	2	12	-	6	1	21
8	Dellakzâde	-	3	-	3	-	6
9	Yapraklı	-	-	-	-	-	-
Köyler							
1	Asılbeğli	-	-	1	-	3	4
2	Koyun Kâfiri	-	-	1	2	-	3
3	Karahıdır	-	2	2	3	-	7
4	Ahmedce	-	-	-	-	-	-
5	Kadı-i Kebir	-	-	1	-	-	1
6	Elmacık	-	-	-	1	1	2
7	Erikler	-	4	2	-	3	9
8	Kurt Pınarı	-	-	-	-	-	-
9	Ermeni Mahallesi	-	-	-	-	-	-
10	Keşirlik	-	3	-	5	-	9
11	Ahmedler	-	-	-	1	-	1
12	Demirci Halil	-	-	-	-	-	-
13	Yündalan	-	-	1	-	-	1

¹⁵⁶ Koyu renkle belirtilen sayılar geldikleri yer belirtilmeyen kişileri ifade eder.

Cami-i Kebir Mahallesi'nde 5 kişi aynı mahalle içerisinde farklı hanelere, 18 kişi farklı mahallelere, 2 kişi ise köylere gidiş yapmış olup, bunların toplamı 25'tir. Gelenlerin 6'sı ise farklı mahallelerden adı geçen mahalleye gelmiştir. Ancak bu 6 kişiden 4'ünün geldiği yer tespit edilememiştir. Cami-i Kebir Mahallesi'nden farklı mahallelere gidenlerden 4'ü Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 6'sı Sultan Bayezid Mahallesi'ne, 2'si Hacı Zekeriya Mahallesi'ne ve 1'i ise Karakaş Mahallesi'ne gidiş yapmıştır. Aynı mahalle içerisinde 44 numaralı haneden 3 kişi 41 numaralı haneye, 52 numaralı hanede bulunan 1 kişi 77 numaralı haneye ve 18 numaralı hanede yer alan 1 kişi de 69 numaralı haneye nakletmiştir. Cami-i Kebir 'den 2 kişi de Koyun Kâfiri Köyü'ne nakletmiştir. Gelen kişilerden 1'i Hadice Hatun, 1'i Hacı Zekeriya, 1'i de Sultan Bayezid Mahallesi'nden gelmiştir. Gelenlerden 3 numaralı hanedeki Mustafa bin Hüseyin ve 2 oğlu ile 15 numaralı hanede yer alan Sâlih bin İbrahim'in geldikleri yer tespit edilememiştir. Köylerden ise herhangi bir geliş kaydı bulunmamaktadır.

Karakaş Mahallesi'nden köylere ve mahalle içerisinde bir haneden başka bir haneye gidiş bulunmamakta, 10 kişinin ise farklı mahallelere gittiği görülmektedir. Bunlardan 3'ü Hadice Hatun Mahallesi'ne, 3'ü Doğice Mahallesi'ne, 2'si Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 1'i de Hacı Zekeriya Mahallesi'ne nakl etmiştir. Bunların hâricinde başka mahalleye nakl eden 1 kişi daha mevcûd olup, bu kişinin nakl etmiş olduğu mahallenin ismi ise okunamamıştır. Gelen kişilerin sayısı toplam 10 adet olup, bunun 3'ü köylerden, 7'si mahallelerden gelmiştir. Mahallelerden gelenlerden 2'si Sultan Bayezid Mahallesi'nden, 4'ü Cami-i Kebir Mahallesi'nden geliş yapmıştır. 118 numaralı hanede yer alan İbrahim bin Mustafa'nın ise geldiği yer tespit edilememiştir. Köylerden toplam 3 kişi geliş yapmış olup, bu kişiler Erikler, Asılbeğli ve Elmacık olmak üzere 3 farklı köyden gelenleri oluşturmaktadır.

Karaca İbrahim Mahallesi'nden giden kişilerin toplamı 12, farklı yerlerden söz konusu mahalleye gelenlerin toplam kişi sayısı ise 19'dur. Gidenlerin 10'u mahallelere, 2'si ise köylere nakl etmiştir. Mahalle içerisinde haneden haneye nakil ise bulunmamaktadır. Farklı mahallelere gidenlerden 4'ü Hadice Hatun Mahallesi'ne, 3'ü Cami-i Kebir Mahallesi'ne, 2'si Doğice Mahallesi'ne ve 1'i de Sultan Bayezid Mahallesi'ne nakletmiştir. Köylere gidenlerden 2'si de Koyun Kâfiri Köyü'ne gitmiştir. Karaca İbrahim Mahallesi'ne gelenlerden 3'ü Hacı Zekeriya, 3'ü Sultan Bayezid, 2'si Hadice Hatun, 1'i Dellakzâde ve 1'i Karakaş, 1'i de Cami-i

Kebir Mahallesi'nden gelmiştir. 5 kişinin ise geldikleri yer belirtilmemiştir. Köylerden söz konusu mahalleye gelen 1 kişi Kadı-i Kebir, 1 kişi de Erikler Köyü'nden gelmiştir.

Doğice Mahallesi'nde 8 kişi farklı mahalleye gitmiş, 4 kişi ise başka bir mahalleden adı geçen mahalleye gelmiştir. Gidenlerin 8'i de Hadice Hatun Mahallesi'ne nakletmiş, gelenlerden 2'si Karaca İbrahim Mahallesi'nden, 2'si Hadice Hatun Mahallesi'nden adı geçen mahalleye gelmiştir. Köylerden gidiş-geliş ise bulunmamaktadır.

Sultan Bayezıd Mahallesi'nden farklı mahalleye ve köye gidenlerin sayısı toplam 10, aynı mahallede bir haneden başka haneye giden kişi sayısı 2, farklı yerlerden mahalleye gelenlerin sayısı ise toplam 12'dir. Aynı mahalle içerisinde 2 kişi 21 numaralı haneden 3 numaralı haneye gitmiş, farklı mahalleye gidenlerden 2'si Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 2'si Karakaş Mahallesi'nde, 2'si Cami-i Kebir Mahallesi'ne, 1'i Doğice Mahallesi'ne ve 1'i de Hacı Zekeriya Mahallesi'ne nakletmiştir. 2 kişi ise Yündalan Köyü'ne gitmiştir. Gelenlerden 6'sı Hacı Zekeriya Mahallesi'nden, 6'si Cami-i Kebir Mahallesi'nden ve 1'i de Karaca İbrahim Mahallesi'nden gelmiştir. Gelen kişilerden 1'inin (hane 42'deki 1. kişi) ise geldiği yer ile ilgili bilgi yoktur.

Hadice Hatun Mahallesi'nden toplam 12 kişi farklı mahalleye gitmiş, toplam 12 kişi ise farklı mahallelerden adı geçen mahalleye gelmiştir. Hadice Hatun'dan 4 kişi Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 5 kişi Karakaş Mahallesi'ne, 2 kişi Doğice, 1 kişi de Cami-i Kebir Mahallesi'ne gitmiştir. Hadice Hatun Mahallesi'ne gelen kişilerden 6'sı Doğice, 3'ü Karaca İbrahim ve 2'si de Karaca İbrahim Mahallesi'nden gelmiştir. 1 kişinin (hane 16 2. kişinin) ise geldiği yer hakkında bilgi yoktur.

Hacı Zekeriya Mahallesi içerisinde haneden haneye giden kişi sayısı 2, farklı mahallelere gidenlerin sayısı ise toplamda 12'dir. Aynı mahalle içerisinde 1 kişi 46 numaralı haneden 80 numaralı haneye, 1 kişi de 49. haneden 6. haneye gitmiştir. Farklı mahalleye gidenlerden 5'i Sultan Bayezıd'e, 3'ü Karaca İbrahim'e, 3'ü Dellakzâde Mahallesi'ne ve 1'i de Cami-i Kebir Mahallesi'ne nakletmiştir. Hacı Zekeriya Mahallesi'ne gelenlerin 2'si Cami-i Kebir Mahallesi'nden, 2'si Sultan Bayezıd, 1'i Karakaş ve 1'i de Sultan Bayezıd Mahallesi'nden gelmiştir. Köylerden gelen ise 1 kişi olup, o kişi de Koyun Kâfiri Köyü'nden gelmiştir.

Dellakzâde Mahallesi'nden 2 kişi Hacı Zekeriya Mahallesi'ne, 1 kişi de Sultan Bayezıd Mahallesi'ne nakletmiş, adı geçen mahalleye ise Hacı Zekeriya Mahallesi'nden 3 kişi gelmiştir.

Yapraklı Mahallesi'nde ise kaza içi gidiş ve geliş bulunmamaktadır.

Asılbeğli Köyü'nden 1 kişi Karakaş Mahallesi'ne nakletmiş, adı geçen köye 2 kişi Karahıdır Köyü'nden, adını okuyamadığımız başka bir köyden ise 1 kişi gelmiştir.

Koyun Kâfiri Köyü'nden 1 kişi Hacı Zekeriya Mahallesi'ne giderken, 2 kişi ise Cami-i Kebir Mahallesi'nden adı geçen köye gelmiştir.

Karahıdır Köyü'nden 2 kişi Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 2 kişi Asılbeğli Köyü'ne gitmiştir. Gelenlerden ise 2'si Karaca İbrahim Mahallesi'nden, 1'i de Hacı Zekeriya Mahallesi'nden gelmiştir.

Ahmedce Köyü'nde kaza içi herhangi bir yer değişikliği bulunmamaktadır.

Kadı-i Kebir Köyü'nden nakil eden 1 kişi olup, o kişi de Karaca İbrahim Mahallesi'ne nakletmiştir.

Elmacık Köyü'ne gelen kişi sayısı 2 olup, 1'i Erikler Köyü'nden gelmiş olup, 56 numaralı hanedeki kişi için ise “*Âmed tahrir mande*” yazıp geldiği yer hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

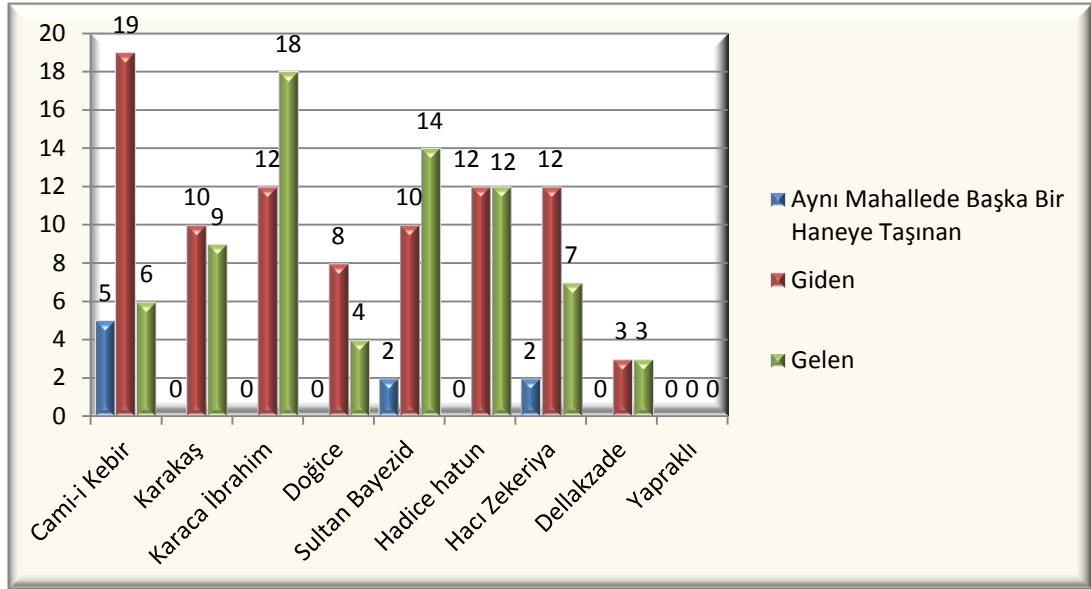
Erikler Köyü'nden 1 kişi Karakaş, 1 kişi Karaca İbrahim Mahallesi'ne, 1 kişi Elmacık Köyü, 3 kişi ise Ahmedce Köyü hane 16'ya nakl etmiştir. Gelen kişi sayısı ise 3 olup bu kişiler Keşirlik Köyü'nden gelmişlerdir.

Kurt Pınarı ve Ermeni Mahallesi köylerinde kaza içi giden veya gelen kaydı bulunmamaktadır.

Keşirlik Köyü'nden 3 kişi Erikler Köyü'ne gitmiş olup, adı geçen köye gelen 5 kişinin ise geldikleri yer belirtilmemiştir. Bu kişilerden 2'si 3 numaralı hanedeki Kanber bin Mustafa ve Tâhir, 1'i 46 numaralı hanedeki Şerif bin Emin olup, bu kişiler için sadece “*Âmed Tahrir Mânde*” ibaresi ile tarihi yazılmıştır. 9 Numaralı hanedeki İbrahim bin Abdi ile 14 numaralı hanedeki Halil bin Mustafa için ise “*Âmed kayd şüd*” ve tarihi yazılmıştır.

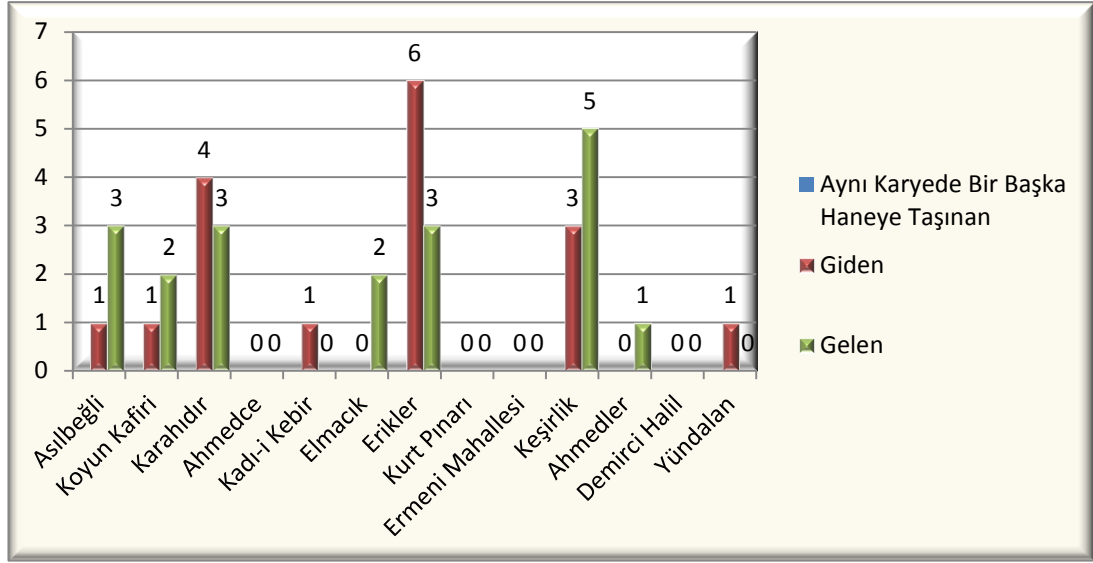
Ahmedler Köyü'ne kaza içinden gelen kişi sayısı 1 olup, 81 numaralı hanede yer alan Hasan bin Hüseyin adlı bu kişinin ise geldiği yer belirtilmemiştir.

Demirci Halil Köyü'nde kaza içi gelen veya giden kaydı bulunmamakta, Yündalan Köyü'nde ise giden kişi kaydı 1 olup, o kişi de Karaca İbrahim Mahallesi'ne nakletmiştir.

Şekil 39: Kırkkilise Kazası Mahalleleri Yer Değişiklikleri

Bir mahalleden başka bir mahalleye veya köye nakledenlerin toplam sayısı 86, gelenlerin toplam sayısı ise 73'tür. Kaza içi giden sayısının en fazla olduğu mahalle 19 kişi ile Cami-i Kebir Mahallesi, gelen sayısının en fazla olduğu mahalle 18 kişi ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Gelen kişi sayısının giden kişi sayısını geçmiş olduğu 2 mahalle olup, bunlar Karaca İbrahim ve Sultan Bayezid mahalleleridir. Gelen-giden sayısının eşit olduğu mahalleler Hadice Hatun ve Dellakzâde mahalleleri olup, kaza içi giden-gelen kaydının olmadığı tek yer ise Yapraklı Mahallesi'dir. Mahalle içerisinde bir haneden başka bir haneye taşınan kişi sayısı toplam 9 olup, bunların 5'i Cami-i Kebir, 2'si Sultan Bayezid ve 2'si de Hacı Zekeriya mahallelerinde kaydedilmiştir.

Şekil 40: Kırkkilise Kazası Köyleri Yer Değişiklikleri

Köylerden kaza içi yerleşim yerlerine gidenlerin toplamı 17, gelen kişilerin toplamı ise 19'dur. Kaza içi giden kaydının en fazla olduğu köy 6 kişi ile Erikler Köyü, kaza içi gelen kaydının en fazla olduğu köy ise 5 kişi ile Keşirlik Köyü'dür. Köyler içerisinde sadece giden kaydı olmayan yerler Ahmedler ve Elmacık köyleri, hem giden hem de gelen kaydının bulunmadığı köy sayısı ise 4 olup, bunlar Ahmedce, Kurt Pınarı, Ermeni Mahallesi ve Demirci Halil köyleridir. Sadece gelen kaydının olmadığı yerler ise Kadı-i Kebir ve Yündalan köyleridir. Gelen kaydının giden kaydından fazla olduğu köyler Asılbeğli, Koyun Kâfiri, Keşirlik ve Ahmedler köyleridir. Köy içerisinde bir haneden başka bir haneye taşınan kaydına ise hiçbir köyde rastlanmamaktadır.

2.6.3. Göçlerin Sebepleri

H.1261 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde gerçekleştirilen göçlerin bazılarında bu göçlerin nedenleri veya göç eden kişilerin gitmiş oldukları yerdeki durumları ile ilgili çeşitli bilgiler de yer almaktadır. Bunların içerisinde ilm tahsili, askerlik, iş ve evlilik önde gelen sebeplerdendir. Bunlara örnek vermek gerekirse;

* İlm tahsili maksadıyla başka yere gidenlerden Dellakzâde Mahallesi 5 numaralı hanede ikamet eden Abdullah'ın "Merkûm elli iki (M.1836/1837) senesinden berü Der-Aliyyede (İstanbul) Sultan Mehmed'de Akdeniz tarafında baş tetimmelerde tahsîl-i ilm etmekte olduğu.", Sultan Bayezid Mahallesi 50 numaralı hanede yer alan İbrahim Ethem için ise "Merkûm Der-Aliyyede Sultan Mehmet Medreselerinde tahsil-i ilm etmekte olduğu." yönünde kayıt bulunmaktadır.

* İş maksadı ile Kırkkilise Kazası dışına giden veya çevreden Kırkkilise Kazası'na gelenlerden Hacı Zekeriya Mahallesi 3 numaralı hanede ikamet eden Hüseyin bin Osman için “Merkûm fi'l-asıl Antalya Nevâhisinden Elmalı Kasabası'ndan olup, on beş seneden berü Berây-ı ticaret Kırkkilise'de bulunmuş ve müteehhilen iskân etmiş olduğu.” bilgisi bulunmakta, Karakaş Mahallesi 108 numaralı hanede ikamet eden Ali bin İbrahim'in ise “Merkum elli (M.1834/1835) senesinden berü Edirne'de hastahânedeki Hekimbaşı hizmetinde olduğu.” yönünde bilgi mevcuttur.

* Askerlik maksadıyla başka yere gidenlerden Karakaş Mahallesi 6 numaralı hanede ikamet eden Ahmet bin Mustafa için “Merkûm bundan bir buçuk sene mukaddem redif olup muahharen Asakir-i Nizâmiyye tahvîl birle birinci livâ'nın birinci alayı birinci taburu beşinci onbaşının beşinci neferi olmak üzere Isparta'da bulunduğu.” yazmakta ve yine aynı mahallenin 25 numaralı hanesinde ikamet eden Mehmet için “Merkûm bundan on altı sene mukaddem Asakir-i Mansûreden olup, ilâ hâze'l-an İstanbul ordusu tahtında olarak Davud Paşa sahrasında İsmail Paşa Mızıkasında bulunduğu”, Sultan Bayezid Mahallesi 41 numaralı hanede yer alan Hüseyin adlı kişi için ise “İş bu hane sahibi Peralı Hüseyin bundan iki sene mukaddem hizmetkârlık ile Tolcu tarafına gitmiş ve ilâ hâze'l-an oralarda olduğu.” yönünde bilgi bulunmaktadır.

* Ayrıca göç sebepleri içerisinde evlilik maksadıyla başka yere gidenler veya gelenler hakkında da bilgiler mevcuttur. Örneğin Karakaş Mahallesi 95 numaralı hanede ikamet eden Dikici Süleyman bin Mehmed için “1268 (M.1851) senesi Gelibolu cânibine gidip müteehhil (evlenmiş) olduğu” yazmakta, Sultan Bayezid Mahallesi 54 numaralı hanede ikamet eden Yekçeşm Dellak Ali bin Abdullah'ın “Merkum fi'l-asıl (aslen) Edirne Kazası Muradlı Köyü'nden olup, yirmi seneden berü Kırkkilise'de hammâmda tellak olarak müteehhilen tavattun etmiş olduğu.” yazmakta ve yine aynı mahallenin 63 numaralı hanesinde Berber Mustafa bin Ali için ise “Merkûm fi'l-asıl Asitânedeki (İstanbul) Küçük Mustafa Paşa'dan olup, on yedi seneden berü Kırkkilise'de müteehhilen kalmış olduğu.” hakkında bilgi bulunmaktadır.

Tablo 77: Göç Sebepleri

Göç Sebepleri (Gelen-Giden)	Kişi Sayısı
Evlilik	22
Askerlik	14
İş	10
İlm Tahsili	2
Toplam	48

Göç edenlerden 48'inin göç etme nedeni belirtilmiştir. Bu 48 kişiden 22'sinin evlilik maksadıyla yer değiştirdiği görülmekte olup, bu 22 kişiden 12'si ise mahallelerde, 10'u da köyler de kaydedilmiştir. Askerlik maksadıyla başka yere gidenlerin sayısı 14 olup, bunun da 12'si mahallelerde, 2'si köylerde yer almaktadır. İş maksadıyla kaza dışına giden veya kaza dışından gelenlerin toplamı 10 olup, bunun 9'u mahallelerde, 1'i de köylerde kaydedilmiştir. İlm tahsili ile kaza dışına giden kişi sayısı 2 olup, bu iki kişi de mahallelerde yer almaktadır.

2.7. Deftere Sonradan Kaydedilen Kişiler

1845-1857 yılları arasında Kırkkilise Kazası nüfus defterine sonradan kaydedilen kişilere de rastlanmakta olup, söz konusu bu kişilerin kaza genelindeki toplam sayıları 16'dır. Bu 16 kişinin 5'i mahallelerde, 11'i ise köylerde kaydedilmiştir. Sonradan yeni kayıt olarak eklenen bu kişiler "*müceddiden kayd şüd*" olarak ifade edilmişlerdir.

Tablo 77: Sonradan Kaydedilen Kişilerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Yıl	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	1848	2	-	2
2	1851	2	7	9
3	1852	-	4	4
4	1853	1	-	1
Toplam		5	11	16

2.8. 1845-1853 YILLARI ARASINDAKİ YER DEĞİŞİKLİKLERİ VE YENİ KAYITLARIN KAZA NÜFUSU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

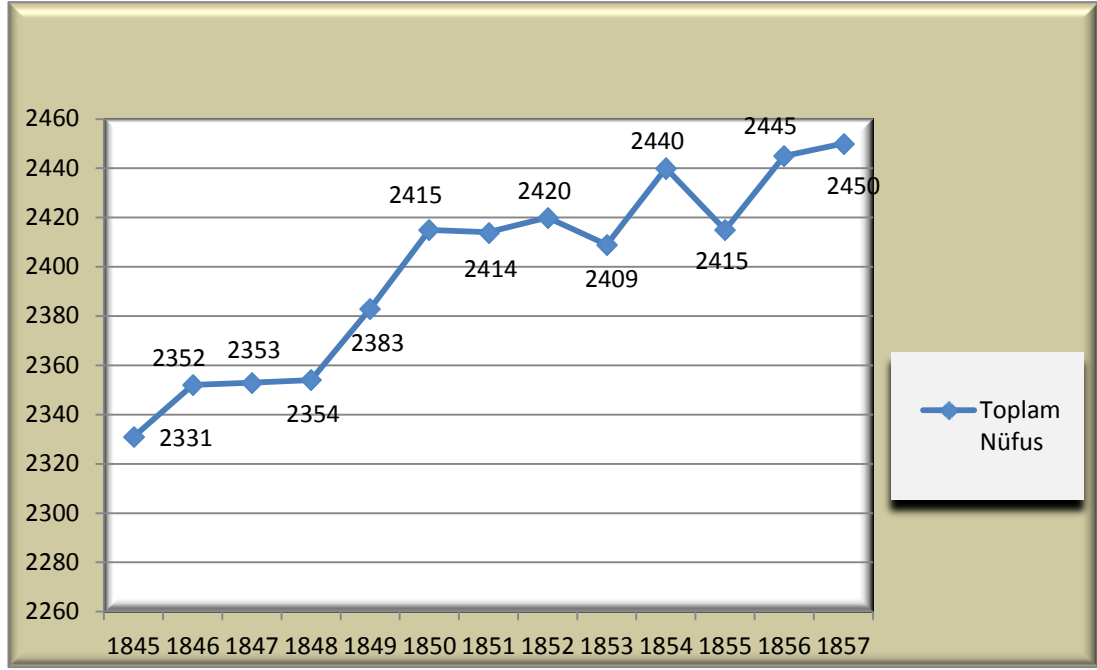
Daha önce doğum ve ölümlerin nüfus üzerinde yapmış olduğu değişimler ele alınmış, fakat Kırkkilise'nin nihai nüfusunun göçlerin eklenmesiyle doğru olarak tespit edilebileceğini belirtmiştik. İşte aşağıda yer alan tabloda göçlerin nüfusa olan

etkisi istatistiki veri hâlinde gösterilmiştir. Tabloda 1845 yılının yer almamasının nedeni ise o yıl tespit edilen 2331 kişi sayısının zaten doğum, ölüm, yeniden kayıtların ve göçlerin nüfusa olan etkisinin hesaplanması ile elde edilen bir sonuç olması dolayısıyladır.

Tablo 78: 1845-1857 Yılları Kırkkilise Kazası Nüfusunda Meydana Gelen Değişimler

Yıllar	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857
Doğum ve Ölümün Nüfusa Eklenmesiyle Elde Edilen Sayı	2352	2353	2351	2380	2410	2420	2427	2415	2446	2421	2451	2456
Gelen	1	-	1	5	5	2	3	1	-	-	-	-
Giden	1	-	-	5	3	22	8	1	-	-	-	-
Fark	0	-	1	0	2	-20	-5	0	-	-	-	-
Yeni Kayıtlar	-	-	2	-	-	9	4	1	-	-	-	-
Farkın Nüfusa Yansıması Hâli	2352	2353	2354	2383	2415	2414	2420	2409	2440	2415	2445	2450

Göçlerin ve deftere eklenen yeni kayıtların nüfusa olan etkisinin de eklenmesiyle 1845 yılından sonra toplam nüfusun en fazla olduğu yıl 2450 kişi ile 1857 yılı olmuştur. Toplam nüfusun en düşük olduğu yıl ise 2331 kişi ile sayımın yapıldığı yıl olan 1845 yılıdır. 1845 yılından sonraki tüm yıllarda nüfus, sayımın yapıldığı yıldaki nüfustan daha fazla olmuştur. Bununla beraber 1845 yılı sonrası nüfus her yıl düzenli olarak artmamış, 1851, 1853 ve 1855 yıllarında bir önceki yıla göre toplam nüfusta düşüş yaşandığı tespit edilmiştir. Bu düşüşlerin en büyük oranda yaşandığı yıl ise 1855 yılı olmuş, fakat bu düşüş ölümlerin doğumlardan fazla olması ile ilgili bir durumdan kaynaklanmıştır.

Şekil 41: 1845-1857 Yılları Kırkkilise Kazası Nüfusu

2.9. ASKER KAYITLARI

Tablo 79: Askeri Birliklere Katılan Kişilerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Askeri Birlik/Rütbe	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Asakir-i Mansure-i Muhammediye	7	-	7
2	Asakir-i Muntazama-i Şahane	6	4	10
3	Asakir-i Nizamiyye	9	-	9
4	Sefine-i Hümayun	1	-	1
5	Lağımçı Ocağı	1	-	1
6	Timarlı Süvari	10	-	10
7	Mülazım	1	-	1
10	İsmail Paşa Livası	-	1	1
Toplam		35	5	40

Kırkkilise Kazası mahalle ve köylerinde nüfus sayımının yapıldığı tarihlerde veya sayımdan önce askerlikle herhangi bir şekilde bağlantısı olduğu tespit edilen toplam 40 kişi¹⁵⁷ bulunmaktadır. Bu 42 kişinin 35'i mahallelerde, 5'i ise köylerde kaydedilmiştir. Yukarıdaki tabloya göre askerlikle bağlantısı olan kişileri değerlendirecek olursak;

Asakir-i Muntazama-i Şahanede toplam 10 kişinin kaydı olup, bunlardan 5'inin emekli, 3'ünün ise ihraç tezkeresi aldığı kayıtlıdır. Emeklilerden 2'si Sultan

¹⁵⁷ Bu sayıya emekliler de dâhil edilmiştir.

Bayezıd Mahallesi'nde diğeri ise Karaca İbrahim, Hacı Zekeriya ve Dellakzâde mahallelerinde yer almaktadır. İhraç tezkeresi alanların 1'i Dellakzâde Mahallesi, 2'si Erikler Köyü'nde yer almaktadır. Emeklilerden biri olan Karaca İbrahim Mahallesi 80 numaralı hanede yer alan Debbağ Hasan bin Abdullah'ın (Yaşı 35) Asakir-i Muntazama-i Şahaneden emekli olduğu ve elinde bulunan berat-ı şerifinin ise 1840 tarihinde yenilendiği hakkında bilgi mevcuttur. Sultan Bayezıd Mahallesi 13 numaralı hanede ikamet eden İbrahim bin Salih'in (Yaşı 40) Asakir-i Muntazama-i Şahanede 11. Alayın 3. Taburunun Mümtaz Bölüğü Yüzbaşısı olup, aylık 80 kuruş maaş ile emekli olduğu, aynı mahallenin 70 numaralı hanesinde yer alan Bağcı Tâhir bin Hasan'ın (Yaşı 36) Asakir-i Muntazama-i Şahanede Çavuş olduğu ve 1830 yılı itibariyle aylık 25 kuruş maaş ile emekli olup Cerrah olduğu hakkında kayıt bulunmaktadır. Hacı Zekeriya Mahallesi 34 numaralı hanede ikamet eden Mustafa bin Halil'in (Yaşı 32) söz konusu orduda Onbaşı olduğu, 1829 yılında ise aylık 25 kuruş maaş ile emekli olduğu bilgisi bulunmaktadır. Dellakzâde Mahallesi 9 numaralı hanedeki Osman bin Mustafa'nın (Yaşı 41) adı geçen orduda Mülâzım-ı Evvel olduğu ve 1844 senesinden itibaren aylık 40 kuruş maaş ile emekli olduğu bilgisi yer almaktadır. İhraç tezkeresi alanlardan biri Dellakzâde Mahallesi 12 numaralı hanede ikamet eden Salih bin Ali (Yaşı 32) olup, bu kişinin Asakir-i Muntazâma-i Şahaneden Mîr Livâ Devletlü Hâlid Paşa Hazretlerinin 1. Alayının 3. Taburunun 5. Bölüğünde Bâd-bânî olarak görev yaptığı, 1840 yılında ise ihraç tezkeresini aldığı yazmaktadır. Erikler Köyü 40 numaralı hanedeki Salih bin Veli'nin (Yaşı 35) Asakir-i Muntazama-i Şahanede 9. Alayın 1. Taburunun 1. Bölüğünde 1. Onbaşı olduğu, 1840 yılında ise ihraç tezkeresini aldığı yazmakta, aynı köyün 64 numaralı hanesinde yer alan Kanber bin Sâlih (Yaşı 30) adlı kişinin ise Asakir-i Muntazama-i Şahanede 1. Alayın 1. Taburunun 6. Bölüğünde 1. Çavuş olarak görev yaptığını, 1843 senesinde ise ihraç olduğunu yazmaktadır. Asakir-i Muntazama ordusunda hâlen görevde olan 2 kişi de Elmacık Köyü'nde yer almakta olup, bunlardan biri olan 14 numaralı hanedeki İdris bin Mustafa'nın 1836 senesinden beri söz konusu orduda olduğu ve nüfus sayımının yapıldığı tarihte ise hangi tarafta olduğu hakkında köy halkının herhangi bir bilgisinin olmadığı yazmaktadır. Ancak bununla beraber bu kişinin 1849 yılında öldüğü kaydı da yer almaktadır. Yine aynı köyün 18 numaralı hanesinde ikamet eden Süleyman adlı kişinin ise 1832 senesinde adı geçen orduya katıldığı, fakat bu kişinin sayımın yapıldığı yıllarda hangi tarafta olduğu konusunda babasının dahi bilgisinin olmadığı yazmaktadır.

Kaza genelinde timarlı süvari sayısı 10 olup, bu 10 kişiden Cami-i Kebir Mahallesi 55 numaralı hanede ikamet eden Ali bin Mustafa'nın (Yaşı 52) emekli olduğu bilgisi bulunmaktadır.

Kaza genelinde Asakir-i Nizamiyye Ordusundan 9 kişi olup, bu kişilerden 3'ü Cami-i Kebir, 3'ü Karakaş, 1'i Karaca İbrahim ve 2'si ise Sultan Bayezid Mahallesi'nde kaydedilmiştir. Bu 9 kişiden 2'sinin emekli, 1'inin ise firari olduğu yönünde bilgiler mevcuttur. Emeklilerden biri Cami-i Kebir Mahallesi 18 numaralı hanede ikamet eden Mustafa bin Hacı Salih (Yaşı 33) olup, bu kişinin adı geçen ordunun Piyade alayında 1. Taburun 7. Onbaşısının 2nci neferi iken 20 kuruş maaş ile emekli olduğu yazmakta, diğer emekli olan kişi ise Karaca İbrahim Mahallesi 48 numaralı hanede ikamet eden Hasan bin Ali olup, bu kişinin Asakir-i Nizâmiyye-i Şahanede 11. Alayın 4. Taburunun 4. bölüğünde 1. Onbaşının 6. neferi olduğu, 1830 yılında ise aylık 20 kuruş maaş ile emekli olduğu bilgisi yer almaktadır. Asakir-i Nizamiyye Ordusundan firar eden tek kişi ise Cami-i Kebir Mahallesi 50 numaralı hanede ikamet eden 27 yaşındaki Abdülmümin adlı kişidir. Söz konusu kişinin Asakir-i Nizâmiyyede Bölük Emini iken firar ettiği hakkında bilgi mevcuttur. Nüfus sayımının yapıldığı sıralarda hâlen görevinde olan 6 kişiden 2'sinin Bağdat taraflarında olduğu, 1'inin Halep, 1'inin Trablusgarp ve 1 kişinin ise Isparta taraflarında olduğu hakkında bilgiler de mevcuttur.

Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunda 7 kişi olup, bu kişilerden Karaca İbrahim ve Hacı Zekeriya Mahallelerinde ikişer kişi, Karakaş, Doğice ve Hadice Hatun mahallelerinde ise birer kişi bulunmaktadır. Söz konusu 7 kişiden Karaca İbrahim Mahallesi 39 numaralı hanede ikamet eden Mehmet Çavuş bin İsmail'in (Yaşı 40) Asakir-i Mansure alaylarından dördüncü alayın 2nci taburunda baş çavuş olduğu, fakat eskiden kalma bir hastalığı nedeniyle 1835 yılında askeriden ihrâc tezkeresi alarak ayrılmış olduğu bilgisi yer almaktadır. Diğer 6 kişinin ise hâlen görevde olduğu yazmaktadır.

Hacı Zekeriya Mahallesi 48 numaralı hanede yer alan Ömer bin Süleyman'ın (Yaşı 45) Sefine-i Hümayunda üç ambarlı Mahmûdiye isimli kalyonda çavuş olduğu, fakat illet-i kadimesine binaen 1841 yılında ihraç tezkeresini alarak askerlikten ayrıldığı yazmaktadır.

Sultan Bayezid Mahallesi 73 numaralı hanede ikamet eden Mütেকait Sipahi Mehmet bin Süleyman'ın (Yaşı 54) Lağımıcı Ocağında Sipahi olduğu, 1826 senesinde ise emekli olduğu yazmaktadır.

Karakaş Mahallesi 80 numaralı hanede ikamet eden Mülazım Sâlim 'in kendi isteğiyle İstanbul ordusu tahtından dâhil-i meşihatta (Şeyhülislamlık) silk-i asâkirde mülâzım olduğu bilgisi mevcuttur.

Elmacık Köyü 21 numaralı hanede ikamet eden 30 yaşındaki Mehmet'in İsmail Paşa Livasından olduğu ve silk-i askerîden ihrâç olduğunu gösteren yanında bir de ihrâç tezkeresi bulunduğu hakkında bilgi mevcuttur.

Tüm bu kişilerin hâricinde ayrıca Elmacık Köyü 35 numaralı hanede yer alan İdris bin İsmail Sekbân lakabı, Erikler Köyü 41 numaralı hanede yer alan Ömer adlı kişi Bölükbaşı lakabı ve Elmacık Köyü 37 numaralı hanede ikamet eden Şakir bin Ali ise Solak lakabı ile anılmış, fakat herhangi bir birliğe mensûbiyetleri belirtilmeyen bu kişiler diğer 40 kişinin dışında bırakılmıştır.

2.10. İDARİ YÖNETİCİLER

2.10.1. Muhtarlar

Çalışmış olduğumuz defterde Cami-i Kebir, Sultan Bayezid ve Hacı Zekeriya mahalleleri ile Asılbeğli, Koyun Kâfiri, Ahmedler ve Demirci Halil köylerinde olmak üzere 7 yerleşim yerinde toplam 10 adet muhtar¹⁵⁸ kaydına rastlanmıştır.

¹⁵⁸ Geniş bilgi için bk. Ali Akyıldız, "Muhtar", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXXI. ; Tülay Ercoşkun, "Osmanlı Devleti'nde Muhtarlık Kurumunun İşleyişine İlişkin Düzenlemeler ve Gözlemler", *Bilgi*, sy.60, Kış 2012.

Tablo 80: Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerindeki Muhtarlar

Sıra No	Mahalle/Köy	Muhtar	Yaşı (1845)
1	Cami-i Kebir	Fevzi Ağa bin İbrahim	70 ¹⁵⁹
2	Sultan Bayezid	Doğramacı Eyyüb bin Sâlih	45 ¹⁶⁰
3	Hacı Zekeriya	Muhtar-ı Sabık Hasan bin Mahmûd ¹⁶¹	73
4	Asılbeğli Köyü	Muhtar-ı Evvel Abdi bin Ali	50
5	Koyun Kâfiri Köyü	1-Muhtar Abdürrezzâk bin Mustafa	60 ¹⁶²
		2-Muhtar Emin bin İbrahim	67 ¹⁶³
6	Ahmedler Köyü	1-Muhtar-ı Evvel Hasan bin Ahmet	65 ¹⁶⁴
		2-Muhtar-ı Sani Hasan bin Hüseyin	65
7	Demirci Halil Köyü	1-Muhtar-ı Evvel Hacı Bektaş bin Hasan	55
		2-Muhtar-ı Sani Mustafa bin Hasan	35

2.10.2. Azalar

Kırkkilise Kazası'nda 3 aza olup bunlar; Karakaş Mahallesi 98 numaralı hanede ikamet eden Süleyman Ağa bin Ali (Yaşı 59), Sultan Bayezid mahallesi 48 numaralı hanede yaşayan Ömer Efendi bin Ömer (Yaşı 45) ve Hacı Zekeriya Mahallesi 8 numaralı hanede ikamet eden Mehmet Ağa bin Mustafa'dır (Yaşı 53).

2.10.3. Eşraf-ı Hanedan

Karakaş Mahallesi 73 numaralı hanede yer alan Mîr Mehmet Şâkir bin Ömer Efendi'nin (Yaşı 63) Eşraf-ı Hanedandan olduğu bilgisi yer almaktadır.

2.11. ŞAHIS İSİM, SIFAT ve LAKAPLARI

2.11.1. İsimler

2.11.1.1. Kaza Genelinde Kullanılan İsimler

Kaza genelinde 1845-1857 yılları arasında yaşamış 2966 kişinin,¹⁶⁵ toplam 115 farklı isim kullanmış olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen 2966 kişinin 2871'i

¹⁵⁹ H.1271 (M.1854/1855) yılında 80 yaşında iken ölmüştür.

¹⁶⁰ H.1270 (M.1853/1854) yılında 53 yaşında iken ölmüştür.

¹⁶¹ Bu kişinin muhtar-ı sabık olduğu yazmakta, fakat bu kişiden başka yeni bir muhtar kaydı da bulunmamaktadır.

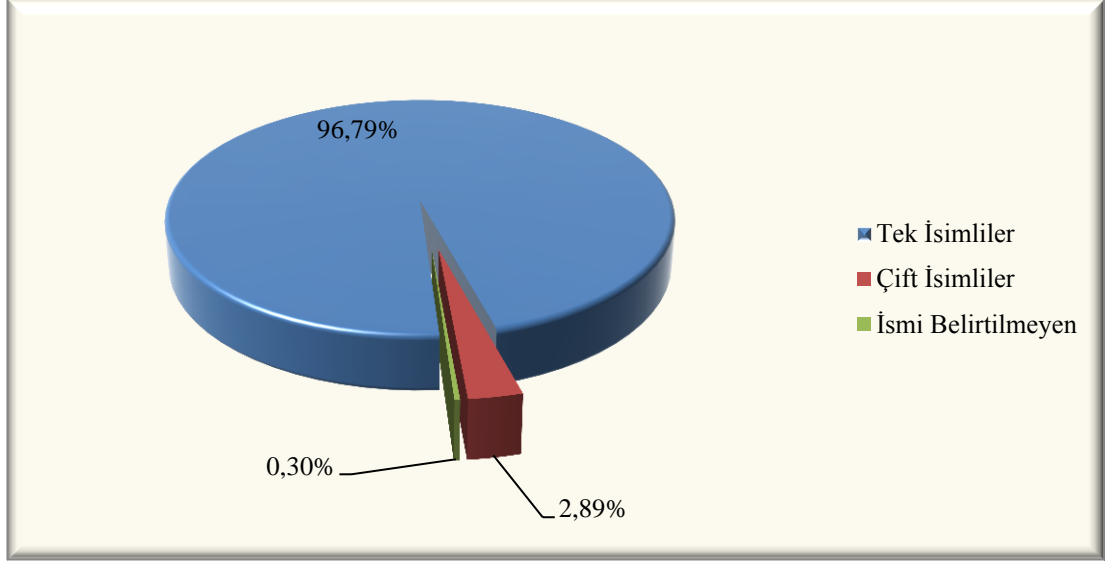
¹⁶² 1845 yılında 60 yaşında iken ölmüş, yerine 14 numaralı hanede ikamet eden Muhtar Emîn bin İbrahim geçmiştir.

¹⁶³ Bu kişi de 1849 yılında 72 yaşında iken vefat etmiş olup, başka muhtar kaydı da düşülmemiştir.

¹⁶⁴ H.1270 (1853/1854) yılında 73 yaşında vefat etmiştir.

¹⁶⁵ Bu sayı ölüm-doğum ve göç gibi nüfus üzerinde artırıcı veya eksiltici etkisi olan unsurlar dikkate alınmadan elde edilmiştir. Fakat kaza içinde bir yerden başka yere gidip, gittiği yerde bir kez daha kaydedilen kişiler ise bu sayıya dâhil edilmemiştir.

sadece tek bir isme sahip iken, 86'sı ise çift isme sahiptir. Ayrıca kaza genelinde toplam 9 kişinin ismi belirtilmemiştir. Söz konusu 115 farklı isimden 17 tanesi¹⁶⁶ sadece çift isimlerle birlikte kullanılmış iken, 71 tanesi¹⁶⁷ sadece tek isim olarak kullanılmıştır. Geriye kalan 27 isim¹⁶⁸ ise hem tek hem de çift isim olarak kullanılabilmiştir.

Şekil 42: Kaza Genelinde Tek ve Çift İsme Sahip Kişilerin Oranı

2.11.1.1.1. Tek İsimler

H.1261 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde toplam 2871 kişinin 98 farklı tek isim kullandığı tespit edilmiştir.

¹⁶⁶ Bu isimler şunlardır; Abdürraûf, Agâh, Aliş, Âtîf, Baht, Emir, Eşref, Fâiz, Gâlib, Giray, Necîb, Raif, Raûf, Seyyid, Şevki, Zâhid, Zaîm.

¹⁶⁷ Bu isimler şunlardır; Abdi, Abdullah, Abdullatif, Abdurrahim, Abdurrahman, Abdülkâdir, Abdülmümin, Abdürrezzak, Abdülvehhâb, Abdüsselâm, Alişâh, Alişan, Ataullah, Bekir, Bektaş, Bilal, Cafer, Durali, Emrullah, Es'ad, Eyyûb, Ferhad, Feyzi, Feyzullah, Hâlid, Halîl, Hamza, Hâşim, Hürşîd, İbiş, İdris, İsâ, İslam, Kâzım, Kâdir, Kanber, Maksûd, Memiş, Mestan, Muharrem, Muhsin, Murâd, Mûsâ, Murtaza, Nazîf, Nebî, Niyâzî, Numan, Nûrî, Osmân, Ömer, Sâlih, Sanîullah, Süleymân, Ramazân, Râşid, Receb, Rıdvân, Rüstem, Rüşdi, Sadullah, Selim, Şükrü, Tefvik, Vâhid, Veli, Ya'kûb, Yûnus, Yusuf, Zekeriya, Zeynel.

¹⁶⁸ Bu isimler şunlardır; Alî, Ahmet, Affân, Ârif, Ebûbekir, Edhem, Emîn, Hasan, Hüseyin, İbrahim, İsmâ'il, İzzet, Kâmil, Kâsım, Mahmut, Mehmed, Mustafâ, Na'îm, Sâdık, Rıf'at, Rızâ, Saîd, Sâlim, Şâkir, Şerîf, Tâhir, Yahya.

Tablo 81: 1845-1857 Yılları Arasında Tespit Edilen Tek İsimler

Abdi	Alişan	Ferhad	İslam	Muhsin	Râşid	Sanîullah
Abdullah	Ârif	Feyzi	İsmail	Murâd	Receb	Şâkir
Abdullatif	Ataullah	Feyzullah	İzzet	Murtaza	Rıdvân	Şerif
Abdurrahîm	Bekir	Hamza	Kâdir	Mûsâ	Rıf'at	Şükrü
Abdurrahman	Bektaş	Hâşim	Kâmil	Mustafa	Rızâ	Tâhir
Abdülkâdir	Bilâl	Hâlid	Kanber	Na'im	Rüstem	Tevfik
Abdülmü'mîn	Durali(?)	Halil	Kâsım	Nazîf	Rüşdi	Vâhid
Abdürrezzâk	Ca'fer	Hasan	Kâzım	Nebî	Sadullah	Veli
Abdülvehhâb	Ebûbekir	Hûrşîd	Mahmûd	Niyâzî	Sâdık	Ya'kûb
Abdüsselâm	Edhem	Hüseyn	Maksûd	Nu'mân	Saîd	Yahya
Affân	Emin	İbiş	Mehmed	Nûrî	Sâlih	Yûnus
Ahmed	Emrullah	İbrahim	Memiş	Osman	Sâlim	Yûsuf
Ali	Es'ad	İdris	Mestan	Ömer	Selîm	Zekeriya
Alişâh	Eyyûb	İsâ	Muharrem	Ramazân	Süleyman	Zeynel

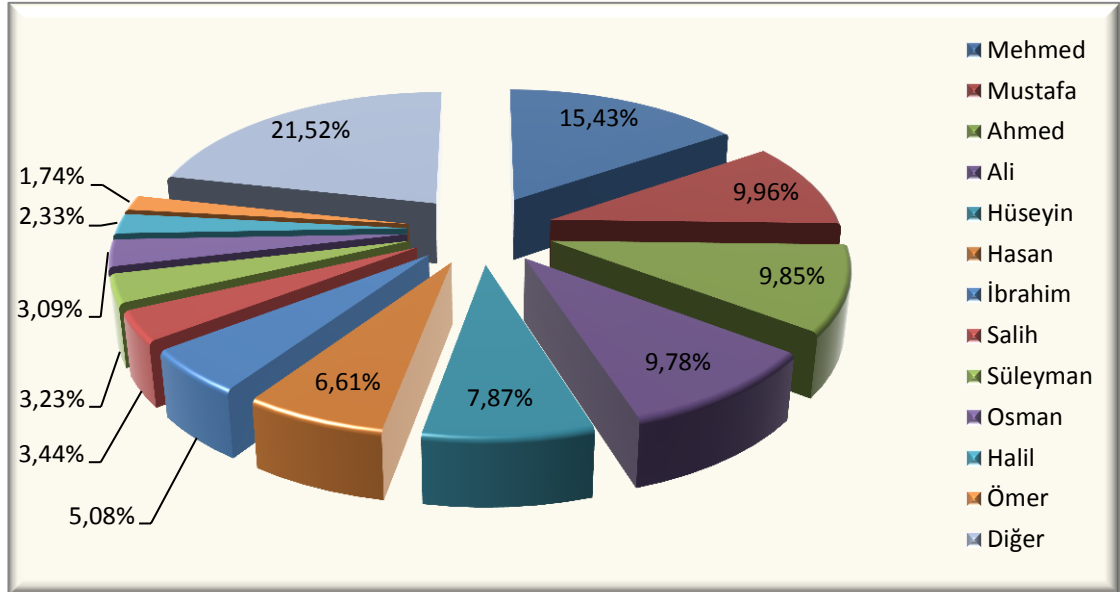
2.11.1.1.1. En Çok Kullanılan Tek İsimler

Kaza genelinde tek isim kullanan toplam 2871 kişi içerisinde en çok kullanılan tek isim % 15,43'lik oran ve 443 kişi sayısı ile Mehmed ismidir. Mehmed ismini % 9,96'lık oran ve 286 kişi sayısı ile Mustafa ismi takip etmektedir. Üçüncü en çok kullanılan tek isim ise % 9,85'lik oran ve 283 kişi sayısı ile Ahmed'tir.

Kaza genelinde en çok kullanılan isim olan Mehmed ismine 55 kişi ile en çok Karakaş Mahallesi'nde rastlanmaktadır. Mehmed ismi Yapraklı Mahallesi dışında tüm yerleşim birimlerinde kullanılan bir isim olmuştur. Yapraklı Mahallesi'nde bulunmaması ise bu yerleşim yerinde toplam 5 kişi kaydı bulunması dolayısıyladır. İkinci en çok kullanılan isim olan Mustafa ismi ise en çok 34 kişi ile Erikler Köyü'nde kullanılmaktadır. Mustafa ismi de yine Yapraklı Mahallesi hâriç diğer tüm yerleşim yerlerinde kullanılan bir isimdir. Üçüncü en çok kullanılan isim olan Ahmed isminin en çok kullanıldığı yerleşim yeri 41 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Diğer en çok kullanılan isimlerin sayı ve oranları aşağıdaki tabloda mevcuttur.

Tablo 82: En Çok Kullanılan Tek İsimler

Sıra No	İsim	Kişi Sayısı	Tek İsme Sahip Toplam Kişi İçerisindeki Oranı %
1	Mehmed	443	% 15,43
2	Mustafa	286	% 9,96
3	Ahmed	283	% 9,85
4	Ali	281	% 9,78
5	Hüseyin	226	% 7,87
6	Hasan	190	% 6,61
7	İbrahim	146	% 5,08
8	Sâlih	99	% 3,44
9	Süleyman	93	% 3,23
10	Osman	89	% 3,09
11	Halil	67	% 2,33
12	Ömer	50	% 1,74
13	Diğer	618	% 21,52
Toplam		2871	%100

Şekil 43: Kaza Genelinde Kullanılan Tek İsimlerin Oranları

2.11.1.1.2. Bir Defa Geçen Tek İsimler

Tespit ettiğimiz 98 farklı tek isimden 31 tanesi kaza genelinde sadece bir kez kullanılmıştır. Bu isimler ve hangi yerleşim yerinde kullanıldıkları ile ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 83: Kaza Genelinde Bir Kez Kullanılan Tek İsimler

Sıra No	İsim	Mahalle/Köy
1	Abdullatif	Karaca İbrahim
2	Abdurrahîm	Dellakzâde
3	Abdürrezzâk	Koyun Kâfiri
4	Abdülvehhâb	Karakaş
5	Abdüsselâm	Karakaş
6	Affân	Erikler
7	Alişan	Ermeni Mahallesi
8	Ataullah	Karahıdır
9	Bilâl	Sultan Bayezid
10	Durali(?)	Ahmedler
11	Edhem	Hadice Hatun
12	Hâlîd	Yündalan
13	Hûrşîd	Karakaş
14	İslam	Karakaş
15	Kâsım	Erikler
16	Kâzım	Karakaş
17	Memiş	Karaca İbrahim
18	Muharrem	Sultan Bayezid
19	Na'îm	Hacı Zekeriya
20	Nazîf	Erikler
21	Niyâzî	Dellakzâde
22	Râşîd	Karakaş
23	Rıdvân	Ermeni Mahallesi
24	Rüstem	Elmacık
25	Rüşdi	Cami-i Kebir
26	Tevfik	Sultan Bayezid
27	Vâhid	Cami-i Kebir
28	Yahya	Demirci Halil
29	Yûnus	Kurt Pınarı
30	Zekeriya	Cami-i Kebir
31	Zeynel	Erikler

2.11.1.1.2. Çift İsimler

Kaza genelinde toplam 86 kişinin 51 farklı çift isim kullandığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda 1845-1857 yılları arasında Kırkkilise Kazası'nda tespit edilen 51 farklı çift isim yer almaktadır.

Tablo 84: 1845-1847 Yılları Arasında Kırkkilise Kazası'nda Tespit Edilen Çift İsimler

Affan Hüseyin	Hasan Ali	Mehmed Âtîf	Naim Ali
Ahmed Ârif	Hasan Rızâ	Mehmed Emin	Seyyid Ali
Ahmed Faiz	Hüseyin Ârif	Mehmed Gâlib	Seyyid İbrahim
Ahmed Necîb	Hüseyin Mustafa	Mehmed Giray	Seyyid Mehmed
Ahmed Rifat	Hüseyin Şevki	Mehmed İsmail	Seyyid Mustafa
Ali İzzet	İbrahim Âgâh	Mehmed İzzet	Şerif İbrahim
Ali Raif	İbrahim Edhem	Mehmed Kâmil	Şerif Mehmed
Ali Rızâ	İbrahim Zâhid	Mehmed Raûf	Şerif Yahya
Aliş(?) Mustafa	İzzet Ali	Mehmed Rızâ	Zaîm Mehmed
Baht Giray	Kâsım Hasan	Mehmed Sâdık	
Ebûbekir İsmail	Mahmûd Giray	Mehmed Saîd	
Ebûbekir Mehmet	Mehmed Abdürraûf	Mehmed Sâlim	
Emir Ali	Mehmed Ali	Mehmed Tâhir	
Eşref Mehmed	Mehmed Ârif	Mehmed Şâkir	

Tespit edilen çift isimlerden en fazla kullanılanı, 13 kişi ile Mehmed Ali olup, en fazla kullanıldığı yerleşim yeri ise 4 kişi ile Erikler Köyü'dür. İkinci en çok kullanılan çift isim 5 kişi ile Ali Rızâ ismi olmuştur. Ali Rızâ isminin tamamı ise mahallelerde yer alan kişiler tarafından kullanılmıştır. Ali Rızâ ismini dörder kişi ile Mehmed Saîd, İbrahim Edhem ve Mehmed Tâhir, üçer kişi ile Ebûbekir Mehmed ve Şerif Mehmed, ikişer kişi ile de Emir Ali, Kâsım Hasan, Mehmed Ârif, Mehmed Kâmil, Mehmed Şâkir ve Seyyid Mehmed isimleri takip etmektedir. Kalan diğer çift isimler ise birer kez kullanılmıştır. Çift isme sahip toplam 86 kişinin 72'si mahallelerde, 14'ü ise köylerde ikamet etmektedir. Köylerde toplam 6 farklı çift isim mevcut olup, bunlar Affan Hüseyin, Aliş(?) Mustafa, Hüseyin Mustafa, Kâsım Hasan, Mehmed Ali ve Seyyid Mustafa isimleridir. Kalan 45 farklı çift isim ise mahallelerde ikamet eden kişiler tarafından kullanılmıştır.

Şerif ve Seyyid isimleri hem lakap hem de isim olarak kullanılabilir. Ancak Şerif ismi defterde 10 farklı yerde tek başına bir isim olarak kullanıldığından, başka isimlerle kullanıldığında da lakap değil, isim olarak kabul edilmiştir. Ayrıca seyyid ise lakap olarak başka yerlerde¹⁶⁹ "Es-Seyyid" olarak kullanıldığı için yalnızca seyyid yazılan yerler isim olarak kabul edilmiştir.

¹⁶⁹ Karaca İbrahim Mahallesi 45 numaralı hanede ikamet eden Kiracı Es-Seyyid İbrahim bin Mehmed ile Sultan Bayezid Mahallesi 23 numaralı hanede ikamet eden Mahalle İmam-ı evveli Es-Seyyid İbrahim Efendi bin Feyzullah bu duruma iyi birer örnektir.

2.11.1.1.3. İsmi Yazılmayan Kişiler

Çalışmış olduğumuz defterde ismi yazılmayan kişiler de mevcut olup, bunların sayısı toplam 9'dur. Söz konusu 9 kişinin 6'sı mahallelerde, 3'ü ise köylerde yer almaktadır.

Tablo 85: İsmi Yazılmayan Kişilerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Mahalle/Köy	Kişi Sayısı
1	Cami-i Kebir	3
2	Karakaş	2
3	Sultan Bayezıd	1
4	Karahıdır	1
5	Ahmedce	1
6	Elmacık	1

2.11.2. Kırkkilise Kazası Mahalle ve Köylerinde Kullanılan Aile İsimleri

Çalışmış olduğumuz söz konusu defterde sadece 2 farklı aile ismi tespit edilmiş olup, bunlar da Asılbeğli Köyü'nde yer alan Topalzâde ve Bedüroğlu aile isimleridir. Bunların dışında ayrıca Cami-i Kebir Mahallesi 46 numaralı hanede Sülale-i Cengizîyeden olduğu belirtilen 2 kişi de mevcuttur.

2.11.3. Lakaplar

Osmanlı demografik yapısında soyadı sisteminin mevcut olmaması dolayısıyla kişilerin belirlenmesi maksadıyla çok kez fiziksel yapı¹⁷⁰, mizaç¹⁷¹, rahatsızlık¹⁷², meslek¹⁷³, sosyal durum ve mevki¹⁷⁴ veya menşe¹⁷⁵ gibi özellikler belirten lakaplar kullanılmıştır. Çalışmış olduğumuz 1845 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde de kayıtlı kişilerin kahır ekseriyetinin baba isimleri belirtilmiş olmasının yanında, muhtemelen bu kişilerin daha iyi kavranması ve belirlenmesi amacıyla çok sayıda lakap da kullanılmıştır.

¹⁷⁰ Eğri Boyunlu Salih, Esmer İsmail, Kara Ahmed vb. gibi.

¹⁷¹ Üşenmez İdris, Keskin Emîn vb. gibi

¹⁷² Alil Ahmed, Ama Süleyman, Çiçek Yüzlü Ali vb. gibi

¹⁷³ Rençber Ahmed, İmam Mehmed Efendi vb. gibi.

¹⁷⁴ Aylak Osman, Hacı Mehmed, Bekâr Mehmed vb. gibi.

¹⁷⁵ Yörük Hüseyin, Dağlı Tâhir vb. gibi.

2.11.3.1. Fiziki Durum-Özellik, Mizaç ve Rahatsızlık Belirten Lakaplar

Defterde fiziki özelliğinden dolayı lakap takılan kişilere ten ve göz rengi, saç ve sakal şekli, yaşça büyüklük-gençlik, güçlü-kuvvetli olması, vücut iriliği veya boy kısalığı gibi özelliklerden dolayı muhtelif lakapların verildiği tespit edilmiştir. Rahatsızlık belirten lakaplar körlük, çeşitli hastalığa mübtela olma, akıl sağlığını yitirme, uzuv eksikliği veya uzuvlarda dikkat çeken bir orantısızlık gibi sebeplerle verilmiştir. Bunların yanında kişiler az sayıda da olsa nevi şahıslarına münhasır olan çeşitli lakaplarla da anılmışlardır. Mîzaç belirten lakaplar olarak adlandırdığımız bu lakaplar ise keskin, tiryaki ve üşenmez lakapları olup, bu 3 farklı lakap kaza genelinde sadece birer kez kullanılmıştır. Fiziki durum ve rahatsızlık belirten 28 çeşit lakap ise kaza genelinde toplamda 208 kez kullanılmıştır. Sadece fiziki özellik belirten lakaplardan en fazla kullanılanı 124 kişi ile “*henüz sakalı, bıyığı çıkmamış olan genç*” manasında olan şâbb-ı emred lakabıdır. Şâbb-ı emred lakabını 23 kişi ile “*Dört kaşlı, ter bıyıklı genç*” manasında olan çâr-ebrû lakabı ile 11 kişi için kullanılan kara lakabı takip etmektedir. Çeşitli rahatsızlık veya hastalık belirten lakaplar içerisinde en fazla kullanılanı 6 kişi ile topal lakabı olmuştur. Bu lakabı üçer kez kullanım ile “*Tek gözlü*” manasında olan yekçeşm ve deli lakapları takip etmektedir. Aşağıdaki tabloda toplam 211 kişinin bu kategorilerde almış oldukları 31 farklı lakabın mahalle ve köylerdeki sayıları ve toplamaları istatistiki veriler hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 86: Fiziki Özellik ve Rahatsızlık Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Alil	1	1	2
2	Âmâ	1	-	1
3	Bâzu-bend ¹⁷⁶	2	-	2
4	Bî-Zebân	1	1	2
5	Burunsuz	-	1	1
6	Çakır	1	1	2
7	Çakır Gözlü	1	-	1
8	Çâr-ebrû	23	1	24
9	Çiçek Yüzlü ¹⁷⁷	2	-	2
10	Çolak	1	-	1

¹⁷⁶ “Kol bağı, Pazvant (Pazibent)” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁷⁷ Çiçek hastalığından mütevelliden yüzde oluşan rahatsızlığı ifade etmek amacıyla kullanılmış bir lakaptır.

11	Deli	-	3	3
12	Eğri Boyunlu	1	-	1
13	Esmer	4	-	4
14	Kara	-	11	11
15	Kara Glle	-	1	1
16	Keskin	-	1	1
17	Koca	-	1	1
18	Küçük	-	1	1
19	Mecnun	1	-	1
20	Pehlivan	2	2	4
21	Sarı âr-ebrû	1	-	1
22	Siyah âr-ebrû	2	-	2
23	şâbb	3	-	3
24	şâbb-1 emred	55	69	124
25	ehla ¹⁷⁸	2	-	2
26	Tiryaki ¹⁷⁹	-	1	1
27	Tokuç ¹⁸⁰	1	-	1
28	Topal	6	-	6
29	Topalzâde	-	1	1
30	enmez	1	-	1
31	Yekem ¹⁸¹	3	-	3
Toplam		115	96	211

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere toplam 211 kişiye fiziki özellik, rahatsızlık ve mza gibi özellikleri belirten 31 farklı lakap verilmiştir. Lakap verilen kişilerin 115'i mahallelerde, 96'sı ise köylerde ikamet etmektedir.

2.11.3.2. Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakaplar

Kaza genelinde toplam 314 kişinin 24 farklı sosyal durum ve mevki belirten lakaplar aldıkları tespit edilmiştir. Bu tür lakaplar alan kişilerin 217'si mahallelerde, 97'si ise köylerde ikamet etmektedir. Aşağıda yer alan tabloda sosyal durum ve mevki bildiren 24 farklı lakabın mahalle ve köylerde kaç kişi tarafından kullanılmış olduğu ve toplamları istatistikî veriler hâlinde gösterilmiştir.

¹⁷⁸ Elâ göz veya tatlı Őaı bakan göz manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁷⁹ "1. Afyon Dkn. 2. Keyif verici Őeylerden birine düşkün olan. 3. Mec. Huysuz, Titiz ve Aksi" gibi anlamlar içerir. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸⁰ Baı büyük, çıkık alınlı gibi anlamlar ifade etmektedir. *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, "Tokuç", Ankara: TDK Yayınları, X, 1978.

¹⁸¹ "Tek gzli" manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

Tablo 87: Sosyal Durum ve Mevki Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Ağa	15	-	15
2	Aylak	52	72	124
3	Baba	-	1	1
4	Bekâr	-	1	1
5	Dede	3	1	4
6	Derviş	11	-	11
7	Efendi	23	4	27
8	Esir	1	-	1
9	Es-Seyyid	2	-	2
10	Eş-Şeyh	2	-	2
11	Hacı	39	8	47
12	Hafız	10	1	11
13	Hatip	2	1	3
14	Kayyum	1	-	1
15	Kiracı	12	-	12
16	Köle	-	1	1
17	Mir	5	-	5
18	Molla	9	2	11
19	Müezzin	2	-	2
20	Öksüz	1	1	2
21	Şeyh	3	-	3
22	Tekaüt	1	-	1
23	Üvey	-	2	2
24	Yetim	24	2	26
Toplam		217	97	314

Tabloda görüldüğü üzere en çok kullanılan sosyal durum ve mevki belirten lakap 124 kişi sayısı ile aylak lakabı olup, en çok aylak lakabının kaydedildiği yerleşim yeri ise 25 kişi ile Ahmedler Köyü'dür. Aylak lakabını, 47 kişi sayısı ile hacı, 27 kişi sayısı ile efendi ve 26 kişi sayısı ile yetim lakapları takip etmektedir.

Kaza genelinde sadece bir kez kullanılan sosyal durum ve mevki belirten lakaplar ise baba, bekâr, esir, kayyum, köle ve tekaüt lakapları olmak üzere toplam 6 adettir. Baba, bekâr, köle ve üvey lakaplarına hiçbir mahallede rastlanmaz iken, ağa, derviş, esir, es-seyyid, eş-şeyh, kayyum, kiracı, mir, müezzin, şeyh ve tekaüt lakaplarına da hiçbir köyde rastlanmamaktadır.

Sosyal durum ve mevki belirten lakaplar içerisinde yer alan “Dede” lakabını fiziksel özellik belirten lakaplara yazmayıp, sosyal durum belirten lakaplar içerisinde

kabul etmemizdeki ana etken, dede lakabına sahip bu kişilerin 36, 48, 50 ve 55 yaşlarında olması nedeniyledir. Nitekim bu kişilere söz konusu lakabın yaşından dolayı değil, sahip olduğu sosyal bir mevki dolayısıyla verilmiş olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 88: Kaza Genelinde Bir Kez Kullanılan Sosyal Durum-Mevki Belirten Lakaplar ve Kullanıldıkları Yerler

Sıra No	Lakaplar	Mahalle/Köy
1	Baba	Elmacık Köyü
2	Bekâr	Erikler Köyü
3	Esir	Karakaş Mahallesi
4	Kayyum	Karakaş Mahallesi
5	Köle	Erikler Köyü
6	Tekaüt	Karaca İbrahim Mahallesi

2.11.3.3. Meslek Belirten Lakaplar

Kaza genelinde toplam 380 kişinin 53 farklı meslek belirten lakap ile kaydedildiği tespit edilmiştir. Meslek belirten lakapları taşıyan 380 kişinin 343'ü mahallelerde, 37'si ise köylerde ikamet etmektedir. Köylerde mahallelere oranla mesleki lakaplar taşıyan kişi sayısının bu denli düşük olmasının nedeni, kuvvetle muhtemeldir ki nüfus memurlarının köylerde bu duruma pek de özen göstermemesi dolayısıyladır. Zira bu orantısız durum ileride ele alınacak olan kişilerin sahip olduğu mesleklerde de kendini göstermektedir. Aşağıda yer alan tabloda meslek belirten lakapların mahalle ve köylerdeki sayıları yer almaktadır.

Tablo 89: Meslek Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Abacı	1	-	1
2	Arabacı	6	1	7
3	Aşçı	1	-	1
4	Bağcı	39	-	39
5	Bahçıvan	1	-	1
6	Bekçi	2	-	2
7	Berber	27	2	29
8	Bölükbaşı	-	1	1
9	Cambaz	-	1	1
10	Cerrah	2	-	2
11	Çavuş	1	-	1
12	Çoban	-	1	1
13	Debbâğ	21	-	21
14	Tellak	5	-	5
15	Demirci (Temürcü)	3	1	4

16	Dikici	7	-	7
17	Doğramacı	12	1	13
18	Eskici	4	-	4
19	Etbâi ¹⁸²	11	-	11
20	Fıçıcı	3	-	3
21	Haffâi ¹⁸³	2	-	2
22	Hallâc	7	-	7
23	Hammâmî ¹⁸⁴	1	-	1
24	Hasırcı	2	-	2
25	Helvacı	7	-	7
26	Hizmetkâr	16	-	16
27	İmam	1	1	2
28	Kadayıfçı	2	-	2
29	Kahveci	3	-	3
30	Kâhya	-	1	1
31	Kalaycı	1	-	1
32	Kâtip	4	-	4
33	Korucu	-	1	1
34	Külhancı ¹⁸⁵	1	-	1
35	Mestçi	4	-	4
36	Muhtar	-	4	4
37	Mûy-tâb ¹⁸⁶	35	-	35
38	Nalband	18	1	19
39	Rençber	69	19	88
40	Sandıkçı	1	-	1
41	Sarrâc	2	-	2
42	Sekbân	-	1	1
43	Sepetçi	1	-	1
44	Solak	-	1	1
45	Sürücü	1	-	1
46	Tahmîsî ¹⁸⁷	1	-	1
47	Tarakçı	1	-	1
48	Tekkeci	1	-	1
49	Tüccar	3	-	3
50	Tüfenkçi	9	-	9
51	Timarlı Süvari	1	-	1
52	Yağcı	1	-	1
53	Yemenici	2	-	2
Toplam		343	37	380

¹⁸² “1. Birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar. 2. Hizmetçiler, Uşaklar” anlamlarını içermektedir. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸³ “Kavâf, ayakkabı, terlik ve sâire yapan ve satan” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸⁴ “Hamamcı; hamâm idare eden.” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸⁵ “Hân ve Hamâmlarda suyu ısıtmak için ateş yakma işini icra eden kimsedir.” Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸⁶ “Mutaf, kıl dokuyan, kıldan eşya yapan” kimse manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁸⁷ Doğülmüş-kavrulmuş kahve satan kimse. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, mesleki lakaplar içerisinde en fazla kullanılan lakap, 88 kişi sayısı ile rençber lakabıdır. Rençber lakabının en fazla olduğu yerleşim yeri ise 19 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Rençber lakabını 39 kişi sayısı ile bağcı, 35 kişi sayısı ile mûy-tâb, 29 kişi sayısı ile berber ve 21 kişi ile debbağ takip etmektedir. Mahallelerde toplam 45 farklı lakap mevcut iken, köylerde ise toplam 15 farklı meslek belirten lakap mevcuttur. Kaza genelinde toplam 22 farklı meslek sadece bir kez kullanılmış olup, bunların 15'i mahallelerde, 7'si ise köylerde yer almaktadır.

Tablo 90: Kaza Genelinde Bir Kez Kullanılan Meslek Belirten Lakaplar

Sıra No	Lakaplar	Mahalle/Köy
1	Abacı	Karakaş
2	Aşçı	Hacı Zekeriya
3	Bahçıvan	Doğice
4	Bölükbaşı	Erikler
5	Cambaz	Erikler
6	Çavuş	Karaca İbrahim
7	Çoban	Ahmedler
8	Hammâmî	Karakaş
9	Kâhya	Yündalan
10	Kalaycı	Hacı Zekeriya
11	Korucu	Koyun Kâfiri
12	Külhâncı	Karaca İbrahim
13	Sandıkçı	Hacı Zekeriya
14	Sekbân	Elmacık
15	Sepetçi	Câmi-i Kebir
16	Solak	Elmacık
17	Sürücü	Dellakzâde
18	Tahmîsî	Hacı Zekeriya
19	Tarakçı	Hadice Hatun
20	Tekkeci	Hacı Zekeriya
21	Timarlı Süvari	Câmi-i Kebir
22	Yağcı	Dellakzâde

2.11.3.4. Menşe Bildiren Lakaplar

Menşe bildiren lakaplar, etnik özellik ve memleket bildiren olmak üzere ayrılmaktadır. Etnik özellik bildiren bir adet lakap olup, o da Kürt lakabıdır. Memleket bildiren lakaplar ise birer kişi ile Keşanlı, Ahışhalu, Ulûfecili ve Peralı lakaplarıdır. Menşe bildiren lakaplar içerisinde aşirete mensubiyeti ifade eden Yörük lakabı ise 4 kişi tarafından kullanılmıştır. Bunların hâricinde ayrıca Dağlı ve Pomak gibi menşe bildiren lakaplar da mevcut olup, bu lakaplar da birer kez kullanılmıştır.

Tablo 91: Menşe Belirten Lakapların Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Lakaplar	Mahalle/Köy	Kişi Sayısı
1	Ahışhalu	Karakaş	1
2	Dağlı	Asılbeğli	1
3	Keşanlı	Cami-i Kebir	1
4	Kürt	Hacı Zekeriya	1
5	Ulûfecili	Doğice	1
6	Peralı	Sultan Bayezıd	1
7	Pomak	Kadı-i Kebir	1
8	Yörük	Asılbeğli	1
		Karahıdır	1
		Erikler	2
Toplam			11

2.11.3.5. Muhtelif Lakaplar

Defterde Bedüroğlu, Mano, Kabusuz ve Dev Bıçak(?) olmak üzere kaza genelinde sadece birer kez kullanılmış 4 farklı lakap da tespit edilmiştir.

2.12. EŞKAL ve MESLEKLER

2.12.1. Eşkal Kayıtları

1845 tarihli Kırkkilise Kazası nüfus defterindeki kişilerin eşkal kayıtlarının ayrıntılı bir şekilde kaydedildiği görülmektedir. Nitekim defterde kişilerin ten rengi, boy, sakal-bıyık, hastalık veya çeşitli özür durumlarını belirten kayıtlara sıkça rastlanmaktadır.

2.12.1.1. Ten Rengi

Kaza genelinde ten rengi olarak sadece esmer ve kara tanımlamaları kullanılmıştır. Esmer tanımlaması Cami-i Kebir Mahallesi'nde 2, Karaca İbrahim Mahallesi'nde 1 ve Hacı Zekeriya Mahallesi'nde de 1 kez olmak üzere kaza genelinde toplam 4 kez kullanılmıştır. Kara tanımlaması Asılbeğli Köyü'nde 1, Elmacık Köyü'nde 1, Erikler Köyü'nde 5, Ahmedler Köyü'nde 3 ve Yündalan Köyü'nde de 1 kez olmak üzere kaza genelinde toplam 11 kez kullanılmıştır.

Tablo 92: Ten Rengi Kayıtlarının Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Ten Rengi	Kullanıldığı Yerler	Kişi Sayısı
Esmer	Cami-i Kebir	2
	Karaca İbrahim	1
	Hacı Zekeriya	1
Kara	Asılbeğli	1
	Elmacık	1
	Erikler	5
	Ahmedler	3
	Yündalan	1
Toplam		15

2.12.1.2. Boy Tarifleri

Çalışmış olduğumuz defterde boy ölçüsü olarak kısa, kısaca, kısacık, orta, ortaca, uzun ve uzunca olmak üzere 7 farklı tanımlamanın yapıldığı tespit edilmiştir. Kaza genelinde 1845-1857 yılları arasında 1469¹⁸⁸ kişinin boy tarifi yapılmıştır. Boy tarifleri içerisinde en çok kullanılan tarif, 847 kez kullanılan orta tanımlaması olmuştur. Orta tanımlamasını 318 kişi ile uzunca, 263 kişi ile uzun, 37 kişi ile kısa, 2 kişi ile kısaca ve birer kişi ile de kısacık ve ortaca tanımlamaları takip etmektedir. Ancak boy tariflerinin hangi esasa göre belirlendiği hakkında herhangi bir bilgi mevcut olmayıp, muhtemelen bu boy kayıtlarının gözle tayin edildiği düşünülmektedir. Mahalleler arası yer değişiklikleri başlığında da bahsedildiği üzere, bir kişinin boy tarifi ilk ikamet ettiği adreste örneğin uzun olarak kaydedilmişken, taşınmış olduğu başka hanede ise orta boylu olarak da kaydedildiğine rastlanmıştır.¹⁸⁹ Bu durum o anda kayıt yapan nüfus memurunun uzun, kısa ve orta boy kavramının farklı olmasından veyahut daha sonra tekrar kaydedilen kişilerin bazılarının bizzat nüfus memuru tarafından görülmeden diğer aile fertleri tarafından verilen bilgiler doğrultusunda kayıtların yapılması ile ilgili bir durumdan kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Aşağıda yer alan tabloda 7 farklı boy tarifinin mahalle ve köylere göre kullanım sayıları ve toplamları gösterilmiştir.

¹⁸⁸ Kaza içi yer değiştiren kişilerden gittiği yerde de ikinci kez aynı özellikleriyle kaydedilenlerin boy tarifleri bu sayıya dâhil edilmemiştir.

¹⁸⁹ Örneğin; Cami-i Kebir Mahallesi 30 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu köse sakallı Tahir Efendi bin Mustafa (Yaşı 40) gitmiş olduğu Koyun Kâfiri Köyünde orta boylu köse sakallı Tahir Efendi bin Mustafa (Yaşı 40) olarak kaydedilmiştir. Görüldüğü gibi bu ve bu gibi kişilerin gittikleri yerlerde yaşlarında herhangi bir değişiklik yapılmamasına rağmen boy tariflerinde ise bu şekilde değişiklikler olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 93: Boy Tanımlamalarının Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Boy	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Kısa	5	32	37
2	Kısaca	1	1	2
3	Kısacık	1	-	1
4	Orta	410	437	847
5	Ortaca	1	-	1
6	Uzun	198	65	263
7	Uzunca	130	188	318
Toplam		746	723	1469

Kaza genelinde tespit edilen toplam 1469 boy tarifinin 746'sı mahallelerde, 723'ü ise köylerde kaydedilmiştir. Boy tarifleri içerisinde en fazla yer kaplayan orta boy tanımlamasının mahallelere göre köylerde daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Orta boy tarifinin en fazla kaydedildiği yerleşim yeri ise 81 kayıt ile Karakaş Mahallesi olmuştur. Kaza genelinde sadece bir kez kullanılmış olan ortaca ve kısacık tanımlamaları Hacı Zekeriya Mahallesi'nde kaydedilmiştir. Kaza genelinde sadece 2 kez kullanılmış olan kısacık tanımlaması ise Sultan Bayezid Mahallesi ile Elmacık Köyü'nde kaydedilmiştir.

2.12.1.3. Sakal-bıyık Tarifleri

Çalışmış olduğumuz söz konusu defterde kişilerin sakal-bıyık tariflerinin de ayrıntılı bir şekilde tarif edildiği görülmektedir. Defterde yer alan kayıtlarda kişilerin sakal ve bıyıkları renk, azlık ve çokluk gibi unsurlar esas alınarak betimlenmeye çalışılmıştır. Sakal ve bıyık rengi belirtilirken ak, kara, karaca, siyah, siyahça, kır, kırca, kumral ve sarı gibi tanımlamalar kullanılmıştır. Sakal ve bıyığın azlığı veya çokluğunu belirtmek amacıyla ise az, köse ve şâbb-ı emred ifadeleri kullanılırken, sakal ve bıyığı yeni yeni çıkmış olan kişileri tanımlamak amacıyla ter (Sadece bıyık için kullanılmıştır.), taze, müzellef ve çâr-ebrû gibi ifadelerin de kullanıldığı tespit edilmiştir. İşte renk, azlık-çokluk vs. özelliklerinden sadece biri veya birkaçı kullanılarak toplam 559 kişinin 29 farklı şekilde sakal tarifinin yapıldığı, 805 kişinin ise 26 farklı şekilde bıyık tarifinin yapıldığı tespit edilmiştir. Defterde ayrıca hem sakalı hem de bıyığı ifade eden şâbb-ı emred kelimesi de kaza genelinde toplam 124 kişi için kullanılmıştır.

Tablo 94: Sakal-bıyık Tanımlamalarının Mahalle ve Köylere Göre Sayıları

Sıra No	Sakal/Bıyık Tanımı	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
Sakal				
1	Ak Sakallı	74	34	108
2	Az Sakallı	-	3	3
3	Az Kara Sakallı	-	6	6
4	Az Kır Sakallı	1	-	1
5	Az Köse Sakallı	-	1	1
6	Kara Sakallı	32	40	72
7	Karaca Sakallı	1	-	1
8	Kara Kır Sakallı	4	-	4
9	Kırca Sakallı	9	2	11
10	Kırca Kara Sakallı	1	-	1
11	Kırca Kumral Sakallı	2	-	2
12	Kır Sakallı	104	101	205
13	Kır Kumral Sakallı	3	-	3
14	Kır Köse Sakallı	3	-	3
15	Müzellef Sakallı ¹⁹⁰	-	2	2
16	Müzellef Kara Sakallı	1	2	3
17	Kumral Sakallı	47	45	92
18	Kumral Köse Sakallı	-	1	1
19	Köse Sakallı	6	-	6
20	Köse Ak Sakallı	1	-	1
21	Köse Kara Sakallı	2	3	5
22	Köse Kır Sakallı	-	2	2
23	Köse Kumral Sakallı	-	2	2
24	Köse Sarı Sakallı	-	2	2
25	Köse Sarı Müzellef Sakallı	-	1	1
26	Sarı Sakallı	5	11	16
27	Sarı Müzellef Sakallı	-	1	1
28	Siyah Sakallı	1	2	3
29	Taze Kumral Sakallı	1	-	1
Bıyık				
1	Az Kara Bıyıklı	4	6	10
2	Az Kumral Bıyıklı	20	8	28
3	Az Sarı Bıyıklı	6	2	8
4	Az Siyah Bıyıklı	1	-	1
5	Az Ter Bıyıklı	1	-	1
6	Çâr-Ebrû	25	1	26
7	Kara Bıyıklı	34	36	70
8	Kara Kır Bıyıklı	1	-	1
9	Kır Bıyıklı	1	2	3
10	Kırca Bıyıklı	2	-	2
11	Kır Kumral Bıyıklı	1	-	1
12	Kumral Bıyıklı	161	142	303

¹⁹⁰ “Yüzünde yeni yeni tüyler çıkan.” manasındadır. Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

13	Köse Bıyıklı	-	4	4
14	Köse Kara Bıyıklı	-	1	1
15	Köse Kumral Bıyıklı	-	1	1
16	Köse Sarı Bıyıklı	2	6	8
17	Sarı Bıyıklı	58	128	186
18	Sarı Çâr-ebrû	2	-	2
19	Sarı Ter Bıyıklı	1	2	3
20	Siyah Bıyıklı	15	2	17
21	Siyah Çâr-Ebrû	2	-	2
22	Siyahça Bıyıklı	1	-	1
23	Ter Bıyıklı	54	54	108
24	Ter Kara Bıyıklı	-	8	8
25	Ter Kumral Bıyıklı	-	1	1
26	Ter Sarı Bıyıklı	1	8	9
	Hem Sakal hem de Bıyık İfade Eden			
1	Şâbb-1 Emred	55	69	124
Toplam		746	742	1488

Mahallelerde sadece sakal tarifi kaydı olan kişi sayısı 298, sadece bıyık tarifi yapılan kişi sayısı ise 393'tür. Hem sakalı hem de bıyığı aynı anda ifade eden şâbb-1 emred tanımlaması yapılan kişi sayısı ise 55'tir. Köylerde sadece sakal tarifi yapılan kişi sayısı 261, sadece bıyık tarifi yapılan kişi sayısı 412, hem sakal hem de bıyığı aynı anda ifade eden şâbb-1 emred tanımlaması yapılan kişi sayısı ise 69'dur.

Kaza genelinde toplam 559 sakal tarifi içerisinde en fazla kullanılan tarif 205 kişi ile kır sakal olmuştur. Kır sakal kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri ise 31 kişi ile Karakaş Mahallesi'dir. Kır sakal tarifini 108 kişi ile aksakal, 92 kişi ile kumral sakal ve 72 kişi sayısı ile kara sakal takip etmektedir. Toplam 805 bıyık tarifi içerisinde en fazla kullanılan tanımlama ise 303 kişi sayısı ile kumral bıyık tarifi olmuştur. Kumral bıyık kaydının en fazla olduğu yerleşim yeri 39 kişi sayısı ile Karaca İbrahim Mahallesi'dir. Kumral bıyık tarifini 186 kişi sayısı ile sarı bıyık, 108 kişi sayısı ile ter bıyık ve 70 kişi sayısı ile kara bıyık tarifleri takip etmektedir. Hem sakal hem de bıyık ifade eden şâbb-1 emred tarifinin en fazla kaydedildiği yerleşim yeri ise 19 kişi sayısı ile Karakaş Mahallesi olmuştur.

2.12.1.4. Özür ve Hastalıklar

2.12.1.4.1. Özürler

2.12.1.4.1.1. El-Kol, Bacak ve Yüzdeki Özürler

Kaza genelinde total olan 11, çolak olan 2, ayağı sakat olan 2, kolu sakat olan 4, parmaklarından sakatlığı olan 2 kişi ve 1 de burunsuz kişi mevcuttur. Total olan 11 kişiden Karakaş Mahallesi 56 numarada ikamet eden Mehmet'in doğuştan sağ ayağının total olduğu bilgisi yer almaktadır. Yine kolu sakat olan 4 kişiden Cami-i Kebir Mahallesi 77 numaralı hanede ikamet eden orta boylu kumral sakallı Debbâğ Ali'nin (Yaşı 55) 8 yaşında ağaçtan düşmesi sonucunda kollarının sakat kaldığı bilgisi yer almaktadır.

2.12.1.4.1.2. Göz İle İlgili Özürler

Kaza genelinde 4 âmâ, 4 şaşı (bunlardan 2'si şehla olarak adlandırılmıştır.) 3 tek gözlü (yekçeşm) olduğu bilgisi olan kişi kaydı mevcuttur. Şaşıardan Hacı Zekeriya Mahallesi 11 numaralı hanede ikamet eden orta boylu az kumral bıyıklı İbrahim'in gözlerinin doğuştan şaşı (müşevveş) olduğu bilgisi yer almaktadır.

2.12.1.4.1.3. İşitme ve Konuşma İle İlgili Özürler

Kaza genelinde sadece 2 dilsiz (bî-zaban) olup, bunların biri Doğice Mahallesi 26 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu kır sakallı Mustafa (Yaşı 80), diğeri ise Elmacık Köyü 20 numaralı hanede ikamet eden kişidir. (20. hanede ikamet eden bu kişinin ismi belirtilmemiş, yalnızca söz konusu hane reisinin babalığı olduğu bilgisi yer kaydedilmiştir.)

2.12.1.4.2. Hastalıklar

2.12.1.4.2.1. Vücut ile İlgili Hastalıklar

Kaza genelinde çiçek, köstebek, sara, tavukkarası, duman (katarakt) ve veba illeti olmak üzere kişilerin vücudunda hasar bırakan 6 farklı hastalık tespit edilmiştir. En fazla rastlanılan hastalık türü 5 kişinin mübtela olduğu çiçek hastalığıdır. Nitekim bu hastalık nedeniyle 2 kişinin yüzünde, 1 kişinin kolunda, 1 kişinin de gözünde hasar kaldığı ve 1 kişinin ise bu hastalık nedeniyle ellerinin bilekten itibaren sakat kaldığı yazmaktadır. Bu kişiler Cami-i Kebir Mahallesi 72 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu çiçek yüzlü sarı bıyıklı Mehmed, aynı mahallenin 9 numaralı

hanesinde ikamet eden orta boylu Sarrâc Hasan, yine aynı mahallenin 74 numaralı hanesindeki uzun boylu ter bıyıklı Ali, Karakaş Mahallesi 6 numaralı hanedeki Esad ve aynı mahallenin 26 numaralı hanesinde ikamet eden orta boylu kumral bıyıklı Çiçek yüzlü Ali bin Mustafa'dır.

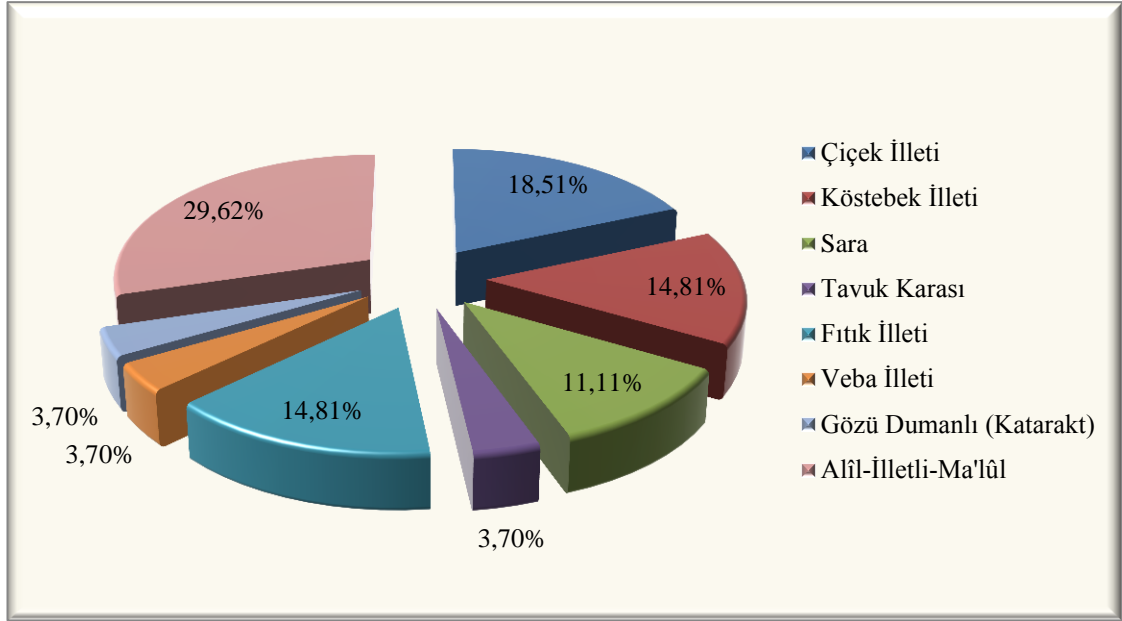
En çok rastlanılan hastalık türlerinden biri de köstebek illeti olmuştur. Bir tür deri kanseri olan bu hastalıktan 4 kişinin mustarip olduğu belirtilmiştir. Bu kişiler ise Karakaş Mahallesi 24 numaralı hanede yer alan uzunca boylu kumral bıyıklı Tahir bin Abbas, aynı mahallenin 62 numaralı hanesinde ikamet eden orta boylu kumral bıyıklı Rençber Ahmed bin Mustafa, Sultan Bayezıd Mahallesi 74 numaralı hanede ikamet eden uzun boylu az kumral bıyıklı Mehmed ile Hacı Zekeriya Mahallesi 53 numaralı hanede ikamet eden Mustafa'dır.

Diğer bir hastalık türü ise fitik illetidir. Bu hastalığa mübtelâ olan kişi sayısı 4'tür.

Sara illetine mübtela olan kişi sayısı 3 olup, bunlardan Cami-i Kebir Mahallesi 67 numaralı hanede ikamet eden orta boylu az sarı bıyıklı Muhsin bin Mahmut'un (Yaşı 30) hîn-i sabâvetden (çocukluk zamanından) berü sara illetine mübtela olmuş olduğu bilgisi mevcuttur.

Diğer hastalıklardan olan tavukkarası hastalığına Karakaş Mahallesi 69 numaralı hanede ikamet eden Yetim Eyyûb bin Süleyman, veba hastalığına ise Karakaş Mahallesi 105 numaralı hanede ikamet eden Aylak Ali tutulmuştur. Ayrıca Hadice Hatun Mahallesi 22 numaralı hanede ikamet eden orta boylu kumral bıyıklı Mûy-tâb Osman bin Mehmed Emin'in de sol gözünün dumanlı (katarakt) olduğu hakkında kayıt bulunmaktadır.

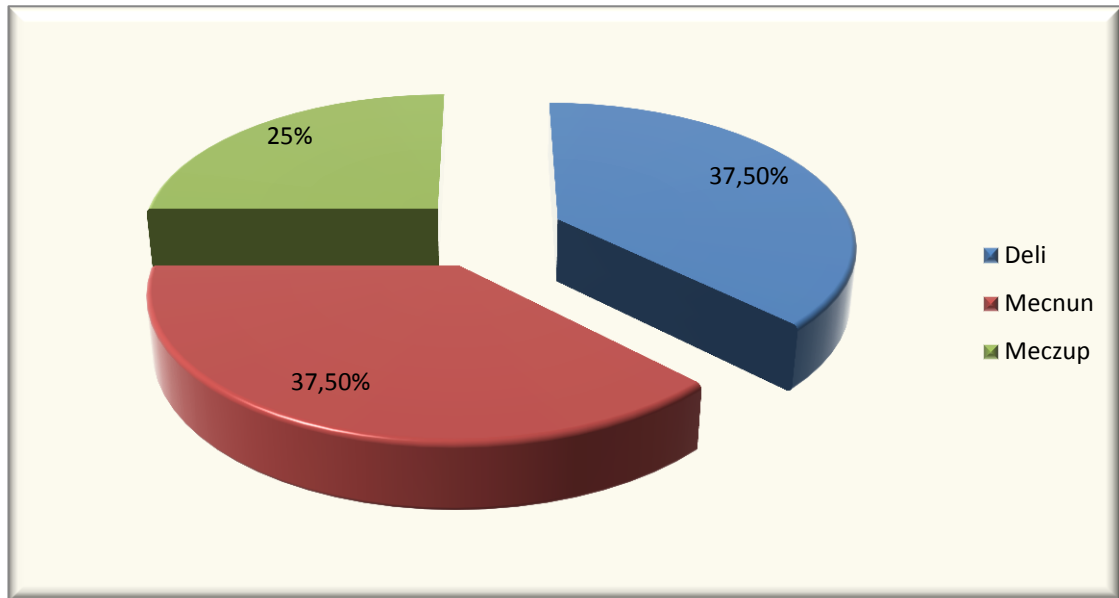
Tüm bunların hâricinde defterde herhangi bir hastalık belirtilmeden sadece illetli, alil veya malul gibi ifadelerle kaydedilen kişiler de mevcuttur. Bunlardan 4'ünün gözünde alil olduğu, 2 kişinin alil ve birer kişinin de illetli ve malul olduğu bilgisi bulunmaktadır.

Şekil 45: Vücut İle İlgili Hastalıkların Oranları

2.12.1.4.2.2. Akıl ve Sinir Hastalıkları

Akıl ve sinir hastalıkları deli, mecnun ve meczup gibi ifadelerle kaydedilmiş olup, bunların kaza genelindeki sayıları toplamda 8'dir. Bunların 3'ü mecnun, 3'ü deli ve 2'si de meczup olarak kaydedilmiştir. Bu kişilerden Mecnun lakabı ile kaydedilen Cami-i Kebir Mahallesi 24 numarada yer alan Mehmet bin Salih için ise ayrıca meczup ve bî-idrak olduğu bilgisi yer almaktadır.

Şekil 46: Akıl ve Sinir Hastalıkları Oranları

2.12.2. Meslekler

Çalışmış olduğumuz defterde kaza genelinde 595 kişinin 81 farklı meslek icra ettiği tespit edilmiştir. İcra edilen bu 80 farklı meslek, Görevliler (Askeri Personel-İlmiye Mensubu-Vazifeliler), Ticaret ve Zanaat, Ziraat ve Hayvancılık, Hizmet Sınıfı ve Tıbbiye olmak üzere 5 farklı başlık altında ele alınmıştır. Kaza genelinde en çok icra edilen meslek grubu 230 kişi ile ticaret ve zanaat grubu olup, bu 230 kişiden 224'ünü sadece zanaat ile uğraşan kişiler oluşturmaktadır. Kaza genelinde 2. en çok uğraşılan meslek kategorisi ise 172 kişi ile askerî personel, ilmiye mensupları ve vazifeliler olarak 3 bölüme ayırdığımız görevliler adlı gruptur. Görevliler içerisinde ise en fazla sayıda kişinin icra etmiş olduğu bölüm 120 kişi ile ilmiye mensupları bölümü olmuştur. Görevliler grubunu 139 kişi ile ziraat ve hayvancılık, 52 kişi sayısı ile hizmet sınıfı ve 2 kişi ile tıbbiye grubu takip etmektedir.

2.12.2.1. Görevliler

Görevliler olarak adlandırmayı uygun bulduğumuz bu grupta askeri personel, ilmiye mensupları ve vazifeliler olmak üzere 3 grup bulunmaktadır. Askeri Personel grubunda timarlı süvari (11), bölükbaşı (1), bölük emini (1), çavuş (7), yüzbaşı (1), onbaşı (2), mülazım (2), sekban (1), solak (1), lağımçı (1) ve bâd-bânî (1) olmak üzere 11 farklı askeri meslekte 29 kişi bulunmaktadır. İlmiye mensupları içerisinde hacı (54), imam (14), müezzin (3), müderris (1), hatip (4), kayyum (1), kaza müftüsü (1), molla (12), hafız (8), derviş (11), es-seyyid (2), şeyh (5) ve dede (4) olmak üzere 13 farklı ilmiye görevi içerisinde toplam 120 kişi vardır. Son olarak vazifeliler olarak adlandırdığımız grupta ise muhtar (10), aza (3), ketebe (1), mahkeme mukayyidi (1), meclis mukayyid kâtibi (1), nüfus mukayyidi (1), nâzır-ı defter (1), mahalle tahsildarı (1), korucu (1) ve bekçi (3) olmak üzere 10 farklı görevde 23 kişi bulunmaktadır. Aşağıda yer alan tabloda yukarıda ismini zikrettiğimiz mesleklerin mahalle ve köylerdeki sayıları ve toplamaları istatistiki veriler hâlinde gösterilmiştir.

Tablo 95: Görevliler Grubundaki Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Görevliler	Sıra No	Meslek	Kişi Sayısı		Toplam
			Mahalle	Köy	
Askeri Personel	1	Yüzbaşı	1	-	1
	2	Bâd-bânî ¹⁹¹	1	-	1
	3	Bölükbaşı	-	1	1
	4	Çavuş	6	1	7
	5	Mülazım	2	-	2
	6	Lağımçı	1	-	1
	7	Onbaşı	1	1	2
	8	Sekban	-	1	1
	9	Solak	-	1	1
	10	Bölük Emni	1	-	1
	11	Timarlı Süvari	11	-	11
İlmiye Mensupları	1	İmam	13	1	14
	2	Müezzin	3	-	3
	3	Müderris	1	-	1
	4	Hatip	3	1	4
	5	Kayyum	1	-	1
	6	Kaza Müftüsü ¹⁹²	1	-	1
	7	Mollâ	10	2	12
	8	Hacı	45	9	54
	9	Hâfız	7	1	8
	10	Derviş	11	-	11
	11	Es-Seyyid	2	-	2
	12	Şeyh	5	-	5
	13	Dede	3	1	4
Vazifeliler	1	Muhtar	3	7	10
	2	Aza	3	-	3
	3	Bekçi	3	-	3
	4	Korucu	-	1	1
	5	Ketebe	1	-	1
	6	Mahkeme Mukayyidi	1	-	1
	7	Meclis Mukayyid Kâtibi	1	-	1
	8	Nüfus Mukayyidi	1	-	1
	9	Nâzır-ı Defter ¹⁹³	1	-	1
	10	Mahalle Tahsildarı	1	-	1
Toplam			144	28	172

¹⁹¹ “Tersane halkından olan azapların bir sınıfıdır.” Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2010.

¹⁹² Kazalarda kadıdan sonra gelen “ehl-i şer” zümresi olarak müftüler gelmekte olup, bunlar, mahkeme ile ilgili anlaşmazlıklar olduğunda fetva verirlerdi. Müftüler şeyhülislam tarafından tayin edilirdi. Özel konulardaki fetva isteklerini İstanbul’da şeyhülislam, kazalarda ise müftü karşılardı. Özkaya, *18. Yüzyılda Osmanlı Toplumunu*, s. 228.

¹⁹³ Nâzır-ı Defterler, Ceride Nezâreti (Nüfus sayım işlerinin gözetilmesi ile nüfus kayıtlarının tutulmasının kontrol edilmesi maksadıyla, 1835 yılında Dâhiliye Nezâreti bünyesinde kurulan teşkilattır.) tarafından nüfus sayım sisteminin düzenli olarak devamı ve kontrolü için Anadolu’da Livâ merkezlerinde, Rûmeli’de ise her bir kazada yer alan güvenilir şahıslardan seçilen görevlilerdir. Ceride Nezâreti ve buna bağlı olarak taşrada örgütlenen Defter Nâzırlıkları günümüz nüfus müdürlükleriyle neredeyse aynı görevleri icra etmektedirler. Çimen, “Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı’da Nüfus Hizmetleri”, ss. 195-196.

Askeri personel sınıfı içerisinde, 11 kişi ile tımarlı süvariler ilk sırada yer almaktadır. Tımarlı süvari kaydının tamamı mahallelerde yer almakta olup, en fazla tımarlı süvari kaydının olduğu yerleşim yeri Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Tımarlı süvarileri 7 kişi ile çavuş ve ikişer kişi ile de mülazım ve onbaşı mesleğinde olanlar takip etmektedir. Çavuş kaydının 6'sı mahallelerde, 1'i ise Erikler Köyü'nde yer almaktadır. Mülazımların 2'si de mahallelerde yer alırken, onbaşılardan biri Hacı Zekeriya Mahallesi'nde, 1'i de Erikler Köyü'nde yer almaktadır. Diğer 7 farklı askeri meslekten ise birer kişi bulunmaktadır.

Tablo 96: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen Askeri Meslekler

Sıra No	Askeri Meslek	Mahalle/Köy
1	Bölükbaşı	Erikler
2	Bölük Emni	Cami-i Kebir
3	Yüzbaşı	Sultan Bayezid
4	Sekbân	Elmacık
5	Solak	Elmacık
6	Lağımçı	Sultan Bayezid
7	Bâd-Bânî	Dellakzâde

İlmîye mensupları içerisinde 54 kişi ile en çok hacılar yer almaktadır. Toplam 54 hacının 45'i mahallelerde, 9'u ise köylerde yer almaktadır. Hacılardan sonra 14 kişi ile en çok imamlar yer almaktadır. Her yerleşim yerinde imam kaydı bulunmayıp, imamların 1'i Cami-i Kebir, 2'si Karakaş, 1'i Karaca İbrahim, 1'i Doğice, 2'si Sultan Bayezid, 2'si Hadice Hatun, 2'si Hacı Zekeriya ve 2'si de Dellakzâde Mahallesi'nde kaydedilmiştir. Köylerde ise tek bir imam kaydı olup, o da Erikler Köyü 67 numaralı hanede ikamet eden İmam Ebubekir bin İsa'dır. Bu kişinin ise Cami-i Şerif imamı olduğu hakkında bilgi yer almaktadır. Yani bu kişinin köyde değil, merkez yerleşim birimlerinde yer alan bir câmide görev yaptığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu kişi 1846 tarihinde Karakaş Mahallesi 86 numaralı haneye taşınmış olup, fakat orada imam olarak değil, sadece "Efendi" lakabı ile kaydedilmiştir. Hadice Hatun Mahallesi'nde 3 numaralı hanede ikamet Mehmet Efendi bin Hasan'ın ise köy imamı olduğu bilgisi yer almakta, ancak hangi köyün imamı olduğu hakkında ise herhangi bir malumat bulunmamaktadır. Toplam 14 imamın 2'si hafız, 1'i müderris-i kiramdan ve 1'i de seyyid'tir.

Hacı ve imamları 12 kişi ile mollalar, 11 kişi ile dervişler, 8 kişi ile hafızlar, 5 kişi ile şeyhler, dörder kişi ile hatipler ve dedeler, 3 kişi ile müezzinler ve 2 kişi ile

de seyyidler takip etmektedir. Diğer ilmiye mensuplarından olan kaza müftüsü, kayyum ve müderris-i kiramdan ise birer kişi bulunmaktadır.

Tablo 97: Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen İlmiye Mensuplarının Buldukları Yerleşim Yerleri ile İsimleri

Sıra No	İlmiye Mensupları	Mahalle/Köy	Hane No.	İsim/Yaş
1	Kaza Müftüsü	Karaca İbrahim Mahallesi	1	Ali İzzet Efendi bin İbrahim Hilmî Yaşı 29
2	Kayyum	Karakaş Mahallesi	4	Hasan bin Ahmet Yaşı 65
3	Müderris	Karakaş Mahallesi	83	İbrahim Âgâh Efendi bin Hacı Nu'mân Efendi Yaşı 31

Vazifeliler grubu içerisinde 10 kişi ile muhtarlar ilk sırada gelmektedir. Muhtarlardan 3'ü mahallelerde, 7'si ise köylerde kaydedilmiştir.¹⁹⁴ Muhtarları üçer kişi ile bekçi ve azalar takip etmektedir. Aza kaydının olduğu yerleşim yerleri ise Karakaş, Sultan Bayezıd ve Hacı Zekeriya mahalleleridir. Bekçilerin 2'si Dellakzâde, 1'i Hadice Hatun Mahallesi'nde yer almaktadır.

Tablo 98: Vazifeliler Grubunda Yer Alıp Kaza Genelinde Sadece Bir Kez Geçen Meslekler ve Buldukları Yerleşim Yerleri ile Kişisel Özellikleri

Sıra No.	Vazifeliler	Mahalle/Köy	Hane No.	İsim/Yaş
1	Ketebe	Hacı Zekeriya	46	Nûrî Efendi bin Mustafa Yaşı 65
2	Mahkeme Mukayyidi	Cami-i Kebir	8	Ahmet Efendi bin Mustafa Yaşı 21
3	Meclis Mukayyid Kâtibi	Cami-i Kebir	57	Osman Efendi ¹⁹⁵ Yaşı 16
4	Nüfus Mukayyidi	Cami-i Kebir	57	Sâlih Efendi bin Ali Yaşı 45
5	Nâzır-ı Defter	Karakaş	99	Ahmet Efendi bin Mehmet Yaş 62 ¹⁹⁶
6	Mahalle Tahsildârı	Hacı Zekeriya	47	Mollâ Mustafa bin Ebûbekir Yaşı 28
7	Korucu	Koyun Kâfiri	11	Ahmet bin Mehmet Yaşı 45

¹⁹⁴ “İdari Yöneticiler” adlı başlıkta muhtarların isimleri, yaşları ve buldukları yerler ayrıca tablo hâlinde verilmiştir.

¹⁹⁵ Bu kişinin talebeden olup halen tahsil-i ilm etmekte olduğu ve aynı zamanda meclis mukayyidi de olduğu kaydı düşülmüştür.

¹⁹⁶ Bu kişiye 1845 yılında ölüm kaydı düşülmüştür.

2.12.2.2. Ticaret ve Zanaat Erbabı

Kaza genelinde 28 farklı zanaat mesleği ile 227 kişi iştilal etmektedir. Bu 227 kişiden 221'si mahallelerde, 6'sı ise köylerde kaydedilmiştir. Mahallelerin tümünde zanaat ile iştilal eden kişi kaydı olmasına rağmen, Koyun Kâfiri, Karahıdır, Ahmedce, Elmacık, Kurt Pınarı, Ermeni Mahallesi, Keşirlik ve Yündalan köyleri olmak üzere toplam 8 köyde zanaat ile uğraşan kişi kaydı bulunmamaktadır. Köylerde mahallelere kıyasla zanaatla uğraşan kişi sayısının bu denli düşük olmasının nedeni ise muhtemelen nüfus memurlarının köylerde meslek kaydına pek de özen göstermemesi nedeniyledir. Bunların dışında mesleğinin tüccar olduğu belirtilen 3 kişi olup, bunların tamamı mahallelerde yer almaktadır.

Tablo 99: Ticaret ve Zanaat ile İlgili Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslekler	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Abacı	1	-	1
2	Arabacı	6	1	7
3	Berber	35	2	37
4	Çıkırıkçı	1	-	1
5	Debbâğ	31	-	31
6	Demirci	3	1	4
7	Dikici	6	-	6
8	Doğramacı	14	1	15
9	Eskici	6	-	6
10	Fıçıcı	4	-	4
11	Haffâf	2	-	2
12	Hallâc	12	-	12
13	Hasırcı	2	-	2
14	Helvacı	2	-	2
15	Kadayıfçı	3	-	3
16	Kahveci	4	-	4
17	Kalaycı	1	-	1
18	Mestçi	6	-	6
19	Mûy-tâb	42	-	42
20	Nalband	20	1	21
21	Sarrâc	3	-	3
22	Sandıkçı	1	-	1
23	Sepetçi	1	-	1
24	Tarakçı	1	-	1
25	Tahmîsî	1	-	1
26	Tüfenkçi	10	-	10
27	Yağcı	1	-	1
28	Yemenici	2	-	2
29	Tüccâr	3	-	3
Toplam		224	6	230

Zanaat ile ilgili meslekler içerisinde 42 kişi ile mûy-tâb mesleği ilk sırada yer almaktadır. Söz konusu meslekle uğraşan kişilerin tamamı mahallelerde yer almakta olup, en fazla mûy-tâb kaydı ise 15 kişi ile Sultan Bayezıd Mahallesi'nde olmuştur. Bu meslekle uğraşan 42 kişiden birinin mûy-tâb çırağı olduğu bilgisi yer alıp, o kişi de Doğice Mahallesi 21 numaralı hanede yer alan Mehmed adlı kişidir. Zanaat ile ilgili meslekler içerisinde en çok kişi sayısına sahip ikinci meslek olarak 37 kişi ile berberlik mesleği gelmektedir. Berberlerin 35'i mahallelerde, ikisi ise köylerde kaydedilmiştir. 35 kişiden dördü berber çırağı olup, bu kişilerin de tamamı mahallelerde kaydedilmiştir. En çok berber kaydının olduğu yerleşim yeri 9 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi olmuştur. Mûy-tâb ve berberlik mesleklerini 31 kişi ile debbağlık, 21 kişi ile nalbandlık, 15 kişi ile doğramacılık, 12 kişi ile hallâklık, 10 kişi ile tüfenkçilik, 7 kişi ile arabacılık, altışar kişi ile dikicilik, eskicilik ve mestçilik, dörder kişi ile demircilik, fıçıcılık ve kahvecilik, üçer kişi ile kadayıfçılık ve sarrâklık, ikişer kişi haffâflık, hasırcılık, helvacılık ve yemenicilik meslekleri takip etmektedir. Zanaat ile ilgili diğer 8 farklı meslek ise kaza genelinde sadece birer kişi tarafından icra edilmektedir. Bunların dışında kaza genelinde toplam 3 tüccâr kaydı olup, bu kişilerin biri Cami-i Kebir Mahallesi'nde, ikisi ise Karaca İbrahim Mahallesi'nde ikamet etmektedir.

Tablo 100: Kaza Genelinde Bir Kişi Tarafından İcra Edilen Zanaat İle İlgili Meslekler ve Kaydedildikleri Yerleşim Yerleri

Sıra No	Meslek	Mahalle/Köy
1	Abacı	Karakaş
2	Çıkrıkçı	Sultan Bayezıd
3	Kalaycı	Hacı Zekeriya
4	Sandıkçı	Hacı Zekeriya
5	Sepetçi	Cami-i Kebir
6	Tarakçı	Hadice Hatun
7	Tahmîsî	Hacı Zekeriya
8	Yağcı	Dellakzâde

2.12.2.3. Ziraat ve Hayvancılık

Kaza genelinde ziraat ve hayvancılık ile ilgili rençberlik (93), bağcılık (43), bahçıvanlık (1), cambazlık (1) ve çiftlik nâzırlığı (1) olmak üzere 5 farklı meslek tespit edilmiştir. Ziraat ile ilgili meslekler içerisinde ilk sırayı 93 kişi ile rençberlik mesleği almakta olup, bu 93 kişinin 77'si mahallelerde, 16'sı köylerde ikamet

etmektedir. En çok rençber kaydının bulunduğu mahalleler sırasıyla 19 kişi ile Karakaş, 15 kişi ile Doğice ve 12 kişi ile Karaca İbrahim mahalleleridir. Köylerde ise en fazla rençber kaydı 5 kişi ile Karahıdır Köyü'nde kaydedilmiştir. Bağcılık mesleği kaza genelinde toplam 43 kişi tarafından icra edilmekte olup, bu 43 kişinin tamamı mahallelerde ikamet etmektedir. En fazla bağcı kayıtları 13 kişi ile Sultan Bayezıd, 11 kişi ile Hacı Zekeriya ve 6 kişi ile Karakaş mahallelerinde yer almaktadır. Bahçivanlıkla uğraşan tek kişi Doğice Mahallesi 16 numaralı hanede ikamet eden 15 yaşındaki Mehmed adlı kişidir. Büyükbaş hayvan alıp-satma işleriyle uğraşan kişi anlamına gelen cambazlık mesleğini Erikler Köyü 13 numaralı hanede ikamet eden 60 yaşındaki Mehmet bin Halil icra etmektedir. Son olarak Karaca İbrahim Mahallesi 89 numaralı hanede ikamet eden 45 yaşındaki Ebubekir bin Ali'nin de çiftlik nâzırı olduğu ile ilgili kayıt bulunmaktadır.

Tablo 101: Ziraat ve Hayvancılıkla İlgili Mesleklere Sahip Kişilerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslek	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Rençber	77	16	93
2	Bağcı	43	-	43
3	Bahçivan	1	-	1
4	Çiftlik Nâzırı	1	-	1
5	Cambaz	-	1	1
Toplam		122	17	139

2.12.2.4. Hizmet Sınıfı

Hizmet sınıfı içerisinde aşçı (1), çoban (1), tellak (1), etbâi (23), hammâmî (1), hamam nâzırı (1), hizmetkâr (17), kâhya (1), külhancı (1), tekkeci (1), sürücü (1) ve diğer hizmetliler (3) olmak üzere toplam 52 kişi mevcuttur. Bu 52 kişinin 48'i mahallelerde, 4'ü ise köylerde ikamet etmektedir. Hizmet sınıfı içerisinde 22 kişi ile ilk sırada etbailer yer almaktadır. Birinin sözüne, işine, mesleğine uyanlar, hizmetçiler ve uşaklar gibi anlamları olan etbai sınıfının 21'si mahallelerde yer alırken, 1'i ise Elmacık Köyü'nde yer almaktadır. Etbailerin en fazla olduğu yerleşim yerleri 8 kişi ile Karakaş Mahallesi ve 6 kişi ile Hacı Zekeriya Mahallesi'dir. Hizmet sınıfı içerisinde 2. en çok rastlanan sınıf 17 kişi ile hizmetkâr sınıfıdır. Söz konusu hizmetkârların 16'sı mahallelerde, 1'i ise Ahmedler Köyü'nde yer almakta olup, en çok hizmetkâr kaydının olduğu yerleşim yerleri 6 kişi ile Sultan Bayezıd ve 4 kişi ile Karaca İbrahim mahalleleridir. Diğer hizmetliler kısmında başkalarının yanında

çeşitli hizmetlerde bulunan 4 kişi de mevcuttur. Bunlardan Karakaş Mahallesi 72 numaralı hanede ikamet eden 18 yaşındaki orta boylu ter bıyıklı Abdi'nin Der-Aliyye'de (İstanbul) Kabucular Kethüdası Abbas Bey Efendi hizmetinde bulunduğu, aynı mahallenin 108 numaralı hanesinde ikamet eden uzun boylu ter bıyıklı Ali bin İbrahim'in 1834 senesinden beri Edirne'de hastahânedeki hekimbaşı hizmetinde olduğu, Karaca İbrahim Mahallesi 79 numaralı hanede ikamet eden orta boylu kara bıyıklı Mustafa Ağa adlı kişinin 1841 senesinden beri Kırkkilise'de liva-i Vize Kâim-i makamı devletlû ağa hazretlerinin hizmetinde olduğu ve son olarak Hacı Zekeriya Mahallesi 5 numaralı hanede ikamet eden ve etbâi lakabı ile anılan¹⁹⁷ Ahmet Efendi'nin ise Der-Aliyyede (İstanbul) Bâb-ı Kâdiaskerîde Mukayyid Hıfzı Efendi'nin hizmetinde olduğu bilgisi yer almaktadır. Sadece 1 kişi tarafından icra edilen hizmet sınıfındaki diğer mesleklerden aşçılık ve tekkecilik mesleklerine Hacı Zekeriya Mahallesi'nde, çobanlık mesleğine Ahmedler Köyü'nde, tellaklık mesleğine Sultan Bayezid Mahallesi'nde, hammâmî mesleğine Karakaş, Hamam Nâzırlığına Hadice Hatun, külhâncılık mesleğine Karaca İbrahim Mahallesi'nde, sürücülük mesleğine Dellakzâde Mahallesi'nde ve kâhyalık mesleğine ise Yündalan Köyü'nde rastlanmaktadır.

Tablo 102: Hizmet Sınıfında Yer Alan Mesleklerin Mahalle ve Köylerdeki Sayıları

Sıra No	Meslekler	Kişi Sayısı		Toplam
		Mahalle	Köy	
1	Aşçı	1	-	1
2	Çoban	-	1	1
3	Tellak	1	-	1
4	Etbâ'i	21	1	22
5	Hammâmî	1	-	1
6	Hamam Nâzırı	1	-	1
7	Hizmetkâr	16	1	17
8	Kâhya	-	1	1
9	Külhâncı	1	-	1
10	Tekkeci	1	-	1
11	Sürücü	1	-	1
12	Diğer Hizmetliler	4	-	4
Toplam		48	4	52

¹⁹⁷ Bu kişinin ne tür bir hizmette bulunduğu belirtildiği için etbailer sınıfından ayrı olarak bir kez daha sayılmamıştır.

2.12.2.5. Tıbbiye

Karakaş ve Dellakzâde Mahallelerinde birer adet cerrah kaydı bulunmaktadır. Tüm bunların dışında herhangi bir meslek belirtilmeden sadece çırağı yazan 3 kişi olup, bu kişiler Doğice Mahallesi 20 numaralı hanedeki orta boylu şâbb-ı emred Hasan ile ve Asılbeğli Köyü 3 numaralı hanede yer alan Hasan bin Ali ile Mehmed bin Mahmud adlı kişilerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1832 ve 1845 TARİHLİ KIRKKİLİSE MÜSLÜMAN NÜFUS DEFTERLERİNİN MUKAYESESİ

3.1. YERLEŞİM BİRİMLERİ

1832 tarihli Kırkkilise Nüfus Defterinde Cami-i Kebir, Karakaş, Karaca İbrahim, Sultan Bayezıd, Doğice, Hadice Hatun, Hacı Zekeriya, Dellakzâde ve Yapraklı olmak üzere 9 Mahalle ve Karahıdır, Ulûfeci, Asılbeğli, Koyun Kâfiri, Erikler, Elmacık, Keşirlik, Ahmedce, Yündalan, Demirci Halil, Kadı-i Kebir, Ahmedler, Ermeni Mahallesi, Kurt Pınarı ve Kızılca Kilise olmak üzere 15 köy yer almakta olup, defterde toplam 24 yerleşim yeri bulunmaktadır. 1845 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde de mahalle sayısı ve isimleri 1832 tarihli defterdeki mahalleler ile aynı olup, sadece köylerden Ulûfeci ve Kızılca Kilise köyleri yer almamakta, diğer köyler ise defterde aynı isimle mevcut bulunmaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, 1832 tarihli defterde mevcut olan Kızılca Kilise adlı köy yerleşkesinde sadece Kıptî nüfus mevcut olup, 1845 tarihli defterde ise Kıbtî nüfusun deftere dâhil edilmemesi nedeniyle söz konusu Kızılca Kilise Köyü'ne 1261 tarihli defterde yer verilmemiş olabilir. Ulufeci adlı köy yerleşkesinin 1845 tarihli defterde yer almaması ise muhtemelen idari yapıda gerçekleşen değişimler sonucu söz konusu köyün başka bir merkeze bağlanması nedeniyle olabilir.

3.2. NÜFUS

1832 tarihli defterde Kırkkilise Kazası'nın toplam nüfusu 2398 olarak tespit edilmiş iken, 1845 tarihli defterde toplam nüfus ise 2331 olarak tespit edilmiştir. Yani aradan geçen 13 yıllık bir süre zarfında nüfusun 67 kişi daha az olduğu görülmektedir. Bu durum nüfusun azaldığı sonucunu akla getirmekte, fakat 1832

tarihli defterde toplam 154 Kıptî nüfusun varlığı tespit edilmiş olup, 1845 tarihli defterde ise Kıbtî nüfus deftere kaydedilmemiştir. Yani 1832 tarihli defterden Kıptî nüfusu çıkarırsak Müslüman Türk nüfusun toplamı 2244 kişiye gerilemektedir. 1845 tarihli defterde yer almayan 35 kişilik nüfusa sahip Ulûfeci Köyü'nü de toplam nüfustan çıkarttığımız da ise toplam nüfus bu kez 2209'a gerilemekte ve bu durumda söz konusu süre zarfında nüfusun azalmadığı, aksine 122 kişi arttığı görülmektedir.

1830'lu yıllarda Gayr-i müslim nüfus artış gösterirken, bu dönemdeki Müslüman nüfusun durağan olduğu, hatta söz konusu nüfusta azalma dahi olduğu bilinmektedir. Bu durumun temel sebebi ise Türklerin en üretken yaşta silahaltına alınmalarıdır. Müslümanlar arasında doğurganlık, ancak 1850'li yıllardan itibaren artmaya başlamıştır.¹⁹⁸ Gerçekten de çalışmış olduğumuz 1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde doğum sayısı 339, ölüm sayısı ise 596 iken, 1845 tarihli defterde doğum sayısı 557, ölüm sayısı ise 412 olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi 1830'lu yıllarda ölen kişi sayısı doğan kişi sayısından fazla iken, 1845'li yıllarda ise bu defa doğum sayıları ölüm sayılarını geçmiştir.

3.2.1. Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı

1832 tarihli nüfus defterinde yer alan kişilerden 0-12 yaş arasında olanlar çocuk, 12-42 yaş arası yetişkin ve 42 ve üzeri ise yaşlı olarak kabul edilmiş iken, 1845 tarihli defter de ise 0-12 yaş arası çocuk, 12-41 yaş arası yetişkin, 41 ve üzeri ise yaşlı olarak kabul edilmiştir. Görüldüğü gibi 1832 tarihli defterde yetişkin olarak adlandırılan grubun yaş aralığı daha geniş tutulmuş ve 42 yaşına giren kişiler yaşlı olarak ifade edilmiş iken, 1845 tarihli defterde ise 41 yaşına basan kişiler yaşlı olarak adlandırılmıştır. 1832 tarihli defterde yetişkin yaş grubunun bu şekilde geniş tutulması ise muhtemelen yeni kurulan Asakir-i Mansure Ordusunun asker ihtiyacını karşılamaya yöneliktir.

Nüfusun yaş gruplarına dağılımına bakacak olursak; 1832 tarihli Kırkkilise nüfus defterinde toplam nüfusun (2398) % 35,98'i çocuk (863 kişi), % 47,58'i yetişkin (1141 kişi) ve % 16,34'ü ise yaşlı kategorisinde yer almaktadır. 2 kişinin ise yaşları tespit edilemediğinden herhangi bir yaş kategorisine alınamamıştır. 1845 tarihli defterde ise toplam nüfusun (2331) % 36,20'si çocuk (844 kişi), % 42'si yetişkin (981 kişi) ve % 21,32'si (497 kişi) ise yaşlı kategorisindedir. 9 kişinin ise

¹⁹⁸ Nedim İpek, *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*, Trabzon: Serander Yayınları, 2006, s. 344.

yaşları belirtilmediğinden söz konusu kişiler yaş kategorilerine dâhil edilmemiştir. Görüldüğü gibi yılların geçmesiyle doğal olarak 1845 tarihli defterde 1832 tarihli deftere nazaran yaşlı kategorisindeki oranın daha da arttığı gözlemlenmektedir.

3.2.2. Doğum ve Ölümler

1832 tarihli nüfus defterinde 1832-1840 yılları arasında toplam 339 doğum ve 596 ölüm tespit edilmiş olup, 1845 tarihli defterde ise 1845-1857 yılları arasında toplam 557 doğum ve 412 ölüm kaydına rastlanmaktadır. 1832 tarihli defterde en fazla doğum kaydının olduğu yıl 84 kişi ile 1835 yılı iken, 1845 tarihli defterde en fazla doğum kaydının olduğu yıl 110 kişi sayısı ile 1851 yılı olmuştur. 1832 tarihli defterde en fazla ölüm kaydının olduğu yıl 236 kişi sayısı ile 1836 yılı olmuş, 1845 tarihli nüfus defterinde ise en fazla ölüm kaydı 100 kişi ile 1851 yılı olmuştur.

1832 tarihli defterde ölen kişilerin % 35,90'ı çocuk yaşta iken, 1845 tarihli defterde ise ölenlerin % 22'si çocuk yaştadır. Yani görüldüğü gibi geçen süre zarfında çocuk ölüm oranlarının % 13,90 oranında azaldığı görülmektedir.

1832 tarihli defterde ölen kişilerin yaş ortalaması 26 iken, 1845 tarihli defterde ölüm kaydı düşülen kişilerin yaş ortalaması ise 39'dur. Görüldüğü gibi ölen kişilerin yaş ortalamalarında da bir artış olduğu gözlemlenmektedir.

3.2.3. Erkek Nüfusun Almış Olduğu Vasıflar

1832 tarihli defterde kaydedilen kişiler oğul, karındaş, torun, kayın ve karındaşı oğlu olmak üzere 5 farklı akraba vasfı alırken, 1845 tarihli defterde ise kişiler baba (peder), üvey baba (babalık), oğul (mahdum), üvey oğul (oğulluk, manevi evlat, üvey mahdum), kardeş (karındaş), üvey kardeş, kayınpeder (kayın ata), yeğen (karındaşı oğlu, kerimesi oğlu), torun (kızının oğlu, oğlunun oğlu), üvey torun, kayın, damat, dayı ve enişte gibi çok farklı akraba vasıflarını aldığı tespit edilmiştir. 1845 tarihli defterde 1832 tarihli deftere göre kişilerin akrabalık ilişkileri veyahut sosyal durumları (yetim, öksüz olma gibi) durumları çok daha ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Bu durum ise muhtemelen 1830'lu yıllarda yapılan sayımların sadece askere alınacak kişiler ile vergi mükellefi kişileri tespit etme amacına yönelik olması dolayısıyladır. Ayrıca bu zamanda yapılan sayımların Osmanlı Devleti'ndeki ilk sayımlar olması ve belirli bir sayım sisteminin, tecrübesinin oluşmaması da 1832 tarihli defterde kişilerin çok ayrıntılı bir şekilde kaydedilmemesinde etkili olmuştur.

SONUÇ

XIX. yüzyıl, dünyada modern ulus devletlerin ortaya çıktığı bir yüzyıl olup, bu durum Osmanlı Devleti gibi bünyesinde birçok farklı ulusu barındıran devletlerin ayrışmasına, çeşitli isyanlar ve kargaşalarla karşılaşmasına sebebiyet vermiştir. Osmanlı Devleti de 1789 Fransız İhtilali sonrası hızla yayılan, milliyetçilik doğrultusunda gerçekleşen ve bir ulus devlet kurulması ile sonuçlanabilecek isyanlara mani olabilmek amacıyla, XIX. yüzyılda başta siyasi ve askeri olmak üzere pek çok alanda ıslahat ve reform yapma yoluna gitmiştir. Bu yüzyıldaki en büyük gelişme II. Mahmud zamanında Yeniçeri Ocağı'nın lağvedilmesi sonucu teşkil edilen “*Asakir-i Mansure-i Muhammediye*” adlı yeni modern bir ordunun kurulması olmuştur. Osmanlı Devleti kurulan bu yeni ordunun asker ihtiyacını temin etmek, vergi mükelleflerini tespit etmek ve belki de en önemlisi değişen dünyaya ayak uyduracağı ıslahatları gerçekleştirme sürecinde halkının nitelik ve nicelik bakımlarından potansiyelini tespit etmek amacıyla ülke genelinde ilk defa modern manada 1831 yılında bir nüfus sayımı gerçekleştirmiştir. Bu nüfus sayımı, devleti idare eden kadronun halkını tanıyıp, bu istikamette hareket etmesine vesile olacaktı. Ancak bir gerçek daha vardı ki o da artık ne yapılırsa yapılsın bu yüzyılın modası çok uluslu devletler değil, tek tip modern ulus devletlerdi.

Gerçekleştirilen bu sayımlar neticesinde ortaya çıkan nüfus defterleri halkın eşkâlinden yani boy, sakal-bıyık tariflerinden, yerleşim yerlerinin idari yapılarına değin birçok mühimm bilgiyi elde etmemize vesile olmuştur. Çalışmış olduğumuz 1832 ve 1845 tarihli Kırkkilise Kazası Müslim nüfus defterleri de bizim çok zengin bilgiler elde etmemizi sağlamıştır. Ancak ne var ki bundan yaklaşık iki asır önce (184 yıl) gerçekleştirilen bu sayımların o zaman ki teknolojik imkânlar, ulaşım imkânları, halkın belirli bir kesiminin sayıma karşı olumsuz tutumu neticesinde nüfus

memurlarına sağlıklı bilgiler vermemeleri ve buna ek olarak nüfus memurlarından da bazılarının işini ihmal etmesi gibi olumsuz nedenler söz konusu sayımların % 100'lük bir oranda doğru bilgi vermesine engel olabilmektedir. Bununla beraber genel anlamda gerçekleştirilen sayımlardan elde edilen sonuçların kahır ekseriyetinin gerçeğe yakın olduğu da aşikârdır.

Çalışmış olduğumuz ilk defter olan 1832 tarihli nüfus defterinde 1840 yılına değin kayıt tutulmaya devam edilmiş iken, 1845 tarihli olan ikinci defterde ise 1857 yılına kadar kayıt tutulduğu tespit edilmiştir. Bu durum ise bize demografik yapıda meydana gelen değişimleri (eksilme, çoğalma, yer değişiklikleri vs.) tespit etme olanağı tanımıştır. Yine 1832 ve 1845 tarihli defterlerde yerleşim yerlerinin isimleri, kişilerin yaşları, ölümler, doğumlar, göçler, askere kayıtlar, akrabalık vasıfları, göçler, göç sebepleri, hane sayıları, idari yöneticiler ve halkın önde gelenleri, kişi isimleri, meslekleri, almış oldukları lakaplar, kişilerin sahip oldukları boy, sakal ve bıyık gibi eşkâl tarifleri, mübtela oldukları özur ve hastalıkları ve etnik yapıları (Kıptî gibi.) olmak üzere pek çok özellik değerlendirmeye tabi tutulmuş ve tüm bu bilgiler tablo ve şekiller yardımıyla daha da kolay anlaşılabilir bir hale getirilmiştir.

Değerlendirmeye tabi tuttuğumuz söz konusu bilgilerden nüfus değişiklikleri, nüfusun yaşlara dağılımı, göçler, göç edenlerin göç etmelerindeki sebepler ve hanelerde ikamet eden kişilerin birbirlerine olan yakınlıkları ve bu istikamette aldıkları vasıflar gibi bilgiler sayesinde çok önemli sosyolojik bilgiler elde etmek mümkündür. Yine halkın sahip oldukları meslekler ve bunların analizleri iktisadî alanda, kişi isimleri, lakapları dil bilimi alanında, yerleşim yerleri, göç edilen yerleşim yerlerinin isimleri veyahut kaza dışından kazaya gelinen yerlerin isimleri coğrafi alanda ve halkın içerisinde bulunan farklı etnik unsurlar ve onların sahip oldukları kültürel değerler hakkında bilgi vermesi noktasında etnoloji alanında da pek çok zengin bilgiyi bize vermesi bakımından önem arz etmektedir. Görüldüğü gibi söz konusu çalışma, araştırmanın araştıracağı konunun amacına göre birçok disipline kaynaklık edecek zengin bilgiler içermektedir.

KAYNAKÇA

1-Kaynaklar

1.1. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Nüfus Defteri

NFS. d, 4322.

NFS. d, 4325.

1.2. Salnâme

Edirne Vilayeti Sâlnâmesi, Def'a XIX, Edirne Vilayet Matbaası, 1309.

2-Tetkik Eserler

Acehan, Abdullah; “Osmanlı Devleti’nin Sürgün Politikası ve Sürgün Yerleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, I, sy.5, 2008, ss. 12-29.

Afyoncu, Erhan; “Zeamet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XLIV, 2002, ss. 162-163.

Akın, Veysi; “Kırklareli Adının Tarihçesi”, *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy.2, 1997, ss. 9-11.

Akyıldız, Ali; “Muhtar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXXI, ss. 51-53.

Ali Cevad; “Kırkkilisa”, *Memâlik-i Osmanîye’nin Tarih ve Coğrafya Lügatı*, İstanbul: Kasbar Matbaası, II, 1316.

Altınöz İsmail; *Osmanlı Toplumunda Çingene*, Ankara: TTK Yayınları, 2013.

Avcı, Mustafa; “Osmanlı Uygulamasında İnfazı Özellik Gösteren Hapis Türleri: Kalebentlik, Kürek ve Prangabentlik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, sy.1, 2002.(www.esosder.org)

Ayar, Mesut; “Kırklareli (Kırkkilise) Mekteb-i İdâdîsi”, *History Studies*, 2/3, 2010, ss. 39-59.

Aydın, Mahir; “Sultan II. Mahmut Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri”, *Sultan II. Mahmut ve Reformları Semineri 28-30 Haziran 1989*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1990, ss. 81-106.

Barkan, Ömer Lütfi; “Türkiye’de İmparatorluk Devirlerinin Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri (II)”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 2/1, 1940, ss. 214-247.

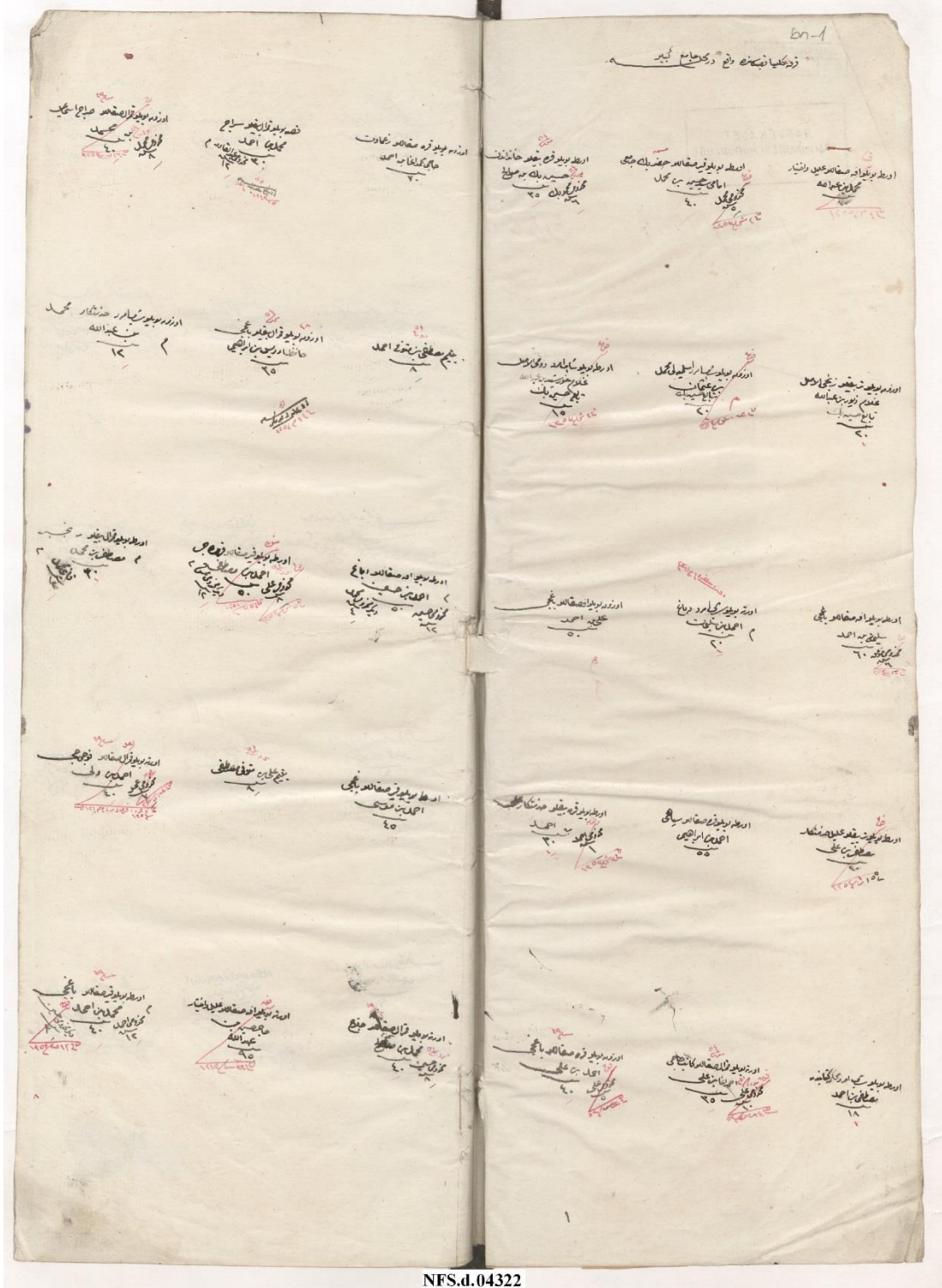
- Behar, Cem; *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu 1500-1927*, Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, II, 2003.
- Bingöl, Sedat; "İstanbul'da 1828 Nüfus Sayımı ve Bazı Mahallelerin Müslüman Nüfusu Üzerine Bir İnceleme", *CIEPO SEMPOZYUMU (8-12 Haziran 2002)*, ss. 43-60.
- Bozlak, Yasemin; "XIX. Yüzyılda Edirne Sancağı'nın Demografik Yapısı ve İskân Siyaseti", (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008)
- Canatar, Mehmet; "Kethüda", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, 2002, ss. 332-333.
- Çadırcı, Musa vd.; *1830 Sayımında Ankara*, Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi Başkanlığı Yayını, 2000.
- Çimen, Adnan; "Sayım, Kayıt Düzeni ve Teşkilatlanma Açısından Osmanlı'da Nüfus Hizmetleri", *Gazi Üniversitesi İktisadî ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14/3, 2012, ss. 183-216.
- Demirci, Süleyman-Kartal, Kazım; "Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri: 1835 Tarihli Trabzon Vilayeti Maçuka/Maçka Kazası Müslim Nüfus Defteri Örneği", *History Studies*, sy.6, 2014, ss. 119-145.
- Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, "Tokuç", Ankara: TDK Yayınları, X, 1978.
- Devellioğlu, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2010.
- Doğru, Halime; "Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de Fetih ve İskân Siyaseti", *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IX, 2002, ss. 302-326.
- Ercoşkun, Tülay; "Osmanlı Devleti'nde Muhtarlık Kurumunun İşleyişine İlişkin Düzenlemeler ve Gözlemler", *Bilig*, sy.60, Kış 2012, ss. 131-154.
- Erim, Neşe; "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kalebentlik Cezası ve Suçların Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme", *Osmanlı Araştırmaları*, IV, İstanbul: 1984, ss. 79-88.
- Ertürk, Volkan; "1642 Tarihli Avârız Defterine Göre Vize Sancağı Kazaları", *EKEV Akademi Dergisi*, sy.57, Güz 2013, ss. 209-232.
- Elibol, Numan; "Osmanlı İmparatorluğunda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları", *SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12/2, 2007, ss. 135-160.

- Halaçoğlu, Yusuf; “XVI. Yüzyılda Sosyal, Ekonomik ve Demografik Bakımdan Balkanlar’da Bazı Osmanlı Şehirleri”, *Bellekten*, Ankara: TTK Yayınları, 1989, ss. 637-681.
- Hoca Saadeddin Efendi; *Tacü’t-tevârih 1008/1599*, Çev. İsmail Parmaksızoğlu, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.
- İpek, Nedim; *İmparatorluktan Ulus Devlete Göçler*, Trabzon: Serander Yayınları, 2006.
- İnalçık, Halil; “Türkler ve Balkanlar”, *Balkanlar*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1993, ss. 9-32.
- _____ ; “Rumeli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXXV, 2002, ss. 232-235.
- İnbaşı, Mehmet; “Balkanlarda Osmanlılar”, *Balkanlar El Kitabı*, Haz. Osman Karatay&Bilgehan Gökdağ, Ankara: Vadi Yayınları, I, 2006.
- _____ ; “Balkanlar’da Osmanlı Hâkimiyeti ve İskân Siyaseti”, *Türkler*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IX, 2002, ss. 279-302.
- _____ ; “ Yeni Belgelerin Işığında Rumeli Yörükleri”, *Osmanlı*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, IV, ss. 151-169.
- Kabacı, Burcu; “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)’de Sosyal ve Ekonomik Hayat”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013)
- Karaçam, Nazif, *Efsaneden Gerçeğe Kırklareli*, Kırklareli: Belediye Yayını, 1995.
- Karal, Enver Ziya; *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, Ankara: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, 1997.
- Karpat, Kemal; *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
- Kaya, Filiz; “Osmanlı Devleti’nin Rumeli’de Uyguladığı İskân Siyaseti (XV. XVI. Yüzyıllar)”, (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006)
- “Kırklareli”, *Yurt Ansiklopedisi*, İstanbul: Anadolu Yayınları, VII, 1982.
- Koç, Yunus; “Ömer Lütü Barkan’ın Tarihsel Demografi Çalışmalarına Katkısı ve Klasik Dönem Osmanlı Nüfus Tarihinin Sorunları”, *Bilig*, sy. 65, (Bahar 2013), ss. 177-198.

- Köylerimiz*, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1968.
- Küçük, Cevdet; “Cerîde Nezâreti”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, VII, 1993, ss. 409-410.
- Kütükoğlu, Mübahat S.; *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, Ankara: TTK Yayınları, 2010.
- Küpeli, Özer ; “Klasik Tahrirden Avarız Tahririne Geçiş Sürecinde Tipik Bir Örnek: 1604 Tarihli Manyas Kazası Avarız Defteri”, *TTK Belgeler Dergisi*, XXXII, sy.36, 2011, ss. 113-199.
- Mert, Özcan; “Ayan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, IV, 2002, 195-198.
- Öz, Mehmet; “Tahrir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, XXXIX, 2010, ss. 425-429.
- Özcan, Selim; “XIX. Yüzyılın Ortalarında Sinop’taki Gayrimüslimlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısı”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM*, sy.30, 2011, ss. 145-172
- Özkaya, Yücel; *18. Yüzyılda Osmanlı Toplumunu*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2010.
- _____ ; “Mütesellim”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 2002, XXXII, ss. 203-204.
- Pakalın, M. Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: MEB Yayınları, III, 1983.
- Şemseddin Sami; *Kâmûsü’l-A’lâm*, İstanbul: Mihran Matbaası, V, 1314.
- Sezen, Tahir; *Osmanlı Yer Adları*, Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Yayını, 2006.
- Sezgin, İbrahim; “Osmanlıların Rumeli’ye Geçışı ve İlk Fetihler”, *Osmanlı*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, I, 1999, ss. 212-216.
- Tuncel, Metin; “Kırklareli”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, XXV, 2002, ss. 479-481.
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı; *Osmanlı Tarihi*, Ankara: TTK Yayınları, I, 1982.
- Ünal, M. Ali; *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, 1997.
- Yağlıkçızâde Ahmet Rifat Efendi; *Lügat-ı Tarihiye ve Coğrafiye 1312/1894*, İstanbul: Mahmûd Bey Matbaası, V, 1300.

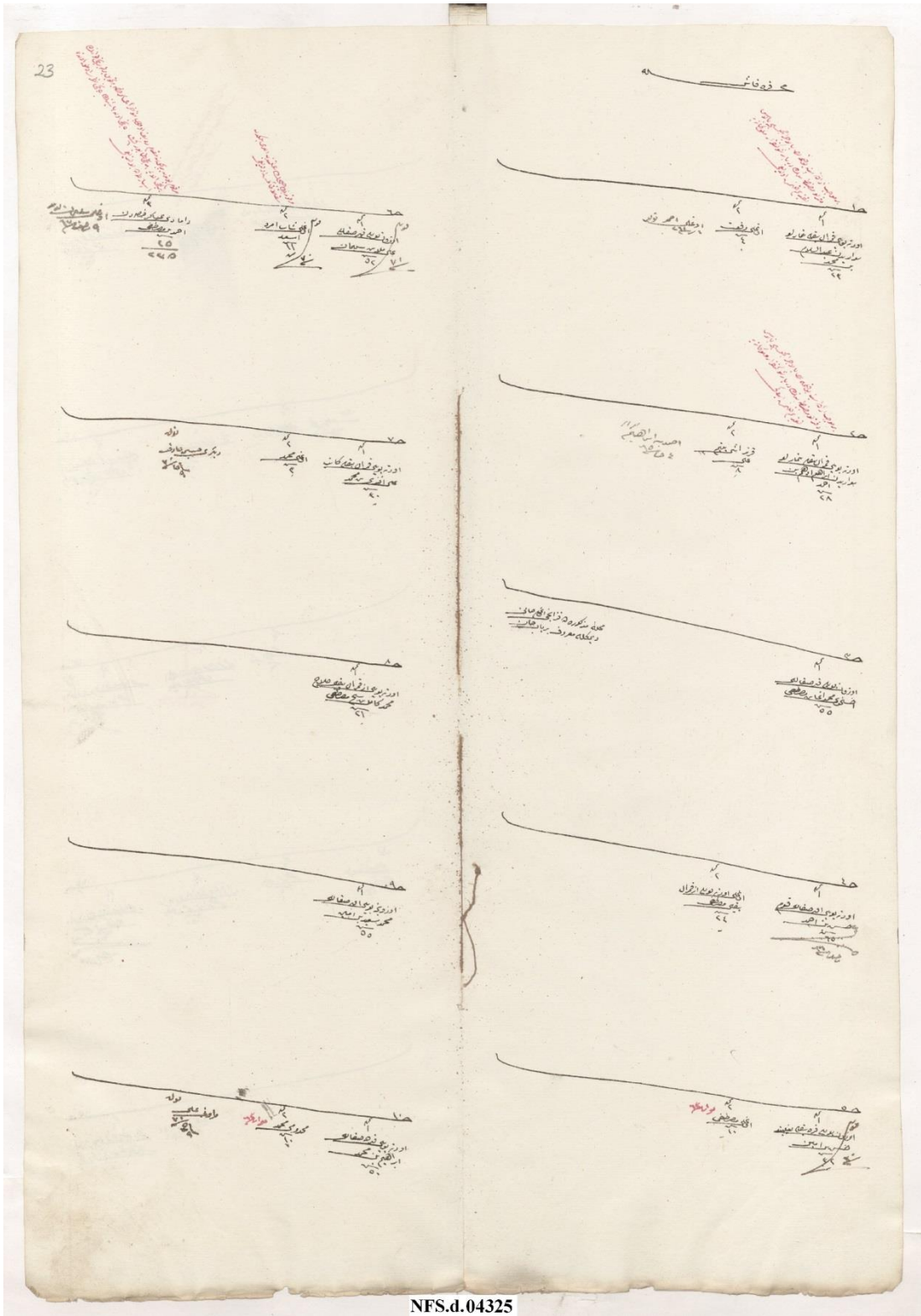
EKLER

Resim 1: 1832 Tarihli Nüfus Defterindeki Câmî-i Kebir Mahallesi'nin İlk Sayfası

NFS.d.04322

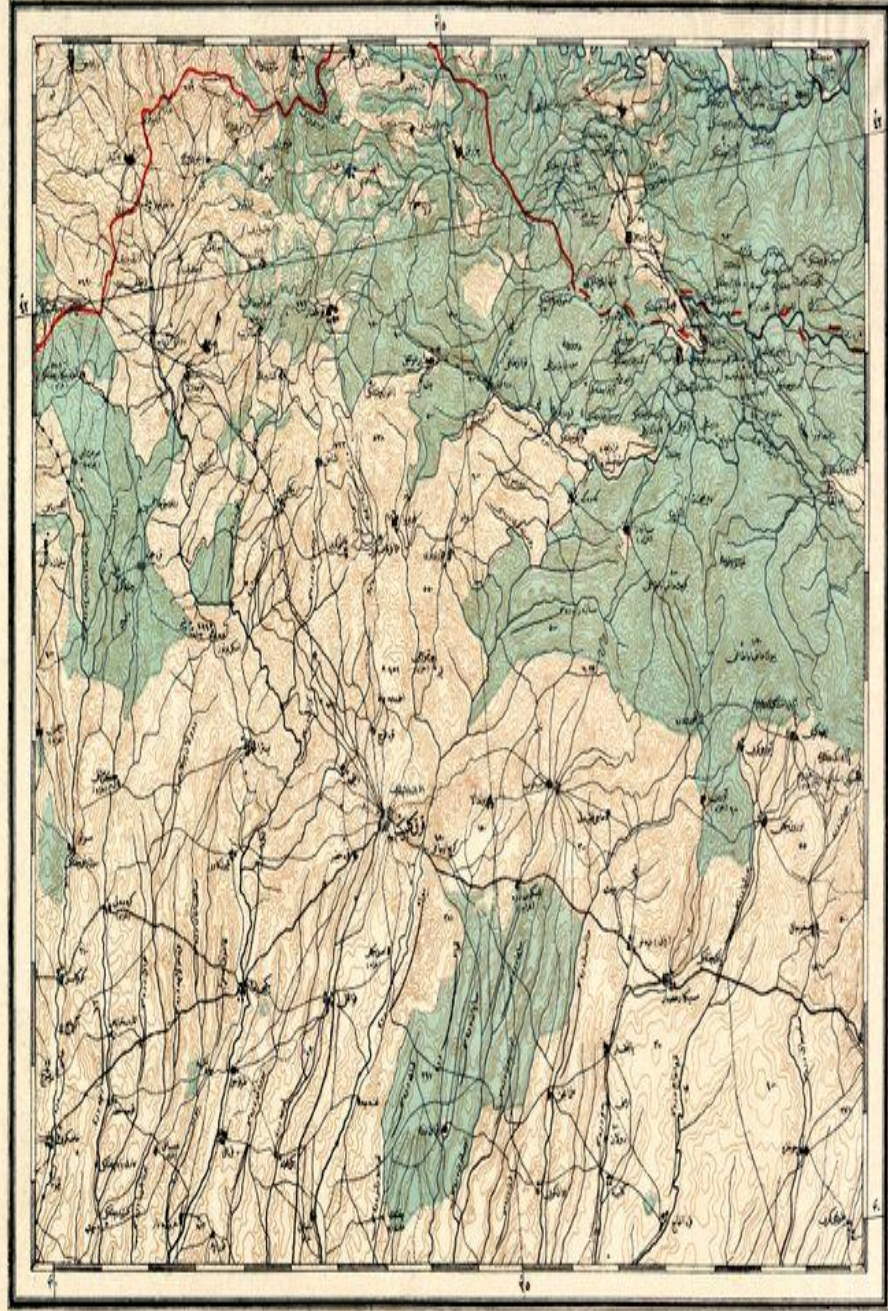
Resim 2: 1845 Tarihli Defterdeki Karakaş Mahallesinin İlk Sayfası

NFS.d.04325

Resim 4: XIX. Yüzyıl Kırkkilise Haritası¹⁹⁹

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

HRT.0198

¹⁹⁹ Kabakçı, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kırklareli (Kırkkilise)'de Sosyal ve Ekonomik Hayat", s. 170.

ÖZGEÇMİŞ

Ömer ÇOLAK 15.01.1991 tarihinde Kırklareli’de doğdu. Atatürk İlköğretim Okulu’nu ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Lisesi’ni bitirdikten sonra Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünden 2013 yılında sınıf birinciliği ile mezun oldu.

İletişim Bilgileri

E-mail: ocolak_91@hotmail.com / omer.colak39@outlook.com

Tel: 0545 969 22 44